

Szczegóły
Opis Osi Priorytetowych
Regionalnego Programu
Operacyjnego –
Lubuskie 2020

Wersja nr 45

Zielona Góra, sierpień 2018 rok

Spis treści

Opis Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 oraz głównych warunków realizacji..... 4

Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje	8
Działanie 1.1 Badania i innowacje	10
Działanie 1.2 Rozwój przedsiębiorczości.....	21
Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	31
Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP	37
Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP.....	46
2.2 Oś Priorytetowa 2. Rozwój cyfrowy.....	59
Działanie 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego	60
2.3 Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna.....	67
Działanie 3.1 Odnawialne źródła energii	69
Działanie 3.2 Efektywność energetyczna	79
Działanie 3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach.....	97
Działanie 3.4 Kogeneracja	108
2.4 Oś Priorytetowa 4. ŚRODOWISKO I KULTURA.....	115
Działanie 4.1 Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom	118
Działanie 4.2 Gospodarka odpadami.....	126
Działanie 4.3 Gospodarka wodno-ściekowa	133
Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego.....	140
Działanie 4.5 Kapitał przyrodniczy regionu	149
2.5 Oś Priorytetowa 5. Transport	158
Działanie 5.1 Transport drogowy.....	158
Działanie 5.2 Transport kolejowy	165
2.6 Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy	170
Działanie 6.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy	172
Działanie 6.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy	176
Działanie 6.3 Wsparcie dla samozatrudnienia	181
Działanie 6.4 Powrót na rynek pracy osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3	188
Działanie 6.5 Usługi rozwojowe dla MMŚP.....	192
Działanie 6.6 Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia	196
Działanie 6.7 Profilaktyka i rehabilitacja zdrowotna osób pracujących i powracających do pracy oraz wspieranie zdrowych i bezpiecznych miejsc pracy.....	201
2.7 Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna.....	206
Działanie 7.1 Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej.....	208

Działanie 7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie ...	213
Działanie 7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty	218
Działanie 7.4 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej	223
Działanie 7.5 Usługi społeczne	232
Działanie 7.6 Wsparcie dla OWES i ROPS we wzmacnianiu sektora ekonomii społecznej	237
2.8 Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja	247
Działanie 8.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej	250
Działanie 8.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych	263
Działanie 8.3 Upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych	276
Działanie 8.4 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego	280
Działanie 8.5 Doskonalenie umiejętności zawodowych osób dorosłych	288
2.9 Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna	292
Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych	294
Działanie 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych.	308
Działanie 9.3 Rozwój infrastruktury edukacyjnej	316
3. Indykatory plan finansowy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 (wydatki kwalifikowalne w EUR)	331
Wymiar Terytorialny Realizacji RPO – Lubuskie 2020	339
Wykaz dokumentów służących realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020	349

Załączniki (w osobnym dokumencie):

Załącznik nr 1 – Tabela transpozycji PI na działania/poddziałania w poszczególnych osiach priorytetowych.

Załącznik nr 2 – Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań.

Załącznik nr 3 – Kryteria wyboru projektów dla poszczególnych osi priorytetowych, działań i poddziałań.

Załącznik nr 4 - Plan działań w części dotyczącej kryteriów wyboru projektów.

Załącznik nr 5 - Wykaz projektów zidentyfikowanych przez właściwą instytucję w ramach trybu pozakonkursowego.

Załącznik nr 6 – Słownik terminologiczny

OPIS REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO – LUBUSKIE 2020 ORAZ GŁÓWNYCH WARUNKÓW REALIZACJI

Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020 stanowi narzędzie realizacji polityki spójności na obszarze województwa lubuskiego w perspektywie finansowej UE na lata 2014 – 2020.

RPO – Lubuskie 2020 jest programem dwufunduszowym, łączącym w sobie interwencję Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Program realizuje cele województwa określone w zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 z dnia 19 listopada 2012 roku, zgodnie z kluczowymi kierunkami rozwoju regionu, poprzez wdrażanie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem głównym programu jest ***długofalowy, inteligentny i zrównoważony rozwój oraz wzrost jakości życia mieszkańców województwa lubuskiego poprzez wykorzystanie i wzmocnienie potencjałów regionu i skoncentrowane niwelowanie barier rozwojowych.***

RPO – Lubuskie 2020 w pełni wpisuje się w najważniejsze kierunki rozwoju, które zostały określone w Strategii Europa 2020 – przy jednoczesnym uwzględnieniu regionalnej specyfiki, w tym istniejących potencjałów, ograniczeń oraz potrzeb. Dokument realizuje kluczowe priorytety UE w poniższym zakresie, tj.:

Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy, poprzez przeprowadzenie działań w ramach **Osi priorytetowej 1. Gospodarka i innowacje** oraz **Osi priorytetowej 2. Rozwój Cyfrowy**;

Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, poprzez finalizację inwestycji ujętych w ramach **Osi priorytetowej 3. Gospodarka niskoemisyjna**, a także **Osi priorytetowej 4. Środowisko i kultura**;

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną – obszar gospodarka o wysokim poziomie zatrudnienia, poprzez wdrażanie zadań ujętych w ramach **Osi priorytetowej 6. Regionalny rynek pracy** oraz **Osi priorytetowej 8. Nowoczesna edukacja**;

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną – obszar gospodarka zapewniająca spójność społeczną i terytorialną, poprzez przeprowadzenie inwestycji przewidzianych w ramach **Osi priorytetowej 5. Transport**, **Osi priorytetowej 7. Równowaga społeczna**, a także **Osi priorytetowej 9. Infrastruktura społeczna**.

Zgodnie z przyjętymi w Programie założeniami, zarówno na poziomie celów, jak i w zakresie podziału alokacji, należy wskazać, iż do najważniejszych obszarów wsparcia objętych RPO-Lubuskie 2020 zaliczono wsparcia sektora MŚP, głównie w kontekście działalności innowacyjnej, transport (w tym przede wszystkim infrastrukturę transportu drogowego), ale także działania zmierzające do poprawy sytuacji na rynku pracy oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Z uwagi na dwufunduszowy charakter Programu, wszystkie działania podejmowane w ramach RPO-Lubuskie 2020 powinny być prowadzone w kontekście rezultatu zarówno ekonomicznego, jak i społecznego.

Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO – Lubuskie 2020 jest jednym z podstawowych dokumentów umożliwiających ubieganie się o środki pochodzące z EFRR i EFS w województwie lubuskim, a w konsekwencji osiągnięcie zamierzonego celu głównego, a także celów szczegółowych określonych na poziomie poszczególnych obszarów programu.

Finansowanie Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020

Podstawowe zasady podziału środków publicznych na regiony słabiej rozwinięte w ramach polityki rozwoju regionalnego państwa w latach 2014-2020 określa algorytm będący wypadkową trzech kryteriów:

- liczba mieszkańców,
- poziom PKB brutto na mieszkańca,
- stopa bezrobocia.

Na podział alokacji wpływ miały również konsultacje ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego przeprowadzonych z marszałkami województw, z uwzględnieniem potrzeb regionów i ich potencjałów.

Według danych zamieszczonych w Umowie Partnerstwa pula środków UE dostępna dla 15 słabiej rozwiniętych regionów na realizację regionalnych programów operacyjnych stanowi ok. 21,16 mld euro. Przyjęty w UP algorytm określa dla województwa lubuskiego wskaźnik alokacji środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 na lata 2014-2020 na poziomie 3,11% (dla wszystkich regionów słabo rozwiniętych), co daje kwotę 906 929 693,00 euro na realizację celów programu, w tym 651 814 747,00 euro ze środków EFR oraz 255 114 946,00 euro ze środków EFS.

Ogółem na realizację RPO-L2020 zaangażowanych zostanie 1 066 976 116,00 euro (wkład krajowy (publicznego i prywatnego) został oszacowany na poziomie minimalnym - 15%).

Podział środków RPO-L2020 na poszczególne priorytety wynika z założeń strategicznych rozwoju regionu zapisanych w zaktualizowanej **Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego z horyzontem czasowym do roku 2020**, z jednoczesnym uwzględnieniem:

- doświadczeń podmiotów funkcjonujących w regionie zdobytych w trakcie realizacji programów finansowanych z funduszy strukturalnych w poprzednich perspektywach finansowych.
- szczegółowej analizy wykorzystania dostępnych dla regionu środków LRPO i PO KL.
- Analizy SWOT zamieszczonej w RPO-L2020.
- minimalnych wartości środków przeznaczonych na poszczególne fundusze, wybrane cele tematyczne i priorytety inwestycyjne określone w rozporządzeniach UE dot. poszczególnych funduszy oraz w Umowie Partnerstwa (tzw. ring fencingi).

Opis systemu wyboru projektów w ramach RPO-L2020

System realizacji RPO-L2020 w ramach wyboru projektów do dofinansowania dopuszcza możliwość zastosowania trybu konkursowego, pozakonkursowego oraz trybu o którym mowa w art. 39, art. 47, art. 54, art. 60a oraz art. 61 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (tzw. tryb konkurencyjny możliwy do zastosowania wyłącznie w przypadku wyboru projektów realizowanych w ramach instrumentów finansowych). Instytucja Zarządzająca stosuje się do wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów, wydanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego oraz uzgodnień z Komisją Europejską w trakcie negocjacji Programu.

Możliwość zastosowania trybu pozakonkursowego ma miejsce w przypadkach, o których mowa w art. 38 ust. 2 i 3 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020. Są to:

Wnioskodawcą danego projektu, ze względu na jego charakter lub cel, może być wyłącznie podmiot jednoznacznie określony przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

Przez jednoznaczne określenie, należy rozumieć wskazanie potencjalnego wnioskodawcy. Wskazanie obejmuje co najmniej nazwę podmiotu. Jednoznaczne określenie oznacza, że mamy do czynienia z jednym potencjalnym wnioskodawcą.

Dany projekt ma strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju lub regionu, lub obszaru objętego realizacją ZIT, lub dotyczy realizacji zadań publicznych

Charakter strategiczny, oznacza, że dana inwestycja lub projekt został wskazany w dokumencie strategicznym lub implementacyjnym. Jednocześnie wskazanie to nie musi oznaczać podania nazwy konkretnego projektu, lecz wystarczające będzie, aby w dokumencie wskazano zakres przedmiotowy tego projektu.

Przesłankę dotyczącą realizacji zadań publicznych, należy rozpatrywać w kontekście zakresu i istoty przewidzianych do realizacji projektów. Oznacza to, że wskazane w ustawach regulacje wskazujące na odpowiedzialność danego organu lub podmiotu za realizację określonych zadań publicznych, które mogą być realizowane także w formie projektu dofinansowanego ze środków funduszy europejskich, będą stanowiły przesłankę wybrania przez właściwą instytucję do dofinansowania wspomnianego projektu w drodze zastosowania trybu pozakonkursowego.

Wybór projektów w trybie pozakonkursowym obejmuje:

- a) zgłoszenie projektów
- b) identyfikację projektów,
- c) wezwanie do złożenia wniosku o dofinansowanie;
- d) ocenę projektów i wybór do dofinansowania,
- e) rozstrzygnięcie w zakresie wyboru projektu do dofinansowania.

Wybór określonego trybu wyboru projektów należy do Instytucji Zarządzającej.

Projekty powinny w sposób szczególny przyczyniać się do przywrócenia ładu przestrzennego. Dlatego też w ramach Działania 5.2 *Transport kolejowy* (typ III w zakresie infrastruktury dworcowej) oraz 9.2 *Rozwój obszarów zmarginalizowanych*, premiowane będą inwestycje, przy realizacji których Beneficjent zastosował formułę konkursów architektonicznych, architektoniczno – urbanistycznych i urbanistycznych. Konkurs architektoniczny, architektoniczno – urbanistyczny lub urbanistyczny to procedury, które umożliwiają instytucji zamawiającej

wybranie projektu koncepcyjnego, rozwiązania wytypowanego jako najlepsze przez sąd konkursowy po przeprowadzeniu postępowania konkursowego z przyznaniem lub bez przyznania nagród, przede wszystkim w dziedzinie urbanistyki i planowania przestrzennego, architektury oraz inżynierii.

ÓŚ PRIORYTETOWA 1. GOSPODARKA I INNOWACJE

Wykaz Działań i Poddziałań w ramach Osi Priorytetowej 1

Nr Działania	Nazwa Działania
1.1	Badania i innowacje
1.2	Rozwój przedsiębiorczości
1.3	Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych
1.3.1	<i>Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
1.3.2	<i>Tereny inwestycyjne - ZIT Gorzów Wlkp.</i>
1.3.3	<i>Tereny inwestycyjne - ZIT Zielona Góra</i>
1.4	Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP
1.4.1	<i>Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP- projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
1.4.2	<i>Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i>
1.5	Rozwój sektora MŚP
1.5.1	<i>Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i>
1.5.2	<i>Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i>

1.	Numer i nazwa Osi Priorytetowej	OP 1. Gospodarka i innowacje
2.	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Óś Priorytetowa 1 jest podstawowym instrumentem wzmocnienia aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw zarówno w wymiarze bezpośrednim, jak i pośrednim. Celem głównym OP 1 jest podniesienie poziomu innowacyjności i konkurencyjności regionu poprzez wsparcie działalności B+R oraz sektora MŚP. Działania podejmowane w ramach Osi Priorytetowej 1 połączyły interwencję dwóch celów tematycznych CT:1 i CT:3. Podstawową przyczyną połączenia obu celów tematycznych w ramach jednej osi priorytetowej jest bardzo ściśle powiązanie między wsparciem badań naukowych, rozwojem technologii i innowacji a wzrostem konkurencyjności sektora MŚP (m.in. poprzez podejmowanie działań na rzecz poprawy dostępu do funduszy i rynków, biznesowego know-how oraz zdolności do podnoszenia jakości łańcucha wartości). Połączenie interwencji CT 1 i CT 3 ma bezpośrednio wpłynąć na zacieśnienie współpracy pomiędzy sferą B+R i przedsiębiorcami (w szczególności MŚP), a także na wzrost absorpcji innowacji przez gospodarke.</p> <p>W tym kontekście szczególnie istotne jest stworzenie mechanizmów angażujących przedsiębiorstwa w prowadzenie prac B+R. Szczególny nacisk zostanie położony na wsparcie regionalnych specjalizacji, aby w pełni wykorzystać ich potencjał oraz przenieść je na wyższy, bardziej konkurencyjny i innowacyjny poziom. Celem Osi Priorytetowej 1 jest także pobudzenie aktywności mieszkańców do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, w tym przede wszystkim działalności innowacyjnej. Wobec tego zostaną podjęte działania na rzecz tworzenia i rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości akademickiej, których celem jest merytoryczne wsparcie startujących przedsiębiorstw, zwłaszcza proinnowacyjnych, a także profesjonalizacja usług. Koniecznym elementem rozwoju regionu jest zwiększenie transferu innowacyjnych rozwiązań do gospodarki poprzez wspieranie inwestycji w badania i przedsięwzięcia mające na celu inicjowanie współpracy na styku działalności naukowej i biznesu. Diagnoza społeczno-gospodarcza oraz analiza SWOT wskazują na słabo rozwinięte więzki pomiędzy przedsiębiorcami, a sferą nauki. W tym kontekście zasadnicze znaczenie dla kreowania innowacyjnych rozwiązań i ich absorpcję przez gospodarke ma podniesienie jakości usług oferowanych przez Instytucje Otoczenia Biznesu (IOB). Szczególne znaczenie będzie miało uwzględnienie w ramach</p>

		<p>współpracy z IOB specjalizacji regionalnych, które stanowią potencjał rozwojowy regionu. Pobudzeniu rozwoju gospodarczego regionu będą sprzyjać inwestycje mające na celu tworzenie nowych lub poprawę istniejących terenów przeznaczonych pod inwestycje gospodarcze. Dodatkowo wspierane będą projekty w zakresie promocji gospodarczej i internacjonalizacji przedsiębiorstw. Inną inicjatywą zmierzającą do rozwoju przedsiębiorczości będzie bezpośrednie wsparcie sektora MŚP w realizacji projektów inwestycyjnych przyczyniających się do podniesienia ich poziomu technologicznego.</p> <p>Inwestycje realizowane w ramach Osi 1 powinny przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności gospodarki województwa lubuskiego.</p> <p>Stymulowanie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej stanowić będzie podstawę do poprawy pozycji konkurencyjnej lubuskich przedsiębiorstw oraz samego regionu na rynku krajowym i międzynarodowym. Wsparcie działań związanych z promocją regionu, jak również promocją konkretnych przedsiębiorstw powinno przełożyć się na wzrost inwestycyjnej atrakcyjności regionu oraz zwiększenie skali działalności przedsiębiorstw. Poprawa sytuacji ekonomicznej, wzrost jakości oferty MŚP, zwiększenie nakładów na innowacyjność przedsiębiorstw będzie mieć wpływ na podejmowanie dalszych inwestycji, wzrost zatrudnienia oraz lepszą jakość życia mieszkańców regionu. Istotny wpływ na podniesienie konkurencyjności województwa będzie mieć funkcjonowanie, dobrze rozwiniętych i ukierunkowanych na wspieranie transferu technologii i powiązań przedsiębiorstw ze sferą B+R, profesjonalnych instytucji otoczenia biznesu, funkcjonujących na terenie całego województwa lubuskiego.</p> <p>Reasumując cele szczegółowe Osi Priorytetowej, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększona aktywność badawczo – rozwojowa przedsiębiorstw, - lepsze warunki do rozwoju MŚP, - zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP, - zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP realizowane są w ramach czterech Priorytetów Inwestycyjnych: PI 1b, PI 3a, PI 3b oraz PI 3c. 	
3.	Charakter osi	Nie dotyczy	
4.	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	191 328 826,80 EUR
	Institucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 1.1 Badania i innowacje

OPIS DZIAŁANIA		
1.	Nazwa działania/poddziałania	Badania i innowacje
2.	Cel szczegółowy działania/poddziałania	<p>Celem Działania jest zwiększenie aktywności badawczo – rozwojowej przedsiębiorstw.</p> <p>Wzrost gospodarczy i społeczny w ogromnej mierze uzależniony jest od poziomu i rozwoju działalności badawczo – rozwojowej (B+R), jak również wykorzystania wyników działań B+R, które są siłą napędową gospodarki. Jednakże ze względu na stosunkowo wysokie koszty związane z tworzeniem działów B+R, tylko niewielka liczba przedsiębiorstw, decyduje się na prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej, w wyniku której wdrażane będą innowacje. W tym kontekście szczególnie istotne jest stworzenie mechanizmów angażujących przedsiębiorstwa w prowadzenie prac B+R. Adresatami Działania będą przede wszystkim MŚP rozpoczynające lub rozwijające działalność B+R, które planują realizację projektów badawczo – rozwojowych samodzielnie, przy wykorzystaniu własnych zasobów lub we współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w tym z innymi przedsiębiorstwami i jednostkami naukowymi. Dofinansowane będą również inwestycje dużych przedsiębiorstw, wyłącznie pod warunkiem zapewnienia efektów dyfuzji działalności B+R do gospodarki. Przewiduje się finansowanie całego procesu powstawania innowacji (od pomysłu do rynku) lub jego wybranych elementów. Wsparcie będzie obejmować fazę badań przemysłowych oraz prac rozwojowych w tym opracowanie prototypów, demonstracje, opracowanie projektów pilotażowych, testowanie i walidację nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania, których głównym celem jest dalsze udoskonalenie techniczne produktów, procesów lub usług, a ostateczny kształt zasadniczo nie jest jeszcze określony. W wyniku prowadzonych prac i usług B+R osiągnięty zostanie etap zaawansowania innowacyjnego rozwiązania (produktu, usługi, procesu) pozwalający na jego urynkowanie. Możliwe będzie także wsparcie uzyskania praw wyłącznych dla własnych rozwiązań technicznych. W ramach Działania przewiduje się również inwestycje w infrastrukturę przedsiębiorstw niezbędną do prowadzenia badań. Wspierane będą również zaawansowane usługi badawcze świadczone przez jednostki B+R na rzecz przedsiębiorstw zgodnie ze zgłaszanym przez nie popytem. W incydentalnych uzasadnionych przypadkach realizowane będą projekty infrastrukturalne jednostek B+R, tj. wówczas gdy inwestycje infrastrukturalne będą stanowiły uzupełnienie istniejących zasobów, które są niezbędne do realizacji wysokiej jakości usług proinnowacyjnych i będą uwarunkowane zapotrzebowaniem firm na podobną infrastrukturę B+R.</p> <p>Uzupełnieniem przedsięwzięć związanych z rozwojem działalności B+R będzie finansowanie działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę.</p> <p>Efektom prowadzonych prac B+R powinno być opracowanie nowych produktów/usług/procesów, wprowadzenie ulepszeń do istniejących produktów/usług/procesów oraz urynkowanie produktów/usług/procesów.</p> <p>W ramach Działania projekty realizowane będą wyłącznie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji.</p> <p>Stymulowanie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej stanowić będzie podstawę do poprawy pozycji konkurencyjnej lubuskich przedsiębiorstw oraz samego regionu na rynku krajowym i międzynarodowym (dostosowanie oferty do faktycznych potrzeb i oczekiwań rynku, a także realizacja badań ukierunkowanych na rozwój specjalizacji regionu). Realizacja działania przyczyni się do wzrostu liczby przedsiębiorstw prowadzących działalność B+R, wzrostu nakładów prywatnych i publicznych na działalność badawczo – rozwojową. Inwestycje w ramach B+R wpłyną na wzmocnienie współpracy między sferą badawczo</p>

		- rozwojową a gospodarką w strategicznych dla regionu dziedzinach.
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	-
4.	Lista wskaźników produktu	1. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1). 2. Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi (CI 26) 3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2). 4. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6).
5.	Typy projektów	I. Projekty B+R przedsiębiorstw. II. Inwestycje przedsiębiorstw w infrastrukturę B+R. III. Projekty B+R w podmiotach świadczących innowacyjne usługi, w tym m.in. w parkach naukowo-technologicznych i inkubatorach technologicznych. Typów projektów nie można łączyć. IZ RPO – L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów projektu.
6.	Kategorie interwencji	56 - Inwestycje w infrastrukturę, zdolności i wyposażenie w MŚP, związane bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi. 57 - Inwestycje w infrastrukturę, zdolności i wyposażenie w dużych przedsiębiorstwach, związane bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi.
7.	Typ beneficjenta	- przedsiębiorcy ¹ , - instytucje świadczące usługi w zakresie B+R, - partnerstwo przedsiębiorstw ² i uczelni wyższych oraz ich spółek celowych, - partnerstwo przedsiębiorstw i instytucji świadczących usługi w zakresie B+R.
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	przedsiębiorcy - prowadzący prace B+R i/lub korzystający z usług jednostek sfery B+R
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty Ogółem 49 955 148,00 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Zaplanowano zastosowanie powiązania interwencji w ramach I typu projektów Projekty B+R przedsiębiorstw Działania 1.1 z I typem projektów Wdrożenie wyników prac B+R przez MŚP Poddziałania 1.5.1 (takie powiązane projekty dotyczące wdrożenia prac B+R w Poddziałaniu 1.5.1, zostaną objętą preferencją w kryteriach wyboru) – dotyczy projektów badawczo – rozwojowych MŚP pozbawionych komponentu wdrożeniowego w Działaniu 1.1.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
14.	Tryb/y wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross – financingu (%) (jeśli dotyczy)	W ramach działania przewiduje się możliwość stosowania finansowania krzyżowego. Zakłada się, stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w ramach rozwoju kompetencji osób obsługujących wybudowaną/ zakupioną infrastrukturę w ramach projektu (maksymalnie 10% wydatków kwalifikowalnych projektu).
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Zgodnie z art. 61 ust. 8 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., istnieje konieczność uwzględniania dochodu w projektach realizowanych przez podmioty inne niż MŚP, których całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają 1 mln euro. W przypadku projektów, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów.

¹ Duże przedsiębiorstwa mogą być Beneficjentami na warunkach opisanych w *Warunkach kwalifikowania inwestycji w Działaniu 1.1.*

² Partnerstwo, o którym mowa w art. 33 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz.U. z 2017 r. poz. 1460 z późn. zm.).

		<p>Dla projektów B+R zryczałtowana stawka dochodów została określona na poziomie 20%, zgodnie z zapisami Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/1516 z dnia 10 czerwca 2015 r. Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Monitorowany będzie rzeczywisty dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej. Dochód taki podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</p> <p>Szczegółowe informacje na temat możliwości stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków zostaną zamieszczone w Regulaminie konkursu.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj, przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	<p>Pomoc publiczna na projekty badawczo – rozwojowe, w tym inwestycje w działalność B+R w parkach naukowo-technologicznych i inkubatorach technologicznych będzie udzielana w oparciu o zapisy art.25 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na badania podstawowe, badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe oraz studia wykonalności w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1075).</p> <p>Pomoc publiczna na wspieranie innowacyjności, której można udzielić tylko dla MŚP, w przypadku etapów projektu dotyczących działań w obszarze wzornictwa oraz uzyskania, walidacji i ochrony własności przemysłowej i intelektualnej będzie udzielana w oparciu o zapisy art. 28 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na wspieranie innowacyjności oraz innowacje procesowe i organizacyjne w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014 -2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 2010)</p> <p>Pomoc publiczna na infrastrukturę przedsiębiorstw niezbędną do tworzenia i rozwijania laboratoriów/działów badawczych w przedsiębiorstwie będzie udzielana na podstawie Rozporządzenia w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w oparciu o zapisy art. 14 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1416 z późn. zm.).</p> <p>Pomoc publiczna na infrastrukturę B+R w podmiotach świadczących innowacyjne usługi, w tym m.in. w parkach naukowo-technologicznych i inkubatorach technologicznych będzie udzielana na podstawie art. 14 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1416 z późn. zm.).</p> <p>Pomoc de minimis będzie udzielana na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488).</p>

		<p>Pomoc de minimis będzie udzielana m.in. na promocję projektu, otwarcie i prowadzenie wyodrębnionego rachunku bankowego (dotyczy płatności zaliczkowej), prace przygotowawcze oraz prace wdrożeniowe jako efekt realizacji projektu B+R.</p> <p>Pomoc de minimis będzie udzielana także na szkolenia osób obsługujących infrastrukturę wybudowaną/zakupioną w ramach projektu (cross-financing).</p> <p>Dany typ projektu może być objęty więcej niż jednym programem pomocowym.</p>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	do 85%.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<p>Pomoc publiczna na projekty B+R, w tym w podmiotach świadczących innowacyjne usługi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 50 % kosztów kwalifikowalnych w przypadku badań przemysłowych; - 25 % kosztów kwalifikowalnych w przypadku eksperymentalnych prac rozwojowych; <p>W przypadku badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych intensywność pomocy można <u>zwiększyć do maksymalnie 80%</u> kosztów kwalifikowalnych poprzez dodanie:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw, b) 20 punktów procentowych dla mikro i małych przedsiębiorstw; c) 15 punktów procentowych, jeżeli spełniony jest <u>jeden</u> z warunków: <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>projekt zakłada efektywną współpracę</u>³: <ul style="list-style-type: none"> — między przedsiębiorstwami, wśród których przynajmniej jedno jest MŚP, przy czym żadne pojedyncze przedsiębiorstwo nie ponosi więcej niż 70 % kosztów kwalifikowalnych, lub — między przedsiębiorstwem i co najmniej jedną organizacją prowadzącą badania i upowszechniającą wiedzę, jeżeli ta ostatnia ponosi co najmniej 10 % kosztów kwalifikowalnych i ma prawo do publikowania własnych wyników badań; 2) <u>wyniki projektu są szeroko rozpowszechniane</u> (konferencje, publikacje ogólnodostępne, oprogramowanie bezpłatne lub otwarte). <p>Pomoc dla MŚP na wspieranie innowacyjności - 50% kosztów kwalifikowalnych w przypadku kosztów projektu dotyczących działań w obszarze wzornictwa oraz uzyskania, walidacji i ochrony własności przemysłowej i intelektualnej (na uzyskanie tzw. własnych patentów).</p> <p>Pomoc na infrastrukturę przedsiębiorstw oraz infrastrukturę w podmiotach świadczących innowacyjne usługi (tzw. „inwestycja początkowa”)⁴ zgodnie z mapą pomocy regionalnej⁵</p> <p>35% kosztów kwalifikowalnych w przypadku dużych przedsiębiorstw, 45% kosztów kwalifikowalnych w przypadku średnich przedsiębiorstwa: 55% kosztów kwalifikowalnych w przypadku mikro i małych przedsiębiorstw.</p> <p>Pomoc de minimis – 85% kosztów kwalifikowalnych projektu.</p> <p>Dla projektów generujących dochód (objętych jednocześnie pomocą publiczną) - zgodnie z intensywnością pomocy publicznej określoną dla danego rodzaju pomocy publicznej (jako iloczyn kosztów kwalifikowalnych oraz maksymalnego poziomu dofinansowania wynikającego z konkretnego</p>

³ Uznaje się, że projekt jest prowadzony w ramach efektywnej współpracy jeśli przynajmniej dwie niezależne strony realizują wspólny cel w oparciu o podział prac i wspólnie określają ich zakres, biorą udział w ich planowaniu, wnoszą wkład w ich wykonanie i dzielą związane z nimi ryzyko finansowe, technologiczne, naukowe i inne oraz wyniki. Jedna lub większa liczba stron może ponosić pełne koszty projektu, przejmując ryzyko finansowe od pozostałych stron. Warunki wspólnego projektu, w szczególności warunki dotyczące kosztów, wspólnego udziału w ryzyku i wynikach, rozpowszechniania wyników, dostępu do praw własności intelektualnej i zasad podziału tych praw, należy określić przed rozpoczęciem projektu w umowie partnerskiej.

⁴ Definicja zawarta w słowniku.

⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (Dz. U., poz. 878).

		rodzaju pomocy publicznej).
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<p>Pomoc publiczna na projekty B+R, w tym w podmiotach świadczących innowacyjne usługi:</p> <p>w przypadku badań przemysłowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> -35% kosztów kwalifikowalnych dla dużych przedsiębiorstw, -25% kosztów kwalifikowalnych dla średnich przedsiębiorstw -20% kosztów kwalifikowalnych dla mikro i małych przedsiębiorstw <p>w przypadku eksperymentalnych prac rozwojowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> -60% kosztów kwalifikowalnych dla dużych przedsiębiorstw, -50% kosztów kwalifikowalnych dla średnich przedsiębiorstw, -40% kosztów kwalifikowalnych dla mikro i małych przedsiębiorstw. <p>-50% kosztów kwalifikowalnych dla MŚP w przypadku etapów projektów dotyczących wspierania innowacyjności - działań w obszarze wzornictwa oraz uzyskania ochrony własności przemysłowej i intelektualnej.</p> <p>Pomoc na infrastrukturę przedsiębiorstw oraz infrastrukturę w podmiotach świadczących innowacyjne usługi (tzw. „inwestycja początkowa”):</p> <p>Zgodnie z mapą pomocy regionalnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> 65% kosztów kwalifikowalnych w przypadku dużych przedsiębiorstw, 55% kosztów kwalifikowalnych w przypadku średnich przedsiębiorstwa: 45% kosztów kwalifikowalnych w przypadku mikro i małych przedsiębiorstw. <p>W tym (dla każdego przypadku) 25% wkładu własnego w formie pieniężnej bez znamion jakiegokolwiek publicznego wsparcia finansowego.</p> <p>Pomoc de minimis 15 % kwalifikowalnych kosztów projektu.</p> <p>Dla projektów generujących dochód – wysokość wkładu własnego jest uzależniona od poziomu dofinansowania wynikającego z konkretnego rodzaju pomocy publicznej.</p> <p>Podane powyżej wartości wkładu własnego odnoszą się do całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu. W sytuacji gdy projekt objęty jest więcej niż jednym programem pomocowym wkład własny w ramach określonego rodzaju pomocy należy liczyć odrębnie w związku z kosztami kwalifikowalnymi danego rodzaju pomocy.</p>
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<ul style="list-style-type: none"> - w projektach B+R realizowanych przez przedsiębiorstwo lub partnerstwo z wiodącą rolą przedsiębiorstwa - maksymalna wartość całkowitych kwalifikowalnych wydatków projektu 10 mln zł. - w projektach inwestycyjnych w infrastrukturę przedsiębiorstw - maksymalna wartość całkowitych kwalifikowalnych wydatków projektu 10 mln zł. - w projektach dotyczących inwestycji w działalność B+R w podmiotach innych niż przedsiębiorcy, świadczących innowacyjne usługi (wsparcie infrastruktury IOB podlega zasadom wskazanym w UP) – maksymalna wartość całkowitych kwalifikowalnych wydatków projektu - 50 mln zł <p>Nie przewiduje się finansowania dużych projektów w rozumieniu art. 100 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 (Dz. Urz. L 347 z 20.12.2013)</p> <p>Dodatkowe ograniczenia wartości wydatków kwalifikowalnych mogą wynikać z Regulaminu konkursu.</p>
26.	Minimalna kwota dofinansowania projektu (PLN)	W projektach B+R realizowanych przez przedsiębiorstwo lub partnerstwo z wiodącą rolą przedsiębiorstwa –100 tys. zł na jeden projekt B+R
27.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy

28.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
29.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
30.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy
31.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	1 stycznia 2014 r. – prace przygotowawcze. W zakresie projektów objętych pomocą publiczną konieczne jest spełnienie efektu zachęty ⁶ , tzn. wnioskodawca musi złożyć pisemny wniosek do IZ RPO przed rozpoczęciem prac nad projektem lub rozpoczęciem działalności. Przez rozpoczęcie prac nad projektem rozumie się rozpoczęcie robót budowlanych związanych z inwestycją lub pierwsze prawnie wiążące zobowiązanie do zamówienia urządzeń lub inne zobowiązanie, które sprawia że inwestycja staje się nieodwracalna. Zakupu gruntów ani prac przygotowawczych, takich jak uzyskanie zezwoleń i przeprowadzenie studiów wykonalności nie uznaje się za rozpoczęcie prac. W odniesieniu do przejęć „rozpoczęcie prac” oznacza moment nabycia aktywów bezpośrednio związanych z nabytym zakładem. Dodatkowo, do wsparcia nie mogą zostać wybrane projekty, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem wniosku o dofinansowanie w odpowiedzi na właściwy konkurs ⁷ .

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 1.1

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

Realizacja przedsięwzięć w ramach Działania będzie możliwa **wyłącznie** w obszarach wskazanych jako inteligentne specjalizacje regionu. **Projekty nie spełniające tego warunku zostaną odrzucone. Szczegółowe zasady realizacji/wdrażania inteligentnych specjalizacji zostaną określone w Programie Rozwoju Innowacji.**

Preferowane będą projekty:

- realizowane w ramach partnerstwa,
- zapewniające uzyskanie praw własności przemysłowej (m.in. patentów na wynalazki, wzorów przemysłowych, wzorów użytkowych, znaków towarowych),
- mające potencjał komercjalizacji i zapewnienie wdrożenia wyników B+R do gospodarki,
- dotyczące takich technologii/produktów, które zmniejszać będą obciążenia dla środowiska,
- zwiększające nakłady przedsiębiorstw na badania naukowe i prace rozwojowe służące gospodarce i tworzące/rozwijające nowe działy/zespoły B+R w przedsiębiorstwach.

Preferencje te zostaną odzwierciedlone w punktacji w ramach oceny merytorycznej.

Głównym adresatem Działania jest sektor **MŚP** (mikro - małe lub średnie przedsiębiorstwa w rozumieniu Załącznika I do Rozporządzenia Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu.

Beneficjentami **mogą być duże przedsiębiorstwa**⁸ pod warunkiem wykazania w dokumentacji aplikacyjnej występowania efektu dyfuzji innowacji do lubuskiej gospodarki. W ramach opisu efektu dyfuzji konieczne jest

⁶ Art. 6 ust. 2 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 r. z dnia 17 czerwca 2014 r. (Dz. Urz. UE L 187/1 z 26.06.2014 r.)

⁷ Art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 (Dz. Urz. L 347 z 20.12.2013).

⁸ Duże przedsiębiorstwo – oznacza przedsiębiorstwo, które nie spełnia kryteriów, o których mowa w Załączniku I do Rozporządzenia Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.

wykazanie, czy wypracowane w ramach projektu rezultaty w postaci innowacyjnych produktów/ usług/ technologii, pozwolą w przyszłości (maksymalnie do zakończenia okresu realizacji projektu) na podjęcie współpracy z MŚP (np. przez zawarcie umowy o partnerstwie) lub z MŚP i instytucjami badawczymi lub naukowymi lub proinnowacyjnymi⁹. Należy mieć na uwadze, że efekty takiego wspólnego projektu zawsze muszą być ukierunkowane również na MŚP, ponieważ wsparcie w **Działaniu 1.1 jest skoncentrowane na MŚP**.

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy¹⁰ nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania¹¹, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o zróżnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.

Dodatkowe warunki kwalifikowania projektu dla typu I i III

Projekty B+R będą obejmowały badania przemysłowe i eksperymentalne prace rozwojowe albo tylko eksperymentalne prace rozwojowe. Przez badania przemysłowe i prace rozwojowe należy rozumieć badania przemysłowe i prace rozwojowe, o których mowa w art. 2 pkt 85 i 86 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.

Oznacza to, iż w przypadku I i III typu projekt ma mieć charakter projektu badawczego, w którym przewidziano realizację badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych albo tylko eksperymentalnych prac rozwojowych. Poszczególne koszty kwalifikujące się do objęcia wsparciem muszą być przypisane do badań przemysłowych albo do eksperymentalnych prac rozwojowych (z uwagi na różne poziomy dofinansowania). Eksperymentalne prace rozwojowe mogą stanowić samodzielny projekt ze względu na wysoką gotowość technologiczną.

W celu prawidłowego przyporządkowania wydatków do kategorii badań przemysłowych lub do eksperymentalnych prac rozwojowych niezbędne jest określenie poziomów gotowości technologicznej przedsięwzięcia¹².

W ramach Działania dofinansowanie mogą uzyskać wyłącznie projekty badawczo - rozwojowe, które przed rozpoczęciem realizacji cechuje co najmniej drugi poziom gotowości technologii tj. „określono koncepcję technologii lub jej przyszłe zastosowanie”. Wymagane jest również by projekt B+R zakończył się na dziewiątym poziomie gotowości technologii, tj. „sprawdzenie technologii w warunkach rzeczywistych odniosło zamierzony efekt”.

Poziomy gotowości technologii to ogólnie przyjęta dziewięciostopniowa skala służąca do oznaczania etapu rozwoju różnych technologii. Poziomy gotowości technologii zostały określone w Załączniku nr 1 do

---

⁹ Definicja zawarta w słowniku.

¹⁰ Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. z 2017 poz. 1332 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

¹¹ Zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 pod pojęciem „koncepcji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

¹² Stanowią wykaz czynności określających gotowość implementacji nowej technologii w warunkach produkcyjnych.

Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz. U. z 2011 r., Nr 18, poz. 91).

Realizacja przedsięwzięć z zakresu B+R **musi** zostać poprzedzona analizą **rynkową, finansową** i stworzeniem **planu prac** planowanego projektu badawczo – rozwojowego z zapewnieniem zastosowania rynkowego uzyskanych wyników.

Beneficjent decyduje w jaki sposób będzie realizował projekt badawczo - rozwojowy, może:

- samodzielnie realizować prace B+R z wykorzystaniem własnych zasobów z uwzględnieniem zlecenia części prac B+R jednostce prowadzącej badania¹³ (dotyczy tych prac B+R, których wnioskodawca nie może wykonać u siebie),
- realizować prace B+R w partnerstwie z innymi podmiotami tj. przedsiębiorcami, jednostkami naukowymi, uczelniami wyższymi, w tym spółkami celowymi uczelni.

Wykonawca, któremu zlecono wykonanie usług badawczych nie ma możliwości podzlecenia usług innym podmiotom.

Badań na zlecenie ani świadczenia usług badawczych nie uznaje się za formy efektywnej współpracy, za którą wnioskodawca może uzyskać dodatkowe punkty procentowe zwiększające dofinansowanie (pkt 22 w tabeli).

Wykonawca usługi powinien zostać wybrany zgodnie z zasadą konkurencyjności, mając na uwadze specyfikę i rodzaj projektu badawczo-rozwojowego.

Pomiędzy Beneficjentem a wykonawcą usługi nie mogą występować powiązania osobowe lub kapitałowe, o których mowa w załączniku I do Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.

W przypadku projektu przewidującego współpracę podmiotów w ramach partnerstwa kwestie dotyczące wzajemnych praw i obowiązków, w tym własności badań powinny być określone w stosownym porozumieniu lub w umowie o partnerstwie. W przypadku I typu projektów liderem partnerstwa musi być przedsiębiorca. Intensywność pomocy oblicza się dla każdego podmiotu oddzielnie (z uwzględnieniem wielkości), natomiast maksymalna stopa finansowania dla całego projektu zależy od liczby i rodzaju współpracujących podmiotów, kategorii przeprowadzonych badań i udziału w kosztach kwalifikowalnych poniesionych przez poszczególne podmioty.

W przypadku wystąpienia znaczących zmian, problemów na etapie realizacji projektu B+R (I i III typ projektu) możliwa jest akceptacja ryzyka niepowodzenia projektu. Akceptacja ryzyka niepowodzenia dotyczy wyłącznie projektów o wysokim potencjale innowacyjnym i rozwojowym. Ocena przyczyn niepowodzenia projektu będzie przedmiotem opinii, wydawanej przez niezależnego eksperta, w trakcie jego realizacji. Na podstawie opinii IZ może podjąć decyzję o przerwaniu realizacji projektu bez ponoszenia konsekwencji przez realizującego projekt. Na etapie podejmowania decyzji będą brane pod uwagę: jakość i skuteczność realizacji projektu oraz wystąpienie przesłanek niezależnych od Beneficjenta potwierdzających brak uzasadnienia dla dalszej realizacji projektu.

I typ projektu Projekty B+R przedsiębiorstw

Wsparcie będzie podzielone na:

- prace badawczo – rozwojowe (dla wszystkich przedsiębiorstw), na podstawie wyników prac B+R opracowanych przez przedsiębiorcę lub nabytych,

---

¹³ Przepis Jednostka, o której mowa w art.2 pkt 9 lit.a-f ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 1620 ze zm.).

- wdrożenie prac B+R (tylko dla MŚP jako element kompleksowego projektu badawczego) przy czym komponent wdrożeniowy jest nieobligatoryjnym elementem projektu badawczo – rozwojowego i musi stanowić mniejszość całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu. Procentowy limit wysokości kosztów kwalifikowalnych przeznaczonych na realizację prac wdrożeniowych zostanie określony w Regulaminie konkursu.

Wsparcie w zakresie prac B+R obejmować będzie fazę badań przemysłowych oraz prac rozwojowych, w tym opracowanie prototypów, demonstracje, opracowanie projektów pilotażowych, testowanie i walidację nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania, których głównym celem jest dalsze udoskonalenie techniczne produktów, procesów lub usług, a ostateczny kształt zasadniczo nie jest jeszcze określony.

Projekty B+R będą realizowane w celu opracowania nowych produktów, procesów lub usług, lub wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów lub usług, obejmujące wykonywanie badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych albo eksperymentalnych prac rozwojowych, których elementami mogą być:

- opracowanie w tym zakup elementów składowych do budowy i budowa prototypów, ich testowanie, walidacja,
- opracowanie projektów pilotażowych,
- zakup usług badawczych, usług doradczych i usług równorzędnych wykorzystanych wyłącznie na potrzeby procesu badawczego,
- zakup wyników prac B+R (technologii, zakup praw do własności intelektualnej, w tym patentów, licencji, know-how lub innej, nieopatentowanej wiedzy technicznej), jeżeli są niezbędne do opracowania innowacyjnego rozwiązania; zakup wyników prac B+R jest możliwy tylko w przypadku konieczności przeprowadzenia prac rozwojowych uzupełniających/ dostosowujących technologie do specyfiki przedsiębiorstwa,
- wsparcie uzyskania praw wyłącznych¹⁴ dla własnych rozwiązań technicznych; działania związane z certyfikacją; wsparcie walidacji i ochrony własności intelektualnej i wzornictwa.

Projekty badawczo – rozwojowe powinny być ukierunkowane na możliwość wdrożenia wyników do działalności gospodarczej. Dofinansowanie wdrożenia wyników prac B+R będzie możliwe tylko dla MŚP. W przypadku MŚP, które nie będą wdrażać wyników prac B+R w ramach projektów badawczo – rozwojowych w Działaniu 1.1. istnieje możliwość realizacji wdrożenia wyników prac B+R w ramach Działania 1.5 (z dofinansowania wdrożenia nie będą mogły skorzystać duże przedsiębiorstwa). W związku z tym planowane jest sekwencyjne uruchamianie konkursów w obu Działaniach, tak by przejście z fazy badawczej do produkcyjnej odbywało się płynnie.

Przedmiotem oceny projektu B+R jest całościowa koncepcja projektu, zarówno prace B+R, jak i założenia dotyczące dalszego wdrożenia.

W celu zmniejszenia ryzyka dofinansowania projektów, które nie będą ukierunkowane na realne wdrożenie wyników, do oceny merytorycznej projektu wprowadzono kryterium odnoszące się do terminu wdrożenia wyników.

W przypadku pokrywania się Krajowych Inteligentnych Specjalizacji z Regionalnymi Inteligentnymi Specjalizacjami konieczne jest oświadczenie Beneficjenta o niefinansowaniu składanego projektu z innych źródeł UE.

---

¹⁴ Z wyłączeniem kosztów procesowych związanych z ochroną uzyskanych praw.

II typ projektu Inwestycje przedsiębiorstw w infrastrukturę B+R

W ramach projektu wspierane będą inwestycje obejmujące budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury badawczej (w tym materiały i roboty budowlane) oraz rozwój infrastruktury specjalistycznych laboratoriów/działów badawczo - rozwojowych w przedsiębiorstwach, zakup środków trwałych służących realizacji celów badawczych w tym zakup aparatury specjalistycznej oraz wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do prowadzenia **prac badawczo-rozwojowych** służących tworzeniu innowacyjnych produktów i usług.

Warunkiem wsparcia inwestycji przedsiębiorstw w infrastrukturę B+R będzie przedstawienie **analizy** rynkowej, finansowej wraz ze stworzeniem **indykatywnego planu prac** planowanego projektu badawczo – rozwojowego z zapewnieniem zastosowania rynkowego uzyskanych wyników. Niezbędnym elementem planu będzie też analiza ryzyka, która określi najważniejsze czynniki powodzenia przedsięwzięcia i pozwoli oszacować jego słabe strony.

Inwestycje infrastrukturalne przedsiębiorstw powinny zmierzać do kreowania innowacyjnych produktów i usług.

III typ projektu Projekty B+R w podmiotach świadczących innowacyjne usługi, w tym m.in. w parkach naukowo-technologicznych i inkubatorach technologicznych

Inwestycje B+R (których elementem oprócz badań przemysłowych i/lub prac rozwojowych mogą być też inwestycje w infrastrukturę B+R) będą realizowane w celu opracowania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów/usług.

Nie ma możliwości wsparcia infrastrukturalnego podmiotów świadczących usługi B+R jako niezależnego projektu a jedynie jako komponentu niezbędnego do **rozwoju oferty, profesjonalizacji takich usług**.

Przedsięwzięcia w ramach infrastruktury B+R powinny służyć realizacji wskazanych w projekcie badań **przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych albo tylko eksperymentalnych prac rozwojowych** (konieczne jest przedstawienie opisu prac B+R, których realizacji będzie służyła dofinansowana infrastruktura oraz opisu ich zastosowania w gospodarce).

Elementy projektu badawczo- rozwojowego zostały wskazane w opisie I typu projektu.

W celu zapobiegania podwójnemu finansowaniu wydatki ponoszone przez Beneficjenta w ramach projektu realizowanego w Typie III nie mogą być jednocześnie kwalifikowalne w projektach realizowanych przez niego w Działaniu 1.2 Rozwój przedsiębiorczości i w Działaniu 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP - Typ III Rozwój inwestycyjny regionu.

Warunkiem wsparcia inwestycji w infrastrukturę B+R będzie przedstawienie analizy rynkowej, finansowej wraz ze stworzeniem indykatywnego planu prac planowanego projektu badawczo – rozwojowego ze wskazaniem zastosowania rynkowego uzyskanych wyników. Niezbędnym elementem planu będzie też analiza ryzyka, która określi najważniejsze czynniki powodzenia przedsięwzięcia i pozwoli oszacować jego słabe strony. Analiza ryzyka ma zawierać również sposoby/narzędzia minimalizowania zagrożeń w trakcie realizacji projektu.

W zakresie usług podmiotów B+R **bezpośrednimi odbiorcami** będą przedsiębiorcy. Duże przedsiębiorstwa mogą być ostatecznymi odbiorcami pomocy pod warunkiem współpracy z MŚP lub z MŚP i instytucjami badawczymi lub naukowymi lub proinnowacyjnymi (duże przedsiębiorstwo nie może być jedynym odbiorcą usług).

Inwestycje infrastrukturalne w jednostkach świadczących usługi w zakresie B+R, powinny stanowić uzupełnienie istniejących zasobów, jeśli te zasoby nie są wystarczające, by realizować założone cele badawcze.

Inwestycje infrastrukturalne w jednostkach świadczących usługi w zakresie B+R powinny być niezbędne do realizacji wysokiej jakości usług proinnowacyjnych i będą uwarunkowane zapotrzebowaniem przedsiębiorstw na podobną infrastrukturę B+R.

Finansowanie infrastruktury TIK w jednostkach naukowych jest możliwe tylko wówczas gdy infrastruktura ta jest niezbędna do realizacji projektu badawczo – rozwojowego.

Przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury B+R powinien charakteryzować możliwie wysoki stopień współfinansowania ze źródeł prywatnych.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji¹⁵

Pomoc w ramach Działania udzielana jest na projekty realizowane na terenie **województwa lubuskiego** i ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu. O pomoc w ramach Działania mogą ubiegać się wyłącznie Beneficjenci prowadzący działalność gospodarczą na terytorium województwa lubuskiego, potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru (adres siedziby, oddziału lub miejsce zamieszkania).

W przypadku projektów generujących dochód Beneficjent jest zobowiązany do stosowania art. 61 Rozporządzenia ogólnego oraz Wytocznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz rynkiem wewnętrznym;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity, Dz. U. z 2017 r., poz. 2077) – przed upływem okresu wykluczenia.
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2018 r., poz. 703).

Pomoc nie może być udzielona na działalność wyłączonej z możliwości otrzymania wsparcia na podstawie odpowiednich programów pomocowych.

Dodatkowe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w Regulaminie konkursu.

---

¹⁵ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.1.

Działanie 1.2 Rozwój przedsiębiorczości

OPIS DZIAŁANIA		
1.	Nazwa działania/poddziałania	Rozwój przedsiębiorczości
2.	Cel szczegółowy działania/poddziałania	<p>Celem Działania są lepsze warunki dla rozwoju MŚP</p> <p>W ramach Działania rozwijane będą zaawansowane, wyspecjalizowane i udoskonalone usługi doradcze IOB, dostosowane do potrzeb przedsiębiorstw, poprzez zastosowanie mechanizmów popytowych, takich jak bony dla MŚP. W ramach Działania wsparcie będzie miało także na celu profesjonalizację usług prorozwojowych¹⁶ świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu (IOB).</p> <p>Niezbędnym elementem krajobrazu sprzyjającego tworzeniu podmiotów gospodarczych, w tym o profilu innowacyjnym, są prężnie działające i świadczące kompleksowe usługi na rzecz powstających przedsiębiorstw, inkubatory przedsiębiorczości, w tym akademickie. Głównym celem działalności inkubatora jest pomoc inkubowanemu przedsiębiorcy w rozwoju i umożliwienie samodzielnego funkcjonowania na rynku. Zasadniczo oferta inkubatorów skoncentrowana jest na usługach podstawowych, niewymagających specjalistycznej wiedzy, zapewnieniu lokalu oraz prawidłowego funkcjonowania infrastruktury technicznej inkubatora. W związku z koniecznością rozwoju usług inkubatorów, w ramach Działania możliwe będzie zapewnienie przedsiębiorcom szerszego wachlarza usług doradczych np. doradztwo w zakresie strategii i monitorowania biznesu, transferu technologii i prognozowania, innowacji ukierunkowanych na użytkownika i związanych z wzornictwem, zgodnie z konkretnym zapotrzebowaniem MŚP. Usługi świadczone na rzecz MŚP muszą mieć charakter prorozwojowy.</p> <p>Interwencja skierowana na wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości przyniesie wymierne efekty w postaci wzrostu poziomu świadczonych przez nie wyspecjalizowanych usług oraz rozwoju nowych podmiotów gospodarczych, w tym innowacyjnych. Ponadto działalność inkubatorów podlega obecnie w dużej mierze mechanizmom rynkowym dlatego też powinna dążyć do zapewnienia samofinansowania.</p> <p>Istotne będzie także profesjonalizacja IOB poprzez wsparcie inwestycją w potencjał merytoryczny IOB, dopóki IOB nie wdrożą się w funkcjonowanie w warunkach rynkowych i nie zaczną pozyskiwać środków na finansowanie usług prorozwojowych.</p> <p>Dzięki planowanej interwencji przedsiębiorstwa będą mogły korzystać z profesjonalnych wyspecjalizowanych usług IOB dopasowanych do potrzeb przedsiębiorstw. Wsparcie skierowane do MŚP korzystających z usług instytucji otoczenia biznesu, przełoży się na zwiększenie konkurencyjności podmiotów gospodarczych i umożliwi im uczestnictwo w procesach wzrostu oraz innowacji. Realizacja działania powinna przyczynić się do zwiększenia potencjału IOB i wzmocnienia współpracy między nimi, dzięki czemu regionalny system usług świadczonych przez IOB stanie się powszechnie rozpoznawalny, zrozumiały i dostępny dla przedsiębiorców. Profesjonalizacja i koncentracja IOB ma sprzyjać podwyższonemu zainteresowaniu ofertą, przełożyć się bezpośrednio na wyższy standard usług skierowanych do MŚP a także przyczynić się do poszerzenia obszaru działania IOB. Dzięki takim działaniom podmioty gospodarcze powinny zwiększać wydatki związane z doradztwem, badaniami, wprowadzaniem innowacyjnych procesów w przedsiębiorstwie oraz częstotliwość w korzystaniu z wysokojakościowego wsparcia otoczenia biznesowego. Standaryzacja działań podejmowanych przez IOB wpłynie na zwiększenie świadomości przedsiębiorców o korzyściach i usługach przez nie oferowanych.</p>

¹⁶ Definicja zawarta w słowniku.

3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego			
4.	Lista wskaźników produktu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1). 2. Liczba zaawansowanych usług (nowych i/lub ulepszonych) świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu. 3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2). 4. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4). 5. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje (CI 6)). 		
5.	Typy projektów	<p>I. Wspieranie inkubowania przedsiębiorczości</p> <p>II. Profesjonalizacja usług świadczonych przez IOB.</p> <p>III. Regionalny bon na innowacje - projekt grantowy.</p> <p>IZ RPO – L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów projektu.</p>		
6.	Kategorie interwencji	<p>64 - Procesy badawcze i innowacyjne w MŚP (w tym systemy bonów, innowacje procesowe, projektowe, innowacje w obszarze usług i innowacje społeczne)</p> <p>66 - Zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP i grup MŚP (w tym usługi w zakresie zarządzania, marketingu i projektowania)</p> <p>67 - Rozwój działalności MŚP, wsparcie przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw (w tym wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out)</p> <p>72 - Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki przemysłowe i obiekty)</p>		
7.	Typ beneficjenta	<ul style="list-style-type: none"> - instytucje otoczenia biznesu (IOB)¹⁷, - partnerstwa/zrzeszenia MŚP, - uczelnie/szkoły wyższe oraz ich spółki celowe, - jednostki badawczo-rozwojowe¹⁸, - jednostki naukowe¹⁹, - jednostki samorządu terytorialnego (JST), ich związki i stowarzyszenia. <p>Przewiduje się realizację projektów w partnerstwie z Beneficjentami Osi Priorytetowej.</p>		
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	MŚP		
9.	Institucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy		
10.	Institucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy		
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<p>Region słabiej rozwinięty</p> <table border="1"> <tr> <td>Ogółem</td> <td>21 887 841,40 EUR</td> </tr> </table>	Ogółem	21 887 841,40 EUR
Ogółem	21 887 841,40 EUR			
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy		
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania wspierane będą obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne.		
14.	Tryb/y wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020		
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy		
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross – finansingu (%) (jeśli dotyczy)	W ramach działania nie przewiduje się możliwości stosowania finansowania krzyżowego.		
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Nie dotyczy		
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<p>Zgodnie z art. 61 ust. 8 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., istnieje konieczność uwzględniania dochodu w projektach realizowanych przez podmioty inne niż MŚP, których całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają 1 mln euro.</p> <p>W przypadku projektów, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić</p>		

¹⁷ Definicja zawarta w słowniku.

¹⁸ Definicja zawarta w słowniku.

¹⁹ Definicja zawarta w słowniku.

		<p>przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Monitorowany będzie rzeczywisty dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej. Dochód taki podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji.</p>
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</p> <p>Szczegółowe informacje na temat możliwości stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków zostaną zamieszczone w Regulaminie konkursu.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj, przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	<p>Pomoc na wspieranie inkubowania przedsiębiorczości oraz pomoc na profesjonalizację usług świadczonych przez IOB (dotyczy projektu o charakterze infrastrukturalnym) będzie udzielana jako</p> <ol style="list-style-type: none"> a) regionalna pomoc inwestycyjna – na podstawie art. 14 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach celu tematycznego 3 w zakresie wzmacniania konkurencyjności mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1377 z późn. zm.) lub b) pomoc inwestycyjna na infrastrukturę lokalną – na podstawie art. 56 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 5 sierpnia 2015 r. (Dz. U. poz. 1208). <p>Pomoc na wspieranie inkubowania przedsiębiorczości oraz pomoc na profesjonalizację usług świadczonych przez IOB (dotyczy projektu o charakterze nieinfrastrukturalnym) będzie udzielana jako pomoc de minimis - na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488).</p> <p>Pomoc publiczna (na tzw. drugim poziomie) w ramach bonu na innowacje będzie udzielana na podst. art. 18, 25, 28, 29 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 lub jako pomoc de minimis.</p> <p>Pomoc na usługę badawczą w ramach bonu na innowacje będzie udzielana na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na badania podstawowe, badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe oraz studia wykonalności w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1075).</p> <p>Pomoc na doradztwo w ramach bonu na innowacje będzie udzielana na Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania mikroprzedsiębiorcom, małym i średnim przedsiębiorcom na usługi doradcze oraz udział w targach w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014 -2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1417).</p>

		<p>Pomoc na usługę doradczą w zakresie procedury patentowej oraz inne koszty uzyskania prawa własności przemysłowej w ramach bonu na innowacje będzie udzielana na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na wspieranie innowacyjności oraz innowacje procesowe i organizacyjne w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014 - 2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 2010).</p> <p>Pomoc de minimis będzie udzielana m.in. na promocję projektu, otwarcie i prowadzenie wyodrębnionego rachunku bankowego (dotyczy płatności zaliczkowej).</p> <p>Projekt, na realizację którego udzielana jest pomoc publiczna może być objęty więcej niż jednym programem pomocowym.</p>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	do 85%.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<p>Pomoc na infrastrukturę inkubatorów oraz IOB</p> <p>a) regionalna pomoc inwestycyjna zgodnie z mapą pomocy regionalnej - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (Dz. U., poz. 878)</p> <ul style="list-style-type: none"> - 35% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku przedsiębiorstw/podmiotów innych niż MSP - 45% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku średnich przedsiębiorstwa: - 55% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku mikro i małych przedsiębiorstw lub <p>b) pomoc inwestycyjna na infrastrukturę lokalną – zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 5 sierpnia 2015 r. (Dz. U poz. 1208).</p> <p>Pomoc de minimis – 85% kosztów kwalifikowalnych projektu.</p> <p>W ramach regionalnego bonu na innowacje – max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu (projekty nieobjęte pomocą publiczną na tzw. pierwszym poziomie).</p>
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<p>Pomoc na infrastrukturę inkubatorów oraz IOB:</p> <p>a) regionalna pomoc inwestycyjna zgodnie z mapą pomocy regionalnej²⁰</p> <ul style="list-style-type: none"> - 65% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku przedsiębiorstw/podmiotów innych niż MSP - 55% kosztów kwalifikowalnych w przypadku średnich przedsiębiorstwa: - 45% kosztów kwalifikowalnych w przypadku mikro i małych przedsiębiorstw. <p>b) pomoc inwestycyjna na infrastrukturę lokalną – zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 5 sierpnia 2015 r. (Dz. U poz. 1208).</p> <p>Pomoc de minimis – 15% kosztów kwalifikowalnych projektu.</p> <p>W ramach regionalnego bonu na innowacje (projekty nieobjęte pomocą publiczną na tzw. pierwszym poziomie) - 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu (poziom nie uwzględnia wkładu własnego na tzw. drugim poziomie, wymaganego przy projektach objętych pomocą publiczną, który powinien zostać wniesiony na podstawie odrębnych przepisów).</p> <p>Podane powyżej wartości wkładu własnego odnoszą się do całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu.</p> <p>W sytuacji, gdy projekt objęty jest więcej niż jednym programem pomocowym wkład własny w ramach określonego rodzaju pomocy należy liczyć odrębnie w związku z kosztami kwalifikowalnymi danego rodzaju pomocy.</p>
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli	Nie dotyczy

²⁰ W tym (dla każdego przypadku) 25% wkładu własnego w formie pieniężnej bez znamion jakiegokolwiek publicznego wsparcia finansowego.

	dotyczy)	
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Maksymalna wartość całkowitych kwalifikowalnych wydatków projektu nie może przekroczyć 50 mln euro ²¹ . Dodatkowe ograniczenia wartości wydatków kwalifikowalnych mogą wynikać z Regulaminu konkursu.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy
30.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	W przypadku projektu grantowego wydatki mogą być ponoszone po dniu złożenia wniosku, z wyjątkiem wydatków na przygotowanie testu pomocy publicznej, których kwalifikowalność rozpoczęła się 1 stycznia 2014 r. W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności będzie wynikać z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej i z Regulaminu konkursu. Dodatkowo, do wsparcia nie mogą zostać wybrane projekty, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie. ²²

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 1.2

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji²³

Preferowana będzie realizacja projektów w obszarach wskazanych, jako **inteligentne specjalizacje regionu**. Szczegółowe zasady realizacji/wdrażania inteligentnych specjalizacji zostaną określone w Programie Rozwoju Innowacji.

Celem wsparcia w ramach Działania jest wybór projektów, które w największym stopniu przyczynią się do zapewnienia przedsiębiorstwom z sektora MŚP dostępu do usług świadczonych przez podmioty prowadzące inkubatory przedsiębiorczości lub zamierzające prowadzić inkubator przedsiębiorczości w ramach realizowanego projektu, w tym instytucje otoczenia biznesu (takie jak inkubatory technologiczne, parki naukowo-technologiczne, parki przemysłowe, centra transferu technologii itp.).

Instytucje otoczenia biznesu powinny dążyć do prowadzenia działalności **na zasadach rynkowych** w oparciu o otwartą konkurencję oraz osiągania standardów świadczenia usług na poziomie co najmniej krajowym.

W przypadku I i II typu projektu możliwe jest dofinansowanie projektu o charakterze infrastrukturalnym i o charakterze nieinfrastrukturalnym.

W przypadku III typu projektu możliwe jest dofinansowanie projektu wyłącznie o charakterze nieinfrastrukturalnym.

Projekt o charakterze nieinfrastrukturalnym to projekt, którego efektem nie jest zmiana/wytworzenie składnika majątku Wnioskodawcy, czyli przykładem projektu nieinfrastrukturalnego jest dofinansowanie kosztów specjalistycznych usług doradczych dla IOB.

Projekt o charakterze infrastrukturalnym to projekt, zakładający realizację określonej inwestycji, w tym również zakupu wyposażenia/składnika majątku, podwyższającego wartość lub użyteczność obiektu budowlanego.

²¹ W ramach RPO L 2020 nie można wspierać dużych projektów, o których mowa w art. 100 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

²² Art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 (Dz. Urz. L 347 z 20.12.2013).

²³ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.2.

Wsparcie infrastruktury IOB możliwe jest tylko jako uzupełniający element projektu jednocześnie przy spełnieniu następujących warunków:

- działalność IOB wpisuje się w regionalną strategię inteligentnej specjalizacji,
- IOB dysponuje strategią/planem wykorzystania infrastruktury planowanej do sfinansowania w ramach przedsięwzięcia,
- przedsięwzięcie jest współfinansowane ze źródeł prywatnych
- przedsięwzięcie nie powiela dostępnej infrastruktury IOB o podobnym profilu zlokalizowanej w województwie lubuskim chyba, że limit dostępnej infrastruktury został wyczerpany.

W przypadku wsparcia infrastrukturalnego niezbędne będzie przedstawienie wiarygodnych analiz świadczących o całkowitym wykorzystaniu przez Beneficjenta dostępnej dotychczas infrastruktury. Analiza powinna zawierać także informacje dotyczące potencjalnego wykorzystania infrastruktury oraz środki zapobiegawcze, środki korygujące w odniesieniu do planowanego wskaźnika dotyczącego wykorzystania infrastruktury.

Nie ma możliwości wsparcia infrastrukturalnego podmiotów prowadzących inkubatory przedsiębiorczości lub zamierzających prowadzić inkubator przedsiębiorczości, w tym IOB jako niezależnego projektu a jedynie jako komponentu niezbędnego do świadczenia usług na rzecz MŚP.

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy²⁴ nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania²⁵, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o zróżnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.

Usługi doradcze świadczone przez IOB powinny wynikać z konkretnego **zapotrzebowania MŚP**.

W celu zapobiegania podwójnemu finansowaniu wydatki ponoszone przez Beneficjenta w ramach projektu realizowanego w ramach działania 1.2 nie mogą być jednocześnie kwalifikowalne w projektach realizowanych przez niego w działaniu 1.1 Typ III i 1.4 Typ III.

1 typ projektu Wspieranie inkubowania przedsiębiorczości

Celem projektu jest wybór podmiotu odpowiedzialnego inkubowanie przedsiębiorstw. Usługi świadczone na rzecz MŚP muszą mieć charakter prorozwojowy, zatem projekt powinien łączyć inkubację ze świadczeniem usług prorozwojowych (doradczych).

Finansowane będą projekty mające na celu zapewnienie przedsiębiorcom z sektora MŚP dostępu do informacji, usług doradczych i zaplecza technicznego inkubatorów technicznych, w tym inkubatorów akademickich.

---

²⁴ Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1332 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

²⁵ Zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 pod pojęciem „koncepcji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

Projekty powinny wpisywać się w Plan Inwestycyjny i Promocji Gospodarczej Województwa Lubuskiego i realizować jego podstawowe założenia.

Przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury inkubatorów wspierane będą w bardzo ograniczonym zakresie przy spełnieniu warunków, o których mowa wyżej.

Dodatkowo budowa/przebudowa/ modernizacja niezbędnej infrastruktury oraz zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, możliwe są tylko i wyłącznie w przypadku, gdy obecne zasoby nie są wystarczające, by realizować założone cele projektu. Koszty utrzymania powinny stanowić nieznaczny procent wydatków związanych z realizacją projektu.

Wsparcie kierowane jest do istniejących a w incydentalnych i uzasadnionych przypadkach (zapotrzebowanie rynku oraz niepowielanie dostępnej infrastruktury) do nowopowstających inkubatorów przedsiębiorczości.

W ramach projektu możliwe będzie dofinansowanie kosztów promocji oferty inkubatora (wyłącznie jako jeden z elementów projektu).

Ostatecznymi odbiorcami tego typu projektu będą przede wszystkim firmy typu start-up, spin-off, spin-out lub firmy rozwijające się dzięki możliwości wsparcia ze strony inkubatora.

Warunkiem dofinansowania projektu złożonego przez inkubator będzie wsparcie inkubowanej firmy (w przypadku inkubatorów akademickich założonej przez studenta lub pracownika uczelni) w osiągnięciu dojrzałości i zdolności do samodzielnego funkcjonowania na rynku.

Przystąpienie do procesu budowania oferty inkubatora wymaga przeanalizowania zagadnień związanych zarówno z zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi uwarunkowaniami działania inkubatora. Aby usługi, które powstaną, znalazły odbiorców i pozwoliły inkubatorowi efektywnie funkcjonować, konieczne jest dostosowanie ich do potencjału i charakteru lokalnej gospodarki, w tym środowiska akademickiego oraz oferty konkurencyjnych instytucji.

II typ projektu Profesjonalizacja usług świadczonych przez IOB

Celem projektu jest profesjonalizacja usług świadczonych przez IOB wspomagających rozwój przedsiębiorstw.

Efektom realizacji projektu powinno być podniesienie kwalifikacji kadry IOB pozwalających na ulepszenie świadczenia już istniejących usług doradczych i/lub opracowanie i wdrożenie nowej na rynku usługi (wraz z pilotażem jej świadczenia). Usługi świadczone przez IOB muszą spełnić definicję usługi prorozwojowej²⁶.

Świadczone usługi powinny cechować wysoka jakość, a same IOB powinny wdrożyć procedury zapewniające spełnianie standardów działania adekwatnych dla rodzaju IOB i jego zakresu działania.

Warunkiem uzyskania wsparcia przez IOB będzie ukierunkowanie jej na świadczenie specjalistycznych usług na rzecz przedsiębiorstw w oparciu o udokumentowane zapotrzebowanie przedsiębiorstw, z uwzględnieniem dostępnych standardów świadczenia usług wypracowanych na poziomie krajowym (w tym zasad odnoszących się do poziomu współfinansowania usług IOB przez przedsiębiorców).

IOB powinna posiadać strategię biznesową wykazującą różne źródła dochodów oraz potwierdzającą zdolność do prowadzenia działalności w warunkach rynkowych w oparciu o otwartą konkurencję, bądź opisującą sposób, w jaki dążyć będzie do uzyskania tej zdolności.

Prorozwojowe usługi świadczone przez IOB mogą być związane ze stworzeniem strategii rozwoju przedsiębiorstwa, rozwoju działań międzynarodowych, tworzeniem nowych modeli biznesowych dla MŚP,

---

²⁶ Definicja zawarta w słowniku.

dostosowaniem produktu/usług do wymogów zagranicznych rynków, otwieraniem nowych kanałów biznesowych, rozbudową łańcucha dostaw, dywersyfikacją geograficzną, pełnieniem roli brokera innowacji.

Realizacja projektu musi być poprzedzona przeprowadzeniem badania rynku pod kątem zapotrzebowania przedsiębiorców na projektowaną usługę, opracowaniem założeń realizacji usługi.

W ramach projektu możliwe będzie dofinansowanie kosztów promocji oferty IOB (wyłącznie jako jeden z elementów projektu).

Przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury IOB wspierane będą w bardzo ograniczonym zakresie przy spełnieniu warunków, o których mowa wyżej.

III typ projektu Regionalny bon na innowacje – projekt grantowy

Instrumentem wdrażania *projektu grantowego* jest udzielenie przedsiębiorcy wsparcia finansowego na zakup usług istotnych dla przedsiębiorcy w procesie opracowywania nowego /ulepszonoego produktu/usługi lub zmian procesowych w przedsiębiorstwie w formie instrumentu: Regionalny bon na innowacje. *Regionalny bon na innowacje* może otrzymać przedsiębiorstwo (MŚP), dążące do rozwoju swojego produktu/usługi i/lub ulepszenia posiadanej technologii. Jedno przedsiębiorstwo może uzyskać, w ciągu danego roku kalendarzowego, wsparcie poniżej 100 tys. zł netto (bez podatku VAT) a w sytuacji gdy MŚP nie ma możliwości odzyskania VAT – poniżej 100 tys. zł brutto (*koszt netto usługi powyżej 100 tys. zł oraz podatek VAT nie są wydatkami kwalifikowalnymi – pokrywane będą samodzielnie przez przedsiębiorcę*).

Bony na innowacje udzielane będą przez beneficjenta projektu grantowego (wybranego w drodze konkursu ogłaszanego przez IZ RPO).

W odpowiedzi na konkurs ogłoszony przez Instytucję Zarządzającą RPO projekty będą składać Beneficjenci projektu grantowego. Bony będą udzielane przez beneficjenta projektu grantowego ze środków przekazanych przez instytucję organizującą konkurs. Natomiast beneficjent będzie zawierał umowy o udzielenie bonu bezpośrednio z przedsiębiorcą (grantobiorcą) z sektora MŚP.

Dofinansowaniu projektu złożonego przez beneficjenta projektu grantowego podlegać będą przede wszystkim: wartość udzielonych bonów, koszty obsługi bonu oraz koszty informacji i promocji projektu.

Bon może być udzielany na pokrycie kosztów usługi obejmującej:

- przeprowadzenie prac B+R (projekty badawcze tzw. małej skali),
- wdrożenie nabytych prac B+R,
- opracowanie lub wdrożenie nowego produktu/usługi/technologii odnoszące się bezpośrednio do dziedziny/ przedmiotu działalności produkcyjnej lub usługowej przedsiębiorstwa, w tym specjalistyczne usługi laboratoryjne, pomiarowe, diagnostyczne, certyfikacyjne, testowanie produktu, testowanie technologii,
- uzyskanie ochrony praw własności przemysłowej lub nabycie tych praw,
- doradztwo w zakresie procedury ochrony praw własności przemysłowej,
- doradztwo w zakresie usprawnienia zarządzania w tym m.in. optymalizacja procesów logistycznych, automatyzacja obiegu dokumentów,

- doradztwo w zakresie internacjonalizacji w tym przygotowanie strategii rozwoju działań eksportowych (przedstawienie strategii jest jednym z podstawowych warunków udziału w konkursie w ramach Działania 1.4 (II typ projektu *Ekspansja gospodarcza MŚP*),
- doradztwo w zakresie prowadzenia przedsiębiorstwa na terytorium Unii Europejskiej, w tym analizy marketingowe, analizy finansowo – ekonomiczne, opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o nowe technologie lub innowacyjne rozwiązania

Wykonawcę usługi w ramach regionalnego bonu na innowacje wybiera przedsiębiorca przy wsparciu beneficjenta projektu grantowego i opcjonalnie brokera innowacji.

Wydatki ponoszone przez grantobiorców muszą być ponoszone w sposób oszczędny, tzn. niezawyżony w stosunku do średnich cen i stawek rynkowych i spełniający wymogi uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów.

Między przedsiębiorstwem (grantobiorcą), beneficjentem projektu grantowego i wykonawcą usługi nie mogą występować powiązania osobowe lub kapitałowe, o których mowa w załączniku I do Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.

Nie ma możliwości sfinansowania bonem usług o charakterze promocyjnym.

Beneficjent projektu grantowego będzie odpowiedzialny za wybór projektów zgłoszonych przez MŚP do realizacji w ramach bonu. Ocenie podlegać będzie rezultat projektu dla przedsiębiorcy, zasadność oraz racjonalność realizacji projektu oraz jego wpływ na potencjał rozwojowy przedsiębiorcy.

W ramach bonu przedsiębiorca może współpracować z więcej niż jednym wykonawcą usługi, jeśli wynika to ze specyfiki usługi.

W ramach bonu przedsiębiorca ma także możliwość skorzystania z usług brokera innowacji wpisanego na listę brokerów innowacji (powoływanego przez beneficjenta projektu grantowego)²⁷. Broker świadczyć będzie usługi w zakresie:

- doradztwa i wsparcia w procesie transferu wiedzy i technologii do przedsiębiorstw,
- wsparcia w kontaktach z jednostkami naukowo-badawczymi,
- wsparcia przy wyborze wykonawcy usługi dla przedsiębiorstwa korzystającego z bonu.

Beneficjentem projektu grantowego i brokerem innowacji nie może być jednocześnie ten sam podmiot.

Beneficjent projektu grantowego może różnicować bony na innowacje pod względem kwotowym, pod względem odbiorców (np. wyłącznie mikroprzedsiębiorcy itp.), branż gospodarczych.

Szczegółowe warunki i tryb udzielania pomocy w formie *bonu na innowacje* zostanie określony przez beneficjenta projektu grantowego.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji²⁸

Pomoc w ramach Działania udzielana jest na projekty realizowane na terenie województwa lubuskiego i ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu. O pomoc w ramach Działania mogą ubiegać się wyłącznie Beneficjenci prowadzący działalność gospodarczą na terytorium województwa lubuskiego, potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru (adres siedziby, oddziału lub miejsce zamieszkania). O pomoc

²⁷ Podmiotem odpowiedzialnym za wybór brokerów innowacji i prowadzenie listy brokerów jest beneficjent projektu grantowego. To on odpowiada za prawidłowe rozliczenie pracy brokerów innowacji na rzecz przedsiębiorstw korzystających z bonu na innowacje.

²⁸ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.2.

na tzw. „drugim poziomie” w ramach I i III typu projektu mogą ubiegać się wyłącznie MŚP prowadzące działalność gospodarczą na terytorium województwa lubuskiego, potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru (adres siedziby, oddziału lub miejsce zamieszkania).

Ostatecznymi odbiorcami pomocy w ramach Działania będą MŚP. IZ RPO będzie weryfikować, przez cały okres trwałości projektu (corocznie) ostatecznych odbiorców oraz zakres udzielonej pomocy.

W przypadku wsparcia dużych przedsiębiorstw w ramach infrastruktury biznesu (inkubatory przedsiębiorczości) IZ RPO dokona redukcji wysokości wsparcia proporcjonalnie do powierzchni wykorzystanej przez duże przedsiębiorstwa.

W przypadku projektów generujących dochód Beneficjent jest zobowiązany do stosowania art. 61 Rozporządzenia ogólnego oraz Wytycznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz z rynkiem wewnętrznym;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity, Dz. U. z 2017 r., poz. 2077) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2018 r., poz. 703).

Pomoc nie może być udzielona na działalność wyłączonej z możliwości otrzymania wsparcia na podstawie odpowiednich programów pomocowych.

Dodatkowe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w Regulaminie konkursu.

Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ							
1.	Nazwa działania/poddziałania	Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych <i>Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i> <i>Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne – ZIT Gorzów Wlkp.</i> <i>Poddziałanie 1.3.3 Tereny inwestycyjne – ZIT Zielona Góra</i>					
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/poddziałania	<p>Celem Działania są lepsze warunki dla rozwoju MŚP.</p> <p>Przedsiębiorczość odgrywa ważną rolę w rozwoju społeczno – gospodarczym regionu, gdyż stanowi źródło zatrudnienia i wywiera wpływ na innowacyjność. Uzasadnione jest więc, wspieranie działań polegających na tworzeniu korzystnych warunków do powstawania i rozwoju przedsiębiorstw. Zaoferowanie podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą, atrakcyjnych – pod względem infrastrukturalnym – terenów inwestycyjnych, może zwiększyć napływ inwestycji, co w konsekwencji przyczyni się wzrostu konkurencyjności województwa.</p> <p>W celu pobudzenia przedsiębiorczości dofinansowane będą inwestycje w zakresie uporządkowania i przygotowania terenów inwestycyjnych, polegające na wyposażeniu w niezbędną infrastrukturę techniczną. Przedsięwzięcia infrastrukturalne uzupełnione zostaną działaniami z zakresu promocji.</p> <p>Wspieraniem objęte będą też inwestycje w infrastrukturę, aktywizujące gospodarczo obszary zdegradowane, jak również w zakresie ponownego wykorzystania i przywrócenia funkcji gospodarczych terenom typu <i>brownfield</i> (nieużytki miejskie).</p> <p>Dzięki interwencji ukierunkowanej na wyposażenie regionu w podstawową infrastrukturę sprzyjającą podejmowaniu działalności gospodarczej oraz lokowaniu inwestycji na terenie województwa lubuskiego wzrośnie poziom przedsiębiorczości, a tym samym stworzone zostaną warunki dla zatrudnienia</p>					
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<table border="1"> <tr> <td>Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych</td> <td rowspan="4">1. Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych.</td> </tr> <tr> <td><i>Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></td> </tr> <tr> <td><i>Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne – ZIT Gorzów Wlkp.</i></td> </tr> <tr> <td><i>Poddziałanie 1.3.3 Tereny inwestycyjne – ZIT Zielona Góra.</i></td> </tr> </table>	Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	1. Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych.	<i>Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>	<i>Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne – ZIT Gorzów Wlkp.</i>	<i>Poddziałanie 1.3.3 Tereny inwestycyjne – ZIT Zielona Góra.</i>
Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	1. Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych.						
<i>Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>							
<i>Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne – ZIT Gorzów Wlkp.</i>							
<i>Poddziałanie 1.3.3 Tereny inwestycyjne – ZIT Zielona Góra.</i>							
4.	Lista wskaźników produktu	<table border="1"> <tr> <td>Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych</td> <td rowspan="4">1. Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych.</td> </tr> <tr> <td><i>Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></td> </tr> <tr> <td><i>Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne – ZIT Gorzów Wlkp.</i></td> </tr> <tr> <td><i>Poddziałanie 1.3.3 Tereny inwestycyjne – ZIT Zielona Góra.</i></td> </tr> </table> <p>2. Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji*</p> <p>*wskaźnik specyficzny dla programu</p>	Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	1. Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych.	<i>Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>	<i>Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne – ZIT Gorzów Wlkp.</i>	<i>Poddziałanie 1.3.3 Tereny inwestycyjne – ZIT Zielona Góra.</i>
Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	1. Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych.						
<i>Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>							
<i>Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne – ZIT Gorzów Wlkp.</i>							
<i>Poddziałanie 1.3.3 Tereny inwestycyjne – ZIT Zielona Góra.</i>							
5.	Typy projektów	Typ projektu – Kompleksowe uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje					
6.	Kategorie interwencji	72 - Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki przemysłowe i obiekty)					
7.	Typ Beneficjenta	<table border="1"> <tr> <td>Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych</td> <td rowspan="2"> <ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) – związki, porozumienia i stowarzyszenia JST. Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Działania. Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące </td> </tr> <tr> <td><i>Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></td> </tr> </table>	Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) – związki, porozumienia i stowarzyszenia JST. Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Działania. Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące	<i>Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>		
Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) – związki, porozumienia i stowarzyszenia JST. Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Działania. Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące						
<i>Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>							

			Związki ZIT Zielona Góra. wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT. Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT Gorzów Wlkp. wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.
		<i>Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne - ZIT Gorzów Wlkp.</i>	jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Poddziałania.
		<i>Poddziałanie 1.3.3 Tereny inwestycyjne - ZIT Zielona Góra</i>	jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Poddziałania.
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy	Nie dotyczy	
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	W ramach Działania 1.3.2 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST	
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Kategoria regionu z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	13 147 946,80
		<i>Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>	8 162 521,80
		<i>Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne - ZIT Gorzów Wlkp.</i>	4 000 000,00
		<i>Poddziałanie 1.3.3 Tereny inwestycyjne - ZIT Zielona Góra.</i>	985 425,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	W przypadku wyczerpania alokacji przewidzianej na dofinansowanie przedsięwzięć polegających na uzbrojeniu terenów pod inwestycje w Działaniu 1.3 możliwa jest realizacja tego rodzaju inwestycji w Działaniu 9.2, ale tylko jako element projektu rewitalizacyjnego. W ramach Działania stosowane będą preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (w tym. kryteria oceny projektów).	
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp. Wspierane będą również obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne.	
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Tryb konkursowy. Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020	
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Nie będą wspierane projekty z zakresu promocji turystycznej oraz inwestycje w infrastrukturę drogową, dojazdową do terenów inwestycyjnych.	
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.	
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Zgodnie z art. 61 ust. 8 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., istnieje konieczność uwzględniania dochodu w projektach realizowanych przez podmioty inne niż MŚP, których całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają 1 mln euro. W przypadku projektów, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu.	

		Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Monitorowany będzie rzeczywisty dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej. Dochód taki podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji.
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakresu systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020. Szczegółowe informacje na temat możliwości stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków zostaną zamieszczone w Regulaminie konkursu. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
19.	Pomoc publiczna i pomoc de <i>minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	Nie dotyczy
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	do 85%.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu,
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Maksymalna wartość całkowitych kwalifikowalnych wydatków projektu nie może przekroczyć 50 mln euro ²⁹ .
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 1.3

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

Przedsięwzięcia powinny wpisywać się w Plan Inwestycyjny i Promocji Gospodarczej Województwa Lubuskiego.

W przypadku projektów rewitalizacyjnych zastosowanie mają Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020.

²⁹ W ramach RPO-L2020 nie można wspierać dużych projektów, o których mowa w art. 100 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

W ramach Działania stosowane będą preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (np. kryteria oceny będą uwzględniały przyznawanie dodatkowych punktów).

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy³⁰ nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania³¹, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o zróżnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.

Typ projektu – Kompleksowe uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje (w tym na ujętym w Programie Rewitalizacji obszarze zdegradowanym³² lub obszarze typu *brownfield*³³) (z wyłączeniem terenów pod inwestycje mieszkaniowe), polegające w szczególności na dostarczeniu do granic poszczególnych działek inwestycyjnych podstawowych mediów³⁴, tj.: przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i telekomunikacyjnych, budowie dróg wewnętrznych oraz przeprowadzeniu kampanii promocyjnych dotyczących terenów przeznaczonych pod inwestycje (tylko jako element projektu polegającego na kompleksowym uzbrojeniu terenów przeznaczonych pod inwestycje).

Przez tereny inwestycyjne rozumie się tereny przeznaczone pod inwestycje (tereny/strefy aktywności gospodarczej).

Przez budowę dróg wewnętrznych rozumie się drogi, zgodnie z ustawą o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 1440 z późn. zm.) tj. drogi niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych i niezlokalizowane w pasie drogowym tych dróg, w szczególności drogi dojazdowe do obiektów użytkowanych przez przedsiębiorstwa. Wydatki na drogi wewnętrzne należy traktować jako uzupełniający element projektu, tym samym mogą one stanowić jedynie nieznaczną część budżetu projektu.

Obszar zdegradowany musi być ujęty w Programie Rewitalizacji, a projekt musi wynikać z Programu Rewitalizacji pozytywnie zweryfikowanego przez IZ RPO-L2020.

Wydatki związane z kampanią promocyjną dotyczącą terenów inwestycyjnych nie mogą dominować w całości wydatków kwalifikowalnych projektu.

Preferowane będą projekty wpisujące się w zdiagnozowane obszary inteligentnych specjalizacji.

³⁰ Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1332 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

³¹ Zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 pod pojęciem „koncepcji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

³² Obszar zdegradowany to obszar, na którym został zidentyfikowany stan kryzysowy, objęty w całości lub w części procesem rewitalizacji. Stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale również wiejskich. Obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

³³ Obszar typu *brownfield* to nieużytek miejski. W przypadku gdy teren ten znajduje się na obszarze zdegradowanym wówczas musi zostać ujęty w Programie Rewitalizacji.

³⁴ Nie kwalifikują się inwestycje w infrastrukturę drogową dojazdową do terenów inwestycyjnych.

Preferencje uzyskają projekty realizowane na nieużytkach³⁵, terenach zlokalizowanych w pobliżu infrastruktury transportowej (autostrady, drogi szybkiego ruchu, linie kolejowe), terenach zdegradowanych, wymagających rewitalizacji, w związku ze zintensyfikowanym i udokumentowanym zapotrzebowaniem firm poszukujących lokalizacji dla prowadzenia działalności.

Warunkiem ubiegania się o dofinansowanie jest wykorzystanie dostępnej infrastruktury. Konieczne jest dołączenie do wniosku o dofinansowanie projektu dowodów, wiarygodnych analiz świadczących o całkowitym wykorzystaniu przez Beneficjenta dotychczas dostępnej na jego terenie infrastruktury wspierającej rozwój przedsiębiorstw. Analiza powinna zawierać informacje dotyczące potencjalnego wykorzystania w przedmiotowym zakresie oraz środki zapobiegawcze, środki korygujące w odniesieniu do planowanych wskaźników dotyczących stopnia wykorzystania i efektywności wykorzystania infrastruktury.

Realizacja przedsięwzięć w zakresie wsparcia terenów inwestycyjnych będzie podlegać uwarunkowaniom, do których zaliczyć należy ujęcie w Umowie o dofinansowanie zawieranej z Beneficjentem, odpowiedniego wskaźnika rezultatu mającego na celu monitorowanie wykorzystania terenu inwestycyjnego. IZ RPO – L2020 będzie dokonywać odpowiednich korekt finansowych, bądź nakładać adekwatne kary finansowe, w przypadku nieosiągnięcia zaplanowanych rezultatów bądź wskaźników rezultatu.

Głównym adresatem Działania jest sektor MŚP (mikro - małe lub średnie przedsiębiorstwa w rozumieniu Załącznika I do Rozporządzenia Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu).

Wsparcie przyznane na realizację projektów dotyczących terenów inwestycyjnych podlega zatem proporcjonalnemu zmniejszeniu w przypadku, gdy teren objęty projektem nie zostanie w pełni wykorzystany przez MŚP (uwzględniany jest status przedsiębiorcy na moment lokowania przedsiębiorcy na danym terenie) w określonym terminie, nie później jednak niż na moment złożenia dokumentów zamknięcia RPO-L2020.

Nie będą wspierane projekty z zakresu promocji turystycznej oraz inwestycje w infrastrukturę drogową, dojazdową do terenów inwestycyjnych.

W ramach Działania mogą być realizowane także projekty rewitalizacyjne na obszarach zdegradowanych związane z kompleksowym uzbrojeniem terenów, i przeznaczonych pod inwestycje (z wyłączeniem terenów pod inwestycje mieszkaniowe) ujęte w Programach Rewitalizacji (programy przyjęte i koordynowane przez gminę lub miasto na prawach powiatu, mające na celu rewitalizację określonego obszaru zdegradowanego).

Dofinansowanie ze środków RPO projektów polegających na kompleksowym uzbrojeniu terenów, przeznaczonych pod inwestycje, przez jednostki samorządu terytorialnego (będących również własnością tych jednostek) nie stanowi pomocy publicznej dla JST. Pomoc publiczna może wystąpić w dwóch sytuacjach: gdy ww. inwestycja realizowana jest przez podmiot niepubliczny (w tym spółkę komunalną) lub jednostka samorządu terytorialnego realizuje projekt uzbrajania terenów pod inwestycje na potrzeby konkretnych przedsiębiorców. W drugim przypadku pomoc publiczna wystąpi na drugim poziomie – dla ww. przedsiębiorców i będzie związana z dysponowaniem majątkiem wytworzonym w ramach realizacji projektu jednostki samorządu terytorialnego dofinansowanego z RPO-L2020.

Pozostałe warunki kwalifikowania

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia ogólnego, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

---

³⁵ Nieużytek - obszar zaklasyfikowany do tej kategorii w ewidencji gruntów i budynków (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tj. Dz. U. z 2015, poz. 542).

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 2077) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2018 r., poz. 703),
- podmioty, zamierzające realizować projekt na obszarze zdegradowanym, który nie został ujęty w Programie Rewitalizacji.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP

OPIS DZIAŁANIA/PODDZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania/poddziałania	Działanie 1.4	Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP
		<i>Poddziałanie 1.4.1</i>	<i>Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
		<i>Poddziałanie 1.4.2</i>	<i>Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i>
2.	Cel szczegółowy działania/poddziałania	<p>Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie przedsiębiorstw sektora MŚP</p> <p><i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p> <p><i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i></p>	<p>Celem działania/poddziałania jest zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP.</p> <p>Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw nie jest możliwy bez dywersyfikacji i rozszerzenia działalności przedsiębiorstw przede wszystkim na rynki zagraniczne. Podstawowym zadaniem jest więc rozwijanie działalności przedsiębiorstw poprzez wdrażanie nowych modeli biznesowych zwłaszcza umożliwiających międzynarodową współpracę gospodarczą. Tym bardziej, że województwo lubuskie posiada strategiczne położenie, w którym zbiegają się szlaki paneuropejskie oraz szeroką ofertę terenów inwestycyjnych. Niestety do głównych czynników utrudniających podjęcie współpracy z firmami zagranicznymi należy zaliczyć niską konkurencyjność przedsiębiorstw z sektora MŚP województwa lubuskiego, niski stopień ich ekspansywności na inne rynki, głównie zagraniczne oraz brak nowoczesnych systemów zarządzania. Ponadto wyjście z produktem poza granice regionu czy kraju wymaga zarówno nakładów finansowych, działań marketingowych jak i wiedzy w zakresie internacjonalizacji działalności czego brakuje większości lubuskim przedsiębiorcom. W związku z tym w ramach Działania zakłada się dofinansowanie kompleksowego wsparcia zarówno dla indywidualnych przedsiębiorstw, jak i grup przedsiębiorstw. Cel ten będzie realizowany w szczególności poprzez przedsiębiorstwa zainteresowane obecnością na rynkach zagranicznych (eksporterów oraz inwestorów), koncentrujące swoją działalność na rynkach zagranicznych, nastawione na wzrost eksportu i nowe rynki zbytu. Wsparcie zostanie ukierunkowane na kompleksowe przedsięwzięcia ułatwiające ekspansję na rynkach zagranicznych przedsiębiorstwom z województwa lubuskiego a także na zwiększenie świadomości konsumentów i producentów zagranicznych na temat polskiej oferty eksportowej.</p> <p>Wzmocnienie międzynarodowych powiązań gospodarczych oraz wypromowanie województwa zarówno w kraju, jak i za granicą można osiągnąć dzięki intensyfikacji działań związanych z promocją inwestycyjną i gospodarczą regionu. W ramach Działania zaplanowano wsparcie inwestycji związanych z promocją przedsiębiorstw na rynkach krajowym i międzynarodowych, promocją gospodarczą regionu w ramach szerokiej lub kierunkowej kampanii promocyjnej. Interwencja będzie polegała w głównej mierze na współfinansowaniu kosztów udziału przedsiębiorstw z sektora MŚP w targach, wystawach, misjach itp. Wzrost poziomu umiędzynarodowienia lubuskich przedsiębiorstw nastąpi także poprzez ułatwienie przedsiębiorcom a także organizacjom zrzeszającym przedsiębiorców dostępu do wysokiej jakości nieodpłatnych usług informacyjnych w zakresie prowadzenia działalności eksportowej i inwestycyjnej poza granicami Polski oraz w obszarze przyciągania do Polski inwestorów zagranicznych.</p> <p>Działania na rzecz promocji oraz umiędzynarodawiania lubuskich przedsiębiorstw będą miały przede wszystkim charakter pośredni – przy współpracy z IOB lub samorządem terytorialnym (m.in. zorganizowany udział konkretnych przedsiębiorców z danej branży/ funkcjonujących w obszarach inteligentnych specjalizacji regionu w targach, misjach gospodarczych, czy wystawach, w tym</p>

			<p>zagranicznych, jak również prowadzenie działań na rzecz propagowania informacji niezbędnych do ekspansji na rynkach zagranicznych). Uzupełnieniem będzie wsparcie bezpośrednie tj.: indywidualny udział MŚP w targach, misjach gospodarczych, w tym zagranicznych.</p> <p>Promocja regionu jako przyjaznego miejsca do inwestowania spowoduje zintensyfikowanie współpracy gospodarczej oraz wzrost wymiany handlowej, wpłynie zdecydowanie na wzrost inwestycyjnej atrakcyjności regionu. Efektem wsparcia powinno być także zwiększenie skali działalności gospodarczej, nawiązanie przez grupy przedsiębiorstw trwałych kontaktów międzynarodowych, co przełoży się za wzrost wielkości eksportu, zmianę jego struktury poprzez wzrost udziału eksportu na rynki europejskie. Realizacja inwestycji przyczyni się również do podejmowania dalszych inwestycji w przedsiębiorstwach.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<p>Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP</p> <p><i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p> <p><i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i></p>	
4.	Lista wskaźników produktu	<p>Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie przedsiębiorstw sektora MŚP</p> <p><i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1). 2. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2). 3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4). 4. Liczba przedsiębiorstw które wprowadziły zmiany organizacyjno – procesowe. 5. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6). 6. Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu.
		<p><i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i></p>	
5.	Typy projektów	<p>Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP</p> <p><i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p> <p><i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i></p>	<p>I. Promocja gospodarcza regionu. II. Ekspansja gospodarcza MŚP. III. Ekspansja gospodarcza MŚP – projekt grantowy.</p> <p>Typów projektów nie można łączyć.</p> <p>IZ RPO– L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów projektu.</p>
6.	Kategoria interwencji	<p>Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP</p> <p><i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie</i></p>	66 - Zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP i grup MŚP (w tym usługi w zakresie zarządzania, marketingu i projektowania)

		sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.	
7.	Typ beneficjenta	Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.	<ul style="list-style-type: none"> - przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), - partnerstwa/zrzeszenia MŚP - instytucje otoczenia biznesu (IOB)³⁶, - jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, - jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną <p>Beneficjentami Poddziałania mogą być wnioskodawcy z MOF Zielonej Góry.</p> <p>Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT Gorzów Wlkp. wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.</p> <p>Przewiduje się realizację projektów w partnerstwie z podmiotami wskazanymi w katalogu Beneficjentów Działania.</p>
		Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.	<ul style="list-style-type: none"> - jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia <p>Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Poddziałania.</p>
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.	<ul style="list-style-type: none"> - przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) <p>Nie dotyczy</p> <p>Nie dotyczy</p>
9.	Institucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.	W ramach Działania 1.4.2 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent Miasta Gorzów Wlkp. reprezentujący porozumienie JST.
10.	Institucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT	Nie dotyczy

³⁶ Definicja zawarta w słowniku.

		<i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i>	
11.	Kategoria/e regionów wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 1.4	8 332 631,60
		<i>Poddziałanie 1.4.1</i>	7 332 631,60
		<i>Poddziałanie 1.4.2</i>	1 000 000,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)		W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)		W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp.
14.	Tryb/y wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów		Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP <i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i> <i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i>	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross – finansingu (%) (jeśli dotyczy)		Nie przewiduje się możliwości stosowania finansowania krzyżowego.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych		Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)		Zgodnie z art. 61 ust. 8 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., istnieje konieczność uwzględniania dochodu w projektach realizowanych przez podmioty inne niż MŚP, których całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają 1 mln euro. W przypadku projektów, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu.–Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji.
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek		Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020 . Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020. Szczegółowe informacje na temat możliwości stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków zostaną zamieszczone w Regulaminie konkursu. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.

20.	Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj, przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	<ul style="list-style-type: none"> - w projektach dotyczących promocji gospodarczej regionu – nie dotyczy³⁷ - w projektach dotyczących ekspansji gospodarczej MŚP pomoc publiczna będzie udzielana na podstawie art. 19 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy mikroprzedsiębiorcom, małym i średnim przedsiębiorcom na usługi doradcze oraz udział w targach w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1417) - tzw. pomoc na udział MŚP w targach - lub jako pomoc de minimis w oparciu o Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 i wydane na jego podstawie Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488). <p>w projektach grantowych dotyczących ekspansji gospodarczej MŚP - nie dotyczy³⁸ <u>Pomoc publiczna na tzw. „drugim poziomie” (I i III typ)</u> Pomoc publiczna będzie udzielana na tzw. drugim poziomie w przypadku projektów dotyczących promocji gospodarczej regionu lub projektów grantowych dotyczących ekspansji gospodarczej MŚP – jako pomoc de minimis na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 lub jako pomoc na udział MŚP w targach na podstawie art. 19 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.</p>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	<ul style="list-style-type: none"> - w przypadku projektów I typu projektu – 99% kosztów kwalifikowalnych projektu - w przypadku projektów II typu objętych pomocą publiczną na udział MŚP w targach– 50% kosztów kwalifikowalnych projektu, a w przypadku projektów objętych pomocą de minimis – 85% kosztów kwalifikowalnych projektu, - w przypadku projektów grantowych (III typ) - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<ul style="list-style-type: none"> - w przypadku projektów I typu projektu – 99% kosztów kwalifikowalnych projektu - w przypadku projektów II typu objętych pomocą publiczną na udział MŚP w targach– 50% kosztów kwalifikowalnych projektu, a w przypadku projektów objętych pomocą de minimis – 85% kosztów kwalifikowalnych projektu, - w przypadku projektów grantowych (III typ) - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu.
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<ul style="list-style-type: none"> - w przypadku projektów I typu projektu – 1% kosztów kwalifikowalnych projektu - w przypadku projektów II typu objętych pomocą publiczną na udział MŚP w targach– 50% kosztów kwalifikowalnych projektu, a w przypadku projektów objętych pomocą de minimis – 15% kosztów kwalifikowalnych projektu, - w przypadku projektów grantowych (III typ) - 15% kosztów kwalifikowalnych projektu.
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Nie dotyczy</i>

³⁷ W projektach dotyczących promocji gospodarczej regionu kwalifikowalne są wyłącznie projekty nieobjęte pomocą publiczną (brak pomocy publicznej na tzw. pierwszym poziomie: Instytucja Zarządzająca – Beneficjent). Niezbędne będzie przeprowadzenie przez Beneficjenta projektu testu pomocy publicznej w celu prawidłowego zakwalifikowania projektu pod względem niewystępowania pomocy publicznej

³⁸ W projektach grantowych dotyczących ekspansji gospodarczej MŚP kwalifikowalne są wyłącznie projekty nieobjęte pomocą publiczną (brak pomocy publicznej na tzw. pierwszym poziomie: Instytucja Zarządzająca – Beneficjent projektu grantowego). Niezbędne będzie przeprowadzenie przez Beneficjenta projektu grantowego testu pomocy publicznej w celu prawidłowego zakwalifikowania projektu pod względem niewystępowania pomocy publicznej.

25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<ul style="list-style-type: none"> – I i III typ projektu - maksymalna wartość całkowitych kwalifikowalnych wydatków projektu nie może przekroczyć 50 mln euro ³⁹. Dodatkowe ograniczenia wartości wydatków kwalifikowalnych mogą wynikać z Regulaminu konkursu. – II typ projektu - maksymalna wartość całkowitych kwalifikowalnych wydatków projektu 500 tys. zł.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy
30.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	<p>1 stycznia 2014 r. – w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną) i wydatków na przygotowanie testu pomocy publicznej.</p> <p>W przypadku projektu grantowego wydatki mogą być ponoszone po dniu złożenia wniosku (z wyjątkiem wydatków na przygotowanie testu pomocy publicznej, których kwalifikowalność rozpoczęła się 1 stycznia 2014 r.).</p> <p>W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności będzie wynikać z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.</p> <p>Dodatkowo, do wsparcia nie mogą zostać wybrane projekty, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie.⁴⁰</p>

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 1.4

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji⁴¹

Preferowana będzie realizacja projektów w obszarach wskazanych, jako inteligentne specjalizacje regionu. **Szczegółowe zasady realizacji/wdrażania inteligentnych specjalizacji zostaną określone w Programie Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego.**

W celu zapobiegania podwójnemu finansowaniu wydatki ponoszone przez MŚP w ramach danego typu projektu nie mogą być jednocześnie finansowane w innym typie projektu z Działania 1.4.

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy⁴² nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania⁴³, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

³⁹ W ramach RPO L 2020 nie można wspierać dużych projektów, o których mowa w art. 100 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

⁴⁰ Art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006. (Dz. U. L 347 z 20.12.2013).

⁴¹ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.4.

⁴² Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1332 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

⁴³ Zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 pod pojęciem „koncepcji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o zróżnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.

I typ projektu Promocja gospodarcza regionu

Wsparcie projektów jednostek samorządu terytorialnego z zakresu promocji gospodarczej regionu w celu zwiększenia inwestycji, w tym m.in. poprzez następujące rodzaje działań promocyjnych:

- organizacja szerokiej kampanii promocyjnej regionu województwa lubuskiego o charakterze kompleksowym w kraju i na rynkach międzynarodowych, w tym kampanii medialnej,
- organizacja udziału MŚP w krajowych lub międzynarodowych targach/wystawach, misjach gospodarczych, organizowanych w ramach szerokiej kampanii promocyjnej województwa lubuskiego (w tym promocji oferty inwestycyjnej regionu),
- organizacja krajowych lub międzynarodowych targów, misji gospodarczych, organizowanych w ramach szerokiej kampanii promocyjnej województwa lubuskiego dla MŚP (w tym promocji oferty inwestycyjnej regionu),
- tworzenie i/lub rozwój bezpłatnego systemu informacji i obsługi potencjalnych inwestorów w zakresie ofert inwestycyjnych w województwie lubuskim, w tym m.in. przygotowywanie opracowań zawierających kluczowe dla inwestorów informacje o możliwościach inwestycyjnych w regionie, nawiązywania kontaktów z partnerami zagranicznymi i pozyskiwania informacji na temat rynków zagranicznych, w szczególności w zakresie branż wpisujących się w regionalne inteligentne specjalizacje,
- inne działania promocyjne służące promowaniu województwa lubuskiego jako regionu przyjaznego dla inwestorów.

Realizacja projektów z zakresu promocji gospodarczej regionu musi wynikać z założeń Planu Inwestycyjnego i Promocji Gospodarczej Województwa Lubuskiego.

Preferowane będą projekty:

- realizowane w ramach partnerstwa,
- kompleksowe - obejmujące różne działania promocyjne zmierzające do pozyskania potencjalnych inwestorów oraz promowanie wizerunku województwa lubuskiego, jako miejsca atrakcyjnego inwestycyjnie,
- o największym zasięgu oddziaływania – obszarze objętym promocją gospodarczą.

Preferencje zostaną odzwierciedlone w punktacji w ramach oceny merytorycznej.

Jeśli w projekcie z zakresu promocji gospodarczej regionu wystąpi pomoc publiczna na tzw. drugim poziomie, beneficjent projektu będzie udzielał pomocy na rzecz MŚP na zasadach i w wysokości wynikającej z odpowiednich programów pomocowych (pomoc na udział MŚP w targach lub pomoc de minimis).

II typ projektu Ekspansja gospodarcza MŚP

---

projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

Wsparcie projektów związanych z udziałem MŚP nastawionych na wzrost eksportu i zdobywanie nowych rynków zbytu, w krajowych i/lub zagranicznych targach/wystawach (w charakterze wystawcy), oraz w zagranicznych misjach gospodarczych.

Warunkiem ubiegania się o dofinansowanie w ramach II typu projektu będzie przedstawienie przez MŚP strategii rozwoju przedsiębiorstwa uwzględniającej plan rozwoju działań eksportowych wraz z harmonogramem planowanych działań eksportowych na okres 3 lat. Stworzenie takiej strategii poprzez dofinansowanie usług doradczych dla MŚP z zakresu opracowania planów rozwoju i ekspansji działalności na nowe rynki zbytu, czy też wdrożenia modeli biznesowych, będzie możliwe w ramach III typu projektu Regionalny bon na innowacje w Działaniu 1.2 Rozwój przedsiębiorczości. Przedstawiona strategia będzie przedmiotem oceny dokonywanej przez ekspertów.

Wsparcie będzie udzielane tylko na działania uwzględnione w planie rozwoju działań eksportowych zamieszczonym w ww. strategii.

Dofinansowanie udziału MŚP w targach/wystawach możliwe jest wyłącznie w przypadku uczestnictwa MŚP w imprezach targowo-wystawienniczych w charakterze wystawcy (rodzaj pomocy: pomoc publiczna na udział MŚP w targach lub pomoc de minimis).

W przypadku udziału MŚP w misjach gospodarczych dofinansowanie będzie udzielane w ramach pomocy de minimis.

Realizacja II typu projektów powinna pozwolić na nawiązywanie współpracy z partnerami gospodarczymi, zwłaszcza zagranicznymi oraz umożliwić identyfikację nowych rynków zbytu.

III typ projektu Ekspansja gospodarcza MŚP – projekt grantowy

Realizacja projektów wyłącznie projektów wynikających z założeń Planu Inwestycyjnego i Promocji Gospodarczej Województwa Lubuskiego.

Projekt dotyczy kompleksowego wsparcia, za pośrednictwem beneficjenta projektu grantowego, udziału grup/y przedsiębiorstw (np. reprezentujących daną branżę) w charakterze wystawcy, w targach/wystawach, w tym zagranicznych i/lub udziału grup/y przedsiębiorstw w zagranicznych misjach gospodarczych.

W odpowiedzi na konkurs ogłoszony przez Instytucję Zarządzającą RPO projekty będą składać beneficjenci projektu grantowego, którzy będą odpowiedzialni za kompleksowe wsparcie zorganizowanych grup przedsiębiorstw (grantobiorców) w zakresie ekspansji na rynki zagraniczne i/lub rynek krajowy. Pomoc na rzecz MŚP (grantobiorcy) będzie udzielana przez beneficjenta projektu grantowego ze środków przekazanych przez Instytucję Zarządzającą RPO.

Beneficjent projektu grantowego będzie udzielał pomocy na rzecz MŚP na zasadach i w wysokości wynikającej z odpowiednich programów pomocowych (pomoc na udział MŚP w targach lub pomoc de minimis).

Dofinansowaniu projektu złożonego przez beneficjenta projektu grantowego podlegać będą przede wszystkim: koszty udziału MŚP w targach/wystawach/misjach gospodarczych, koszty zarządzania projektem, koszty informacji i promocji projektu.

Między przedsiębiorstwem (grantobiorcą) a beneficjentem projektu grantowego nie mogą występować powiązania osobowe lub kapitałowe, o których mowa w załączniku I do Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.

Beneficjent projektu grantowego będzie odpowiedzialny za wybór projektów zgłoszonych przez MŚP do realizacji w ramach projektu grantowego. Ocenie podlegać będzie rezultat projektu dla przedsiębiorcy, zasadność oraz racjonalność realizacji projektu oraz jego wpływ na potencjał rozwojowy przedsiębiorcy.

W celu zapobiegania podwójnemu finansowaniu wydatki ponoszone przez beneficjenta projektu grantowego nie mogą być jednocześnie kwalifikowalne w projektach realizowanych przez niego w Działaniu 1.1 Badania i innowacje (typ III) i/lub Działaniu 1.2 Rozwój przedsiębiorczości.

Szczegółowe warunki i tryb udzielania pomocy MŚP w ramach projektu grantowego zostanie określony przez beneficjenta projektu grantowego.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji⁴⁴

Pomoc w ramach Działania udzielana jest na projekty realizowane na terenie województwa lubuskiego i ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu. Warunek ten, w przypadku udziału MŚP w targach, misjach czy wystawach, uznaje się za spełniony jeśli o pomoc (w charakterze beneficjenta/ ostatecznego odbiorcy) ubiega się MŚP prowadzące działalność gospodarczą na terytorium województwa lubuskiego, potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru (adres siedziby, oddziału lub miejsce zamieszkania).

Wsparcie mogą być objęte MŚP. Brak możliwości wsparcia dużych przedsiębiorstw. Zasada ta dotyczy także pomocy na tzw. drugim poziomie.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz z rynkiem wewnętrznym;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity, Dz. U. z 2017 r., poz. 2077) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2018 r., poz. 703).

Pomoc nie może być udzielona na działalność wyłączonej z możliwości otrzymania wsparcia na podstawie odpowiednich programów pomocowych.

Dodatkowe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w Regulaminie konkursu.

---

⁴⁴ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.4.

Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP

		OPIS DZIAŁANIA/PODDZIAŁANIA	
1.	Nazwa działania /poddziałania	Działanie 1.5	Rozwój sektora MŚP
		<i>Poddziałanie 1.5.1</i>	Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne
		<i>Poddziałanie 1.5.2</i>	Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe
2.	Cel szczegółowy działania /poddziałania	<p>Działanie 1.5</p> <p><i>Poddziałanie 1.5.1</i></p> <p><i>Poddziałanie 1.5.2</i></p>	<p>Celem działania jest zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP.</p> <p>Wsparcie w ramach działania koncentrować się będzie w szczególności na wspomaganiu rozwoju sektora MŚP a zwłaszcza na wzroście wydajności pracy i efektywności produkcji. Z tego względu niezwykle istotne będzie dofinansowanie przedsięwzięć wykorzystujących nowoczesne technologie a także innych inwestycji w innowacyjne rozwiązania w zakresie produkcji i procesów zarządzania, zwłaszcza tych inwestycji, poprzedzonych realizacją prac badawczych, rozwojowych, tworzeniem prototypów czy modeli demonstracyjnych w ramach Działania 1.1. Inwestycje o charakterze wdrożeniowym (poprzedzone realizacją prac badawczo – rozwojowych) przyczynią się do lepszego włączenia efektów prac B+R do gospodarki a także do wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw dzięki wykorzystaniu prac B+R.</p> <p>Preferowane będą projekty wspierające innowacje w inteligentnych specjalizacjach regionu. Innowacyjność przyczyni się do poprawy pozycji konkurencyjnej lubuskich przedsiębiorstw, pozwalając na ich szybki rozwój, bardziej efektywne zaspokajanie potrzeb klientów, dostosowanie do wymogów globalnej gospodarki oraz będzie prowadzić do wzrostu zatrudnienia. Priorytetowo będą traktowane inwestycje charakteryzujące się wysokim poziomem innowacji oraz dużym potencjałem rynkowym.</p> <p>W ramach działania zaplanowano również dofinansowanie inwestycyjne przedsiębiorstw, w tym w zakresie ekoinnowacji, Wsparcie obejmie w szczególności: rozbudowę przedsiębiorstw, zakup nowoczesnych maszyn, urządzeń oraz sprzętu produkcyjnego w celu wprowadzenia na rynek nowych i/lub ulepszonych produktów/usług. Dofinansowaniem zostaną objęte także przedsięwzięcia służące rozwojowi produktów i usług opartych na nowoczesnych technologiach informacyjno – komunikacyjnych. Środki finansowe zostaną przeznaczone na wsparcie MŚP w zakresie tworzenia i rozwoju produktów i usług cyfrowych, w tym również na unowocześnienie ich zaplecza technicznego. Ważnym obszarem wsparcia będzie także rozwój infrastruktury związanej z wykorzystywaniem nowych technologii gromadzenia, przetwarzania, przesyłania i udostępniania danych oraz zakup licencji na oprogramowanie i sprzęt teleinformatyczny będących elementem kompleksowych działań modernizacyjnych bazy technologicznej firm. Ponadto pomoc finansowa zostanie skierowana na szersze wykorzystanie sprzedaży internetowej w działalności handlowej (aplikacje takie jak e-handel).</p> <p>W ramach Działania zaplanowano również wsparcie dostępu przedsiębiorstw do kapitału zewnętrznego (Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe) poprzez rozwój</p>

			<p>instrumentów finansowych przyczyniających się do zwiększenia konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Zastosowanie instrumentów finansowych wpłynie na zwiększenie efektywności środków publicznych zaangażowanych w instrumenty finansowe, poprawi efektywność oraz zwiększy skalę działania podmiotów.</p> <p>Dofinansowanie MŚP powinno przyczynić się do zwiększenia aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw, do zwiększenia skali prowadzonej działalności, tworzenia nowych miejsc pracy, a także wzrostu produkcji sprzedanej oraz potencjału rynkowego województwa.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<p>Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP</p> <p><i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i></p> <p><i>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i></p>	<p>1. Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8).</p> <p>1. Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8).</p> <p>1. 1. Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8).</p>
4.	Lista wskaźników produktu	<p>Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP</p> <p><i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i></p> <p><i>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i></p>	<p>1. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1).</p> <p>2. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2).</p> <p>3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI 3).</p> <p>4. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6).</p> <p>5. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7).</p> <p>6. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 28).</p> <p>7. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 29).</p> <p>1. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1).</p> <p>2. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2).</p> <p>3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI 3).</p> <p>4. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6).</p> <p>5. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7).</p> <p>6. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 28).</p> <p>7. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 29).</p> <p>1. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)</p> <p>2. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI 3).</p> <p>3. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7).</p> <p>4. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 28).</p> <p>5. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 29).</p>
5.	Typy projektów	Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	<p>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne.</p> <p>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe.</p>

		<p><i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i></p>	<p>Typ I Wdrożenie wyników prac B+R przez MŚP.</p> <p>Typ II Wsparcie inwestycyjne MŚP.</p> <p>Typów projektów nie można łączyć.</p> <p>IZ RPO– L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów projektu.</p>
		<p><i>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i></p>	<p>Instrumenty finansowe</p>
6.	Kategorie interwencji	<p>Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP</p>	<p>1 - Ogólne inwestycje produkcyjne w małych i średnich przedsiębiorstwach (MŚP)</p> <p>4 – Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczki lub środki równoważne.</p> <p>63 - Wsparcie dla klastrów i sieci przedsiębiorstw, z korzyścią głównie dla MŚP</p> <p>67 - Rozwój działalności MŚP, wsparcie przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw (w tym wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out)</p> <p>73 - Wsparcie na rzecz przedsiębiorstw społecznych (MŚP)</p> <p>82 - Usługi i aplikacje TIK dla MŚP (w tym handel elektroniczny, e-biznes i sieciowe procesy biznesowe), żywych laboratoriów, przedsiębiorstw internetowych i nowych przedsiębiorstw TIK</p>
		<p><i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i></p>	<p>1 - Ogólne inwestycje produkcyjne w małych i średnich przedsiębiorstwach (MŚP)</p> <p>63 - Wsparcie dla klastrów i sieci przedsiębiorstw, z korzyścią głównie dla MŚP</p> <p>67 - Rozwój działalności MŚP, wsparcie przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw (w tym wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out)</p> <p>73 - Wsparcie na rzecz przedsiębiorstw społecznych (MŚP)</p> <p>82 - Usługi i aplikacje TIK dla MŚP (w tym handel elektroniczny, e-biznes i sieciowe procesy biznesowe), żywych laboratoriów, przedsiębiorstw internetowych i nowych przedsiębiorstw TIK</p>
		<p><i>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i></p>	<p>Forma finansowania:</p> <p>4 – Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczki lub środki równoważne.</p> <p>Zakres interwencji na poziomie ostatecznego odbiorcy wsparcia:</p> <p>1 – Ogólne inwestycje produkcyjne w małych i średnich przedsiębiorstwach.</p> <p>67 – Rozwój działalności MŚP, wsparcie przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw (w tym wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out).</p>
7.	Typ beneficjenta	<p>Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa spełniające warunki określone w załączniku I do Rozporządzenia Komisji UE 615/2014 z dnia 17.06.2014 r.), - partnerstwa/zrzeszenia MŚP - Podmiot wdrażający fundusz funduszy, o którym mowa w art. 2 pkt. 27 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013..
		<p><i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa spełniające warunki określone w załączniku I do Rozporządzenia Komisji UE 615/2014 z dnia 17.06.2014 r.), - partnerstwa/zrzeszenia MŚP
		<p><i>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Podmiot wdrażający fundusz funduszy, o którym mowa w art. 2 pkt. 27 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013

8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia		MŚP (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa spełniające warunki określone w załączniku I do Rozporządzenia Komisji UE 615/2014 z dnia 17.06.2014 r.)
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)		Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)		Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	Region słabiej rozwinięty 98 005 259,00 EUR
		<i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i>	41 005 259,00 EUR
		<i>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i>	57 000 000,00 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	Preferencją (w I typie projektu w poddziałaniu 1.5.1), zostaną objęte projekty dotyczące wdrożenia prac B+R będące kontynuacją badań/ prac rozwojowych przeprowadzonych w Działaniu 1.1 oraz projekty dotyczące wdrożenia wyników prac B+R będące kontynuacją badań/ prac rozwojowych, które zostały zrealizowane jako projekty badawcze tzw. „małej skali” lub projekty dotyczące ochrony własności intelektualnej w ramach III typu projektu Regionalny bon na innowacje – projekt grantowy Działania 1.2..
		<i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i>	Preferencją (w I typie projektu w poddziałaniu 1.5.1), zostaną objęte projekty dotyczące wdrożenia prac B+R będące kontynuacją badań/ prac rozwojowych przeprowadzonych w Działaniu 1.1 oraz projekty dotyczące wdrożenia wyników prac B+R będące kontynuacją badań/ prac rozwojowych, które zostały zrealizowane jako projekty badawcze tzw. „małej skali” lub projekty dotyczące ochrony własności intelektualnej w ramach III typu projektu Regionalny bon na innowacje – projekt grantowy Działania 1.2..
		<i>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i>	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020: <ul style="list-style-type: none"> – Oś priorytetowa I: Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa – w zakresie wsparcia w innowacyjne przedsiębiorstwa realizujące prace B+R – Oś priorytetowa II: Wsparcie otoczenia i potencjału przedsiębiorstw do prowadzenia działalności B+R+I – w zakresie wsparcia inwestycji rozwojowych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. – Oś priorytetowa III Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach - w zakresie wsparcia dla przedsiębiorstw, które realizują projekty innowacyjne, w tym dotyczące wdrożeń wyników prac B+R.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)		W ramach Działania wspierane będą obszary strategicznej interwencji: - ośrodki subregionalne i lokalne, - obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.
14.	Tryb/y wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	Tryb konkursowy / pozakonkursowy. Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
		<i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP –</i>	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020

		wsparcie dotacyjne	
		<i>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i>	Tryb pozakonkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)		Dla poddziałania 1.5.2: <ul style="list-style-type: none"> – Odbiorca końcowy prowadzi działalność gospodarczą na terytorium województwa lubuskiego. – Wsparcia nie uzyskują projekty, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu/w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej (w przypadku wsparcia z instrumentów finansowych). – Inwestycje w zakresie produkcji i pierwszego etapu przetwórstwa produktów rolnych⁴⁵ są wykluczone ze wsparcia; oraz inne limity i ograniczenia w zakresie realizacji projektów, wynikające ze szczegółowych przepisów mających zastosowanie do EFSI.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross – finansingu (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	10% wydatków kwalifikowalnych - Wyłącznie w ramach poddziałania 1.5.1.
		<i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i>	W ramach poddziałania przewiduje się możliwość stosowania finansowania krzyżowego max do 10 % wydatków kwalifikowalnych. Zakłada się, stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w ramach rozwoju kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji.
		<i>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i>	Nie dotyczy.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych		Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)		Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	Wyłącznie w ramach Poddziałania 1.5.1
		<i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i>	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020. Szczegółowe informacje na temat możliwości stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków zostaną zamieszczone w Regulaminie konkursu. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
		<i>Poddziałanie</i>	Nie dotyczy.

⁴⁵ Czynności dokonywane na produkcie rolnym, o którym mowa w Załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w wyniku których powstaje produkt będący produktem zawartym w ww. Załączniku.

		<i>1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i>	
20.	Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj, przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	
		<i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i>	<p>Wsparcie inwestycyjne sektora MŚP, w tym wdrożenie wyników prac B+R będzie udzielane na podstawie art. 14 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach celu tematycznego 3 w zakresie wzmacniania konkurencyjności mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1377 z późn. zm.).</p> <p>Pomoc na eksperymentalne prace rozwojowe (jako element projektu) będzie udzielana na podstawie art. 25 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na badania podstawowe, badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe oraz studia wykonalności w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1075).</p> <p>Pomoc na wspieranie innowacyjności będzie udzielana na uzyskanie, walidację i obronę praw własności przemysłowej na podstawie art. 28 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na wspieranie innowacyjności oraz innowacje procesowe i organizacyjne w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014 -2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 2010)..</p> <p>Pomoc de minimis będzie udzielana na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488).</p> <p>Pomoc de minimis będzie udzielana m.in. na promocję projektu, otwarcie i prowadzenie wyodrębnionego rachunku bankowego (dotyczy płatności zaliczkowej), prace przygotowawcze.</p> <p>Pomoc de minimis będzie udzielana także na szkolenia osób obsługujących infrastrukturę wybudowaną/zakupioną w ramach projektu (cross-financing).</p> <p>Dany typ projektu może być objęty więcej niż jednym programem pomocowym.</p>
		<i>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i>	<p>Występowanie pomocy publicznej analizowane jest na poziomie Menadżera funduszu funduszy (beneficjenta projektu), pośrednika finansowego i ostatecznego odbiorcy.</p> <p>Przyjęta konstrukcja instrumentów finansowych zapewnia, że zarówno na poziomie Menadżera funduszu funduszy, jak i na poziomie pośrednika finansowego pomoc nie wystąpi.</p> <p>W przypadku wystąpienia pomocy publicznej na poziomie ostatecznego odbiorcy wsparcie udzielane będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na podstawie art. 21 oraz art. 22 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014, i wydanego na ich podstawie Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 14.12.2016 r. w sprawie udzielania pomocy na dostęp mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw do finansowania w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2016, poz. 2220). - jako pomoc de minimis na podstawie rozporządzenia KE nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. U. UE L 352 z 24.12.2013) oraz zgodnie z zasadami

			rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., Poz. 488).
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	do 85%.
		<i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i>	do 85%.
		<i>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i>	Maksymalny % poziom dofinansowania ze środków EFRR 85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	
		<i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i>	<p>Pomoc na infrastrukturę przedsiębiorstw (tzw. „inwestycja początkowa), w tym wdrożenie wyników prac B+R zgodnie z mapą pomocy regionalnej⁴⁶</p> <p>45% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku średnich przedsiębiorstw; 55% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku mikro i małych przedsiębiorstw.</p> <p>Pomoc na eksperymentalne prace rozwojowe - 25% kosztów kwalifikowalnych projektu.</p> <p>W przypadku eksperymentalnych prac rozwojowych intensywność pomocy można zwiększyć do maksymalnie 60% kosztów kwalifikowalnych poprzez dodanie:</p> <p>a) 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw, b) 20 punktów procentowych dla mikro i małych przedsiębiorstw; c) 15 punktów procentowych, jeżeli spełniony jest jeden z warunków:</p> <p>1) projekt zakłada efektywną współpracę⁴⁷</p> <p>— między przedsiębiorstwami, wśród których przynajmniej jedno jest MŚP, przy czym żadne pojedyncze przedsiębiorstwo nie ponosi więcej niż 70 % kosztów kwalifikowalnych, lub</p> <p>— między przedsiębiorstwem i co najmniej jedną organizacją prowadzącą badania i upowszechniającą wiedzę, jeżeli ta ostatnia ponosi co najmniej 10 % kosztów kwalifikowalnych i ma prawo do publikowania własnych wyników badań;</p> <p>2) wyniki projektu są szeroko rozpowszechniane (konferencje, publikacje ogólnodostępne, oprogramowanie bezpłatne lub otwarte).</p> <p>Pomoc na wspieranie innowacyjności - 50% kosztów kwalifikowalnych projektu.</p> <p>Pomoc de minimis – 85% kosztów kwalifikowalnych projektu.</p>
		<i>Poddziałanie</i>	Maksymalny % poziom dofinansowania ze środków EFRR - 85%

⁴⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (Dz. U., poz. 878).

⁴⁷ Uznaje się, że projekt jest prowadzony w ramach efektywnej współpracy jeśli przynajmniej dwie niezależne strony realizują wspólny cel w oparciu o podział prac i wspólnie określają ich zakres, biorą udział w ich planowaniu, wnoszą wkład w ich wykonanie i dzielą związane z nimi ryzyko finansowe, technologiczne, naukowe i inne oraz wyniki. Jedna lub większa liczba stron może ponosić pełne koszty projektu, przejmując ryzyko finansowe od pozostałych stron. Warunki wspólnego projektu, w szczególności warunki dotyczące kosztów, wspólnego udziału w ryzyku i wynikach, rozpowszechniania wyników, dostępu do praw własności intelektualnej i zasad podziału tych praw, należy określić przed rozpoczęciem projektu w umowie partnerskiej.

		1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe	
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	W przypadku dotacji - zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej/pomocy de minimis.
		Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne	<p>Pomoc na infrastrukturę przedsiębiorstw (tzw. „inwestycja początkowa), w tym wdrożenie wyników prac B+R: zgodnie z mapą pomocy regionalnej:</p> <p>55% kosztów kwalifikowalnych w przypadku średnich przedsiębiorstwa: 45% kosztów kwalifikowalnych w przypadku mikro i małych przedsiębiorstw.</p> <p>W tym (dla każdego przypadku) 25% wkładu własnego w formie pieniężnej bez znamion jakiegokolwiek publicznego wsparcia finansowego.</p> <p>Pomoc na eksperymentalne prace rozwojowe – 75% kosztów kwalifikowalnych projektu⁴⁸</p> <p>Pomoc de minimis – 15% kosztów kwalifikowalnych projektu.</p> <p>Podane powyżej wartości wkładu własnego odnoszą się do całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu.</p> <p>W sytuacji gdy projekt objęty jest więcej niż jednym programem pomocowym wkład własny w ramach określonego rodzaju pomocy należy liczyć odrębnie w związku z kosztami kwalifikowalnymi danego rodzaju pomocy.</p>
		Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe	15% wnoszony na zasadach, o których mowa w art. 38 ust. 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	
		Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne	Maksymalnie 10 mln zł
		Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)		57 000 000,00 EUR
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych		<p>Fundusz funduszy dokonujący wyboru pośredników finansowych, którzy będą udzielali wsparcia na rzecz ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych.</p> <p>Pośrednicy Finansowi będą wybierani zgodnie z art. 38 ust. 5 Rozporządzenia 1303/2013, tj. na podstawie otwartych, przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminujących procedur, niedopuszczających do konfliktu interesów.</p>
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania		<p>Wsparcie dla MŚP (ostateczni odbiorcy) będzie udzielane poprzez instrumenty pożyczkowe.</p> <p>Warunki otrzymania pożyczki będą opisane w ofercie pośrednika finansowego.</p>
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów		MŚP (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa)

⁴⁸ Zaangażowanie środków na wkład własny może być mniejsze w sytuacji podwyższenia wartości pomocy publicznej na prace rozwojowe.

	finansowych		spełniające warunki określone w załączniku I do Rozporządzenia Komisji UE 615/2014 z dnia 17.06.2014 r.)
30.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	1 stycznia 2014 r. – w przypadku prac przygotowawczych. W zakresie wydatków objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wynika z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej. Dodatkowo, do wsparcia nie mogą zostać wybrane projekty, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie. ⁴⁹
		<i>Poddziałanie 1.5.1 Rozwój sektora MŚP – wsparcie dotacyjne</i>	1 stycznia 2014 r. – w przypadku prac przygotowawczych. W zakresie wydatków objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wynika z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej. Dodatkowo, do wsparcia nie mogą zostać wybrane projekty, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie. ⁵⁰
		<i>Poddziałanie 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe</i>	1 stycznia 2014 r. – w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną.

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 1.5

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji⁵¹ w ramach Poddziałania 1.5.1 Rozwój sektora MŚP - wsparcie dotacyjne

Preferencją zostaną objęte projekty:

- realizowane w obszarach wskazanych jako inteligentne specjalizacje regionu (**szczegółowe zasady realizacji/wdrażania inteligentnych specjalizacji zostały określone w Programie Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego**)
- dotyczące wdrożenia prac B+R (I typ projektu), będące kontynuacją badań/ prac rozwojowych przeprowadzonych w Działaniu 1.1,
- z zakresu **ekoinnowacji**, które będą nastawione na skuteczne wykorzystanie surowców.

Preferencje te zostaną odzwierciedlone w punktacji w ramach oceny merytorycznej.

Wsparciem mogą być objęte wyłącznie MŚP. Nie ma możliwości wsparcia dużych przedsiębiorstw.

W ramach Działania możliwe jest wsparcie rozwoju istniejących przedsiębiorstw, które w dniu złożenia wniosku na konkurs prowadzą już zarejestrowaną działalność gospodarczą (w sensie oferowania produktów/usług na rynku i uzyskiwania przychodów z ich sprzedaży - przychody ze sprzedaży produktów/usług muszą być większe od zera).

W ramach Działania wsparcie nie będzie udzielane na zakładanie działalności gospodarczej przez osoby fizyczne (dofinansowanie na ten cel można uzyskać w ramach Osi Priorytetowej 6, Działanie 6.3).

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy⁵² nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją

⁴⁹ Art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 (Dz. Urz. L 347 z 20.12.2013).

⁵⁰ Art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 (Dz. Urz. L 347 z 20.12.2013).

⁵¹ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Poddziałania 1.5.1.

uniwersalnego projektowania⁵³, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o zróżnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.

I typ projektu Wdrożenie wyników prac B+R przez MŚP

Wsparcie związane z:

- wdrożeniem własnych/nabytych wyników prac B+R (część badawcza projektu została przeprowadzona i/lub sfinansowana przez Beneficjenta ze środków własnych lub ze źródeł zewnętrznych)
- wdrożeniem wyników prac B+R, praw do własności intelektualnej, w tym patentów, licencji, know-how lub innej nieopatentowanej wiedzy technicznej, związanych z wdrażanym produktem/usługą/technologią opracowanym/ną lub zakupionym/ną w Działaniu 1.1⁵⁴.
- wdrożeniem wyników prac B+R będących kontynuacją badań/ prac rozwojowych, które zostały zrealizowane jako projekty badawcze tzw. „małej skali” lub projekty dotyczące ochrony własności intelektualnej w ramach III typu projektu Regionalny bon na innowacje – projekt grantowy Działania 1.2⁵⁵.

Celem ww. działań jest bezpośrednie wsparcie przedsięwzięć polegających na wykorzystaniu wyników prac B+R do wprowadzenia na rynek nowych/ulepszonych produktów, usług w tym m.in. uruchomienia produkcji przez przedsiębiorcę, rozpoczęcia świadczenia usług opartych na wynikach prac B+R, uruchomienie nowych/innovacyjnych procesów.

Przedmiotem projektu jest wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych wskazujących na możliwość ich opłacalnego wykorzystania w działalności gospodarczej przedsiębiorcy.

Elementem projektu mogą być dodatkowo eksperymentalne prace rozwojowe oraz uzyskanie ochrony praw własności przemysłowej.

Wykorzystanie /wdrożenie wyników należy rozumieć w szczególności jako ich zastosowanie do produkcji masowej (w odróżnieniu od *pierwszej produkcji*).

Typ II projektu Wsparcie inwestycyjne MŚP

---

⁵² Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1332 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

⁵³ Zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 pod pojęciem „konceptji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

⁵⁴ Uzyskanie punktów na ocenie merytorycznej za taką kontynuację projektu możliwe jest wyłącznie wówczas gdy wnioskodawca zrealizował projekt (w roli beneficjenta lub partnera) w Działaniu 1.1 RPO – Lubuskie 2020.

⁵⁵ Uzyskanie punktów na ocenie merytorycznej za taką kontynuację projektu możliwe jest wyłącznie wówczas gdy wnioskodawca zrealizował projekt (w roli grantobiorcy) w Działaniu 1.2 RPO – Lubuskie 2020.

Wsparcie związane z zastosowaniem w przedsiębiorstwie nowych rozwiązań technologicznych, prowadzących do powstania i wprowadzenia na rynek nowych lub znacząco ulepszonych produktów/usług, w tym m.in. w zakresie:

- realizacji zasadniczych zmian produkcji, procesu produkcyjnego lub zmiany w zakresie sposobu świadczenia usług poprzez racjonalizację, dywersyfikację lub modernizację,
- nabycie oraz wytworzenie środków trwałych niezbędnych do prowadzenia, unowocześnienia i rozwoju działalności gospodarczej,
- inwestycji w wartości niematerialne i prawne niezbędne do prowadzenia, unowocześnienia i rozwoju działalności gospodarczej,
- modernizacji i wprowadzania ulepszeń mających na celu racjonalizację zużycia energii, ciepła i wody a także redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza czy budowy i/lub modernizacji zakładów do produkcji urządzeń dla sektora OZE, produkcji urządzeń do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych,
- wprowadzenia nowych technologii cyfrowych w zakresie e-biznesu, świadczenia nowych e-usług w tym sprzedaż internetowa (zakup sprzętu, oprogramowania, licencji, usług IT),
- wprowadzenia zaawansowanych, w tym w szczególności cyfrowych, modeli zarządzania przedsiębiorstwem.

Wszystkie rodzaje projektów w ramach obu typu projektów muszą spełniać kryteria inwestycji początkowej⁵⁶ czyli:

1. inwestycji w aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane z:
  - utworzeniem nowego zakładu,
  - zwiększeniem zdolności produkcyjnej istniejącego zakładu,
  - dywersyfikacją produkcji zakładu poprzez wprowadzenie produktów uprzednio nieprodukowanych w zakładzie,
  - zasadniczą zmianą dotyczącą całościowego procesu produkcyjnego istniejącego zakładu,
2. nabycie aktywów należących do zakładu, który został zamknięty lub zostałby zamknięty gdyby zakup nie nastąpił (przy czym aktywa nabywane są przez inwestora niezwiązanego ze sprzedawcą i wyklucza się samo nabycie akcji lub udziałów przedsiębiorstwa).

Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach Poddziałania 1.5.1 zostanie określony w Regulaminie konkursu.

W przypadku **dywersyfikacji** produkcji, koszty kwalifikowalne muszą przekroczyć o co najmniej 200% wartość księgową aktywów, które są ponownie wykorzystywane, odnotowaną w roku obrotowym poprzedzającym rozpoczęcie prac. Natomiast w odniesieniu do pomocy na **zasadniczą zmianę procesu produkcji**, koszty kwalifikowalne muszą przekroczyć koszty amortyzacji aktywów, jakie poniesiono w związku z działalnością podlegającą modernizacji w ciągu poprzednich 3 lat obrotowych poprzedzających rozpoczęcie prac nad projektem.

W przypadku przejęcia aktywów zakładu jako kwalifikowalne mogą być brane pod uwagę wyłącznie koszty zakupu aktywów, których zakup, przed momentem przejęcia tego zakładu, nie był dofinansowany żadnym wsparciem publicznym. Jeżeli natomiast przed momentem przejęcia zakładu doszło do dofinansowania zakupu przejmowanych obecnie aktywów, wówczas koszt tych aktywów odlicza się od kosztów kwalifikowalnych związanych z przejęciem zakładu, po to by uniknąć podwójnego dofinansowania aktywów ze środków publicznych.

---

⁵⁶ Art. 2 pkt 49 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.

W ramach Działania nie jest możliwe udzielenie pomocy publicznej na projekty, których realizacja rozpoczęła się przed złożeniem przez wnioskodawcę do Instytucji Zarządzającej RPO wniosku o dofinansowanie projektu (tzw. „efekt zachęty”). Wnioskodawca może rozpocząć realizację projektu w dniu następującym po dniu złożenia wniosku. Naruszenie „efektu zachęty” oznacza niekwalifikowalność kosztów całego projektu.

Każdy projekt w ramach obu typów projektów musi charakteryzować się innowacyjnością co najmniej na poziomie województwa lubuskiego. Przez innowację rozumie się wprowadzenie do praktyki w gospodarce nowego produktu/usługi, nowego procesu produkcyjnego. Istotą innowacji jest wdrożenie nowości do praktyki gospodarczej. Wyróżnia się:

- innowację produktową - dotyczy wyrobów (produktów). To wszelkiego rodzaju zmiany polegające na rozszerzeniu oferty o nowy/ulepszony produkt. Innowacje tego typu mogą wiązać się z całkowicie nowymi technologiami, opierać się na połączeniu istniejących na rynku technologii w nowych zastosowaniach lub też na wykorzystaniu nowej wiedzy. Termin „produkt” należy rozumieć w ujęciu, obejmującym zarówno produkty jak i usługi.
- innowację procesową - to zmiana w stosowanych przez przedsiębiorstwo metodach wytwarzania, produkcji / metodach świadczenia usług, a także dystrybucji produktów (np. wprowadzenie automatyzacji procesów produkcyjnych); przewiduje się możliwość wspierania także takich projektów innowacyjnych, które przyczynią się bezpośrednio lub pośrednio do zmniejszenia presji na poszczególne komponenty środowiska (powietrze, wody, powierzchnia ziemi, przyroda, krajobraz) oraz na środowisko widziane jako całość.

Innowacja produktowa nie obejmuje: modernizacji, rutynowych ulepszeń poprawiających parametry techniczne, funkcjonalność produktu, sezonowych zmian itp.

Na etapie oceny formalnej konieczne będzie okazanie opinii o innowacyjności sporządzonej według wzoru zamieszczonego w dokumentacji konkursowej. W przypadku braku takiej opinii wniosek zostanie odrzucony.

W ramach jednego projektu można zastosować więcej niż jeden program pomocowy tj.:

- regionalną pomoc inwestycyjną,
- pomoc na badania (wyłącznie w zakresie dofinansowania eksperymentalnych prac rozwojowych jako niezbędnego elementu projektu),
- pomoc na wspieranie innowacyjności,
- .pomoc de minimis

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji w ramach Poddziałania 1.5.2 Rozwój sektora MŚP – instrumenty finansowe

Instrumenty finansowe służą wspieraniu finansowania przedsiębiorstw. Wsparcie za pomocą instrumentów finansowych będzie tam, gdzie zidentyfikowano nieprawidłowości rynku lub nieoptymalny poziom inwestycji, czyli zidentyfikowano konkretne potrzeby przedsiębiorstw w tym zakresie. Środki te mają spowodować osiągnięcie maksymalnego poziomu dźwigni finansowej przy najlepszej dla podmiotu formie finansowania. Nieodłączną częścią każdej inwestycji jest ryzyko, którego poziom jest zróżnicowany i zależy również od rodzaju instrumentu finansowego użytego do finansowania inwestycji. Każdorazowa decyzja o finansowaniu przedsięwzięcia poprzez zastosowanie instrumentów finansowych powinna być poprzedzona analizą polegającą na określeniu oczekiwanego przyszłego dochodu oraz oceny poziomu ryzyka z nim związanego. Dzięki zastosowaniu

instrumentów finansowych osiągnięty zostanie cel zwiększenia zastosowania innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP.

Wsparcie polega na dofinansowaniu funduszy, które będą udzielały pożyczek lokalnym MŚP. Fundusz ma udzielać pożyczek na cele inwestycyjne oraz na cele obrotowe, ale tylko związane z realizacją inwestycji.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji⁵⁷

Pomoc w ramach Działania udzielana jest na projekty realizowane na terenie województwa lubuskiego i ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu. O pomoc w ramach Poddziałania 1.5.1 mogą ubiegać się wyłącznie Beneficjenci prowadzący działalność gospodarczą na terytorium województwa lubuskiego, potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru (adres siedziby, oddziału lub miejsce zamieszkania).

Wsparciem mogą być objęte MŚP. Brak możliwości wsparcia dużych przedsiębiorstw.

W ramach projektu nie ma możliwości wynajmu lub dzierżawy zakupionych środków trwałych i/lub wartości niematerialnych i prawnych innym podmiotom.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz z rynkiem wewnętrznym;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (tekst jednolity, Dz. U. z 2017 r., poz. 2077) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 roku o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2018 r., poz. 703).

Pomoc nie może być udzielona na działalność wyłączonej z możliwości otrzymania wsparcia na podstawie odpowiednich programów pomocowych.

Dodatkowe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w Regulaminie konkursu.

---

⁵⁷ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.5.

2.2 OŚ PRIORYTETOWA 2. ROZWÓJ CYFROWY

Wykaz Działań i Poddziałań w ramach Osi Priorytetowej 2

Numer Działania	Nazwa Działania
Działanie 2.1	Rozwój społeczeństwa informacyjnego
Poddziałanie 2.1.1	Rozwój społeczeństwa informacyjnego – projekty realizowane poza formułą ZIT
Poddziałanie 2.1.2	Rozwój społeczeństwa informacyjnego – ZIT Zielona Góra

1.	Numer i nazwa Osi Priorytetowej	Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy	
2.	Cele szczegółowe Osi Priorytetowej	<p>Cel główny Osi Priorytetowej 2. Rozwój cyfrowy – „Rozwój technologii informacyjno – komunikacyjnych i wzrost ich wykorzystania przez mieszkańców regionu”.</p> <p>Cel szczegółowy Osi Priorytetowej 2. Rozwój cyfrowy – „Zwiększone zastosowanie systemów teleinformatycznych w administracji publicznej”. Cel szczegółowy realizowany jest w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 2 c. „Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia”</p> <p>Budowa społeczeństwa informacyjnego jest jednym z elementów przyczyniających się do rozwoju regionu. Niezbędne jest więc podjęcie działań wspierających i stymulujących wdrażanie e-usług oraz wykorzystanie technik informacyjno – komunikacyjnych (TIK) w każdej dziedzinie aktywności gospodarczej, publicznej i społecznej.</p> <p>Celem działań podejmowanych w ramach Osi Priorytetowej jest maksymalne wykorzystanie ekonomicznego i społecznego potencjału TIK. Konieczne jest upowszechnianie dostępu do Internetu, który stanowi ważny element działalności gospodarczej i społecznej. Realizowane będą przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie podaży usług internetowych świadczonych przez administrację publiczną. Dzięki zastosowaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych, mieszkańcy oraz podmioty gospodarcze uzyskają powszechny i tani dostęp do zasobów instytucji publicznych. Tworzone systemy informatyczne powinny współpracować z podobnymi systemami na poziomie centralnym, zapewniając szybką i sprawną wymianę danych pomiędzy nimi.</p> <p>Działania podejmowane w ramach Osi Priorytetowej skierowane są przede wszystkim na rozwój e-usług w zakresie: e-administracja, e-learning, e-integracja, e-kultura, e-zdrowie.</p> <p>Udostępnienie szerokiego zakresu usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną przyczyni się do uproszczenia załatwiania spraw urzędowych. W efekcie realizowanych działań z zakresu rozwoju e-usług publicznych poprawią się warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Realizowane działania skutecznie obniżą koszty funkcjonowania służb publicznych.</p>	
3.	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	39 202 104,00 EUR
4.	Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego

		OPIS DZIAŁAŃ I PODDZIAŁAŃ	
1.	Nazwa działania/poddziałania	Działanie 2.1	Rozwój społeczeństwa informacyjnego
		<i>Poddziałanie 2.1.1</i>	Rozwój społeczeństwa informacyjnego – projekty realizowane poza formułą ZIT
		<i>Poddziałanie 2.1.2</i>	Rozwój społeczeństwa informacyjnego – ZIT Zielona Góra
2.	Cell(e) szczegółowy(e) działania/poddziałania	<p>Celem Działania jest zwiększone zastosowanie systemów teleinformatycznych w administracji publicznej. Zastosowanie technologii informacyjno – komunikacyjnych służy wspieraniu innowacyjności, rozwojowi gospodarczemu zwiększeniu przejrzystości i efektywności administracji, oraz wzmocnieniu aktywności i zaangażowania obywateli w życie publiczne. Wsparcie zostanie skierowane na przedsięwzięcia związane z rozwojem elektronicznych usług publicznych w zakresie e-administracji, e-zdrowia, e-learning, e-integracji i e-kultury. Zdolność administracji publicznej do realizacji zadań publicznych drogą elektroniczną jest istotnym czynnikiem poprawy jakości funkcjonowania i uzyskania postępu w tworzeniu społeczeństwa informacyjnego.</p> <p>Realizowane będą projekty polegające na udostępnieniu jak najszerszego zakresu usług publicznych świadczonych elektronicznie, umożliwiających pełną interakcję z urzędem oraz zapewniających powszechny i otwarty dostęp w postaci cyfrowej do zasobów będących w posiadaniu instytucji publicznych. Zadania te przyczynią się do przyspieszenia obiegu dokumentów związanych z elektronicznym załatwianiem spraw urzędowych, umożliwią załatwienie danej sprawy na odległość oraz ułatwią dostęp klientów do zasobów będących w posiadaniu instytucji.</p> <p>Dofinansowane będą inwestycje dotyczące archiwizacji cyfrowej oraz udostępniania on-line zasobów administracji publicznej, które upubliczniane zostaną za pomocą interoperacyjnych systemów teleinformatycznych. Wsparciem objęte zostaną przede wszystkim inwestycje dotyczące digitalizacji i udostępniania danych administracji publicznej oraz przedsięwzięcia związane z digitalizacją zasobów kulturowych i naukowych.</p> <p>Interwencją objęte zostaną również działania w zakresie cyfrowych usług publicznych w zakresie ochrony zdrowia.</p> <p>Wspierane będą działania związane z rozwojem infrastruktury informatycznej, o ile będzie ona warunkowała realizację celów projektu.</p> <p>Działania umożliwią dostęp do e-usług publicznych osobom z różnego rodzaju niepełnosprawnością.</p> <p>Wspierane będą zadania polegające na rozwoju elektronicznych usług publicznych na szczeblu regionalnym i lokalnym oraz udostępnianiu informacji sektora publicznego zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/37/UE⁵⁸. Realizowane projekty będą polegały na stworzeniu warunków umożliwiających powtórne wykorzystanie informacji znajdujących się w zasobach publicznych. Udostępnianie informacji sektora publicznego oraz zasobów kultury umożliwią wytworzenie na ich podstawie nowych usług cyfrowych przez podmioty spoza sektora publicznego.</p> <p>Priorytetowym zadaniem w realizowanych projektach jest zapewnienie bezpieczeństwa świadczonych usług, a także integracja i standaryzacja istniejących i nowopowstałych systemów informatycznych.</p>	

⁵⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/37/UE z dnia 26 czerwca 2013 r., zmieniająca dyrektywę 2003/98/WE w sprawie ponownego wykorzystania informacji sektora publicznego (Dz. Urz. UE L 175/1 z dnia 27.06.2013).

		<p>Tworzone systemy informatyczne i teleinformatyczne muszą zapewniać interoperacyjność pomiędzy istniejącymi i planowanymi e-usługami oraz w ramach różnych komponentów e-administracji. Projekty muszą realizować zalecenia wynikające z konieczności zapewnienia interoperacyjności, zawartych w Europejskiej Strategii Interoperacyjności (EIS), Europejskich Ramach Interoperacyjności (EIF) oraz Krajowych Ramach Interoperacyjności.</p> <p>Podjęmowane działania mają zapewnić bezpieczeństwo przechowywania, przetwarzania i przesyłania danych cyfrowych.</p> <p>Preferowane są projekty dotyczące uruchamiania usług publicznych on-line, co najmniej na poziomie 4 interakcji – Transakcja.</p> <p>W wyniku zastosowania technologii informacyjno – komunikacyjnych ułatwiony zostanie dostęp mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych do zasobów instytucji publicznych. Podjęmowane działania przyczynią się do upowszechnienia elektronicznego załatwienia spraw na odległość, a w efekcie do skrócenia czasu potrzebnego do załatwienia sprawy. Realizowane inwestycje powinny pozytywnie wpływać na rozwój przedsiębiorczości i uproszczenie procedur administracyjnych.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	-
4.	Lista wskaźników produktu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne. 2. Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 – transakcja. 3. Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego.
5.	Typy projektów	Udostępnienie informacji znajdujących się w zasobach publicznych oraz tworzenie i rozbudowa systemów teleinformatycznych służących upowszechnianiu dostępu do zasobów administracji publicznej.
6.	Kategorie interwencji	<p>78 - Usługi i aplikacje w zakresie e-administracji (w tym elektronicznych zamówień publicznych, informatycznych środków wsparcia reformy administracji publicznej, bezpieczeństwa cybernetycznego, środków na rzecz zaufania i ochrony prywatności, e-sprawiedliwości i demokracji elektronicznej)</p> <p>79 - Dostęp do informacji sektora publicznego (w tym otwartych danych w zakresie e-kultury, bibliotek cyfrowych, zasobów cyfrowych i turystyki elektronicznej)</p> <p>81 - Rozwiązania informatyczne na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się oraz usługi i aplikacje w zakresie e-zdrowia (w tym e-opieka i nowoczesne technologie w służbie osobom starszym)</p>
7.	Typ Beneficjenta	<p><i>Poddziałanie 2.1.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) wyłącznie w formule partnerstwa publiczno-prywatnego, – jednostki samorządu terytorialnego (JST), ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – spółki prawa handlowego będące własnością JST, – podmioty lecznicze świadczące usługi w publicznym systemie ochrony zdrowia na podstawie kontraktu z NFZ (z wyłączeniem MŚP), – publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, – jednostki naukowe, – jednostki badawczo-rozwojowe, – instytucje kultury, – jednostki administracji rządowej oraz jednostki im podległe⁵⁹, – organizacje pozarządowe nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym fundacje i stowarzyszenia, – pozostałe jednostki sektora finansów publicznych

⁵⁹ Projekty administracji rządowej będą mogły uzyskać wsparcie w ramach Działania wyłącznie w sytuacji, w której projekt nie będzie miał zasięgu krajowego.

			<p>posiadające osobowość prawną,</p> <ul style="list-style-type: none"> – kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, – jednostki Policji, – jednostki Straży Pożarnej, – jednostki Lasów Państwowych <p>Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Działania. Beneficjentami Poddziałania mogą być wnioskodawcy z MOF Gorzowa Wlkp. Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT Zielona Góra wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT. IZ RPO– L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów beneficjenta</p>
		<i>Poddziałanie 2.1.2 Rozwój społeczeństwa informacyjnego – ZIT Zielona Góra</i>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST)
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia		Nie dotyczy
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)		Nie dotyczy
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)		Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego	39 202 104,00
		<i>Poddziałanie 2.1.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>	39 087 519,00
		<i>Poddziałanie 2.1.2 Rozwój społeczeństwa informacyjnego – ZIT Zielona Góra</i>	114 585,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)		Nie dotyczy.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)		W ramach Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne, obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów		W ramach Działania będzie miał zastosowanie tryb konkursowy . Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)		Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)		Wydatki objęte mechanizmem finansowania krzyżowego, ponoszone na zadania związane z rozwojem kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji nie mogą przekroczyć 10 % dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych <i>cross-financingiem</i> .
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli		W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia

	dotyczy)	Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów. Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakresu systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
19.	Pomoc publiczna i pomoc de <i>minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r. poz.1364) – pomoc publiczna na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w zakresie wsparcia digitalizacji zasobów kulturowych. Rozporządzenie Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu. – Pomoc na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego (art. 53 Rozporządzenia). Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488).
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	w przypadku projektów objętych pomocą publiczną ⁶⁰ do 85% ze środków EFRR, dla pozostałych projektów do 100% ze środków EFRR
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	- max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu - zgodnie ze schematem pomocy publicznej
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy

⁶⁰ Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 2.1

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

Udostępniane cyfrowo zasoby informacji sektora publicznego (ISP) objęte projektem powinny być dostępne bezpłatnie dla grup docelowych. W przypadku płatnego udostępniania zasobów wymagane jest przedstawienie uzasadnienia konieczności pobierania opłat.

Projekty muszą mieć charakter e-usług świadczonych dla obywateli

Inwestowanie w tzw. twardą infrastrukturę (wyłącznie sprzęt i wyposażenie) jest możliwe jedynie w przypadku, gdy warunkuje to realizację celów projektu, zaś przeprowadzona analiza wskazuje niedostępność zasobów w ramach administracji publicznej.

Projekt powinien zapewnić interoperacyjność pomiędzy istniejącymi i planowanymi e-usługami oraz w ramach różnych komponentów e-administracji.

Projekt musi zapewniać realizację zaleceń, wynikających z konieczności zapewniania interoperacyjności, zawartych w **Europejskiej Strategii Interoperacyjności (EIS)**, **Europejskich Ramach Interoperacyjności (EIF)** oraz **Krajowych Ramach Interoperacyjności**.

Wspierane inwestycje dotyczące e-usług w zakresie usług medycznych świadczonych na odległość muszą być zgodne z obowiązującymi uregulowaniami prawnymi. Dofinansowanie nie może zostać przyznane na inwestycje zagrożone ryzykiem braku wdrożenia lub poważnych opóźnień, spowodowanym niejednoznacznością przepisów prawa. Kryteria stosowane podczas oceny projektów będą zapewniać, że nie istnieje żadna niejasność prawna w odniesieniu do planowanych e-usług, mogąca blokować bądź utrudniać wdrożenie projektu (ze szczególnym uwzględnieniem inwestycji w zakresie e-zdrowia).

Rekomendacje **Zespołu ds. koordynacji powołanego przez Ministra Administracji i Cyfryzacji** w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa będą brane pod uwagę przy opracowywaniu kryteriów wyboru (zatwierdzanych przez Komitet Monitorujący RPO).

Projekty administracji rządowej zespolonej i niezespolonej będą mogły uzyskać wsparcie wyłącznie w sytuacji, w której projekt nie będzie miał zasięgu krajowego.

Przedsięwzięcia muszą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Projekty w zakresie e-zdrowia⁶¹ są kwalifikowalne, jeśli są zgodne z Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań), uzgodnionym przez Komitet Sterujący. Wsparcie obszaru e-zdrowia nie podlega obowiązkowi mapowania potrzeb zdrowotnych. W przypadku projektów realizowanych w konkretnej jednostce służby zdrowia i wyłącznie jej służącej konieczne jest zapewnienie mechanizmów spełniających cele zbliżone do celów map,

⁶¹ Definicja e-zdrowia została określona w Programie Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Lubuskiego na lata 2009-2015.

tj. zapewniających, że podejmowane będą jedynie inwestycje w jednostkach, w których jest to uzasadnione pod kątem efektywności projektu w kontekście zapewnienia trwałości jego efektów.

W przypadku projektów realizowanych na obszarze zdegradowanym zastosowanie mają Wytoczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020.

Typ projektu – Udostępnienie informacji znajdujących się w zasobach publicznych oraz tworzenie i rozbudowa systemów teleinformatycznych służących upowszechnianiu dostępu do zasobów administracji publicznej, polegające na:

- budowa, przebudowa lub wyposażenie inwestycyjne regionalnych lub lokalnych centrów zarządzania sieciami,
- budowa i wdrażanie platform usług elektronicznych dla zintegrowanego systemu wspomagania zarządzania na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym,
- archiwizacja danych, digitalizacja i cyfryzacja zasobów, otwarcie publicznych zasobów w celu ponownego wykorzystania,
- uruchomienie platform wymiany informacji pomiędzy podmiotami (administracja publiczna, przedsiębiorstwa, ośrodki zdrowia, służby porządkowe i ratownicze oraz obywatelami) zapewniających bezpieczeństwo przesyłanych danych,
- rozwój elektronicznych platform usług administracji publicznej,
- digitalizacja i udostępnienie zasobów kultury,
- tworzenie i rozbudowa systemów informacji przestrzennej (GIS),
- inwestycje w infrastrukturę służącą zwiększeniu stopnia cyfryzacji, komunikacji i bezpieczeństwa przechowywania danych (w tym projekty z zakresu: e-zdrowia⁶², e-administracji, etc.)
- rozwój elektronicznych usług dla ludności – tworzenie i wdrożenie interaktywnych usług administracji elektronicznej w instytucjach publicznych,
- podnoszenie bezpieczeństwa świadczonych usług elektronicznych oraz wdrożenie podpisu elektronicznego, elektronicznej pieczętki i inne sposoby uwierzytelniania form elektronicznych w instytucjach publicznych,
- tworzenie, rozwój istniejących i wdrażanie interaktywnych usług umożliwiających sprawny i bezpieczny dostęp do zasobów danych i informacji publicznej ,
- wdrożenie elektronicznego obiegu dokumentów w instytucjach publicznych,
- tworzenie nowych, udostępnianie i udoskonalanie istniejących cyfrowych baz danych oraz systemów elektronicznej archiwizacji w instytucjach publicznych,
- zastosowanie w ochronie zdrowia oraz w opiece nad osobami starszymi technologii informacyjnych i komunikacyjnych poprzez rozwój aplikacji telemedycznych (e-zdrowie⁶³, e-opieka), w tym m.in.

---

⁶² W tym rozwiązania informatyczne, które pozwolą na dostosowanie wymogów do Rozporządzenia z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie wymagań dla Systemu Informacji Medycznej poprzez przekazywanie przez usługodawcę dokumentacji opatrzonej bezpiecznym podpisem elektronicznym w rozumieniu art. 3 pkt 2 Ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem ePUAP w rozumieniu art. 3 pkt 15 Ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji podmiotów realizujących zadania publiczne.

⁶³ W tym rozwiązania informatyczne, które pozwolą na dostosowanie wymogów do Rozporządzenia z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie wymagań dla Systemu Informacji Medycznej poprzez przekazywanie przez usługodawcę dokumentacji opatrzonej bezpiecznym podpisem

sprawozdawczości medycznej, sprawozdawczości w zakresie rozliczeń finansowych, elektronicznych kart zdrowia, elektronicznych recept, a także usług informacyjnych, np. telekonsultacje, rejestracja przez Internet, itp.,

- tworzenie interaktywnych systemów informacyjnych, w tym m.in. z zakresu turystyki i kultury, środowiska przyrodniczego (w tym monitoring środowiskowy) – projekty muszą mieć charakter e-usług świadczonych dla obywateli,
- rozwój zasobów cyfrowych w dziedzinie zasobów bibliotecznych, archiwalnych oraz zasobów wirtualnych muzeów, galerii, fonotek, fototek, cyfrowych bibliotek itp.

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych rodzaju/rodzajów projektu.

Dopuszcza się realizację projektów, obejmujących dwa lub więcej z wymienionych powyżej rodzajów projektów.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

---

elektronicznym w rozumieniu art. 3 pkt 2 Ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem ePUAP w rozumieniu art. 3 pkt 15 Ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji podmiotów realizujących zadania publiczne.

2.3 OŚ PRIORYTETOWA 3. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA

Wykaz Działań/Poddziałań w ramach Osi Priorytetowej 3.

Numer działania/poddziałania	Nazwa działania/poddziałania
3.1	Odnawialne źródła energii
3.2	Efektywność energetyczna
3.2.1	<i>Efektywność energetyczna – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
3.2.2	<i>Efektywność energetyczna – ZIT Gorzów Wlkp.</i>
3.2.3	<i>Efektywność energetyczna – ZIT Zielona Góra</i>
3.2.4	<i>Efektywność energetyczna – instrumenty finansowe</i>
3.2.5	<i>Efektywność energetyczna – wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych</i>
3.3	Ograniczenie niskiej emisji w miastach
3.3.1	<i>Ograniczenie niskiej emisji w miastach – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
3.3.2	<i>Ograniczenie niskiej emisji w miastach – ZIT Gorzów Wlkp.</i>
3.3.3	<i>Ograniczenie niskiej emisji w miastach – ZIT Zielona Góra</i>
3.4	Kogeneracja

1.	Numer i nazwa osi priorytetowej	OŚ PRIORYTETOWA 3. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA (Cel tematyczny 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach)
2.	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny OP 3: Przejście na gospodarkę niskoemisyjną poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i wzrost efektywności energetycznej.</p> <p>Cele szczegółowe OP 3:</p> <ol style="list-style-type: none"> Zwiększony udział produkcji energii z OZE na terenie województwa lubuskiego (PI 4a Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, Działanie 3.1 Odnawialne źródła energii) Zwiększona efektywność energetyczna budynków w sektorze publicznym i mieszkaniowym (PI 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach użyteczności publicznej i w sektorze mieszkaniowym, Działanie 3.2 Efektywność energetyczna) Ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń z sektora transportu oraz ograniczenie odpływu pasażerów komunikacji publicznej (PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu, Działanie 3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach) Zwiększony udział energii wytwarzanej w kogeneracji (PI 4g Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe, Działanie 3.4 Kogeneracja) <p>Do spodziewanych rezultatów, przeprowadzonych w ramach OP 3 działań, należy zaliczyć:</p> <ol style="list-style-type: none"> Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii przy uwzględnieniu dystrybucji i wytwarzania energii oraz budowy instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw, co doprowadzi do przekształcenia gospodarki w kierunku niskoemisyjnym oraz zwiększy regionalne, a przede wszystkim lokalne bezpieczeństwo energetyczne. Ponadto, zagospodarowanie lokalnych zasobów poprzez zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych przyczyni się również do powstania nowych miejsc pracy oraz rozwoju energetyki w kierunku zrównoważonym. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej doprowadzi do racjonalizacji zużycia energii, wpłynie na efektywne jej wykorzystanie oraz spowoduje zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Rezultatem przeprowadzonych działań będzie zwiększenie liczby zmodernizowanych

		<p>energetycznie budynków i osiągnięcie wysokiego wskaźnika energooszczędności, redukcja lub ustabilizowanie zużycia energii pierwotnej.</p> <p>3. Zwiększenie oszczędności energii oraz zmniejszenie niskiej emisji w miejskim transporcie publicznym, m.in. poprzez modernizację środków komunikacji miejskiej, budowę ścieżek rowerowych mających pełnić funkcje korytarzy transportowych będących alternatywą dla innych środków transportu oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców regionu. Rezultatem przedsięwzięć będzie zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, których źródłem jest niska emisja, najczęściej występująca w ośrodkach silnie zurbanizowanych i uprzemysłowionych.</p> <p>4. Rozwój wydajnej kogeneracji, opartej w szczególności na źródłach odnawialnych przy jednoczesnym wykorzystaniu bogactw naturalnych województwa lubuskiego, będzie istotnym elementem zrównoważonego rozwoju, przyczyni się również do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, zużycia energii pierwotnej oraz zwiększenia udziału OZE.</p> <p>Realizacja OP 3 przyczyni się do osiągnięcia celu głównego Umowy Partnerstwa: <u>zwiększenie konkurencyjności gospodarki</u> oraz celów szczegółowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie emisyjności gospodarki, – zwiększenie stabilności dostaw energii elektrycznej i gazu ziemnego <p>oraz celu głównego: <u>poprawa spójności społecznej i terytorialnej</u>, cel szczegółowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie krajowym. <p>W ramach Priorytetów Inwestycyjnych realizowanych w zakresie Celu Tematycznego 4 przedsięwzięcia ukierunkowane są na zmniejszenie emisyjności gospodarki, zwiększenie efektywności energetycznej budynków, zwiększenie stabilności dostaw energii, dywersyfikację źródeł energii poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, poprawę dostępu i jakości systemu transportowego. W ramach PI Osi 3 największy nacisk położony będzie na realizację specjalizacji – zielona gospodarka. W najlepszy sposób odzwierciedla ona zakres wsparcia zaplanowany w ramach OP 3 dla CT 4.</p> <p>Zgodnie z priorytetami rozwojowymi określonymi na poziomie unijnym, ale również w strategicznych dokumentach regionalnych, zadania w zakresie budowania gospodarki niskoemisyjnej są obszarem wymagającym znacznej uwagi. Zważywszy na duże potrzeby zdiagnozowane w województwie lubuskim w zakresie zwiększenia produkcji energii elektrycznej i konieczności dywersyfikacji źródeł jej pozyskiwania, poprawy efektywności energetycznej oraz promowania strategii niskoemisyjnych (między innymi w zakresie transportu publicznego, oświetlenia ulic, etc.), interwencja w obszarze wsparcia odpowiadającego CT 4, jest silnym akcentem w ramach RPO-Lubuskie 2020. W związku z potrzebami inwestycyjnym wynikającymi z zakresu OP 3 oraz wymogami KE dotyczącymi koncentracji tematycznej (tzw. ring-fencing), alokacja na ten cel została przewidziana na poziomie 16,57% środków EFRR (co stanowi 11,90% łącznego wsparcia UE w skali całego RPO-L2020).</p>	
3.	Charakter osi	Nie dotyczy	
4.	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	108 005 260,00
5.	Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 3.1 Odnawialne źródła energii

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 3.1	Odnawialne źródła energii
2.	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 3.1	<p>Cel szczegółowy:</p> <p>Zwiększony udział produkcji energii z OZE na terenie województwa lubuskiego.</p> <p>W ramach przedmiotowego Działania wsparciem objęte zostaną przede wszystkim przedsięwzięcia dotyczące budowy nowych źródeł wytwórczych – ciepłych oraz wytwarzających energię elektryczną. Do grupy źródeł wytwórczych należy zaliczyć przede wszystkim źródła wykorzystujące energię geotermalną, wiatrową, wodną, słoneczną oraz energię pochodzącą z biomasy i biogazu. Dzięki realizacji inwestycji w tym zakresie zwiększy się liczba nowych instalacji OZE oraz wzrośnie poziom produkcji energii ze źródeł odnawialnych, co będzie miało istotny wpływ na wzmocnienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego oraz wzrost nowych mocy wytwórczych.</p> <p>Pomoc finansowa skierowana zostanie również na działania związane z budową instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw (drugiej oraz trzeciej generacji), a także rozbudowę i modernizację elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej.</p> <p>Inwestycje dotyczące budowy oraz modernizacji elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia umożliwią przyłączanie jednostek wytwórczych OZE do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.</p> <p>Realizacja projektów w ramach przedmiotowego Działania będzie uzależniona od potencjału regionu dla różnych obszarów OZE oraz ich oddziaływania na środowisko, które zostały określone w <u>Strategii Energetyki Województwa Lubuskiego</u>. Zadania inwestycyjne powinny być <u>zgodne z zapisami powyższej Strategii, w szczególności z Celem strategicznym CS2. Wzrost udziału czystej energii.</u></p> <p>Wśród typów działań przewidzianych w ramach Działania 3.1 należy zaliczyć wytwarzanie energii ciepłej i elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, w tym ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza związanej z wytwarzaniem i wykorzystaniem energii.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 3.1	1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 3.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE 2. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI 30) 3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1) 4. Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii
5.	Typy projektów	Działanie 3.1	<p>Typ I: Budowa nowoczesnych lokalnych źródeł OZE - elektrycznej, w tym małych źródeł wytwarzania energii z OZE - elektrycznej, wpisujących się w rozwój generacji rozproszonej, w tym podłączenie instalacji do sieci dystrybucyjnej</p> <p>Typ II: Budowa nowoczesnych lokalnych źródeł OZE - ciepłej, w tym małych źródeł wytwarzania energii z OZE - ciepłej, wpisujących się w rozwój generacji rozproszonej, w tym podłączenie instalacji do sieci dystrybucyjnej</p> <p>Typ III: Budowa oraz modernizacja elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia</p> <p>Typ IV: Budowa instalacji do produkcji biokomponentów lub biopaliw drugiej i trzeciej generacji</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu projektu/wybranych typów projektów.</p>

6.	Kategorie interwencji	Działanie 3.1	<p>5 – Energia elektryczna (magazynowanie i przesył)</p> <p>9 – Energia odnawialna: wiatrowa</p> <p>10 – Energia odnawialna: słoneczna</p> <p>11 – Energia odnawialna: z biomasy</p> <p>12 – Pozostałe rodzaje energii odnawialnej (w tym hydroelektryczna, geotermalna i morska) oraz integracja energii odnawialnej (w tym magazynowanie, zamiana energii elektrycznej na gaz oraz infrastruktura wytwarzania energii odnawialnej z wodoru)</p>
7.	Typ beneficjenta	Działanie 3.1	<ul style="list-style-type: none"> – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Uczelnie/szkoły wyższe⁶⁴ – Jednostki naukowe⁶⁵ – Instytuty Badawcze⁶⁶ – Instytucje kultury⁶⁷ – Operatorzy systemu dystrybucyjnego (OSD) – Właściciele/zarządcy wielorodzinnych budynków mieszkaniowych – Rolnicy prowadzący zarejestrowaną działalność gospodarczą – Grupy producentów rolnych⁶⁸ – Jednostki organizacyjne JST (ośrodki doradztwa rolniczego) – Organy administracji państwowej prowadzące szkoły (szkoły rolnicze) – Rybacy śródlądowi oraz hodowcy ryb (w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym) prowadzący zarejestrowaną działalność gospodarczą – Organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje <p>IZ RPO – L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów beneficjenta.</p> <p>W ramach Podziałania 3.1 projekty będą realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów.</p> <p>O środki mogą ubiegać się również jednostki tworzące związki ZIT, na warunkach obowiązujących dla wszystkich wymienionych w Działaniu typów beneficjentów.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 3.1	<ul style="list-style-type: none"> – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Uczelnie/szkoły wyższe⁶⁹ – Jednostki naukowe⁷⁰ – Instytuty Badawcze⁷¹ – Instytucje kultury⁷² – Operatorzy systemu dystrybucyjnego (OSD) – Właściciele/zarządcy wielorodzinnych budynków mieszkaniowych – Rolnicy prowadzący zarejestrowaną działalność gospodarczą – Grupy producentów rolnych⁷³

⁶⁴ w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

⁶⁵ w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2016 r. poz 2045 z póź. zm.).

⁶⁶ w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2017 r. poz 1158 z póź. zm.).

⁶⁷ w rozumieniu ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 862).

⁶⁸ w rozumieniu ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. z 2000 r. Nr 88, poz. 983 z późn. zm.).

⁶⁹ w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

⁷⁰ w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2016 r. poz 2045 z póź. zm.).

⁷¹ w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2017 r. poz 1158 z póź. zm.).

⁷² w rozumieniu ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 862).

			<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki organizacyjne JST (ośrodki doradztwa rolniczego) – Organy administracji państwowej prowadzące szkoły (szkoły rolnicze) – Rybacy śródlądowi oraz hodowcy ryb (w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym) prowadzący zarejestrowaną działalność gospodarczą – Organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 3.1	Region słabiej rozwinięty
			17 301 052,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Powiązanie oraz uzupełnienie wsparcia w ramach POIiŚ w zakresie inwestycji dotyczących wytwarzania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych o mocy większej niż dopuszczona w ramach RPO oraz inwestycji realizowanych przez operatorów systemu dystrybucyjnego (OSD) w zakresie sieci dystrybucyjnej o napięciu od 110 kV.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 3.1	<ul style="list-style-type: none"> – Tryb konkursowy. Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020 – Tryb pozakonkursowy. Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020. <p>Tryb pozakonkursowy będzie miał zastosowanie wyłącznie dla projektów ujętych w Kontrakcie Terytorialnym, bądź w innych dokumentach strategicznych, w tym implementacyjnych oraz strategii branżowych.</p> <p>W trybie pozakonkursowym, wsparcie mogą uzyskać inwestycje ważne z punktu widzenia rozwoju regionu, wynikające ze strategii rozwoju województwa lub innych dokumentów strategicznych, w tym implementacyjnych oraz strategii branżowych.</p>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Nie dotyczy W przypadku projektów objętych pomocą publiczną potencjalne limity mogą wynikać z odrębnych dokumentów, tj. programów pomocowych.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	W ramach Działania 3.1 przewiduje się zastosowanie mechanizmu finansowania krzyżowego. Zakłada się, stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w ramach rozwoju kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji. Na poziomie projektu łączna kwota wydatków objętych mechanizmem finansowania krzyżowego nie może przekroczyć 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych ponoszonych w ramach projektu.

⁷³ w rozumieniu ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. z 2000 r. Nr 88, poz. 983 z późn. zm).

17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.1	Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁷⁴ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklaryowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 3.1	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁷⁵	Działanie 3.1	<p>W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji Programu, znajdują zastosowanie właściwe przepisy prawa wspólnotowego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia.</p> <p>Wsparcie udzielane będzie na podstawie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji oraz na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U.

⁷⁴ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

⁷⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

			<p>2015 poz. 1420), wydanego w oparciu o art. 40, 41 i 49 rozporządzenia KE nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26 czerwca 2014 r.),</p> <p>– Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. 2015 poz. 2011), wydanego w oparciu o art. 48 i 49 rozporządzenia KE nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26 czerwca 2014 r.),</p> <p>Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. 2015 poz. 488) wydanego w oparciu o rozporządzenie KE nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. U. UE L 352 z 24 grudnia 2013 r.).</p>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁷⁶ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	<ul style="list-style-type: none"> - zgodnie ze schematem pomocy publicznej, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.1	<ul style="list-style-type: none"> - w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej.
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Nie dotyczy

⁷⁶ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 3.1	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 3.1	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 3.1	– Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 3.1

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji w ramach Działania 3.1 – Odnawialne źródła energii

W trakcie oceny będą brane pod uwagę aspekty dotyczące lokalizacji inwestycji wspieranych w ramach PI 4a względem obszarów Natura 2000 (w szczególności obszarów specjalnej ochrony ptaków) oraz szlaków migracyjnych zwierząt.

Realizacja zadań w ramach przedmiotowego Działania będzie zależna od potencjału regionu dla różnych obszarów odnawialnych źródeł energii oraz ich oddziaływania na środowisko, które zostały określone w Strategii Energetyki Województwa Lubuskiego. Projekty powinny być zgodne z zapisami ww. dokumentu, w szczególności z Celem strategicznym CS2 Wzrost udziału czystej energii.

W ramach PI 4a nie przewiduje się dofinansowania dużych projektów.

I typ projektu: Budowa nowoczesnych lokalnych źródeł OZE - elektrycznej, w tym małych źródeł wytwarzania energii z OZE - elektrycznej, wpisujących się w rozwój generacji rozproszonej, w tym podłączenie instalacji do sieci dystrybucyjnej

W ramach typu I będzie można pozyskać dofinansowanie m.in. na:

- budowę nowych źródeł wytwórczych wytwarzających energię elektryczną (np. z wykorzystaniem energii wiatrowej, wodnej, słonecznej),
- przyłączanie jednostek wytwórczych OZE do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.

Pomoc zostanie przeznaczona na instalacje OZE, których moc wyniesie:

- a. en. wodna (do 5 MWe),

- b. en. wiatru (do 5 MWe),
- c. en. słoneczna (do 2 MWe),
- d. en. biogazu (do 1 MWe),
- e. en. biomasy (do 5 MWe).

Realizacja przedsięwzięć w ramach Działania 3.1 w zakresie zwiększenia poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych, przewiduje budowę jednostek wytwarzania energii elektrycznej wykorzystujących energię wiatru, biomasę i biogaz, a także energię słońca oraz wody (wyłącznie na już istniejących budowach piętrzących lub wyposażonych w hydroelektrownie, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnej drożności budowli dla przemieszczeń fauny wodnej).

Projekty dotyczące wytwarzania energii z OZE oceniane będą głównie poprzez pryzmat efektywności kosztowej oraz osiągniętych efektów wpisujących się w cele OP 3. Istotną będzie koncepcja opłacalności, czyli najlepszego stosunku wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie 1 MWh energii lub 1 MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy danej instalacji wytwórczej. Dodatkowo o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych.

Energetyka wodna będzie również podlegała pewnym ograniczeniom, tj. pomoc zostanie przewidziana zarówno dla istniejących hydroelektrowni, jak i przy wykorzystaniu istniejących budowli piętrzących – z jednoczesnym uwzględnieniem zakazu wznoszenia nowych budowli piętrzących na cele pozyskania energii.

Projekty związane z energią wodną będą musiały być realizowane z uwzględnieniem postanowień Ramowej Dyrektywy Wodnej (tj. Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej), w tym szczegółowych wymagań dla projektów z zakresu gospodarki wodnej określonych dla PI 5b.

Realizacja inwestycji w zakresie źródeł wytwórczych opartych na biomasie, w związku z dodatkową emisją pyłu, będzie dodatkowo uzależniona od zastosowania wydajnych systemów spalania, czy efektywnych systemów wychwytywania pyłów. W tym zakresie szczególnie będą brane pod uwagę zapisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy – „Dyrektywa CAFE” (Dz. U. UE L z dnia 11 czerwca 2008 r., Nr 152, str. 1) oraz przepisy krajowe traktujące o ochronie powietrza.

W przypadku projektów zlokalizowanych na obszarach, na których zgodnie z programem ochrony powietrza, występują przekroczenia poziomu PM₁₀, instalacje do spalania biomasy będą mogły uzyskać wsparcie, wyłącznie po uprzednim potwierdzeniu, że zastosowane rozwiązania technologiczne (dot. systemów spalania oraz wychwytywania pyłów), zapewniają odpowiedni poziom emisji. Powyższa kwestia zostanie uregulowana w kryteriach wyboru projektów.

Ponadto, w ramach inwestycji dotyczących źródeł wytwórczych opartych na biomasie, preferowane będą inwestycje nieprzewidujące współspalania węgla i biomasy. Powyższy warunek będzie miał odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

II typ projektu: Budowa nowoczesnych lokalnych źródeł OZE - ciepłej, w tym małych źródeł wytwarzania energii z OZE - ciepłej, wpisujących się w rozwój generacji rozproszonej, w tym podłączenie instalacji do sieci dystrybucyjnej

W ramach typu II będzie można pozyskać dofinansowanie m.in. na:

- budowę nowych źródeł wytwórczych – ciepłych (np. z wykorzystaniem energii geotermalnej, słonecznej, biomasy i biogazu),

Pomoc zostanie przeznaczona na instalacje OZE, których moc wyniesie:

- a. en. słoneczna (MWth),
- b. en. geotermalna (do 2 MWth),
- c. en. biomasy (do 5 MWth).

Realizacja przedsięwzięć w ramach Działania 3.1 w zakresie zwiększenia poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych, przewiduje budowę jednostek wytwarzania energii cieplnej wykorzystujących biomasę, energię słońca i geotermii

Projekty dotyczące wytwarzania energii z OZE oceniane będą głównie poprzez pryzmat efektywności kosztowej oraz osiągniętych efektów wpisujących się w cele OP 3. Istotna będzie koncepcja opłacalności, czyli najlepszego stosunku wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie 1 MWh energii lub 1 MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy danej instalacji wytwórczej. Dodatkowo o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych.

Realizacja inwestycji w zakresie źródeł wytwórczych opartych na biomasie, w związku z dodatkową emisją pyłu, będzie dodatkowo uzależniona od zastosowania wydajnych systemów spalania, czy efektywnych systemów wychwytywania pyłów. W tym zakresie szczególnie będą brane pod uwagę zapisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy – „Dyrektywa CAFE” (Dz. U. UE L z dnia 11 czerwca 2008 r., Nr 152, str. 1) oraz przepisy krajowe traktujące o ochronie powietrza.

W przypadku projektów zlokalizowanych na obszarach, na których zgodnie z programem ochrony powietrza, występują przekroczenia poziomu PM10, instalacje do spalania biomasy będą mogły uzyskać wsparcie, wyłącznie po uprzednim potwierdzeniu, że zastosowane rozwiązania technologiczne (dot. systemów spalania oraz wychwytywania pyłów), zapewniają odpowiedni poziom emisji. Powyższa kwestia zostanie uregulowana w kryteriach wyboru projektów.

Ponadto, w ramach inwestycji dotyczących źródeł wytwórczych opartych na biomasie, preferowane będą inwestycje nieprzewidujące współspalania węgla i biomasy. Powyższy warunek będzie miał odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

III typ projektu: Budowa oraz modernizacja elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia

W ramach typu III będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- budowę elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia,
- rozbudowę/modernizację elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia.

Projekty realizowane przez OSD (operatorów systemu dystrybucyjnego) dotyczące sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia.

W związku z faktem, iż stan sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia na terenie województwa lubuskiego jest dość zróżnicowany (identyfikowane są tereny, na których sieć jest wyeksploatowana i wymaga podjęcia niezbędnych prac modernizacyjnych), ponadto sieć SN jest słabo rozbudowana lub posiada zbyt małą przepustowość, natomiast linia 400 kV (sieć NN) przebiega przez teren województwa wyłącznie tranzytowo, województwo lubuskie posiada zbyt mały dostęp do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. W kontekście występującego niedoboru oraz złego stanu sieci przesyłowej i dystrybucyjnej, istotnym elementem działań podejmowanych w ramach PI 4a, będą inwestycje uwzględniające problemy związane z dystrybucją energii. Inwestycje skupiające się wokół budowy oraz modernizacji elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych

średniego oraz niskiego napięcia umożliwią przyłączanie nowych jednostek wytwórczych OZE do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.

Wsparcie w zakresie rozbudowy systemu elektroenergetycznego na terenie województwa będzie dotyczyło zarówno samych instalacji przyłączeniowych (nowe instalacje OZE), jak również budowy/modernizacji dystrybucyjnej infrastruktury sieciowej w celu realizacji inwestycji w OZE.

IV typ projektu: Budowa instalacji do produkcji biokomponentów lub biopaliw drugiej i trzeciej generacji

W ramach typu IV będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- budowę instalacji do produkcji biokomponentów (drugiej i trzeciej generacji),
- budowę instalacji do produkcji biopaliw (drugiej i trzeciej generacji).

Pomoc finansowa skierowana zostanie na działania związane z budową instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw. W przypadku inwestycji dotyczących biopaliw, dofinansowanie uzyskają wyłącznie biopaliw drugiej oraz trzeciej generacji.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji⁷⁷

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej⁷⁸, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Zgodnie z art. 37 ust. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. inwestycje, które mają być objęte wsparciem z instrumentów finansowych nie powinny być fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);

---

⁷⁷ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.1.

⁷⁸ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 3.2 Efektywność energetyczna

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 3.2	Efektywność energetyczna
		Poddziałanie 3.2.1	<i>Efektywność energetyczna – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
		Poddziałanie 3.2.2	<i>Efektywność energetyczna – ZIT Gorzów Wlkp.</i>
		Poddziałanie 3.2.3	<i>Efektywność energetyczna – ZIT Zielona Góra</i>
		Poddziałanie 3.2.4	<i>Efektywność energetyczna – instrumenty finansowe</i>
		Poddziałanie 3.2.5	<i>Efektywność energetyczna – wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych</i>
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 3.2	<p>Celem szczegółowym jest zwiększona efektywność energetyczna budynków w sektorze publicznym i mieszkaniowym.</p> <p>W ramach przedmiotowego Działania wsparciem zostaną objęte projekty polegające na kompleksowej / głębokiej modernizacji energetycznej budynków, poprzez ocieplenie obiektów użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkaniowych, wymianę stolarki okiennej oraz drzwiowej, modernizację oświetlenia. Planowana interwencja będzie obejmowała także budowę inteligentnych energooszczędnych systemów oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.</p> <p>Wsparciem będą objęte budynki mieszkalne wielorodzinne (m.in. budynki czynszowe, komunalne, które charakteryzują się wysoką – prawie 70% luką remontową) oraz budynki użyteczności publicznej, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne.</p> <p>Kompleksowa / głęboka modernizacja energetyczna budynków powinna zostać oparta o system monitorowania i zarządzania energią, a także uwzględnić wysokosprawne źródła ciepła, w tym wymianę źródeł ciepła.</p> <p>Zaplanowana interwencja będzie obejmowała przebudowę systemów grzewczych (włącznie z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła) oraz klimatyzacji i wentylacji (w tym budowy układów odzysku ciepła z wywiewanego powietrza wentylacyjnego w nowobudowanych obiektach użyteczności publicznej oraz podawanych gruntownej renowacji), a także instalacji odnawialnych źródeł energii w modernizowanych energetycznie budynkach i instalacji systemów chłodzących z możliwością wykorzystania OZE.</p> <p>Ponadto, środki zostaną przeznaczone także na przygotowanie audytów energetycznych dla sektora publicznego i mieszkaniowego, które stanowiąc będą niezbędny element dla przeprowadzenia inwestycji.</p> <p>Ze względu na kompleksowy charakter przyszłych projektów, modernizacja może w sobie zawierać: przegrody zewnętrzne i termoizolację budynków, ogrzewanie pomieszczeń, schładzanie pomieszczeń, ciepłą wodę użytkową, a także systemy wentylacyjne oraz oświetleniowe.</p> <p><u>Wsparcie otrzymają także projekty będące kontynuacją inwestycji</u>, których przedmiotem było np. jedynie docieplenie budynków czy wymiana pokrycia dachu. Będą to projekty stanowiące uzupełnienie inwestycji wymagających kontynuacji, których celem będzie zrealizowanie wskazań audytu energetycznego.</p> <p>Projekty realizowane w ramach przedmiotowego Działania powinny zawierać kryteria dotyczące efektywności energetycznej ujęte w Dyrektywie 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych. Mając na uwadze powyższe, podczas realizacji zadań inwestycyjnych w szczególności należy mieć na uwadze konieczność instalowania indywidualnych liczników grzewczych w budynkach wielorodzinnych/wielomieszkaniowych podłączonych do sieci ciepłowniczej.</p>

			<p>a także przeprowadzenia prac renowacyjnych wraz z zamontowaniem zaworów termostatycznych w tych budynkach (w przypadku braku wcześniejszych działań w tym zakresie).</p> <p>W szczególnie uzasadnionych przypadkach, tj. gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby, wsparcie może zostać udzielone na inwestycje polegające na montażu instalacji wykorzystujących kotły spalające biomasę lub ewentualnie paliwa gazowe. Realizacja przedmiotowych działań musi przyczyniać się do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza oraz do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Wspomniane inwestycje mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie.</p> <p>Realizacja zadań wpłynie na obniżenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery poprzez poprawę efektywności energetycznej w istniejących obiektach użyteczności publicznej i mieszkaniowych.</p> <p>W ramach Poddziałania 3.2.4 wspierane będą inwestycje z zakresu kompleksowej / głębokiej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w tym wykorzystania instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach. Projekty tego typu wspierane będą za pośrednictwem instrumentów finansowych, przyczyniając się do osiągania celu szczegółowego poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków w sektorze mieszkaniowym.</p> <p>W ramach Poddziałania 3.2.4 dokonano podziału na modernizację kompleksową / głęboką, zgodnie z art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz.U. z 2014 r., poz. 712).</p> <p>Modernizacja energetyczna kompleksowa wielorodzinnych budynków mieszkalnych zwiększa od 25% do 60% efektywność energetyczną budynku.</p> <p>Modernizacja energetyczna głęboka wielorodzinnych budynków mieszkalnych zwiększa powyżej 60% efektywność energetyczną budynku.</p> <p>W ramach Poddziałania 3.2.5 wsparcie będzie obejmować wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych na paliwa stałe.</p> <p>Inwestycje polegające na zamontowaniu nowego źródła ciepła mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie. W przypadku gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej jest uzasadnione ekonomicznie dofinansowanie uzyskują inwestycje polegające na podłączeniu do sieci ciepłowniczej.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<p><i>Poddziałanie 3.2.1</i></p> <p><i>Poddziałanie 3.2.2</i></p> <p><i>Poddziałanie 3.2.3</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34) 2. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)
		<p><i>Poddziałanie 3.2.4</i></p> <p><i>Poddziałanie 3.2.5</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)
4.	Lista wskaźników produktu	<p><i>Poddziałanie 3.2.1</i></p> <p><i>Poddziałanie 3.2.2</i></p> <p><i>Poddziałanie 3.2.3</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków
		<p><i>Poddziałanie 3.2.4</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków 2. Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI 31) 3. Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze pożyczkowe

		Poddziałanie 3.2.5	1. Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI 31)
5.	Typy projektów	Działanie 3.2	<p>Typ I: Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach</p> <p>Typ II: Głęboka modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w tym wykorzystanie instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach</p> <ul style="list-style-type: none"> - w ramach Strategii ZIT miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie: budynki mieszkalne wielorodzinne, których właścicielem są podmioty inne niż spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe niezależnie od podmiotu, który jest ich właścicielem; - poza Strategią ZIT miast wojewódzkich: wszystkie kategorie budynków mieszkalnych wielorodzinnych, niezależnie od podmiotu, który jest ich właścicielem. <p>Typ III: Wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych – projekt grantowy.</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu projektu/wybranych typów projektów.</p> <p>Projekty typu II wspierane będą w ramach Poddziałania 3.2.4 – Efektywność energetyczna - instrumenty finansowe.</p> <p>Projekty typu III wspierane będą w ramach Poddziałania 3.2.5 Efektywność energetyczna – wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych</p>
		Poddziałanie 3.2.1 Poddziałanie 3.2.2 Poddziałanie 3.2.3	<p>Typ I: Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach</p>
		Poddziałanie 3.2.4	<p>Typ II: Głęboka modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w tym wykorzystanie instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach</p> <ul style="list-style-type: none"> - w ramach Strategii ZIT miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie: budynki mieszkalne wielorodzinne, których właścicielem są podmioty inne niż spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe niezależnie od podmiotu, który jest ich właścicielem; - poza Strategią ZIT miast wojewódzkich: wszystkie kategorie budynków mieszkalnych wielorodzinnych, niezależnie od podmiotu, który jest ich właścicielem.
		Poddziałanie 3.2.5	<p>Typ III: Wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych – projekt grantowy.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 3.2	<p>13 – Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia</p> <p>14 – Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia</p> <p>4 – Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczki lub środki równoważne.</p> <p>14 – Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia</p>

7.	Typ beneficjenta	Działanie 3.2	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST lub współwłaścicielem jest samorząd województwa lub dla których podmiotem założycielskim jest JST. – Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE w formie (EPC Energy Performance Contracting) umów o poprawę efektywności energetycznej, o ile zakres projektu jest zgodny na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020. – Uczestnicy Partnerstw Publiczno Prywatnych realizujący w ramach projektów hybrydowych usługi energetyczne (w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE) na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020. – Organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym fundacje i stowarzyszenia. – Podmiot wdrażający fundusz funduszy, o którym mowa w art. 2 pkt. 27 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013.
		<i>Poddziałanie 3.2.1</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST lub współwłaścicielem jest samorząd województwa lub dla których podmiotem założycielskim jest JST. – Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE w formie (EPC Energy Performance Contracting) umów o poprawę efektywności energetycznej, o ile zakres projektu jest zgodny na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020. – Uczestnicy Partnerstw Publiczno Prywatnych realizujący w ramach projektów hybrydowych usługi energetyczne (w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE) na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020. – Organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym fundacje i stowarzyszenia. <p>Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.</p>
		<i>Poddziałanie 3.2.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST lub, dla których podmiotem założycielskim jest JST.
		<i>Poddziałanie 3.2.3</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST lub, dla których podmiotem założycielskim jest JST. – Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE w formie (EPC Energy Performance Contracting) umów o poprawę efektywności energetycznej, o ile zakres projektu jest zgodny na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020. – Uczestnicy Partnerstw Publiczno Prywatnych realizujący w ramach projektów hybrydowych usługi energetyczne (w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE) na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020.
		<i>Poddziałanie 3.2.4</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Podmiot wdrażający fundusz funduszy, o którym mowa w art. 2 pkt. 27 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013.
		<i>Poddziałanie 3.2.5</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia.

8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 3.2	<p>1. Instytucje i podmioty, prowadzący inwestycje w modernizację energetyczną wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej.</p> <p>2. Mieszkańcy województwa lubuskiego.</p>
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2	W ramach Poddziałania 3.2.2 oraz Poddziałania 3.2.3 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 3.2	50 969 472,00
		<i>Poddziałanie 3.2.1</i>	30 733 472,00
		<i>Poddziałanie 3.2.2</i>	5 756 170,00
		<i>Poddziałanie 3.2.3</i>	8 039 830,00
		<i>Poddziałanie 3.2.4</i>	4 140 000,00
		<i>Poddziałanie 3.2.5</i>	2 300 000,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2	<p>Projekty realizowane w formule ZIT dofinansowywane ze środków RPO oraz analogiczne projekty realizowane w ramach POIiŚ – zgodnie z podziałem wynikającym z Linii Demarkacyjnej oraz zapisów Strategii ZIT.</p> <p>W ramach Działania stosowane będą preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (w tym. kryteria oceny projektów).</p>
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2	W ramach Działania będą wspierane miejskie obszary funkcjonalne Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry (w ramach ZIT) ⁷⁹ oraz obszary strategicznej interwencji (OSI): ośrodki subregionalne i lokalne oraz obszary wiejskie w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.
		<i>Poddziałanie 3.2.1</i>	<p>Obszary strategicznej interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - miejskie obszary funkcjonalne, - ośrodki subregionalne i lokalne, - obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.
		<i>Poddziałanie 3.2.2</i>	Miejski obszar funkcjonalny Gorzowa Wlkp. w ramach Strategii ZIT
		<i>Poddziałanie 3.2.3</i>	Miejski obszar funkcjonalny Zielonej Góry w ramach Strategii ZIT
		<i>Poddziałanie 3.2.4</i>	<p>Obszary strategicznej interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - miejskie obszary funkcjonalne, - ośrodki subregionalne i lokalne, - obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.

⁷⁹ Szczegółowe informacje na temat Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych znajdują się w części IV SZOP.

		<i>Poddziałanie</i> 3.2.5	Nie dotyczy.
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3 <i>Poddziałanie</i> 3.2.5	Tryb konkursowy oraz pozakonkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.4	Tryb pozakonkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2	W przypadku projektów objętych pomocą publiczną potencjalne limity mogą wynikać z odrębnych dokumentów, tj. programów pomocowych. W zakresie projektów dotyczących wielorodzinnych budynków mieszkaniowych, wspierane będą inwestycje: 1. W ramach Strategii ZIT – realizowane przez podmioty inne niż spółdzielnie oraz wspólnoty mieszkaniowe. 2. Poza obszarem objętym Strategią ZIT – realizowane przez wszystkie podmioty będącymi właścicielami/zarządcami budynków mieszkalnych wielorodzinnych. oraz inne limity i ograniczenia w zakresie realizacji projektów, wynikające ze szczegółowych przepisów mających zastosowanie do EFSI
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	Przewiduje się zastosowanie mechanizmu finansowania krzyżowego. Zakłada się, stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w ramach rozwoju kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji. Na poziomie projektu łączna kwota wydatków objętych mechanizmem finansowania krzyżowego nie może przekroczyć 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych ponoszonych w ramach projektu.
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.4 <i>Poddziałanie</i> 3.2.5	Nie dotyczy
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.2	Nie dotyczy

18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁸⁰ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik <u>luki w finansowaniu</u> lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u>.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.4 <i>Poddziałanie</i> 3.2.5	Nie dotyczy.
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3 <i>Poddziałanie</i> 3.2.5	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści <i>Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020</i> lub innych wytycznych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.4	Nie dotyczy

⁸⁰ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁸¹	<p><i>Poddziałanie</i> 3.2.1</p> <p><i>Poddziałanie</i> 3.2.2</p> <p><i>Poddziałanie</i> 3.2.3</p>	<p>W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji Programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia.</p> <p>Wsparcie udzielane będzie na podstawie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje wspierające efektywność energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. 2015 r. poz. 1363), wydanego w oparciu o art. 38, 39 i 49 rozporządzenia KE nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26 czerwca 2014 r.), – Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na realizację inwestycji służących podniesieniu poziomu ochrony środowiska w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 2022), wydanego w oparciu o art. 36, 37 i 49 rozporządzenia KE nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26 czerwca 2014 r.).
		<p><i>Poddziałanie</i> 3.2.4</p>	<p>Występowanie pomocy publicznej analizowane jest na poziomie Menadżera funduszu funduszy (beneficjenta projektu), pośrednika finansowego i ostatecznego odbiorcy.</p> <p>Przyjęta konstrukcja instrumentów finansowych zapewnia, że zarówno na poziomie Menadżera funduszu funduszy, jak i na poziomie pośrednika finansowego pomoc nie wystąpi.</p> <p>W przypadku wystąpienia pomocy publicznej na poziomie ostatecznego odbiorcy wsparcie udzielane będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na podstawie art. 39 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 i wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28.08.2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje wspierające efektywność energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.- jako pomoc <i>de minimis</i> na podstawie rozporządzenia KE nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i> (Dz. U. UE L 352 z 24.12.2013) oraz zgodnie z zasadami rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., Poz. 488).
		<p><i>Poddziałanie</i> 3.2.5</p>	<p>Pomoc publiczna na II poziomie</p> <p>Pomoc publiczna będzie udzielana na tzw. drugim poziomie w przypadku prowadzenia w części budynku działalności gospodarczej – jako pomoc <i>de minimis</i> na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013.</p>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁸² (jeśli dotyczy)	<p><i>Poddziałanie</i> 3.2.1</p> <p><i>Poddziałanie</i> 3.2.2</p> <p><i>Poddziałanie</i> 3.2.3</p> <p><i>Poddziałanie</i></p>	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.

⁸¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

⁸² W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

		3.2.4	
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.5	Max 50% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	- zgodnie ze schematem pomocy publicznej, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.4	Maksymalny % poziom dofinansowania ze środków EFRR - 85%
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.5	Max 50% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.4	15% wnoszony na zasadach, o których mowa w art. 38 ust. 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.5	Min. 50% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu (w tym minimum 30% wydatków stanowią koszty beneficjenta oraz maksymalnie 20% wydatków stanowią koszty odbiorcy ostatecznego). Natomiast inne koszty projektu nie będące kosztami związanymi z likwidacją kotłów, przyłącza nowego źródła ciepła, ale które są kosztami kwalifikowalnymi w projekcie (np. studium wykonalności) minimalny wkład własny beneficjenta będzie wynosił 50% tych kosztów (wydatki na prace przygotowawcze nie obciążają odbiorcy ostatecznego).

24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3 <i>Poddziałanie</i> 3.2.4	Nie dotyczy
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.5	Maksymalna wartość przyznanego dofinansowania: 1 000 000,00 zł.
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3 <i>Poddziałanie</i> 3.2.5	Nie dotyczy
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.4	4 140 000,00
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3 <i>Poddziałanie</i> 3.2.5	Nie dotyczy
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.4	Fundusz funduszy dokonujący wyboru pośredników finansowych, którzy będą udzielali wsparcia na rzecz ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych. Pośrednicy Finansowi będą wybierani zgodnie z art. 38 ust. 5 Rozporządzenia 1303/2013, tj. na podstawie otwartych, przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminujących procedur, niedopuszczających do konfliktu interesów.
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	<i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3 <i>Poddziałanie</i> 3.2.5	Nie dotyczy
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.4	Wsparcie dla ostatecznych odbiorców będzie udzielane poprzez instrumenty pożyczkowe. Ostateczni odbiorcy projektu wpisywać się będą do grupy docelowej, tj. <ul style="list-style-type: none"> – w ramach Strategii ZIT miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie: budynki mieszkalne wielorodzinne, których

			<p>właścicielem są podmioty inne niż spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe niezależnie od podmiotu, który jest ich właścicielem ;</p> <p>– poza Strategią ZIT miast wojewódzkich: wszystkie kategorie budynków mieszkalnych wielorodzinnych, niezależnie od podmiotu, który jest ich właścicielem.</p> <p>Warunki otrzymania pożyczki będą opisane w ofercie pośrednika finansowego.</p>
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<p>Poddziałanie 3.2.1</p> <p>Poddziałanie 3.2.2</p> <p>Poddziałanie 3.2.3</p> <p>Poddziałanie 3.2.5</p>	Nie dotyczy
		Poddziałanie 3.2.4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spółdzielnie mieszkaniowe. 2. Wspólnoty mieszkaniowe. 3. Podmioty, które są właścicielami lub zarządcami wielorodzinnych budynków mieszkaniowych.
30.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	Działanie 3.2	W przypadku projektu grantowego wydatki mogą być ponoszone po dniu złożenia wniosku.

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 3.2

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji⁸³

Kluczowe w ramach oceny projektów będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami ekologicznymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO₂). Wzmocnieniu efektów realizowanych projektów służyć będzie wdrożenie inteligentnych systemów zarządzania energią w oparciu o technologie TIK.

Identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym budynku dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego, który może stanowić element projektu wspieranego w ramach PI 4c (dla projektów polegających na kontynuacji uprzednio zrealizowanych inwestycji związanych z podniesieniem efektywności energetycznej, niezbędne będzie przygotowanie nowego audytu energetycznego, który określi zakres prac niezbędnych do realizacji w ramach uzupełnienia inwestycji już zrealizowanych).

Projekty realizowane w ramach Działania 3.2 powinny zawierać kryteria dotyczące efektywności energetycznej ujęte w Dyrektywie 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej. Wszelkie inwestycje powinny spełniać unijne standardy i przepisy w zakresie ochrony środowiska. Ponadto projekty muszą być zgodne z opracowanymi przez Beneficjentów planami gospodarki niskoemisyjnej (opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej jest warunkiem otrzymania wsparcia na działania w zakresie termomodernizacji budynków lub na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii).

W zakresie głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej budynków preferowane będą projekty charakteryzujące się najlepszą efektywnością energetyczną, to jest projekty zwiększające efektywność

⁸³ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.2 z wyłączeniem Poddziałania 3.2.4.

energetyczną powyżej 60%, natomiast projekty z zakresu głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej zwiększające efektywność energetyczną poniżej 25% nie będą kwalifikowały się do dofinansowania.

Głęboka, tj. kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne będzie realizowana w zakresie związanym m.in. z:

- ociepleniem obiektu,
- wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne,
- przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji,
- instalacją OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,
- instalacją systemów chłodzących, w tym również z OZE.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, tj. gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby (potencjalne usprawnienia powinny wynikać z audytu energetycznego sporządzonego dla danego budynku), wsparcie może zostać udzielone na inwestycje polegające na modernizacji/wymianie dźwigów osobowych oraz osobowo-towarowych, jednak wyłącznie jako element kompleksowego projektu (koszty związane z wdrożeniem planowanych usprawnień, nie będą mogły stanowić podstawowego kosztu całej inwestycji). Jednocześnie należy wskazać, iż inwestycje związane z wyposażeniem w windy budynków dotychczas ich pozbawionych, nie będą traktowane jako przedsięwzięcia służące poprawie efektywności energetycznej i w związku z powyższym, nie będą mogły uzyskać wsparcia w ramach Działania 3.2 *Efektywność energetyczna*.

Projekty związane z termomodernizacją szpitali powinny być zgodne z kierunkowymi zasadami wyboru projektów obowiązującymi dla wsparcia infrastruktury zdrowotnej, określonymi dla PI 9a i mogą dotyczyć tylko obiektów, których funkcjonowanie będzie uzasadnione w kontekście map potrzeb zdrowotnych opracowanych przez Ministerstwo Zdrowia.

W odniesieniu do wymiany źródeł ciepła mają zastosowanie następujące zasady:

- Wsparte projekty muszą skutkować znaczną redukcją CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zamiany spalnego paliwa).
- Inwestycje w tym zakresie powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 roku minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.
- Inwestycje w kotły spalające biomasę, w związku z dodatkową emisją pyłu, będą możliwe do realizacji pod warunkiem zastosowania wydajnych systemów spalania, czy efektywnych systemów wychwytywania pyłów. W tym zakresie szczególnie będą brane pod uwagę zapisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy – „Dyrektywa CAFE” (Dz. U. UE L z dnia 11 czerwca 2008 r., Nr 152, str. 1) oraz przepisy krajowe traktujące o ochronie powietrza.
- Priorytetowo wspierane będą projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii.

- Wsparcia nie otrzymają projekty polegające na zainstalowaniu urządzeń grzewczych zasilanych węglem.
- Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń.

Preferowane będzie wsparcie udzielane poprzez ESCO - to jest podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE.

Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. W zakresie przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu preferowane będą projekty realizowane np. na obszarach szczególnie zagrożonych występowaniem zjawiska ubóstwa energetycznego, projekty realizowane przez podmioty zarządzające mieszkaniami socjalnymi lub w sektorze budownictwa socjalnego.

Przed rozpoczęciem prac remontowych lub termomodernizacyjnych, powinna zostać sporządzona inwentaryzacja przyrodnicza w zakresie występowania ptaków gatunków chronionych, w celu uniknięcia nieumyślnego zniszczenia schronień tych ptaków podczas prac budowlanych. W przypadku konieczności zniszczenia schronień ptaków gatunków chronionych należy zwrócić się do regionalnego dyrektora ochrony środowiska o wydanie stosownego zezwolenia, a także zapewnić tym ptakom zastępcze miejsca lęgowe. Podczas prowadzenia prac wskazane jest zawieszenie budek lęgowych w miejscach, w których dotychczas miały swoje lęgi ptaki gatunków chronionych. Termin i sposoby wykonywania tych prac powinien uwzględniać okres lęgów, rozrodu i hibernacji gatunków chronionych. W przypadku konieczności zamontowania kratki w otworach wentylacyjnych budynków, uniemożliwiających ptakom powrót do miejsc lęgowych, z których korzystały w poprzednich latach, inwestor winien zapewnić stosowne budki lęgowe.

Wsparcie w ramach Działania 3.2 mogą również otrzymać projekty będące kontynuacją uprzednio zrealizowanych inwestycji związanych z podniesieniem efektywności energetycznej, których przedmiotem było np. wyłącznie docieplenie budynku, czy wymiana stolarki okiennej i drzwiowej. Będą to projekty stanowiące uzupełnienie inwestycji wymagających kontynuacji, których celem będzie zrealizowanie zaplanowanych działań wynikających z audytu energetycznego (np. włączenie do instalacji c.o. i c.w.u. odnawialnych źródeł energii, wymiana oświetlenia na energooszczędne, wymiana kotłów na urządzenia o większej sprawności itp.).

Dla projektów infrastrukturalnych z zakresu budownictwa wspieranych ze środków RPO-Lubuskie 2020, wprowadzone zostaną minimalne wymagania dotyczące efektywności energetycznej lub też odpowiednie premie. Wymogi te zostaną określone w kryteriach wyboru projektów.

W ramach Działania stosowane będą preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (w tym. kryteria oceny projektów).

W ramach PI 4c przewiduje się stosowania dużych projektów.

I typ projektu: Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach

W ramach typu I będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- poprawę termoizolacyjności obiektów użyteczności publicznej poprzez docieplenie przegród zewnętrznych, wymianę stolarki okiennej oraz drzwiowej,

- zmniejszenie zapotrzebowania na energię budynków użyteczności publicznej poprzez modernizację oświetlenia, w tym budowę inteligentnych energooszczędnych systemów oświetlenia, modernizację systemów c.o. oraz c.w.u,
- instalację systemów monitorowania i zarządzania energią,
- przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła) oraz wentylacji i klimatyzacji (w tym budowy układów odzysku ciepła z wywiewanego powietrza wentylacyjnego w nowobudowanych obiektach użyteczności publicznej oraz poddawanych gruntownej renowacji),
- instalacje odnawialnych źródeł energii w modernizowanych energetycznie budynkach,
- instalacje systemów chłodzących z możliwością wykorzystania OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,
- przygotowanie audytów energetycznych dla sektora publicznego, stanowiących niezbędny element dla przeprowadzenia finansowanych inwestycji (jako kompleksowy element projektu),
- inwestycje w kotły spalające biomasę lub ewentualnie paliwa gazowe – wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby.

W ramach Działania 3.2 mogą być realizowane projekty związane z poprawą efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne, a także podmiotów realizujących przedsięwzięcia w wyżej wskazanych budynkach będących dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE.

Identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym budynku dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego, który będzie stanowił element projektu wspieranego w ramach przedmiotowego Działania.

Pod pojęciem „budynku użyteczności publicznej”, w myśl definicji zawartej w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. 2002 nr 75 poz. 690, z późn. zm.), należy rozumieć budynek przeznaczony dla administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, opieki społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, oraz inny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy i socjalny.

II typ projektu: Głęboka modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w tym wykorzystanie instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach

Wsparcie polega na wniesieniu kapitału do funduszy pożyczkowych, które będą udzielały pożyczek lokalnym podmiotom na cele inwestycyjne wyłącznie związane z realizacją inwestycji w obszarze kompleksowej / głębokiej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w tym wykorzystanie instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach.

Planowane inwestycje muszą być zgodne z celami Planu gospodarki niskoemisyjnej lub Planu działań na rzecz zrównoważonej energii (tzw. SEAP) w danym obszarze.

W ramach wsparcia w formie instrumentów finansowej (zwrot) ostateczni odbiorcy pomocy będą uzyskiwać pożyczkę m.in. na:

- poprawę termoizolacyjności budynków mieszkalnych wielorodzinnych poprzez docieplenie przegród zewnętrznych, wymianę stolarki okiennej oraz drzwiowej,
- zmniejszenie zapotrzebowania na energię budynków mieszkalnych wielorodzinnych poprzez modernizację oświetlenia, w tym budowę inteligentnych energooszczędnych systemów oświetlenia oraz modernizację systemów c.o. i c.w.u.
- instalację systemów monitorowania i zarządzania energią przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła) oraz wentylacji i klimatyzacji,
- instalacje odnawialnych źródeł energii w modernizowanych energetycznie budynkach mieszkalnych wielorodzinnych,
- instalacje systemów chłodzących z możliwością wykorzystania OZE w modernizowanych energetycznie budynkach mieszkalnych wielorodzinnych,
- przygotowanie audytów energetycznych dla sektora mieszkaniowego, stanowiących niezbędny element dla przeprowadzenia finansowanych inwestycji (jako kompleksowy element projektu),
- inwestycje w kotły spalające biomasę lub ewentualnie paliwa gazowe – wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby.

W ramach Poddziałania 3.2.4 mogą być realizowane projekty na wsparcie zwrotne poprzez zastosowanie instrumentów finansowych, dotyczące budynków mieszkaniowych wielorodzinnych:

- a. w ramach Strategii ZIT miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie: budynki mieszkalne wielorodzinne, których właścicielem są podmioty inne niż spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe;
- b. poza Strategią ZIT miast wojewódzkich: wszystkie kategorie budynków mieszkalnych wielorodzinnych, niezależnie od podmiotu, który jest ich właścicielem.

Wsparciem będą objęte budynki mieszkalne wielorodzinne (m. in. budynki czynszowe, komunalne, które charakteryzują się wysoką – prawie 70% – tzw. luką remontową, tj. niepokryte potrzeby remontowe stanowią około 70% istniejącego w tym zakresie zapotrzebowania). Warunku dotyczącego 70% poziomu luki remontowej, nie należy traktować jako warunku dopuszczającego. Tym samym, o środki w ramach Działania będą mogły aplikować również projekty charakteryzujące się luką remontową na niższym poziomie. Niemniej jednak, projekty charakteryzujące się wysoką luką remontową (na poziomie bliskim 70%) będą projektami preferowanymi i będą dodatkowo premiowane, co znajdzie odzwierciedlenie w kryteriach oceny oraz w punktacji przyznanej podczas oceny projektu. Identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym budynku dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego, który będzie stanowił element projektu wspieranego w ramach przedmiotowego Działania. Tym samym warunkiem poprzedzającym realizację inwestycji i udzielenia wsparcia Ostatecznym Odbiorcom jest przeprowadzenie audytu energetycznego ex ante, mającego na celu zdobycie odpowiedniej wiedzy o profilu istniejącego zużycia energii danego budynku lub zespołu budynków oraz określenie i skwantyfikowanie możliwości opłacalnych ekonomicznie oszczędności energetycznych i możliwych do wprowadzenia rozwiązań technologicznych i organizacyjnych. Zakres rzeczowy oraz poziom poprawy efektywności energetycznej każdej inwestycji (budynku/budynków) powinny być zgodne i wynikać z wyliczeń przedstawionych w audytach energetycznych ex-ante.

Dla projektów będących kontynuacją uprzednio zrealizowanych inwestycji związanych z podniesieniem efektywności energetycznej, także należy przeprowadzić audyt energetyczny ex ante.

Audyt energetyczny powinien zostać wykonany przez audytora energetycznego (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 17 marca 2009 r. w sprawie szczegółowego zakresu i form audytu energetycznego oraz części audytu remontowego, wzorów kart audytów, a także algorytmu oceny opłacalności przedsięwzięcia termomodernizacyjnego z późn.zm.). Kryteria minimalne audytu energetycznego określa Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2012/27/UE z dnia 26 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, tj. art.8 oraz Załącznik nr VI Dyrektywy.

Biorąc pod uwagę efekt energetyczny i ekologiczny, modernizacja energetyczna powinna dotyczyć całości budynku, w tym np. elementów systemów ogrzewania czy stolarki okiennej znajdującej się w mieszkaniach lokatorów danego budynku.

Pojęcie „budynek mieszkalny wielorodzinny” należy rozumieć zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 7 kwietnia 2004 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. 2004, nr 109, poz. 1156 z późn. zm.).

Typ III projektu: Wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych – projekt grantowy (Poddziałanie 3.2.5):

W ramach typu III będzie można uzyskać dofinansowanie na przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu likwidacji „niskiej emisji”, obejmujące wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych oraz realizację przyłączy do sieci ciepłowniczej.

W ramach typu III będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- wymianę źródła ciepła (kotłów, pieców, urządzeń grzewczych) w gospodarstwach domowych,
- wymianę źródła ciepła (kotłów, pieców, urządzeń grzewczych) w ramach lokalnych źródeł ciepła tj. kotłowni zasilających kilka budynków oraz kotłowni osiedlowych,
- podłączenie do sieci ciepłowniczej.

Warunkiem udzielenia wsparcia jest zapewnienie systemu kontroli eksploatacji urządzeń grzewczych. Beneficjent (gmina) będzie zobowiązany do zapewnienia odpowiedniego systemu kontroli urządzeń grzewczych eksploatowanych przez odbiorców końcowych. Spełnienie tych warunków będzie opierało się na zawartych z odbiorcami np. porozumieniach/umowach.

W celu zapewnienia najefektywniejszego wdrażania tego rodzaju projektów przyjęta została odrębna ścieżka dofinansowania. Beneficjentem przyznawanej pomocy są jednostki samorządu terytorialnego, jednak mając na uwadze, iż głównymi źródłami zanieczyszczeń są systemy ogrzewania mieszkań, odbiorcami końcowymi projektu są m.in. mieszkańcy. Wprowadzenie odrębnej procedury polegało będzie na uwzględnieniu możliwości rozliczania wszelkich prac zrealizowanych bezpośrednio przez odbiorców końcowych projektu w oparciu o wystawiane na nich, jako na osoby trzecie rachunki. W ramach projektu dofinansowanie będzie udzielone na likwidację źródeł niskiej emisji. W przypadku prowadzenia w części budynku działalności gospodarczej (np. wynajem pokoi, agroturystyka) będzie udzielona pomoc de minimis przez gminę, czyli pomoc na tzw. drugim poziomie. W ramach projektu dofinansowanie będzie udzielane osobom legitymującym się tytułem prawnym do nieruchomości lub lokalu (np. wynikającym z prawa własności, ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego). Do uzyskania dofinansowania konieczne będzie przedstawienie dokumentów potwierdzających prawo do dysponowania nieruchomością lub lokalem. W odniesieniu do współwłasności wymagana będzie zgoda większości współwłaścicieli, co oznacza zgodę współwłaścicieli posiadających ponad połowę udziałów we współwłasności. Natomiast w przypadku, gdy odbiorca końcowy nie jest właścicielem nieruchomości/lokalu, a z treści dokumentu potwierdzającego jego prawo do dysponowania

nieruchomością/lokałem (np. umowa najmu) nie wynika możliwość przeprowadzenia przez odbiorcę końcowego prac będących przedmiotem projektu (np. wymiany źródła ogrzewania lub instalacji wewnętrznej) wymagana będzie zgoda właściciela nieruchomości/lokalu i/lub współwłaścicieli (w odniesieniu do współwłasności) na wykonanie ww. prac (w imieniu właściciela/współwłaścicieli budynku może działać administrator/zarządca, jeżeli wynika to z zakresu jego umocowania).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji⁸⁴

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej⁸⁵, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

W przypadku instrumentów finansowych za kwalifikowalne mogą zostać ujęte także wydatki poniesione po dniu 31 grudnia 2023 roku, jeżeli zostaną ujęte we wniosku o płatność końcową oraz wypłacone na specjalny rachunek powierniczy, z którego będą wypłacane na rzecz ostatecznych odbiorców lub na pokrycie kosztów zarządzania lub opłat za zarządzanie.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Zgodnie z art. 37 ust. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. inwestycje, które mają być objęte wsparciem z instrumentów finansowych nie powinny być fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);

---

⁸⁴ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.2.

⁸⁵ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 3.3	Ograniczenie niskiej emisji w miastach
		Poddziałanie 3.3.1	<i>Ograniczanie niskiej emisji w miastach – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
		Poddziałanie 3.3.2	<i>Ograniczanie niskiej emisji w miastach – ZIT Gorzów Wlkp.</i>
		Poddziałanie 3.3.3	<i>Ograniczanie niskiej emisji w miastach – ZIT Zielona Góra</i>
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 3.3	<p>Celem szczegółowym Działania jest ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń z sektora transportu oraz ograniczenie odpływu pasażerów komunikacji publicznej.</p> <p>Udzielane w ramach Działania 3.3 wsparcie będzie przewidziane dla inwestycji na terenie miast oraz obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie. Finansowane przedsięwzięcia powinny wynikać z zapisów aktualnych lokalnych planów gospodarki niskoemisyjnej oraz innych dokumentów planistycznych albo strategicznych odnoszących się do przejścia na gospodarkę niskoemisyjną.</p> <p>Podstawowym warunkiem ubiegania się o środki w ramach Działania 3.3 (PI 4e) jest posiadanie przez Beneficjentów <u>planów gospodarki niskoemisyjnej (PGN)</u>, niezależnie od statusu miasta i formy realizacji projektów.</p> <p>Znaczącym obszarem wsparcia będzie zrównoważona mobilność miejska, w ramach której przewiduje się realizację inwestycji z zakresu ekologicznego transportu publicznego oraz powiązanej z nim infrastruktury (w tym ścieżki rowerowe, zintegrowane centra przesiadkowe, wspólny bilet oraz obiekty typu Park & Ride, Bike & Ride).</p> <p>Głównym obszarem interwencji będzie nowoczesny transport publiczny niskoemisyjny i bezemisyjny, zasilany paliwem alternatywnym w rozumieniu przedstawionym w krajowych ramach polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (dot. dyrektywy 2014/94/UE), w tym niezbędnej dla tego transportu infrastruktury. Transport ten będzie spełniać wysokie standardy środowiskowe i pozwalać na znaczne ograniczenie emisyjności pojazdów w miejskim transporcie drogowym. Do pozostałych przedsięwzięć objętych wsparciem należy zaliczyć modernizację systemów oświetlenia ulic pod kątem zmniejszenia zużycia energii elektrycznej, w tym z wykorzystaniem OZE, a także inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego.</p> <p>Uzupełnieniem powyższych zadań inwestycyjnych będą działania edukacyjne dotyczące oszczędności energii i zrównoważonego budownictwa, mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców. Wsparciem objęte będą inwestycje poprawiające warunki ruchu również dla transportu niezmotoryzowanego.</p> <p>Wynikiem prowadzonych działań będzie osiągnięcie zrównoważonego rozwoju gospodarki miejskiej. Konieczne jest wykorzystanie potencjału oszczędności energii i zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza jaki posiada sektor transportu, w związku z tym należy wesprzeć działania, które w sposób znaczący pozwolą na realizację założeń przyjętych w celu szczegółowym.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 3.3	-

4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 3.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej 2. Długość wspartej infrastruktury rowerowej
5.	Typy projektów	Działanie 3.3	<p>Typ I: Budowa lub przebudowa infrastruktury dla rozwoju ekologicznego transportu publicznego, w tym ścieżki rowerowe*</p> <p>Typ II: Modernizacja floty transportu publicznego na terenach zurbanizowanych pod kątem ograniczenia emisji spalin*</p> <p>Typ III: Inwestycje z zakresu budownictwa zero emisyjnego</p> <p>Typ IV: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa**</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu projektu/wybranych typów projektów.</p> <p>* Dopuszczalne będzie realizowanie projektów typu I w połączeniu z działaniami wpisującymi się w typ II projektów.</p> <p>** Realizacja projektów typu IV dopuszczalna będzie wyłącznie w połączeniu z projektami typu I, II, I i II lub III.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 3.3	<p>43 – Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego i jego promocja (w tym wyposażenie i tabor)</p> <p>44 – Inteligentne systemy transportowe (w tym wprowadzenie zarządzania popytem, systemy poboru opłat, informatyczne systemy monitorowania, kontroli i informacji)</p> <p>90 – Ścieżki rowerowe i piesze</p>
7.	Typ beneficjenta	Działanie 3.3	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 przedmiotowej dyrektywy w formie umów o poprawę efektywności energetycznej (EPC Energy Performance Contracting), o ile zakres projektu jest zgodny na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020 – Uczestnicy Partnerstw Publiczno Prywatnych realizujący w ramach projektów hybrydowych usługi energetyczne (w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE) na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020
		Poddziałanie 3.3.1	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 przedmiotowej dyrektywy w formie umów o poprawę efektywności energetycznej (EPC Energy Performance Contracting), o ile zakres projektu jest zgodny na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020 – Uczestnicy Partnerstw Publiczno Prywatnych realizujący w ramach projektów hybrydowych usługi energetyczne (w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE) na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020 <p>Brak możliwości uzyskania wsparcia przez jednostki tworzące Związki ZIT Gorzów Wlkp. i ZIT Zielona Góra w ramach typów I, III, IV.</p> <p>Jednostki tworzące Związki ZIT Gorzów Wlkp. i ZIT Zielona Góra mogą występować o środki w ramach typu II. Łączna kwota dofinansowania dla wszystkich projektów jednostek tworzących Związki ZIT Gorzów Wlkp. i ZIT</p>

			Zielona Góra w ramach Poddziałania 3.3.1 typ II nie może przekroczyć 10 mln. zł.
		<i>Poddziałanie 3.3.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Spółki prawa handlowego będące własnością JST
		<i>Poddziałanie 3.3.3</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 przedmiotowej dyrektywy w formie umów o poprawę efektywności energetycznej (EPC Energy Performance Contracting), o ile zakres projektu jest zgodny na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020 – Uczestnicy Partnerstw Publiczno Prywatnych realizujący w ramach projektów hybrydowych usługi energetyczne (w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE) na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia ⁸⁶	Działanie 3.3	Nie dotyczy
9.	Institucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	W ramach Działania 3.3.2 oraz Działania 3.3.3 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST
10.	Institucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 3.3	36 134 736,00
		<i>Poddziałanie 3.3.1</i>	17 934 746,00
		<i>Poddziałanie 3.3.2</i>	7 169 750,00
		<i>Poddziałanie 3.3.3</i>	11 030 240,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	Projekty realizowane w formule ZIT dofinansowywane ze środków RPO oraz analogiczne projekty realizowane w ramach POIiŚ – zgodnie z podziałem wynikającym z demarkacji pomiędzy programami oraz zapisów Strategii ZIT.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	W ramach Działania będą wspierane miejskie obszary funkcjonalne Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry (w ramach ZIT) ⁸⁷ oraz obszary strategicznej interwencji (OSI): ośrodki subregionalne i lokalne oraz obszary wiejskie w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.

⁸⁶ W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

⁸⁷ Szczegółowe informacje na temat Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych znajdują się w części IV SZOP.

		<i>Poddziałanie 3.3.1</i>	Obszary strategicznej interwencji: - miejskie obszary funkcjonalne, - ośrodki subregionalne i lokalne.
		<i>Poddziałanie 3.3.2</i>	Miejski obszar funkcjonalny Gorzowa Wlkp. w ramach Strategii ZIT.
		<i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Miejski obszar funkcjonalny Zielonej Góry w ramach Strategii ZIT
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 3.3	Tryb konkursowy Podmiotem odpowiedzialnym za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów jest Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Lubuskie 2020.
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	Z powodu możliwości inwestycji w drogi lokalne jedynie jako uzupełnienia inwestycji podstawowej projektu kompleksowego, wydatki na drogi nie mogą stanowić większości kosztów projektu. W przypadku projektów objętych pomocą publiczną potencjalne limity mogą wynikać z odrębnych dokumentów, tj. programów pomocowych. Wartość łącznego dofinansowania dla wszystkich projektów jednostek tworzących Związki ZIT Gorzów Wlkp. i ZIT Zielona Góra w ramach Poddziałania 3.3.1 typ II nie może przekroczyć 10 mln. zł
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	W ramach Działania 3.3. przewiduje się zastosowanie mechanizmu finansowania krzyżowego. Zakłada się, stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w ramach działań edukacyjnych dotyczących podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa. Na poziomie projektu łączna kwota wydatków objętych mechanizmem finansowania krzyżowego nie może przekroczyć 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych ponoszonych w ramach projektu.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.3	Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁸⁸ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik <u>luki w finansowaniu</u> lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u> . Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).

⁸⁸ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 3.3	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści <i>Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020</i> lub innych wytycznych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁸⁹	Działanie 3.3	<p>W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji Programu, znajdują zastosowanie właściwe przepisy prawa wspólnotowego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia.</p> <p>Wsparcie udzielane będzie na podstawie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje wspierające efektywność energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. 2015 r. poz. 1363), wydanego w oparciu o art. 38, 39 i 49 rozporządzenia KE nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26 czerwca 2014 r.), – Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na efektywny energetycznie system ciepłowniczy i chłodniczy w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 2021), wydanego w oparciu o art. 46 i 49 rozporządzenia KE nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26 czerwca 2014 r.). <p>Pomoc publiczna w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych udzielana zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1370/2007 z 23 października 2007 r. dotyczącym usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylającym rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70 (Dz. Urz. UE L 315/1).</p> <p>Pomoc inwestycyjna na infrastrukturę lokalną (art. 56 GBER) udzielana zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 1208).</p> <p>Przy ocenie występowania i zgodności pomocy z zasadami rynku wewnętrznego UE należy kierować się postanowieniami obowiązujących Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 października 2015 r. w zakresie dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym.</p>

⁸⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁹⁰ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	- zgodnie ze schematem pomocy publicznej, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.3	- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	Nie dotyczy

⁹⁰ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 3.3	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 3.3	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 3.3	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 3.3

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji⁹¹

Podstawowym warunkiem ubiegania się o środki w ramach Działania 3.3 (PI 4e) jest posiadanie przez Beneficjentów planów gospodarki niskoemisyjnej (PGN), niezależnie od statusu miasta i formy realizacji projektów. W zależności od zdiagnozowanych potrzeb, Plany Gospodarki Niskoemisyjnej muszą zawierać odniesienie do następujących kwestii: zbiorowy transport pasażerski, transport niezmotoryzowany, intermodalność, transport drogowy, zarządzane mobilnością, wykorzystanie inteligentnych systemów transportowych, logistyka miejska, bezpieczeństwo ruchu drogowego w miastach, wdrażanie nowych wzorców użytkowania, promocja ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów.

W przypadku, gdy miasto bądź gmina posiada już plan niskoemisyjny, może on zostać rozszerzony o informacje dotyczące zrównoważonej mobilności miejskiej (zagadnienia wymienione wyżej). Takie uzupełnienie może przybrać kształt, np. dodatkowego rozdziału/rozdziałów całościowo opisujących tę tematykę bądź syntetycznego opisu z odniesieniem do istniejących dokumentów, np. do Strategii ZIT, planów zrównoważonego rozwoju transportu publicznego lub innych dokumentów szczegółowo odnoszących się do tych zagadnień.

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy⁹² nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania⁹³, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o zróżnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.

⁹¹ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.3.

⁹² Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. 2016 poz. 290 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

⁹³ Zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 wydanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju pod pojęciem „koncepcji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

W ramach PI 4e przewiduje się stosowania dużych projektów.

I typ projektu: Budowa lub przebudowa infrastruktury dla rozwoju ekologicznego transportu publicznego, w tym ścieżki rowerowe

W ramach typu I będzie można pozyskać dofinansowanie m.in. na:

- inwestycje w ścieżki rowerowe, które mają pełnić funkcje korytarzy transportowych będących alternatywą dla innych środków transportu,
- inwestycje w zintegrowane centra przesiadkowe,
- inwestycje we wspólny bilet,
- inwestycje w obiekty typu Park & Ride, Bike & Ride,
- budowę/przebudowę dróg lokalnych **i/lub regionalnych** związanych z mobilnością miejską – wyłącznie jako element kompleksowego projektu, którego celem jest rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego (inwestycje w drogi lokalne/**regionalne** będą możliwe jedynie wtedy, gdy są związane ze zrównoważoną mobilnością miejską, jako element planu mobilności miejskiej, planu niskoemisyjnego czy strategii ZIT, stanowią mniejszość wydatków w projekcie **oraz mają na celu wprowadzenie ruchu uprzywilejowanego lub uprzywilejowanie ruchu istniejącego pojazdów transportu publicznego**),
- modernizację systemów oświetlenia ulic pod kątem zmniejszenia zużycia energii elektrycznej, w tym z wykorzystaniem OZE (przedmiotowe projekty mogą być również realizowane w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE, tj. w formie umów o poprawę efektywności energetycznej),
- uruchomienie kompleksowej i interaktywnej informacji pasażerskiej.

II typ projektu: Modernizacja floty transportu publicznego na terenach zurbanizowanych pod kątem ograniczenia emisji spalin

W ramach typu II będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- zbiorczy transport pasażerski – preferencyjnie traktowane będą projekty związane z zakupem bezemisyjnych pojazdów transportu publicznego,
- transport szynowy (tramwaje) – w przypadku miast posiadających tego typu flotę, preferowany będzie rozwój tej gałęzi transportu zbiorowego poprzez inwestycje w infrastrukturę szynową i tabor.

Inwestycje w transport miejski ramach Działania 3.3 będą przyczyniać się do osiągnięcia niskoemisyjnej i zrównoważonej mobilności w miastach. Muszą one wynikać z przygotowanych przez samorzady planów, zawierających odniesienia do kwestii przechodzenia na bardziej ekologiczne i zrównoważone systemy transportowe w miastach. Funkcją takich dokumentów, zgodnie z przyjętymi założeniami, pełnić będą plany gospodarki niskoemisyjnej. Dokumenty te powinny określać lokalne uwarunkowania oraz kierunki planowanych interwencji na danym obszarze i w zależności od zidentyfikowanych potrzeb zawierać odniesienia lub wskazywać adekwatne obowiązujące dokumenty zawierające odniesienia do takich kwestii, jak np.: zbiorowy transport pasażerski, transport niezmotoryzowany, wykorzystanie inteligentnych systemów transportowych (ITS), logistyka miejska, bezpieczeństwo ruchu drogowego w miastach, wdrażanie nowych wzorców użytkowania czy promocja ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów (czyste paliwa i pojazdy).

Inwestycje dotyczące transportu miejskiego w ramach przedmiotowego Działania powinny ponadto spełniać poniższe warunki:

Inwestycje z RPO będą komplementarne z inwestycjami realizowanymi w ramach właściwych krajowych programów operacyjnych. W przypadku miast wojewódzkich i powiązanych z nimi funkcjonalnie obszarów instrumentem koordynacji jest Strategia ZIT.

Inwestycje w drogi lokalne lub regionalne mogą być finansowane jedynie, jako niezbędny i uzupełniający element projektu dotyczącego systemu zrównoważonej mobilności miejskiej. Samodzielne projekty dotyczące wyłącznie infrastruktury drogowej nie będą akceptowane w ramach Działania 3.3.

W miastach posiadających transport szynowy (tramwaje) preferowany będzie rozwój tej gałęzi transportu zbiorowego poprzez inwestycje w infrastrukturę szynową i tabor.

Preferencyjnie traktowane będą projekty związane z zakupem bezemisyjnych pojazdów transportu publicznego. Poprzez infrastrukturę rozumie się infrastrukturę ładowania pojazdów paliwem alternatywnym oraz infrastrukturę niezbędną do korzystania z komplementarnych form transportu (np. transportu bezemisyjnego komplementarnego w stosunku do autobusowego transportu publicznego) np. bikesharing lub carsharingu opartego o samochody elektryczne.

Priorytetem jest rozwój elektromobilności. Przedmiotowa kwestia znajdzie odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów oraz w innych dokumentach programowych (plany lub dokumenty strategiczne oraz analiza kosztów i korzyści odnoszących się do zrównoważonej mobilności miejskiej). W związku z powyższym nie ma możliwości uzyskania wsparcia na realizację projektów w zakresie zakupu pojazdów zasilanych wyłącznie dieslem EURO-6.

W związku z powyższym jako bezemisyjne formy transportu oraz napędzane energią ze źródeł alternatywnych w szczególności należy uznać pojazdy napędzane energią elektryczną, wodorem, biopaliwami ciekłymi, paliwami syntetycznymi i parafinowymi, sprężonym gazem ziemnym (CNG), skroplonym gazem ziemnym (LNG) oraz gazem płynnym (LPG).

W uzasadnionych przypadkach tzn. tam gdzie inwestycje w tabor bezemisyjny byłyby całkowicie nieuzasadnione, możliwe jest dokonywanie naborów wniosków dotyczących pojazdów z silnikami hybrydowymi łączącymi paliwo diesel (Euro VI) oraz elektryczne.

Zakupowi niskoemisyjnego taboru powinny towarzyszyć inwestycje w niezbędną dla właściwego funkcjonowania zrównoważonej mobilności infrastrukturę.

Efekty (wskaźniki) realizacji projektów: zmniejszenie CO₂ będzie monitorowany na etapie wdrażania programu i udostępniany jako informacja dodatkowa w rocznym sprawozdaniu z realizacji RPO – Lubuskie 2020.

Projekty dotyczące zrównoważonego transportu miejskiego, w tym transportu publicznego będą musiały uwzględniać szersze podejście, wpisując się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności strategii miejskie lub, dla obszarów aglomeracyjnych, kompleksowe plany gospodarki niskoemisyjnej. Modernizacja czy rozbudowa systemu transportu publicznego nie może być jedynym celem projektu, ale musi być rozpatrywana w kontekście zmian w mobilności miejskiej prowadzących do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców aglomeracji oraz zwiększenia efektywności energetycznej systemu transportowego.

III typ projektu: Inwestycje z zakresu budownictwa zeroemisyjnego

W ramach typu III będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego.

Zgodnie z wymogami art. 9 ust. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 5 lipca 2013 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, wszystkie nowe budynki powstające od dnia 1 stycznia 2021 r. (w przypadku budynków zajmowanych przez władze publiczne oraz będących ich własnością - od dnia 1 stycznia 2019 r.), muszą charakteryzować się niemal zerowym zużyciem energii.

Umożliwienie uzyskania wsparcia w ramach Działania 3.3 dla nowych budynków pasywnych lub zero energetycznych o charakterze użytkowym, demonstracyjnym lub pilotażowym, służyć będzie popularyzacji takich form budownictwa i wypełnieniu zobowiązań, przy jednoczesnym generowaniu korzyści w postaci oszczędności energii i niższych emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

IV typ projektu: Podniesie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa

W ramach typu IV będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- kampanie promujące budownictwo zeroemisyjne, działania informacyjno-promocyjne dotyczące oszczędności energii,
- działania edukacyjne dotyczące oszczędności energii i zrównoważonego budownictwa, mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- działania promocyjne, kampanie na rzecz zachęcenia mieszkańców do korzystania z transportu publicznego, ścieżek rowerowych lub ruchu pieszego.

Realizacja projektów typu IV dopuszczalna będzie wyłącznie w połączeniu z projektami typu I, II, I i II lub III.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji⁹⁴

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej⁹⁵, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;

---

⁹⁴ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.3.

⁹⁵ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 3.4 Kogeneracja

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 3.4	Kogeneracja
2.	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 3.4	<p>Celem szczegółowym Działania jest zwiększony udział energii wytwarzanej w kogeneracji.</p> <p>Pomocą zostaną objęte projekty polegające na budowie lub przebudowie jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w wysokosprawnej kogeneracji, budowie lub przebudowie jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w wysokosprawnej kogeneracji z OZE, a także działania dotyczące budowy lub przebudowy jednostek wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji. Środki finansowe przekazane zostaną na wsparcie nowych oraz istniejących już instalacji, które wymagają lub mogą wymagać modernizacji. Ponadto planuje się dofinansowanie inwestycji dotyczących budowy przyłączy do sieci ciepłowniczej oraz elektroenergetycznej dla powyższych typów inwestycji.</p> <p>Rezultatem przeprowadzonych działań będzie powstanie efektywnych źródeł wytwórczych, które umożliwią wydajne wykorzystanie lokalnych paliw, w tym OZE. Pomoc będzie dotyczyła obiektów, w których występuje jednocześnie duże zapotrzebowanie na energię elektryczną i ciepło, przede wszystkim budynków biurowych, hoteli, basenów, szpitali oraz obiektów mieszkalnych.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 3.4	-
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 3.4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji 2. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)
5.	Typy projektów	Działanie 3.4	Budowa źródeł skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej lub przebudowa jednostek wytwórczych na układy skojarzeniowe. Budowa przyłącza do sieci ciepłowniczej i/lub elektroenergetycznej źródeł skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej lub przebudowanej jednostek wytwórczych na układy skojarzeniowe.
6.	Kategorie interwencji	Działanie 3.4	16 – Wysokosprawna kogeneracja i centralne ogrzewanie
7.	Typ beneficjenta	Działanie 3.4	<ul style="list-style-type: none"> – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Państwowe Jednostki Budżetowe – Kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Uczelnie/szkoły wyższe – Jednostki naukowe – Jednostki badawczo-rozwojowe – Instytucje kultury – Właściciele/zarządcy wielorodzinnych budynków mieszkaniowych – Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 przedmiotowej dyrektywy w formie umów o poprawę efektywności energetycznej (EPC Energy Performance Contracting), o ile zakres projektu jest

			zgodny na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020 O środki mogą ubiegać się jednostki tworzące związki ZIT na warunkach obowiązujących dla wszystkich wymienionych w Działaniu typów beneficjentów.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia ⁹⁶	Działanie 3.4	Nie dotyczy
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Do uzupełnienia
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinęty	Ogółem
		Działanie 3.4	3 600 000,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Powiązanie oraz uzupełnienie wsparcia w ramach POIiŚ w zakresie projektów, których moc energii elektrycznej wynosi ponad 1 MW.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 3.4	Tryb konkursowy Podmiotem odpowiedzialnym za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów jest Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Lubuskie 2020.
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Nie dotyczy W przypadku projektów objętych pomocą publiczną potencjalne limity mogą wynikać z odrębnych dokumentów, tj. programów pomocowych.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	W ramach Działania 3.4 nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.4	Nie dotyczy

⁹⁶ W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

18.	Warunki uwzględnienia dochodu w projekcie ⁹⁷ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględnienia dochodu będzie wskaźnik <u>luki w finansowaniu</u> lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u>.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 3.4	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści <i>Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020</i> lub innych wytucznych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁹⁸	Działanie 3.4	<p>W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji Programu, znajdują zastosowanie właściwe przepisy prawa wspólnotowego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia.</p> <p>Wsparcie udzielane będzie na podstawie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji oraz na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 1420), wydanego w oparciu o art. 40, 41 i 49 rozporządzenia KE nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26 czerwca 2014 r.). – Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. 2015 poz. 488) wydanego w

⁹⁷ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

⁹⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

			oparciu o rozporządzenie KE nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. U. UE L 352 z 24 grudnia 2013 r.).
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁹⁹ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	- zgodnie ze schematem pomocy publicznej, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.4	- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej.
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Nie dotyczy.
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Nie dotyczy.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Nie dotyczy.
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 3.4	Nie dotyczy.
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 3.4	Nie dotyczy.
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 3.4	Nie dotyczy.

⁹⁹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 3.4

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji¹⁰⁰

W ramach Programu wsparte mogą zostać projekty zapewniające najniższy poziom emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza, a w szczególności PM 10.

Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.

Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Projekty powinny być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, do których doprowadzona jest energia ze wspieranych instalacji oraz należy zapewnić, że inwestycje są oparte na zapotrzebowaniu na ciepło użytkowe.

Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska.

Preferowane powinno być wsparcie udzielane poprzez ESCO - to jest podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE.

W ramach PI 4g nie przewiduje się stosowania dużych projektów.

Typ projektu: Budowa źródeł skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej lub przebudowa jednostek wytwórczych na układy skojarzeniowe. Budowa przyłącza do sieci ciepłowniczej i/lub elektroenergetycznej źródeł skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej lub przebudowanej jednostek wytwórczych na układy skojarzeniowe.

W ramach działania będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- budowę lub przebudowę jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji,
- budowę lub przebudowę jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji z OZE,
- budowę lub przebudowę jednostek wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione instalacjami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji,
- budowę przyłączy do sieci ciepłowniczej oraz elektroenergetycznej.

Środki finansowe skierowane będą do nowych instalacji, jak i do jednostek już istniejących, które wymagają lub mogą wymagać modernizacji.

Wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii ciepłej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Ponadto wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w porównaniu do istniejących instalacji. Dopuszczona jest pomoc inwestycyjna

---

¹⁰⁰ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.4.

dla wysokosprawnych instalacji spalających paliwa kopalne pod warunkiem, że te instalacje nie zastępują urządzeń o niskiej emisji CO₂, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne.

Projekty dotyczące wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji muszą spełniać wymagania wynikające z *Wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020* (Dz. Urz. UE seria C, Nr 200 z 28 czerwca 2014 r., s.1).

Dodatkowo powinny być zgodne z postanowieniami Dyrektywy 2004/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie wspierania kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe na rynku wewnętrznym energii oraz zmieniającą Dyrektywę 92/42/EWG.

Do dofinansowania kwalifikowane będą również działania polegające na budowie przyłączy do sieci ciepłowniczej oraz elektroenergetycznej dla wspieranych w ramach Działania 3.4 projektów dotyczących budowy/przebudowy jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji (przy założeniu, że ww. inwestycje uzyskają wsparcie w ramach przedmiotowego Działania).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji¹⁰¹

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej¹⁰², początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);

---

¹⁰¹ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.4.

¹⁰² W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

2.4 OŚ PRIORYTETOWA 4. ŚRODOWISKO I KULTURA

Wykaz Działań/Poddziałań w ramach Osi Priorytetowej 4.

Numer działania/poddziałania	Nazwa Działania/Poddziałania
4.1	Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom
4.2	Gospodarka odpadami
4.3	Gospodarka wodno-ściekowa
4.4	Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego
4.4.1	Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT
4.4.2	Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.
4.4.3	Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra
4.5	Kapitał przyrodniczy regionu
4.5.1	Kapitał przyrodniczy regionu – projekty realizowane poza formułą ZIT
4.5.2	Kapitał przyrodniczy regionu – ZIT Zielona Góra

1.	Numer i nazwa osi priorytetowej	<p>OŚ PRIORYTETOWA 4. ŚRODOWISKO I KULTURA</p> <p>(Cel tematyczny 5 Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz</p> <p>Cel tematyczny 6 Zachowanie i ochrona środowiska oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami)</p>
2.	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny OP 4:</p> <p>Poprawa stanu środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym ze zmian klimatu i ochrona dziedzictwa kulturowego</p> <p>Cele szczegółowe OP 4:</p> <ol style="list-style-type: none"> Zwiększone bezpieczeństwo powodziowe w regionie (PI 5b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń, przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami, Działanie 4.1 Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom). Zmniejszony poziom odpadów komunalnych podlegających składowaniu na terenie województwa lubuskiego (PI 6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie, Działanie 4.2 Gospodarka odpadami). Zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z oczyszczalni ścieków (PI 6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie, Działanie 4.3 Gospodarka wodno-ściekowa). Zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z dóbr dziedzictwa kulturowego województwa lubuskiego (PI 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego). Ochrona różnorodności biologicznej regionu (PI 6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę, Działanie 4.5 Kapitał przyrodniczy regionu). <p>Połączenie interwencji dotyczących dwóch celów tematycznych w ramach OP 4 jest uzasadnione ponieważ zadania przewidziane do realizacji w ramach CT 5 bezpośrednio przekładają się na CT 6.</p> <p>Działania podejmowane w ramach 4 OP będą miały na celu ochronę środowiska głównie poprzez zapewnienie funkcjonowania podstawowej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz uporządkowanie gospodarki odpadami. Dodatkowo podejmowane działania w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom (w tym wynikającym ze zmian klimatu) będą miały wpływ nie tylko na bezpieczeństwo regionu, ale również na stan środowiska. Ponadto projektowane równoległe wsparcie w zakresie wykorzystania potencjału dziedzictwa naturalnego i kulturowego w ramach</p>

		<p>tej OP będzie skoncentrowane przede wszystkim na promowaniu i zachowaniu jego zasobów.</p> <p>Do spodziewanych rezultatów, przeprowadzonych w ramach OP 4 działań, należy zaliczyć:</p> <p>Stworzenie systemu szybkiego reagowania niezbędnego dla ciągłej analizy stanu środowiska oraz możliwości wystąpienia zagrożeń, co z kolei przyczyni się do podniesienia bezpieczeństwa pożarowego i przede wszystkim powodziowego regionu.</p> <p>Uporządkowanie sektora gospodarki odpadami komunalnymi, jak i innymi, w tym również niebezpiecznymi, poprzez zintensyfikowanie rozwoju infrastruktury niezbędnej do gospodarowania odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania odpadami, zmniejszenie masy odpadów komunalnych podlegających składowaniu na rzecz znacznego zwiększenia poziomu ich recyklingu, a także zmniejszenie presji na środowisko związanej z funkcjonowaniem sektora gospodarki odpadami na terenie województwa.</p> <p>Zmniejszenie znacznych dysproporcji pomiędzy rozwojem systemu wodociągowego i kanalizacyjnego, szczególnie na obszarach wiejskich, dzięki temu nastąpi zwiększenie odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, poprawa komfortu życia mieszkańców województwa, a także nastąpi poprawa stanu wód oraz poprawie ulegnie stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.</p> <p>Wykorzystanie i rozwój istniejącego potencjału regionalnych zasobów kultury oraz pogłębienie regionalnej tożsamości mieszkańców województwa.</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności regionalnej oferty turystyczno-wypoczynkowej i rekreacyjnej, co z kolei przyczyni się do zwiększenia liczby osób korzystających z obiektów i terenów służących turystyce i rekreacji, przy jednoczesnym zachowaniu celu nadrzędnego, jakim jest ochrona przyrody i zasobów naturalnych.</p> <p>Realizacja OP 4 przyczyni się do osiągnięcia celu głównego UP: <u>zwiększenie konkurencyjności gospodarki</u> oraz celów szczegółowych:</p> <p>poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu oraz rozwój systemów zarządzania zagrożeniami; zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie.</p> <p>PI zaplanowane do realizacji w ramach OP 4 obejmują swoim obszarem dwa aspekty postrzegania środowiska: z jednej strony poprzez techniczne wsparcie jego ochrony (m.in. ochrona przeciwpowodziowa, gospodarka odpadami) oraz promowanie jego walorów, natomiast z drugiej, pozwalają na bardziej horyzontalne i komplementarne wspieranie działań w tym obszarze (m.in. ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego). Odzwierciedleniem zakresu wsparcia w ramach OP 4 jest realizacja specjalizacji – zielona gospodarka oraz zdrowie i jakość życia. Są one obszarowo najbardziej zbliżone do problematyki ujętej w OP 4.</p> <p>Zagadnienia związane z dostosowaniem do zmian klimatu oraz zapobieganiem zagrożeniom mają istotne znaczenie z punktu widzenia województwa lubuskiego. Jak wynika z diagnozy w lubuskim odnotowuje się znaczne potrzeby związane z inwestycjami w infrastrukturę przeciwpowodziową oraz wyposażenie jednostek ratowniczych. Niemniej jednak zakres wsparcia możliwy do realizacji na poziomie regionalnym w tym obszarze jest znacznie ograniczony.</p> <p>Pomoc, jaka zostanie wyznaczona w ramach OP 4, jest istotnym elementem pozwalającym na rozwój gospodarczy województwa poprzez wsparcie ochrony i przywrócenia różnorodności biologicznej, działań zapobiegających degradacji środowiska, zapewniających rozbudowę niezbędnej infrastruktury komunalnej oraz ochronę dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Województwo, pomimo poczynionych w tym kierunku kroków w ramach obecnego okresu programowania 2007-2013 nadal nie jest pozbawione problemów ekologicznych.</p> <p>Realizacja niezbędnych inwestycji w powyższym obszarze, których znaczna część wynika również z prawa unijnego, przyczyni się do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa lubuskiego, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów środowiskowych. Działania te będą miały również istotny wpływ na komfort życia mieszkańców, ich stan zdrowia oraz pozwolą zaspokoić potrzeby bytowe, kulturalne oraz turystyczne ludności regionu.</p> <p>Niski stopień oczyszczania ścieków, brak racjonalnej gospodarki odpadami, utrata walorów krajobrazowych, degradacja środowiska, zagrożenia wynikające ze zmian klimatu oraz potrzeby w zakresie kultury, to jedne z głównych czynników, które miały wpływ na określenie obszaru wsparcia w przedmiotowej osi priorytetowej. Mając na uwadze powyższe, przeznaczono na ten cel 14,03% alokacji EFRR (co stanowi 10,10% łącznego wsparcia UE w skali całego RPO-L2020), z czego największy nacisk zostanie położony na wsparcie projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej.</p>	
3.	Charakter osi	Nie dotyczy	
4.	Fundusz	Nazwa Funduszu	Ogółem

	(nazwa i kwota w EUR)	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	91 538 944,20
5.	Institucja zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 4.1 Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 4.1	Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 4.1	<p>Celem szczegółowym Działania 4.1 jest zwiększone bezpieczeństwo powodziowe w regionie.</p> <p>Szczególne położenie regionu determinuje występowanie dużego zagrożenia powodzią mogącymi występować praktycznie o każdej porze roku, np. powódzie spowodowane okresowym sływem wód opadowo-roztopowych rzekami, ale także występujące w zimie – powódzie zatorowe. Dodatkowym problemem są zmiany klimatyczne objawiające się coraz częstszymi ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, takimi jak długookresowy brak opadów wywołujący susze i pożary, albo nawałne opady skutkujące podtopieniami. W związku z powyższym do działań priorytetowych należy zaliczyć wdrożenie polityki w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym, rozwinięcie i udoskonalenie systemów monitorowania, prognozowania i ostrzegania przed powodzią, oraz urządzeń i budowli ochrony przeciwpowodziowej, poprawę obwałowań na odcinkach wysokiego zagrożenia, przebudowę istniejących i wykonanie nowych polderów zalewowych, zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni.</p> <p>Realizacja zaplanowanych zadań w ramach przedmiotowego Działania pozwoli na stworzenie systemu szybkiego reagowania, koniecznego dla ciągłej analizy stanu środowiska oraz możliwości wystąpienia zagrożeń. Wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania ich skutków, a także zakupu sprzętu i wyposażenia do prowadzenia akcji ratowniczych. Ponadto wspierane będą inwestycje z zakresu infrastruktury przeciwpowodziowej, szczególnie priorytetowo będą traktowane zadania wpisujące się w koncepcję zlewniowego podejścia do zarządzania ryzykiem powodziowym oraz modernizacja cieków wodnych, urządzeń przeciwpowodziowych i innych urządzeń w celu ograniczania skutków powodzi, a także przeciwdziałania skutkom suszy.</p> <p>Wsparcie w ramach Działania 4.1 będzie udzielane w formie dotacji.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 4.1	1. Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej (CI 20)
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 4.1	1. Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej 2. Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof
5.	Typy projektów	Działanie 4.1	Typ I: Wsparcie służb ratownictwa technicznego i przeciwożarowego Typ II: Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy
6.	Kategorie interwencji	Działanie 4.1	87 – Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem, np. erozją, pożarami, powodzią, burzami, suszami, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami 88 – Zapobieganie zagrożeniom naturalnym niezwiązanym z klimatem (np. trzęsieniami ziemi) oraz wywołanym działalnością człowieka, np. awariami przemysłowymi, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami

7.	Typ beneficjenta	Działanie 4.1	<p>Typ I: Wsparcie służb ratownictwa technicznego i przeciwpożarowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ochotnicza Straż Pożarna (również jednostki OSP funkcjonujące poza KSRG). – Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) odpowiedzialne za realizację zadań z zakresu ochrony przed powodzią i innymi katastrofami. – podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego, na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w tym Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Lubuskiego. – Państwowe jednostki budżetowe odpowiedzialne za realizację zadań z zakresu ochrony przed powodzią i innymi katastrofami <p>Typ II: Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) odpowiedzialne za realizację zadań z zakresu ochrony przed powodzią i innymi katastrofami. – Państwowe jednostki budżetowe odpowiedzialne za realizację zadań z zakresu ochrony przed powodzią i innymi katastrofami. – Państwowe osoby prawne odpowiedzialne za realizację zadań z zakresu ochrony przed powodzią i innymi katastrofami (od 1 stycznia 2018 r.).
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia ¹⁰³	Działanie 4.1	Nie dotyczy
9.	Institucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Do uzupełnienia
10.	Institucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinęty	Ogółem
		Działanie 4.1	23 834 736,00 Indykatorywny podział środków: Typ I: Wsparcie służb ratownictwa technicznego i przeciwpożarowego: do kwoty 5 713 000,00 Typ II: Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego: do kwoty 18 121 736,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Powiązanie oraz uzupełnienie wsparcia w ramach POIiŚ w zakresie analogicznych projektów, realizowanych na poziomie krajowym.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	W ramach przedmiotowego Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: - miejskie obszary funkcjonalne, - obszary zagrożone powodzią.

¹⁰³ W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 4.1	<p>Tryb konkursowy (Typ I)/tryb pozakonkursowy (Typ II).</p> <p>Tryb pozakonkursowy może być stosowany w przypadku:</p> <ol style="list-style-type: none"> występowania prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego, uprzedniego bezpośredniego zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, strategii rozwoju, dokumentów przygotowanych a potrzeby warunkowości ex-ante, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ). <p>Projekty pozakonkursowe są identyfikowane przez instytucję zarządzającą, która zaprasza do przedstawiania propozycji projektów właściwe podmioty mając na względzie ich właściwość w danym obszarze interwencji oraz wpływ ich potencjalnych projektów na realizację wskaźników przyjętych w programie operacyjnym. Propozycje projektów podlegają wstępnej ocenie instytucji zarządzającej, przy ewentualnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych i kwalifikowane są wstępnie jako mogące się ubiegać o wsparcie programu na określonych warunkach. Ostatecznie dofinansowanie uzyskają tylko te projekty, które spełnią kryteria wyboru projektów przyjęte przez komitet monitorujący i uzyskają akceptowalną liczbę punktów (o ile stosowany będzie punktowy system ich oceny).</p> <p>Mając na uwadze strategiczny charakter <u>inwestycji związanych z infrastrukturą przeciwpowodziową</u> dla tego typu projektów zastosowany zostanie pozakonkursowy tryb wyboru projektów.</p> <p>Podmiotem odpowiedzialnym za nabór wniosków jest Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020</p>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	W ramach Działania 4.1 nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.1	Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ¹⁰⁴ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik <u>luki w finansowaniu</u> lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u>.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów</p>

¹⁰⁴ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

			dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 4.1	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytocznych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ¹⁰⁵	Działanie 4.1	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁰⁶ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.1	15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.

¹⁰⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

¹⁰⁶ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 4.1	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 4.1	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 4.1	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 4.1

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji¹⁰⁷

Realizacja działań zaplanowanych w ramach PI 5b pozwoli na stworzenie systemu szybkiego reagowania, koniecznego dla ciągłej analizy stanu środowiska oraz możliwości wystąpienia zagrożeń. Realizacja projektów w ramach PI przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa pożarowego oraz przede wszystkim powodziowego, poprzez inwestycje z zakresu doposażenia jednostek ratowniczych oraz infrastruktury przeciwpowodziowej.

Głównym wsparciem objęte zostaną projekty dotyczące infrastruktury przeciwpowodziowej. Ponadto wsparcie uzyskają przedsięwzięcia dotyczące organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof, a pomoc będzie dotyczyła przede wszystkim zakupu sprzętu i wyposażenia do prowadzenia akcji ratowniczych.

Zadania inwestycyjne, jakie zostaną wsparte w ramach Działania 4.1 winny odpowiadać na wyzwania w zakresie adaptacji do zmian klimatu, jakie stoją przez Polską, w tym województwem lubuskim, i które zostały sformułowane w *Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020*.

W ramach PI 5b nie przewiduje się stosowania dużych projektów.

I typ projektu: Wsparcie służb ratownictwa technicznego i przeciwpożarowego

W ramach typu I będzie można pozyskać dofinansowanie m.in. na:

- zakup specjalistycznego sprzętu ochrony przed powodzią,

¹⁰⁷ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.1.

- zakup specjalistycznego sprzętu ratowniczego,
- rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń (w zależności od zasięgu projektu - na poziomie regionalnym – zasięg 1 województwa).

W przypadku specjalistycznego sprzętu ratowniczego finansowaniem objęte będą służby prowadzące akcje ratownicze. Podejmowanie odpowiednich działań adaptacyjnych w ramach powyższej grupy projektów, polegających na zakupie specjalistycznego sprzętu pozwoli na zwiększenie możliwości zapobiegania niekorzystnym zjawiskom pogodowym, a także odpowiedniego reagowania na nie.

Pomoc będzie skierowana zarówno na specjalistyczny sprzęt służb ratownictwa technicznego i przeciwpożarowego, jak i na budowę infrastruktury niezbędnej dla minimalizacji możliwości wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych i ich skutków.

II typ projektu: Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy:

W ramach typu II będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- rozwój infrastruktury, w tym między innymi budowę lub remont urządzeń służących retencjonowaniu wód oraz modernizację urządzeń przeciwpowodziowych i innych urządzeń w celu ochrony przed powodzią, a także przeciwdziałania skutkom suszy, pod warunkiem zapewnienia pełnej zgodności z wymogami prawa UE, w tym zgodnie z wymogami ramowej Dyrektywy Wodnej, dyrektywy w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego,
- działania dotyczące zabezpieczenia obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi i ich następstwami (np. zagospodarowanie wód opadowych, w tym: systemy zbierania i retencjonowania wody opadowej, budowa/modernizacja sieci kanalizacji deszczowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miastach poniżej 100 tys. mieszkańców, zapobieganie uszczelnianiu gruntu).

Poprawa bezpieczeństwa powodziowego będzie realizowana poprzez budowę lub modernizację infrastruktury zabezpieczającej przed powodzią i urządzeń wodnych (np. jazów, zastawek, zbiorników i stopni wodnych) oraz rozwój infrastruktury małej retencji¹⁰⁸ (na poziomie regionalnym dotyczy projektów realizowanych na obszarze jednego województwa) i projekty mające na celu zwiększenie naturalnej retencji (np. renaturyzacja przekształconych cieków wodnych, obszarów zalewowych oraz obszarów wodno-błotnych), zapobieganie suszom w szczególności w dorzeczach rzek.

Priorytetowe znaczenie będą miały kompleksowe zadania inwestycyjne wpisujące się w koncepcję zlewniowego podejścia do zarządzania ryzykiem powodziowym oraz modernizacja urządzeń przeciwpowodziowych i innych urządzeń w celu ochrony przed powodzią. Współfinansowane będą tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, w tym te, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły.

Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, znajdujących się na listach nr 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych

¹⁰⁸ Pod pojęciem małej retencji rozumie się wszelkie działania techniczne i nietechniczne zmierzające do poprawy struktury bilansu wodnego zlewni poprzez zwiększenie ich zdolności retencyjnych. Realizowane będą działania wykorzystujące kompleksowe zabiegi łączące przyjazne środowisku metody przyrodnicze i techniczne oraz inne najlepsze praktyki przedstawione w Wytycznych do realizacji obiektów małej retencji w Nadleśnictwach oraz Wytycznych do realizacji małej retencji w górach.

Przy planowaniu projektu z zakresu małej retencji zaleca się korzystanie z dobrych praktyk w zakresie realizacji projektów dotyczących małej retencji wypracowane w ramach PO IiŚ 2007-2014, zamieszczonych na stronie internetowej: www.malaretencja.pl/publikacje.

w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną drugiego cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach przez Komisję Europejską.

Przewidziane do dofinansowania projekty powinny uwzględniać opracowane mapy zagrożeń i ryzyka powodziowego, a także być spójne z planami zarządzania ryzykiem powodziowym dla wszystkich dorzeczy, wymaganych tzw. Dyrektywą powodziową. Ponadto wspierane będą inwestycje mające na celu ochronę obszarów ze średnim ryzykiem powodziowym.

Tym samym warunkiem realizacji projektów w ramach PI 5b jest ujęcie ich w Masterplanach dla Odry i Wisły, aktualizowanych planach gospodarowania wodami w dorzeczach oraz w planach zarządzania ryzykiem powodziowym od 2016 r.

Działania podejmowane w ramach OP powinny być również zgodne z Dyrektywą ptasią i siedliskową.

Istotne będzie także wzmocnienie zdolności zarządzania i zapewnienie racjonalnych rozwiązań systemowych dla organów odpowiedzialnych za gospodarkę wodną (np. dostosowanie do nadmiaru i deficytu wody, upowszechnienie odzyskiwania wody), monitorowanie i zarządzanie ryzykiem (w tym ryzykiem powodziowym) w kierunku uproszczenia struktur oraz zwiększenia skuteczności i wydajności działania służb ratowniczych (w tym reagowania na zjawiska katastrofalne i likwidowania ich skutków – systemy wczesnego ostrzegania).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji¹⁰⁹

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej¹¹⁰, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.)

¹⁰⁹ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.1.

¹¹⁰ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 4.2 Gospodarka odpadami

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 4.2	Gospodarka odpadami
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 4.2	<p>Za cel szczegółowy przyjęto zmniejszony poziom odpadów komunalnych podlegających składowaniu na terenie województwa lubuskiego.</p> <p>Realizacja celu szczegółowego przyczyni się do uporządkowania gospodarki odpadami komunalnymi oraz innymi, w tym niebezpiecznymi, na obszarze województwa.</p> <p>Projekty przewidziane do wsparcia pozwolą na pobudzenie rozwoju infrastruktury niezbędnej do gospodarowania odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w tym przede wszystkim na zmniejszenie masy odpadów komunalnych podlegających składowaniu na rzecz innych form zagospodarowania oraz osiągnięcie odpowiednich poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu co najmniej 4 frakcji odpadów komunalnych (papieru, szkła, metali i tworzyw sztucznych).</p> <p>Interwencja umożliwi uporządkowanie gospodarki odpadami zgodnie z dyrektywami UE (Ramową Dyrektywą o odpadach i Dyrektywą składowiskową) oraz planami inwestycyjnymi w zakresie gospodarki odpadami, uzgadnianymi przez Ministra Środowiska, w tym pozwoli na znaczne zwiększenie poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów.</p> <p>W tym kontekście istotny wydaje się również efekt ekologiczny interwencji, pozwalający zmniejszyć presję na środowisko związaną z funkcjonowaniem sektora gospodarki odpadami na terenie województwa.</p> <p>Wsparcie w ramach Działania 4.2 będzie udzielane w formie dotacji.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 4.2	1. Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów (CI 17)
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 4.2	1. Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów
5.	Typy projektów	Działanie 4.2	<p>Typ I: Wsparcie inwestycji w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o Aktualizację Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych</p> <p>Typ II: Kompleksowe inwestycje w zakresie gospodarowania odpadami innymi niż komunalne (w tym zadania związane z recyklingiem)</p> <p>Typ III: Poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi (projekty głównie w zakresie usuwania i unieszkodliwienia azbestu)</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu/rodzaju projektu / wybranych typów/rodzajów projektów.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 4.2	<p>17 – Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych (w tym działania w zakresie: minimalizacji, segregacji, recyklingu)</p> <p>18 – Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych (w tym działania w zakresie: mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, przetwarzania termicznego, przekształcania termicznego i składowania na składowiskach)</p> <p>19 – Gospodarowanie odpadami: komercyjnymi, przemysłowymi lub niebezpiecznymi</p>
7.	Typ beneficjenta	Działanie 4.2	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym realizujący zadania ujęte w Wojewódzkim Programie Gospodarki Odpadami <p>O środki mogą ubiegać się jednostki tworzące związki ZIT, na warunkach</p>

			obowiązujących dla wszystkich wymienionych w Działaniu typów beneficjentów.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia ¹¹¹	Działanie 4.2	Nie dotyczy
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinęty	Ogółem
		Działanie 4.2	6 233 684,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Powiązanie oraz uzupełnienie wsparcia w ramach POIiS w zakresie inwestycji dotyczących rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w których uwzględniono komponent dotyczący termicznego przekształcania odpadów.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	W ramach przedmiotowego Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: - miejskie obszary funkcjonalne.
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 4.2	Tryb konkursowy <i>Podmiotem odpowiedzialnym za nabór wniosków jest Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020</i>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Nie dotyczy W przypadku projektów objętych pomocą publiczną potencjalne limity mogą wynikać z odrębnych dokumentów.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	W ramach Działania 4.2 nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.2	Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ¹¹² (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	W przypadku projektów generujących dochód zastosowanie stawki zryczałtowanej w wielkości 20% (zgodnie z zał. nr 5 do rozporządzenia ogólnego UE 1303/2013).

¹¹¹ W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

¹¹² Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 4.2	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ¹¹³	Działanie 4.2	<p>W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi pomoc w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym, udzielana zgodnie z zasadami określonymi w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – decyzji Komisji z 20 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (Dz. Urz. UE 2012 L 7/3); – zasadach ramowych Unii Europejskiej dotyczących pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych (2011) (Dz. Urz. UE 2012 C 8/15) lub rozporządzeniu Komisji (UE) NR 360/2012 z 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i> przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (Dz. Urz. UE 2012 L 114/8). <p>Pomoc publiczna nie wystąpi w przypadku rekompensat spełniających warunki określone w orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości UE z 24 lipca 2003 r. w sprawie C-280/00 Altmark Trans GmbH (Zb. Orz. 2003, s. I 7747).</p> <p>Przy ocenie występowania zgodności pomocy z zasadami rynku wewnętrznego UE należy kierować się postanowieniami wytycznych w zakresie reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w gospodarce odpadami.</p> <p>Dopuszcza się możliwość notyfikowania Komisji Europejskiej programu pomocowego bądź pomocy indywidualnej.</p>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹¹⁴ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Max 60% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.

¹¹³ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

¹¹⁴ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Max 60% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.2	Min40% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 4.2	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 4.2	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 4.2	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 4.2

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji¹¹⁵

Inwestycje w sektorze gospodarki odpadami muszą być realizowane zgodnie z unijną hierarchią sposobów postępowania z odpadami wskazaną w Dyrektywie 2008/98/WE w sprawie odpadów, a także postanowieniami Dyrektywy 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów.

Warunkiem dopuszczalności finansowania inwestycji, dotyczących odpadów komunalnych, w tym odpadów budowlanych i rozbiórkowych, w zakresie zapobiegania powstawaniu tych odpadów oraz w zakresie gospodarowania tymi odpadami, jest ujęcie ich w tworzonych przez zarządy województw i zatwierdzonych przez

¹¹⁵ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.2.

Ministra Środowiska planach inwestycyjnych, stanowiących załącznik do wojewódzkich planów gospodarki odpadami.

Niezależnie od przedstawionej wyżej zasady, inwestycje z zakresu selektywnego zbierania odpadów (np. punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych) będą mogły uzyskać dofinansowanie przed przyjęciem i zatwierdzeniem planów inwestycyjnych, o których mowa powyżej. Projekty tego typu stanowią bowiem niezbędny element systemu gospodarki odpadami, dlatego ich wdrażanie powinno odbywać się bez zbędnych opóźnień. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, aby przedsięwzięcia dotyczące selektywnej zbiórki odpadów zostały tak przygotowane, aby umożliwiały efektywne ponowne użycie bądź recykling (np. powinny zostać połączone z instalacjami zapewniającymi możliwość ponownego użycia lub centrami napraw).

Zadania dotyczące rozbudowy i modernizacji systemów muszą być realizowane zgodnie z wytycznymi *Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem inwestycyjnym*.

W pierwszej kolejności finansowane będą projekty odnoszące się do selektywnej zbiórki odpadów względem zbiórki odpadów zmieszanych.

W ramach PI 6a nie przewiduje się stosowania dużych projektów.

I typ projektu: Wsparcie inwestycji w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o Aktualizację Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych

W ramach typu I będzie można wnioskować o dofinansowanie m.in. na:

- wsparcie systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- rozbudowę, modernizację istniejących składowisk,
- budowa instalacji do odzysku i recyklingu odpadów (w tym kompostowanie dla odpadów organicznych),
- budowę instalacji do odzysku energii,
- wsparcie instalacji mechaniczno-biologicznych przetwarzania odpadów,
- likwidację dzikich składowisk.

Wsparcie będzie skierowane na realizację **kompleksowych** inwestycji z zakresu rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w których nie przewidziano termicznego przekształcania odpadów.

Do kompleksowych projektów zalicza się projekty zaplanowane zgodnie z hierarchią sposobu postępowania z odpadami i umożliwiające osiągnięcie celu dyrektywy 2008/98/WE, obejmujące następujące elementy: selektywna zbiórka odpadów komunalnych (w tym papier, metal, plastik, szkło oraz odpady biodegradowalne), instalacje do odzysku i recyklingu odpadów (w tym kompostowanie dla odpadów organicznych) oraz instalacje do odzysku energii lub mechaniczno-biologiczne instalacje do utylizacji dla pozostałych odpadów. Projekty tego typu powinny zapewniać zintegrowane podejście, zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami na poziomie wynikającym z prawodawstwa UE, tj. zapobieganie powstawaniu → przygotowanie do ponownego użycia → recykling → inne metody odzysku (m.in. odzysk energii) → unieszkodliwianie.

Działania przewidziane do wsparcia pozwolą na zintensyfikowanie rozwoju infrastruktury niezbędnej do gospodarowania odpadami zgodnie z hierarchią postępowania, a przede wszystkim na zmniejszenie masy odpadów komunalnych polegających składowaniu na rzecz innych form zagospodarowania oraz osiągnięcie odpowiednich poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu co najmniej 4 frakcji odpadów komunalnych (frakcje: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło).

Warunkiem otrzymania wsparcia inwestycji w ramach przedmiotowego PI 6a będzie ich uwzględnienie w zaktualizowanym WPGO i/lub planie inwestycyjnym.

II typ projektu: Kompleksowe inwestycje w zakresie gospodarowania odpadami innymi niż komunalne (w tym zadania związane z recyklingiem)

W ramach typu II będzie można pozyskać o dofinansowanie m.in. na:

- poprawę gospodarki odpadami niekomunalnymi, m.in. medycznymi, przemysłowymi.

W ramach Działania przewiduje się pomoc finansową dla **kompleksowych** projektów dotyczących odpadów innych niż komunalne (m.in. medyczne lub przemysłowe), których celem będzie zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie do ponownego użycia oraz wdrażanie technologii odzysku polegających na recyklingu oraz unieszkodliwianiu odpadów.

III typ projektu: Poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi (projekty głównie w zakresie usuwania i unieszkodliwiania azbestu)

Środki zostaną skierowane na inwestycje w zakresie całościowej poprawy gospodarki odpadami niebezpiecznymi, w szczególności w zakresie usuwania oraz unieszkodliwiania azbestu.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji¹¹⁶

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej¹¹⁷, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.);

¹¹⁶ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.2.

¹¹⁷ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 4.3 Gospodarka wodno-ściekowa

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 4.3	Gospodarka wodno-ściekowa
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 4.3	<p>Cel szczegółowy, to zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z oczyszczalni ścieków.</p> <p>W wyniku realizacji Działania 4.3 poprawie ulegnie stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (efekty obejmą obiekty już istniejące oraz powstanie nowej infrastruktury). Należy podkreślić, że projekty będą dotyczyły określonych obszarów aglomeracji, jak i indywidualnych rozwiązań na terenach zabudowy rozproszonej w granicach danej aglomeracji, co pozwoli na kompleksową realizację ustalonego celu, wypełniając w ten sposób zobowiązania wynikające z prawa unijnego, tj. Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (tzw. dyrektywy ściekowej). Przeprowadzone w ramach Działania 4.3 przedsięwzięcia inwestycyjne pozwolą na zmniejszenie znacznych dysproporcji pomiędzy rozwojem systemu wodociągowego, a kanalizacyjnego, w tym na zwiększenie odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, a także na poprawę stanu istniejących wód. Realizacja projektów w ramach przedmiotowego Działania będzie miała pozytywny wpływ na komfort życia mieszkańców województwa oraz na poprawę spójności terytorialnej regionu.</p> <p>Wsparcie w ramach Działania 4.3 będzie udzielane w formie dotacji.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 4.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków (CI 19) 2. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę (CI 18)
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 4.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Długość sieci kanalizacji sanitarnej
5.	Typy projektów	Działanie 4.3	<p>Typ I: Kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej (aglomeracje od 2 tys. RLM do 10 tys. RLM, zgodnie z opracowywaną aktualizacją KPOŚK).</p> <p>Typ II: Kompleksowe wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków w terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków – na obszarach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie niezasadna) – tylko w granicach aglomeracji.</p> <p>Typ III: Budowa i modernizacja linii wodociągowych (systemy zaopatrzenia w wodę, ujęcia i stacje uzdatniania wody; zakup i remont urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody) gdy na danym terenie jest zapewniona sieć kanalizacyjna lub uregulowana gospodarka ściekowa (w aglomeracjach poniżej 10 tys. RLM).</p> <p>Typ IV: Zakup urządzeń i aparatury (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe).</p> <p>*Dopuszczalne będzie realizowanie projektów typu III w połączeniu z działaniami wpisującymi się w typ I.</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu projektu/wybranych typów/rodzajów projektów.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 4.3	<p>20 – Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji)</p> <p>22 – Oczyszczanie ścieków</p>
7.	Typ beneficjenta	Działanie 4.3	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie)

			<p>przedsiębiorstwa)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Państwowe jednostki budżetowe realizujące zadania z zakresu monitoringu środowiska <p>O środki mogą ubiegać się jednostki tworzące związki ZIT, na warunkach obowiązujących dla wszystkich wymienionych w Działaniu typów beneficjentów.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia ¹¹⁸	Działanie 4.3	Nie dotyczy
9.	Institucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
10.	Institucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 4.3	30 668 420,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Powiązanie oraz uzupełnienie wsparcia w ramach PROW w zakresie inwestycji wodno-kanalizacyjnych realizowanych na obszarach nieobjętych KPOŚK oraz w ramach POLiŚ w zakresie inwestycji realizowanych w aglomeracjach powyżej 10 tys. RLM.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 4.3	<p>Tryb konkursowy</p> <p>Podmiotem odpowiedzialnym za nabór wniosków jest Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020</p> <p>Warunkiem realizacji projektów na obszarach wiejskich (dla aglomeracji powyżej 2000 RLM rzeczywistych), jest ich ujęcie w V Aktualizacji KPOŚK 2017 oraz w Master Planie dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG opracowanym na podstawie AKPOŚK 2017. Projekty takie będą wybierane z uwzględnieniem preferencji określonych w kryteriach wyboru projektów.</p>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	W ramach Działania 4.3 nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.3	Nie dotyczy

¹¹⁸ W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ¹¹⁹ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	W przypadku projektów generujących dochód zastosowanie stawki zryczałtowanej w wielkości 25% (zgodnie z zał. nr 5 do rozporządzenia ogólnego UE 1303/2013).
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 4.3	Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców. Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytocznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ¹²⁰	Działanie 4.3	Z zasady brak pomocy publicznej (jeśli beneficjent jest jedynym podmiotem na lokalnym rynku, zachodzi monopol naturalny, brak konkurencji w tej dziedzinie, a dodatkowo beneficjent nie prowadzi działalności na innych rynkach geograficznych, ani rynkach produktów/usług). Jeżeli mimo to zidentyfikowana zostanie pomoc publiczna, należy skorzystać z instrumentu „usług w ogólnym interesie gospodarczym”.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹²¹ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	- 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.

¹¹⁹ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

¹²⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

¹²¹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.3	Min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 4.3	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 4.3	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 4.3	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 4.3

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji¹²²

Zadania będą realizowane zgodnie z postanowieniami Dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, w tym również w zakresie zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych z uwzględnieniem postanowień Traktatu Akcesyjnego.

W ramach PI 6b realizowane będą projekty przyczyniające się bezpośrednio do zapewnienia zgodności z wymogami Dyrektywy ściekowej uwzględnione w Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Dokumentem stanowiącym podstawę do wyboru projektów będzie Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) wraz z opracowanym w toku aktualizacji KPOŚK Masterplanem dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG zawierającym listę potrzeb inwestycyjnych w poszczególnych aglomeracjach.

Interwencja w ramach Działania 4.3 w regionie będzie prowadzona w oparciu o wielkość aglomeracji (ujętych w KPOŚK) wyrażonej w RLM, tj. między 2 a 10 tys RLM, zgodnie z obowiązującym na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie dokumentem prawa miejscowego (rozporządzeniem wojewody lub uchwałą sejmiku województwa w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji). W uzasadnionych przypadkach (np. zmiana wielkości aglomeracji w akcie prawa miejscowego w stosunku do danych w KPOŚK) możliwa będzie realizacja działań na poziomie regionalnym w aglomeracjach powyżej 10 tys. RLM.

¹²² Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.3.

Warunkiem finansowania projektów dotyczących ścieków komunalnych w danej gminie będzie umieszczenie ich w KPOŚK i Master Planie dla aktualizacji KPOŚK, który powinien być spójny z aKPOŚK. Dodatkowo muszą one obniżać eutrofizację Morza Bałtyckiego.

W ramach PI 6b nie przewiduje się stosowania dużych projektów.

I typ projektu: Kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej (aglomeracje od 2 tys. RLM do 10 tys. RLM, zgodnie z opracowywaną aktualizacją KPOŚK)

W ramach typu I będzie można pozyskać dofinansowanie m.in. na wyposażenie aglomeracji w:

- odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych,
- budowę oczyszczalni ścieków bądź poprawę parametrów już istniejących oczyszczalni,
- infrastrukturę wodociągową (budowa i modernizacja sieci wodociągowych, w tym systemów zaopatrzenia w wodę, ujęć i stacji uzdatniania wody),
- wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi.

Głównym celem działań w gospodarce wodno-ściekowej, bezpośrednio związanym z efektywnym gospodarowaniem zasobami wodnymi, jest konieczność ograniczenia zrzutów nieoczyszczonych i niedostatecznie oczyszczonych ścieków. Finansowanie w zakresie gospodarki ściekowej w dalszym ciągu będzie kierowane w pierwszej kolejności na najpilniejsze potrzeby w zakresie rozbudowy infrastruktury komunalnej, mając na względzie konieczność wypełnienia wymogów i standardów w zakresie jakości środowiska, nałożonych na Polskę po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Traktat Akcesyjny przewiduje, że standardy wyznaczone przez Unię Europejską w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych będą w Polsce w pełni obowiązywały od 1 stycznia 2016 r. Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (tzw. Dyrektywy Ściekowej) jest aktualizowany *Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK)*, którego celem, poprzez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów ścieków dzięki wyposażeniu aglomeracji w system zbierania ścieków komunalnych, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed zanieczyszczeniem, w tym eutrofizacją. Tym samym priorytetowo będą traktowane projekty, dla których konieczność realizacji będzie wynikać z aktualizowanego KPOŚK. Co do zasady, na szczeblu regionalnym, dofinansowanie będą mogły uzyskać projekty realizowane w aglomeracjach o wielkości od 2 tys. do 10 tys. RLM.

Wspieraniem w ramach Działania zostaną objęte kompletne przedsięwzięcia dotyczące wyposażenia aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowy oczyszczalni ścieków lub poprawy parametrów istniejących instalacji, zastosowania inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociągowymi oraz wsparcia zagospodarowania osadów ściekowych (zgodnie z hierarchią postępowania z osadami ściekowymi, określoną w KPGO 2014).

W ramach przedmiotowego Działania będą mogły być realizowane projekty przyczyniające się bezpośrednio do zapewnienia zgodności z wymogami Dyrektywy ściekowej, uwzględnione w Aktualizacji KPOŚK. Dokumentem stanowiącym podstawę do wyboru projektów będzie Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych wraz z opracowanym w toku aktualizacji KPOŚK Masterplanem dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG, zawierającym listę potrzeb inwestycyjnych w poszczególnych aglomeracjach. Warunkiem finansowania projektów dotyczących ścieków komunalnych w danej gminie będzie weryfikacja obszarów i granic aglomeracji zgodnie z nowelizowaną ustawą Prawo wodne.

W związku z intensywną rozbudową infrastruktury służącej odprowadzaniu oraz oczyszczaniu ścieków, w oczyszczalniach ścieków komunalnych powstaje coraz więcej odpadów w postaci komunalnych osadów

ściekowych. W związku z powyższym w ramach Działania 4.3 przewidziano możliwość finansowania inwestycji umożliwiających efektywne zagospodarowanie przyrastającej masy osadów ściekowych. Właściwa gospodarka osadami ściekowymi pozwoli także na ograniczenie emisji jednego z głównych gazów cieplarnianych, tj. metanu, który jest emitowany w procesie fermentacji osadów ściekowych.

Inwestowanie w budowę i modernizację infrastruktury wodociągowej (wsparcie budowy i modernizacji sieci wodociągowych, w tym systemów zaopatrzenia w wodę, ujęć i stacji uzdatniania wody), dopuszczone będzie w ramach kompleksowych projektów. Łączna wartość zadań dotyczących systemów zaopatrzenia w wodę nie może przewyższyć 25% wartości całego projektu.

II typ projektu: Kompleksowe wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków w terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków – na obszarach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie niezasadna) – tylko w granicach aglomeracji

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, tj. w sytuacji zidentyfikowanych obszarów o zabudowie rozproszonej, gdzie rachunek ekonomiczny będzie uzasadniał taki rodzaj inwestycji, dopuszczalne będzie wsparcie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, które pozwolą na osiągnięcie pełnej zgodności aglomeracji wskazanych w KPOŚK z wymogami Dyrektywy ściekowej.

III typ projektu: Budowa i modernizacja linii wodociągowych (systemy zaopatrzenia w wodę, ujęcia i stacje uzdatniania wody), zakup i remont urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody) gdy na danym terenie jest zapewniona sieć kanalizacyjna lub uregulowana gospodarka ściekowa (w aglomeracjach poniżej 10 tys. RLM)

Budowa systemów zaopatrzenia w wodę nastąpi jedynie w przypadku zapewnienia sieci kanalizacyjnej lub właściwej gospodarki ściekowej na obszarze objętym projektem.

IV typ projektu: Zakup urządzeń i aparatury (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe)

W ramach PI 6b zaplanowano również środki na zakup urządzeń i aparatury (w tym na mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji¹²³

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej¹²⁴, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

---

¹²³ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.3.

¹²⁴ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁANIA	
1.	<p>Nazwa działania/poddziałania</p> <p>Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego</p> <p><i>Poddziałanie 4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p> <p><i>Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.</i></p> <p><i>Poddziałanie 4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra</i></p>
2.	<p>Cell/e szczegółowe/działania/poddziałania</p> <p>Celem Działania jest zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z dóbr dziedzictwa kulturowego województwa lubuskiego.</p> <p>Istotnym czynnikiem wzrostu atrakcyjności województwa jest dążenie do zachowania i efektywnego wykorzystania zasobów kultury i dziedzictwa kulturowego, będącego świadectwem tożsamości regionalnej.</p> <p>Zasoby przyrodnicze, historyczno – kulturowe oraz mało zanieczyszczone środowisko stanowią niewątpliwie o potencjale Województwa Lubuskiego. Obecna jakość infrastruktury związanej kulturą i dziedzictwem kulturowym nie pozwala w pełni wykorzystać posiadanych zasobów. Stan techniczny wielu zabytków oraz innych obiektów kultury ulega stałemu pogorszeniu, co utrudnia ich właściwe wykorzystanie oraz promocję walorów historycznych i estetycznych.</p> <p>Wspierane będą działania mające na celu ochronę i zachowanie obiektów zabytkowych i zasobów kultury. Dofinansowane zostaną inwestycje w zakresie poprawy stanu technicznego obiektów, zespołów zabytków i zasobów kultury. Wsparcie otrzymają projekty służące poprawie funkcjonowania instytucji kultury oraz polegające na dostosowaniu istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych i edukacyjnych. Możliwe są również przedsięwzięcia dotyczące wyposażenia (zakup sprzętu i trwałego wyposażenia) oraz wykorzystania i rozwoju aplikacji i usług TIK, a także treści cyfrowych w obszarze kultury i turystyki.</p> <p>Szczególne znaczenie mają projekty polegające na ochronie posiadanego dziedzictwa i jego zachowaniu dla przyszłych pokoleń, jak również zabezpieczeniu obiektów przed dewastacją i zniszczeniem. Realizowane działania w sposób pośredni wpłyną na poprawę atrakcyjności turystycznej.</p> <p>Istotne jest, aby realizowane projekty wynikały z regionalnych i lokalnych strategii rozwoju.</p> <p>Przedsięwzięcia mają przyczyniać się do poprawy dostępu do kultury, wzmocnienia funkcji edukacyjnej i zwiększenia udziału obywateli w kulturze.</p> <p>Odpowiednie wykorzystanie zasobów kultury i dziedzictwa kulturowego będzie mieć pozytywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy regionu.</p>
3.	<p>Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego</p> <p>Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego</p> <p><i>Poddziałanie 4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p> <p><i>Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.</i></p> <p><i>Poddziałanie 4.4.3</i></p> <p>1. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9).</p>

		Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra	
4.	Lista wskaźników produktu	<p>Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego</p> <p><i>Poddziałanie 4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p> <p><i>Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.</i></p> <p><i>Poddziałanie 4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra</i></p>	1. Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem.
5.	Typy projektów	<p>I typ: Inwestycje w zakresie ochrony i zachowania zasobów kultury (w tym dziedzictwa kulturowego) na potrzeby rozwoju turystyki.</p> <p>II typ: Inwestycje w zakresie przebudowy instytucji kultury oraz dostosowanie obiektów do prowadzenia działalności kulturalnej i turystycznej.</p>	
6.	Kategorie interwencji	<p>91 - Rozwój i promowanie potencjału turystycznego obszarów przyrodniczych</p> <p>94 - Ochrona, rozwój i promowanie dóbr publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa</p> <p>95 - Rozwój i promowanie usług publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa</p>	
7.	Typ Beneficjenta	<p><i>Poddziałanie 4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST), – Związki, stowarzyszenia i porozumienia JST, – Jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – Spółki prawa handlowego będące własnością JST. – Samorządowe instytucje kultury. – Uczelnie¹²⁵ i szkoły wyższe – Organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje, – Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, – Podmioty zarządzające obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę UNESCO . <p>Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Działania.</p> <p>Brak możliwości uzyskania wsparcia przez jednostki tworzące Związki ZIT Gorzów Wlkp. i ZIT Zielona Góra.</p>
		<p><i>Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT</i></p>	Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia.

¹²⁵ Z wyłączeniem uczelni artystycznych prowadzonych i nadzorowanych przez MKiDN.

		Gorzów Wlkp.	
		<i>Poddziałanie 4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra</i>	Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia. Samorządowe instytucje kultury. Organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje.
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy	
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	W ramach Działania 4.4.2 oraz Działania 4.4.3 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST	
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego	21 968 420,20
		Poddziałanie 4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT	15 968 420,20
		Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.	2 745 000,00
		Poddziałanie 4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra	3 255 000,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	W ramach Działania stosowane będą preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (w tym. kryteria oceny projektów).	
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp. oraz Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Zielona Góra. Wspierane będą również obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne, obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.	
14.	Tryb(y) wyboru projektów wraz z uzasadnieniem dla trybu pozakonkursowego	W ramach Działania będzie miał zastosowanie tryb konkursowy oraz pozakonkursowy . Tryb pozakonkursowy będzie miał zastosowanie wyłącznie dla projektów ujętych w Kontrakcie Terytorialnym, bądź w innych dokumentach strategicznych, w tym implementacyjnych oraz strategiach branżowych.. Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020	
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	<p>Do 2 mln euro:</p> <p>W odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego, samorządowych instytucji kultury, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych, podmiotów zarządzających obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę UNESCO realizujących projekty w poniżej wskazanym zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. projekty dotyczące obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii lub zlokalizowanych na obszarach objętych wpisem na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub położonych na obszarach uznanych za Pomniki Prezydenta RP, ii. projekty mieszczące się w zakresie obszarów tematycznych: <ul style="list-style-type: none"> – projekty dotyczące konserwacji, restauracji, rewaloryzacji zabytków drewnianych (zarówno nieruchomości, jak i ruchomych); – projekty dotyczące rozwoju czytelnictwa w miastach wojewódzkich; 	

		<ul style="list-style-type: none"> – projekty dotyczące rozwoju sztuki współczesnej w miastach wojewódzkich; – projekty dotyczące konserwacji, restauracji, rewaloryzacji, adaptacji na cele kulturalne oraz zabezpieczenia przed kradzieżą i zniszczeniem ruchomych i nieruchomych zabytków techniki; <p>Do 5 mln euro:</p> <ul style="list-style-type: none"> – W przypadku projektów innych niż wymienione w pkt. i, ii, ale zgodne z zakresem wsparcia przewidzianym dla Działania 4.4 (dotyczy wszystkich typów Beneficjentów określonych w Działaniu 4.4) – W przypadku projektów o zakresie wsparcia przewidzianym dla Działania 4.4, których Beneficjentami są podmioty inne niż: jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty zarządzające obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę UNESCO – W przypadku projektów wynikających z Kontraktu Terytorialnego (bez względu na rodzaj Beneficjenta i zakres projektu). <p><u>Nie będą finansowane</u> inwestycje polegające na budowie nowej infrastruktury kulturalnej.</p> <p><u>Wsparcie nie zostanie udzielone</u> na wydarzenia kulturalne, takie jak galerie, wystawy czy festiwale, w związku z brakiem potencjału w tworzeniu trwałych stanowisk pracy i korzyści ekonomicznych.</p> <p>Część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu.</p>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, <u>dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem</u>, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów.</p> <p>Projekty generujące dochód, <u>dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem</u>, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
19.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	<p>Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., poz.1364).</p> <p>Rozporządzenie Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu.</p> <p>– Pomoc na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego (art. 53 Rozporządzenia).</p>

		Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488).
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Dofinansowanie projektów objętych pomocą publiczną: Udział środków EFRR w kwocie dofinansowania do 85% ¹²⁶ . Dla pozostałych projektów: Udział środków EFRR w kwocie dofinansowania do 100%.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	- max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu - zgodnie ze schematem pomocy publicznej
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Do 2 mln euro: W odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego, samorządowych instytucji kultury, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych, podmiotów zarządzających obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę UNESCO realizujących projekty w poniżej wskazanym zakresie: i. projekty dotyczące obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii lub zlokalizowanych na obszarach objętych wpisem na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub położonych na obszarach uznanych za Pomniki Prezydenta RP, ii. projekty mieszczące się w zakresie obszarów tematycznych: – projekty dotyczące konserwacji, restauracji, rewaloryzacji zabytków drewnianych (zarówno nieruchomości, jak i ruchomych); – projekty dotyczące rozwoju czytelnictwa w miastach wojewódzkich; – projekty dotyczące rozwoju sztuki współczesnej w miastach wojewódzkich; – projekty dotyczące konserwacji, restauracji, rewaloryzacji, adaptacji na cele kulturalne oraz zabezpieczenia przed kradzieżą i zniszczeniem ruchomych i nieruchomości zabytków techniki; Do 5 mln euro: – W przypadku projektów innych niż wymienione w pkt. i, ii, ale zgodne z zakresem wsparcia przewidzianym dla Działania 4.4 (dotyczy wszystkich typów Beneficjentów określonych w Działaniu 4.4) – W przypadku projektów o zakresie wsparcia przewidzianym dla Działania 4.4, których Beneficjentami są podmioty inne niż: jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty zarządzające obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę UNESCO, – W przypadku projektów wynikających z Kontraktu Terytorialnego (bez względu na rodzaj Beneficjenta i zakres projektu).
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy

¹²⁶ Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 4.4

Wsparcie nie będzie kierowane na budowę od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej. W ramach realizowanych projektów możliwa zaś będzie m.in. przebudowa i rozbudowa istniejących instytucji kultury.

Uczelnie artystyczne prowadzone i nadzorowane przez MKiDN mogą ubiegać się o dofinansowanie wyłącznie w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko.

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

W przypadku projektów rewitalizacyjnych zastosowanie mają Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020.

W ramach Działania stosowane będą preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (np. kryteria oceny będą uwzględniały przyznawanie dodatkowych punktów).

W ramach działania obowiązywać będą następujące limity wartości całkowitej projektu:

Do 2 mln euro:

W odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego, samorządowych instytucji kultury, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych, podmiotów zarządzających obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę UNESCO realizujących projekty w poniżej wskazanym zakresie:

- i. projekty dotyczące obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii lub zlokalizowanych na obszarach objętych wpisem na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub położonych na obszarach uznanych za Pomniki Prezydenta RP,
- ii. projekty mieszczące się w zakresie obszarów tematycznych:
  - projekty dotyczące konserwacji, restauracji, rewaloryzacji zabytków drewnianych (zarówno nieruchomości, jak i ruchomych);
  - projekty dotyczące rozwoju czytelnictwa w miastach wojewódzkich;
  - projekty dotyczące rozwoju sztuki współczesnej w miastach wojewódzkich;
  - projekty dotyczące konserwacji, restauracji, rewaloryzacji, adaptacji na cele kulturalne oraz zabezpieczenia przed kradzieżą i zniszczeniem ruchomych i nieruchomości zabytków techniki;

Do 5 mln euro:

- W przypadku projektów innych niż wymienione w pkt. i, ii, ale zgodne z zakresem wsparcia przewidzianym dla Działania 4.4 (dotyczy wszystkich typów Beneficjentów określonych w Działaniu 4.4),
- W przypadku projektów o zakresie wsparcia przewidzianym dla Działania 4.4, których Beneficjentami są podmioty inne niż: jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty zarządzające obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę UNESCO,

- W przypadku projektów wynikających z Kontraktu Terytorialnego (bez względu na rodzaj Beneficjenta i zakres projektu).

I typ projektu – Inwestycje w zakresie ochrony i zachowania zasobów kultury (w tym dziedzictwa kulturowego) na potrzeby rozwoju turystyki polegające na¹²⁷:

- rewitalizacji, konserwacji, renowacji, rewaloryzacji, modernizacji, adaptacji historycznych i zabytkowych obiektów oraz zespołów obiektów wraz z ich otoczeniem,
- ochronie (w tym zabezpieczeniu na wypadek zagrożeń zewnętrznych, np. przed kradzieżą i zniszczeniem) i renowacji dziedzictwa kulturowego,
- konserwacji zabytków ruchomych,
- wyposażenie obiektów w sprzęt niezbędny do prawidłowej realizacji zadania (np. wystawienniczy, techniczny, multimedialny) – tylko jako element projektu),
- rozbudowa, przebudowa obiektów kultury,
- inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych dotyczące wykorzystania aplikacji, usług TIK i treści cyfrowych w obszarze kultury i turystyki, polegające m.in. na zakupie oprogramowania i sprzętu – tylko jako element projektu).

II typ projektu – Inwestycje w zakresie przebudowy instytucji kultury oraz dostosowanie obiektów do prowadzenia działalności kulturalnej i turystycznej¹²⁸

- przebudowa, rozbudowa obiektów instytucji kultury, w tym:
  - wyposażenie w sprzęt niezbędny do prawidłowej realizacji zadania (np. wystawienniczy, techniczny, multimedialny) - tylko jako element projektu).
  - inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych dotyczące wykorzystania aplikacji, usług TIK i treści cyfrowych w obszarze kultury i turystyki, polegające m.in. na zakupie oprogramowania i sprzętu – tylko jako element projektu).
- adaptacja tj. modernizacja¹²⁹ istniejącego obiektu w celu dostosowania do pełnienia funkcji (w tym nowej funkcji) kulturalnej i turystycznej, w tym:

¹²⁷ Część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu.

¹²⁸ Część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu.

¹²⁹ Pojęcie modernizacja mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości ([Dz.U. z 2016 r. poz. 1047](#)) będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,
- ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
- ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
- ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
- ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
- ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

- wyposażenie w sprzęt niezbędny do prawidłowej realizacji zadania (np. wystawienniczy, techniczny, multimedialny) - tylko jako element projektu).
- inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych dotyczące wykorzystania aplikacji, usług TIK i treści cyfrowych w obszarze kultury i turystyki, polegające m.in. na zakupie oprogramowania i sprzętu – tylko jako element projektu).

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów projektu.

Dopuszcza się realizację projektów, obejmujących dwa lub więcej z wymienionych powyżej typów/rodzajów projektów.

Projekty będą oceniane pod kątem zapotrzebowania (w tym szacowanej liczby odwiedzających).

Nie będą finansowane inwestycje polegające na budowie od podstaw.

Wsparcie nie zostanie udzielone na wydarzenia kulturalne, takie jak galerie, wystawy czy festiwale, w związku z brakiem potencjału w tworzeniu trwałych stanowisk pracy i korzyści ekonomicznych.

W obszarze kultury i zrównoważonej turystyki, zakres wsparcia zawężony jest do infrastruktury na małą skalę (koszt całkowity inwestycji max 5 mln euro).

Wspierane będą działania wynikające z regionalnych i lokalnych strategii rozwoju.

W projektach musi zostać wskazana trwałość ich finansowania w okresie eksploatacyjnym, z uwzględnieniem prognoz dotyczących popytu oraz przychodów generowanych przez bezpośrednich użytkowników, a także z uwzględnieniem środków własnych Beneficjenta oraz subwencji ze strony właściwych podmiotów.

Zabytek rozumiany jest zgodnie z art. 3 ust 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn zm.) i oznacza nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

W ramach Działania 4.4 wspierane będą zabytki, będące nieruchomością lub rzeczą ruchomą, objęte formą ochrony zabytków, o której mowa w art. 7 ww. ustawy lub wpisane do gminnej ewidencji zabytków, o której mowa w art. 22 ust. 4 ww. ustawy.

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy¹³⁰ nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania¹³¹, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych – z wyjątkiem zabytków, w przypadku których konserwator zabytków nie wyraził zgody na dostosowanie obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

¹³⁰ Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. 2016 poz. 290 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

¹³¹ Zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 wydanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju pod pojęciem „koncepcji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o różnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się..

Pozostałe warunki kwalifikowania:

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 4.5 Kapitał przyrodniczy regionu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 4.5	Kapitał przyrodniczy regionu
		Poddziałanie 4.5.1	<i>Kapitał przyrodniczy regionu – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
		Poddziałanie 4.5.2	<i>Kapitał przyrodniczy regionu – ZIT Zielona Góra</i>
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 4.5	<p>Cel szczegółowy Działania, to ochrona różnorodności biologicznej regionu.</p> <p>Zadania prowadzone w ramach Działania 4.5 przyczynią się do powstrzymania procesu utraty różnorodności biologicznej, ponadto w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych na poziomie lokalnym i regionalnym będą również wzmacniać potencjał rozwoju gospodarczego i społecznego. Działania nakierowane będą na zachowanie siedlisk i gatunków oraz odtworzenie ich tam, gdzie zostały zdegradowane.</p> <p>Istotnym elementem prowadzonych w tym obszarze działań będą również przedsięwzięcia z zakresu zielonej infrastruktury, które pozwolą na rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo. Budowa zielonej infrastruktury z jednej strony zapewni lepszą ochronę wartości przyrodniczych, a jednocześnie przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów.</p> <p>Biorąc pod uwagę, iż prawidłowo prowadzona ochrona środowiska, oprócz działań infrastrukturalnych, wymaga również podnoszenia świadomości ekologicznej oraz zmiany postaw i zachowań ludzi na bardziej ekologiczne, będą mogły być realizowane działania informacyjno-edukacyjne.</p> <p>Województwo lubuskie posiada istotny kapitał przyrodniczy (lasy, akweny wodne, rzeki oraz liczne obszary chronionego krajobrazu), który istotnie wpływa na podniesienie jakości życia tutejszych mieszkańców, m.in. z tego powodu walory przyrodnicze województwa wymagają wsparcia.</p> <p>Najważniejszym elementem realizowanych przedsięwzięć będzie aspekt ochrony przyrody, który będzie musiał być ujęty w projektach objętych pomocą w ramach Działania 4.5.</p> <p>Kapitał przyrodniczy ma bezpośredni wpływ na stan środowiska, równocześnie należy pamiętać, że jest on również czynnikiem sprzyjającym rozwojowi regionalnej turystyki, co dodatkowo podkreśla wagę pomocy w tym obszarze.</p> <p>Realizacja zadań wpisujących się ww. cel szczegółowy podniesie atrakcyjność regionalnej oferty turystyczno-wypoczynkowej i rekreacyjnej, powodując oczekiwany wzrost liczby korzystających z obiektów i terenów służących turystyce i rekreacji.</p> <p>Wsparcie w ramach Działania 4.5 będzie udzielane w formie dotacji.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 4.5	
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 4.5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych 2. Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23)
5.	Typy projektów	Działanie 4.5	<p>Typ I: Udostępnianie zasobów przyrodniczych</p> <p>Typ II: Ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych*</p> <p>Typ III: Prowadzenie komplementarnych i uzupełniających do ogólnopolskich działań/kampanii informacyjno-edukacyjnych**</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu projektu/wybranych typów projektów.</p> <p>*Dopuszczalne będzie realizowanie projektów typu I lub II w połączeniu z</p>

			<p>działaniami wpisującymi się w typ III projektów.</p> <p>**Realizacja projektów typu III dopuszczalna będzie wyłącznie w połączeniu z projektami typu I lub II.</p>
6.	Kategoria	Działanie 4.5	85 - Ochrona i zwiększanie różnorodności biologicznej, ochrona przyrody i zielona infrastruktura
7.	Typ beneficjenta	Działanie 4.5	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST lub, dla których podmiotem założycielskim jest JST – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) – Organizacje pozarządowe – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne – Państwowe jednostki budżetowe realizujące zadania z zakresu monitoringu środowiska – Uczelnie/szkoły wyższe – Jednostki naukowe – Jednostki badawczo-rozwojowe
		<i>Poddziałanie 4.5.1</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) – Organizacje pozarządowe – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne – Państwowe jednostki budżetowe realizujące zadania z zakresu monitoringu środowiska – Uczelnie/szkoły wyższe – Jednostki naukowe – Jednostki badawczo-rozwojowe <p>Beneficjentami Poddziałania 4.5.1 mogą być wnioskodawcy z MOF Gorzowa Wlkp.</p> <p>Brak możliwości uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związek ZIT Zielonej Góry.</p>
		<i>Poddziałanie 4.5.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST lub, dla których podmiotem założycielskim jest JST

8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia ¹³²	Działanie 4.5	Nie dotyczy
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	W ramach Działania 4.5.2 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinęty	Ogółem
		Działanie 4.5	8 833 684,00
		Poddziałanie 4.5.1	5 288 989,00
		Poddziałanie 4.5.2	3 544 695,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	Projekty realizowane w formule ZIT dofinansowywane ze środków RPO oraz analogiczne projekty realizowane w ramach POIiŚ – zgodnie z podziałem wynikającym z demarkacji pomiędzy programami oraz zapisów Strategii ZIT.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	W ramach przedmiotowego Działania będzie wspierany miejski obszar funkcjonalny Zielonej Góry (w ramach ZIT) ¹³³
		Poddziałanie 4.5.1	-
		Poddziałanie 4.5.2	Miejski obszar funkcjonalny Zielonej Góry w ramach Strategii ZIT
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 4.5	Tryb konkursowy <i>Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020</i>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	Nie dotyczy W przypadku projektów objętych pomocą publiczną potencjalne limity mogą wynikać z odrębnych dokumentów, tj. programów pomocowych.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	W ramach Działania przewiduje się zastosowanie mechanizmu finansowania krzyżowego. Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w ramach rozwoju kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji. Na poziomie projektu łączna kwota wydatków objętych mechanizmem finansowania krzyżowego nie może przekroczyć 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych ponoszonych w ramach projektu.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.5	Nie dotyczy

¹³² W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

¹³³ Szczegółowe informacje na temat Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych znajdują się w części IV SZOP.

18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ¹³⁴ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik <u>luki w finansowaniu</u> lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u>.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 4.5	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytocznych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ¹³⁵	Działanie 4.5	<p>W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji Programu, znajdują zastosowanie właściwe przepisy prawa wspólnotowego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia.</p> <p>Wsparcie udzielane będzie na podstawie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 1416), wydanego w oparciu o art. 14 rozporządzenia KE nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26 czerwca 2014 r.), – Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. 2015 poz. 488) wydanego w oparciu o rozporządzenie KE nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w

¹³⁴ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

¹³⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

			<p>sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. U. UE L 352 z 24 grudnia 2013 r.),</p> <p>– Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 1208), wydanego w oparciu o art. 56 rozporządzenia KE nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26 czerwca 2014 r.).</p>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹³⁶ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	<p>- zgodnie ze schematem pomocy publicznej,</p> <p>- 85% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną,</p> <p>- 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.</p>
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.5	Min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 4.5	Nie dotyczy

¹³⁶ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 4.5	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 4.5	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 4.5

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji¹³⁷

Przedsięwzięcia realizowane w przedmiotowym Działaniu powinny w dużej mierze przyczyniać się do zachowania, a jeśli nie jest to możliwe, do odtworzenia siedlisk i gatunków na terenach, które zostały trwale zmienione lub zdegradowane. Przedmiotem projektów będzie również rozbudowa, modernizacja i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej, także na terenie parków krajobrazowych, a ponadto prowadzenie spójnych i uzupełniających do ogólnopolskich kampanii informacyjno-promocyjnych.

Projekty w obrębie obszarów sieci Natura 2000 pokrywające się z parkami krajobrazowymi będą podlegały priorytetyzacji.

Finansowanie projektów na obszarach sieci Natura 2000 będzie zgodne z *Priorytetowymi Ramami Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020*, który jest kluczowym dokumentem strategicznym dla realizacji sieci Natura 2000, opracowanym zgodnie z wytycznymi KE (artykułem 8 Dyrektywy siedliskowej) oraz określającym potrzeby wraz z kosztami ze wskazaniem na fundusze perspektywy finansowej 2014-2020.

Wsparcie w zakresie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków będzie dotyczyło wyłącznie gatunków rodzimych.

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy¹³⁸ nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania¹³⁹, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o zróżnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.

W ramach PI 6d nie przewiduje się stosowania dużych projektów.

¹³⁷ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.5.

¹³⁸ Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. 2016 poz. 290 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

¹³⁹ Zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 wydanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju pod pojęciem „konceptji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

I typ projektu: Udostępnianie zasobów przyrodniczych

W ramach typu I będzie można pozyskać dofinansowanie m.in. na:

- inwestycje w stawy widokowe, tereny wypoczynkowe oraz ścieżki dydaktyczne,
- wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, z położeniem szczególnego nacisku na aspekt ochrony przyrody,
- tworzenie centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich oraz pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime, inwestycje w banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, eko-parki,
- wsparcie kapitału przyrodniczego regionu poprzez zachowanie równowagi pomiędzy zasobami naturalnymi a regionalną ofertą turystyczno-wypoczynkową oraz rekreacyjną.

W ramach przedmiotowego typu projektów, do wsparcia kwalifikować się będą wszelkie inwestycje oparte na wykorzystaniu lokalnych zasobów przyrodniczych, kładące szczególny nacisk na działania związane z ochroną przyrody, m.in. inwestycje w stawy widokowe, parki miejskie, ścieżki dydaktyczne, centra ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, banki genów, ogrody botaniczne oraz eko-parki. Istotnym elementem wsparcia udzielanego w ramach PI 6d będą projekty z zakresu tzw. zielonej infrastruktury, będącej nośnikiem usług ekosystemowych, czy rozwijające infrastrukturę związaną z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo – zapewniającą z jednej strony lepszą ochronę kapitału przyrodniczego, a jednocześnie przyczyniającą się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu.

Dopuszczalne będzie realizowanie projektów typu I w połączeniu z działaniami wpisującymi się w typ III projektów.

II typ projektu: Ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych

W ramach typu II możliwe będzie uzyskanie dofinansowania m.in. na:

- zadania związane z zachowaniem siedlisk i gatunków oraz odtwarzanie ich tam, gdzie zostały zdegradowane,
- ochronę in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000),
- ochronę i przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków,
- tworzenie planów ochrony rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych lub obszarów Natura 2000,
- nowoczesne programy edukacyjne.

Zgodnie z zapisami Umowy partnerstwa działania podejmowane na rzecz ochrony różnorodności biologicznej powinny polegać na powstrzymaniu procesu jej degradacji i pozytywnie wpływać na potencjał rozwoju gospodarczego i społecznego

Inwestycje związane z ochroną zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych oraz polegające na budowie/modernizacji niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną oraz przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, będą mogły być realizowane na obszarach chronionych (obszary parków

krajobrazowych i rezerwatów przyrody, w tym obszary Natury 2000). Projekty realizowane w obrębie obszarów sieci Natura 2000 będą podlegały priorytetyzacji.

Dopuszczalne będzie realizowanie projektów typu II w połączeniu z działaniami wpisującymi się w typ III projektów.

III typ projektu: Prowadzenie komplementarnych i uzupełniających do ogólnopolskich działań/kampanii informacyjno-edukacyjnych.

W celu zapewnienia kompleksowości prowadzonych działań oprócz inwestycji w infrastrukturę do dofinansowania kwalifikują się również działania informacyjno-edukacyjne związane z ochroną środowiska.

Realizacja projektów typu III dopuszczalna będzie wyłącznie w połączeniu z projektami typu I lub II.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji¹⁴⁰

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej¹⁴¹, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

¹⁴⁰ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.5.

¹⁴¹ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

2.5 OŚ PRIORYTETOWA 5. TRANSPORT

Wykaz Działań/Poddziałań w ramach Osi Priorytetowej 5

Numer Działania/Poddziałania	Nazwa Działania/Poddziałania
Działanie 5.1	Transport drogowy
Poddziałanie 5.1.1	Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT
Poddziałania 5.1.2	Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.
Poddziałanie 5.1.3	Transport drogowy – ZIT Zielona Góra
Działanie 5.2	Transport kolejowy

1.	Numer i nazwa Osi Priorytetowej	Oś Priorytetowa 5. Transport	
2.	Cele szczegółowe Osi Priorytetowej	<p>Cel główny Osi Priorytetowej 5. Transport „Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej województwa lubuskiego poprzez poprawę przepustowości i sprawności infrastruktury transportowej w regionie”.</p> <p>Cele szczegółowe Osi Priorytetowej 5. Transport:</p> <p>„Poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa regionu w ruchu drogowym” realizowany w ramach Priorytetu Inwestycyjnego PI 7 b. „Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi”,</p> <p>„Poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa regionu w ruchu kolejowym” realizowany w ramach Priorytetu Inwestycyjnego PI 7 d. „Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu”.</p> <p>Zasadnicze znaczenie dla rozwoju regionu ma układ i jakość powiązań komunikacyjnych, które decydują o atrakcyjności województwa. Problemem występującym w regionie jest słaba dostępność komunikacyjna. Przyczyną zaistniałej sytuacji jest brak rozwiniętej sieci dróg szybkiego ruchu oraz brak obwodnic terenów zurbanizowanych. Zły stan kluczowej sieci drogowej regionu, wpływa na zmniejszenie atrakcyjności inwestycyjnej województwa i jakości życia mieszkańców.</p> <p>Istotne jest także podejmowanie działań zapewniających alternatywę dla transportu drogowego w celu odciążenia układu komunikacyjnego oraz ograniczenia negatywnego wpływu na otoczenie. Kolej jest typem transportu mającym najmniej szkodliwy wpływ na środowisko. Z punktu widzenia ograniczenia presji transportu na środowisko konieczne jest podejmowanie działań przyczyniających się do zwiększenia udziału transportu kolejowego w przewozach osobowych i towarowych. Zły stan infrastruktury kolejowej wpływa negatywnie na konkurencyjność transportu kolejowego. Konieczne są inwestycje w zakresie modernizacji połączeń sieci kolejowych, zakup nowego taboru oraz modernizacja kolejowej infrastruktury dworcowej.</p> <p>W rezultacie podejmowanych działań nastąpi podniesienie sprawności i bezpieczeństwa transportu, przy jednoczesnym spełnieniu wymogów w zakresie ograniczenia uciążliwości dla środowiska. Podniesienie standardu połączeń drogowych i kolejowych przyczyni się do wzrostu dostępności komunikacyjnej, zwiększenia mobilności mieszkańców, skrócenia czasu dojazdu do ośrodków centralnych.</p> <p>Podejmowane działania pozwolą na pełne wykorzystanie potencjału rozwojowego województwa.</p>	
3.	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Fundusz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Ogółem 136 055 371,00
4.	Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 5.1 Transport drogowy

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ							
1.	Nazwa działania/poddziałania	Działanie 5.1 Transport drogowy Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp. Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.					
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/poddziałania	<p>Celem Działania jest poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa regionu w ruchu drogowym.</p> <p>Infrastruktura drogowa ma istotny wpływ na rozwój gospodarczy i społeczny. Odpowiednio rozwinięta sieć drogowa stanowi kluczowy czynnik decydujący o atrakcyjności i spójności przestrzennej, wpływający tym samym na jakość życia mieszkańców. Konieczne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na poprawę powiązań komunikacyjnych i spójność regionalnego układu komunikacyjnego.</p> <p>Wsparcie zostaną objęte przedsięwzięcia polegające na budowie oraz modernizacji infrastruktury drogowej o znaczeniu regionalnym wraz z infrastrukturą towarzyszącą, która ma największy wkład w łączność transportową z infrastrukturą TEN-T. Projekty muszą zapewnić konieczne połączenia z siecią autostrad i dróg ekspresowych, bądź przyczynić się do uzupełnienia luki w funkcjonującej sieci transportowej. Inwestycje muszą uwzględniać działania zarówno zapobiegawcze jak i łagodzące wpływ infrastruktury na środowisko oraz aspekt poprawy bezpieczeństwa drogowego.</p> <p>Przedsięwzięcia muszą przyczyniać się poprawy spójności komunikacyjnej poprzez zmniejszanie zagęszczenia ruchu i zatorów, usuwania wąskich gardeł oraz uzupełniania brakujących połączeń.</p> <p>Podniesienie standardu połączeń drogowych zapewni lepszą dostępność do najważniejszych ośrodków rozwoju, wpłynie na zwiększenie mobilności mieszkańców województwa oraz poprawę bezpieczeństwa ruchu na drogach. Sprawniejsze połączenia transportowe będą stanowiły również zachętę dla inwestorów. Dobrze rozwinięta sieć dróg wpłynie na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, co pozwoli na pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego województwa.</p> <p>Budowa sprawnego i spójnego układu drogowych szlaków komunikacyjnych, pozwoli w efekcie na podniesienie komfortu podróżowania, czyniąc region znacznie bardziej dostępny zarówno dla mieszkańców, jak i inwestorów.</p> <p>Mając na względzie potrzebę usprawnienia ruchu i ograniczenia jego natężenia w centrach oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu wspierane będą inwestycje w zakresie obwodnic i mostów.</p>					
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<table border="1"> <tr> <td>Działanie 5.1 Transport drogowy</td> <td rowspan="4">-</td> </tr> <tr> <td>Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT</td> </tr> <tr> <td>Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.</td> </tr> <tr> <td>Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.</td> </tr> </table>	Działanie 5.1 Transport drogowy	-	Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT	Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.	Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.
Działanie 5.1 Transport drogowy	-						
Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT							
Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.							
Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.							
4.	Lista wskaźników produktu	<table border="1"> <tr> <td>Działanie 5.1 Transport drogowy</td> <td rowspan="4"> 1. Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14). 2. Całkowita długość nowych dróg (CI 13). </td> </tr> <tr> <td>Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT</td> </tr> <tr> <td>Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.</td> </tr> <tr> <td>Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.</td> </tr> </table>	Działanie 5.1 Transport drogowy	1. Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14). 2. Całkowita długość nowych dróg (CI 13).	Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT	Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.	Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.
Działanie 5.1 Transport drogowy	1. Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14). 2. Całkowita długość nowych dróg (CI 13).						
Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT							
Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.							
Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.							
5.	Typy projektów	Inwestycje w rozbudowę regionalnej infrastruktury drogowej, w tym budowa i modernizacja przepraw mostowych w ciągach komunikacyjnych.					
6.	Kategorie interwencji	31 - Pozostałe drogi krajowe i regionalne (nowo budowane) 34 - Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)					
7.	Typ Beneficjenta	<table border="1"> <tr> <td>Działanie 5.1 Transport drogowy</td> <td rowspan="2"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, </td> </tr> <tr> <td>Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty</td> </tr> </table>	Działanie 5.1 Transport drogowy	– jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną,	Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty		
Działanie 5.1 Transport drogowy	– jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną,						
Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty							

		<i>realizowane poza formułą ZIT</i>	<p>– pozostałe jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną.</p> <p>Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.</p>
		<i>Poddziałanie 5.1.2 Transport drogowy –ZIT Gorzów Wlkp.</i>	– jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,
		<i>Poddziałanie 5.1.3 Transport drogowy –ZIT Zielona Góra</i>	– jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy	
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	W ramach Działania 5.1.2 oraz Działania 5.1.3 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST	
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 5.1 Transport drogowy	94 704 559,00
		<i>Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>	81 262 845,00
		<i>Poddziałanie 5.1.2 Transport drogowy –ZIT Gorzów Wlkp.</i>	6 941 714,00
		<i>Poddziałanie 5.1.3 Transport drogowy –ZIT Zielona Góra</i>	6 500 000,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp. oraz Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Zielona Góra.	
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	W ramach Działania będzie miał zastosowanie pozakonkursowy . Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020	
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.	
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, <u>dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem</u>, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów.</p> <p>Projekty generujące dochód, <u>dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem</u>, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>	
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania	

		projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
19.	Pomoc publiczna i pomoc de <i>minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	Nie dotyczy
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Dla Poddziałania 5.1.1: max. 99% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu. Dla Poddziałania 5.1.2: max. 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu. Dla Poddziałania 5.1.3: max. 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Dla Poddziałania 5.1.1: max. 99% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu. Dla Poddziałania 5.1.2: max. 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu. Dla Poddziałania 5.1.3: max. 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Dla Poddziałania 5.1.1: min. 1% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu. Dla Poddziałania 5.1.2: min. 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu. Dla Poddziałania 5.1.3: min. 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 5.1

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

Typ projektu – Inwestycje w rozbudowę regionalnej infrastruktury drogowej, w tym budowa i modernizacja przepraw mostowych w ciągach komunikacyjnych, polegające na:

- budowie¹⁴² i/lub modernizacji¹⁴³ dróg wojewódzkich lub dróg o znaczeniu regionalnym, na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z siecią TEN-T, w tym inwestycje na

¹⁴² Zgodnie z art. 3 pkt 6 Ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (tekst jedn. Dz. U. 2016 poz. 290 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

¹⁴³ Pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2016 r. poz. 1047), będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,

rzecz poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach (BRD, ITS) wraz z infrastrukturą towarzyszącą,

- budowie¹⁴⁴ i/lub modernizacji¹⁴⁵ obiektów mostowych, wiaduktów, estakad, tuneli drogowych i innych obiektów inżynieryjnych, obwodnic, obejść miast i miejscowości (w tym ich połączeń z sieciami dróg o znaczeniu regionalnym lub krajowym) wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Infrastruktura towarzysząca w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego, ochrony środowiska (wyłącznie w przypadku realizacji jednego z wymienionych powyżej rodzajów projektów):

- wyposażenie obiektów inżynieryjnych w zjazdy, zatoki autobusowe i inne urządzenia drogowe,
- budowa i/lub modernizacja urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym sygnalizacji świetlnej, barier ochronnych lub ogrodzeń, budowa lub modernizacja osłon przeciwośluniowych lub ekranów akustycznych, progi zwalniające, wyspowe i płytowe progi zwalniające, wyniesione tarcze skrzyżowań,
- budowa i/lub modernizacja chodników i przejść dla pieszych, jak również wszelkie inne prace infrastrukturalne pozwalające zwiększyć bezpieczeństwo pieszych, rowerzystów czy zwierząt,
- budowa i/lub modernizacja ciągów i ścieżek rowerowych,
- budowa i/lub modernizacja oświetlenia,
- budowa i/lub modernizacja infrastruktury drogowej, przyczyniającej się do ochrony środowiska (urządzenia odwadniające, w tym: kanalizacja deszczowa, zbiorniki retencyjne, przepusty, sączki, zbiorniki odparowujące, separatory do wód opadowych),
- budowa i/lub modernizacja kanalizacji teletechnicznej

IZ RPO – L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego(ych) rodzaju(ów) projektu.

-
- ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
  - ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
- ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
- ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
- ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

¹⁴⁴ Zgodnie z art. 3 pkt 6 Ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (tekst jedn. Dz. U. 2016 poz. 290 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

¹⁴⁵ Pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2016 r. poz. 1047), będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,
- ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
- ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
- ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
- ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
- ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

Realizowane inwestycje muszą uwzględniać działania zarówno zapobiegawcze jak i łagodzące wpływ infrastruktury na środowisko oraz aspekt poprawy bezpieczeństwa drogowego.

Wspierane będą wyłącznie projekty, które zapewnią konieczne połączenia z siecią autostrad i dróg ekspresowych, bądź przyczynią się do uzupełnienia luki w funkcjonującej sieci transportowej. Wspierane będą inwestycje o znaczeniu regionalnym; drogi stanowiące połączenie z siecią TEN-T. Nie przewiduje się inwestycji w drogi lokalne.

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy¹⁴⁶ nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania¹⁴⁷, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o zróżnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.

W przypadku projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym inwestycje muszą być ujęte w Programie Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego. Kryteria wyboru (o charakterze obligatoryjnym – tzw. dopuszczające) będą uwzględniały konieczność ujęcia inwestycji w ww. Programie. Natomiast, w przypadku projektów realizowanych w trybie konkursowym inwestycje będą kwalifikowalne jeśli będą zgodne z ww. Programem. Kwestia zgodności zostanie ujęta w kryteriach wyboru projektu.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);

---

¹⁴⁶ Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. 2016 poz. 290 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

¹⁴⁷ Zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 wydanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju pod pojęciem „koncepcji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 roku o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 5.2 Transport kolejowy

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
1.	Nazwa i krótki opis działania/poddziałania	Działanie 5.2 Transport kolejowy
2.	Cel(e) szczegółowy/e działania/poddziałania	<p>Celem Działania jest poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa regionu w ruchu kolejowym</p> <p>Ogólny stan techniczny infrastruktury kolejowej w województwie jest niezadowolający. W regionie tylko niektóre odcinki linii są w dobrym stanie technicznym. Przyczyną takiej sytuacji jest duża gęstość linii kolejowej i związane z tym niedoinwestowanie. Problemem jest także przestarzały tabor kolejowy. Stan infrastruktury kolejowej wpływa na ruch towarowy i pasażerski, obniżenie bezpieczeństwa, wydłużenie czasu przejazdów. Poprawa stanu infrastruktury kolejowej oraz taboru wymaga poniesienia wysokich nakładów finansowych.</p> <p>Konieczne są inwestycje w zakresie modernizacji połączeń sieci kolejowej oraz modernizacji infrastruktury dworcowej. Ważny jest również ekologiczny aspekt wykorzystywania transportu kolejowego. W celu zwiększenia liczby osób korzystających z transportu kolejowego oraz podniesienia jakości usług konieczny jest zakup nowoczesnego taboru kolejowego, odpowiadającego najnowszym normom zapewniającym bezpieczeństwo i ochronę środowiska naturalnego oraz poprawę komfortu pasażerów, w tym osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Podejmowane działania pozwolą na podniesienie sprawności pasażerskich i towarowych przewozów kolejowych, co w konsekwencji przyczyni się do podniesienia konkurencyjności gospodarczej województwa.</p> <p>Realizowane będą przedsięwzięcia polegające na uzupełnianiu luk w głównych szlakach (magistralach) kolejowych w sieci TEN-T. Podejmowane działania przyczynią się do stworzenia sieci kolejowej o wysokim standardzie. Realizowane będą inwestycje dotyczące linii kolejowych poza TEN-T, stanowiąc uzupełnienie działań służących dołączeniu do sieci TEN-T pozostałych obszarów, niezajdujących się w strefie dostępu podstawowej sieci kolejowej.</p> <p>W wyniku podejmowanych działań, polegających na rozwoju systemu kolei nastąpi podniesienie jakości świadczonych usług oraz integracja z pozostałymi gałęziami transportu i gospodarki.</p> <p>Realizowane działania przyczynią się do promocji transportu publicznego. Wprowadzenie nowoczesnych środków transportu kolejowego spowoduje skrócenie czasu dojazdu, podniesie jakość i konkurencyjności podróży, a tym samym zachęci mieszkańców województwa do skorzystania z tego środka transportu.</p> <p>Podejmowane działania wpłyną na sprawne funkcjonowanie transportu towarowego oraz wzrost atrakcyjności przewozów kolejowych w stosunku do transportu drogowego.</p> <p>Wspierane będą przede wszystkim inwestycje poza siecią TEN-T dotyczące rewitalizacji sieci kolejowej i infrastruktury dworcowej o znaczeniu regionalnym. Działania z zakresu ww. rewitalizacji będą kompleksowe i przyczyniające się do długotrwałej poprawy stanu technicznego oraz dostosowujące infrastrukturę do potrzeb rynku przewoźników (np. wzrost dopuszczalnych nacisków na oś, modernizacja peronów) oraz pasażerów (dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami).</p> <p>Preferowane będą projekty, które mają największy wkład w drugorzędną lub regionalną łączność transportową oraz są bardziej skuteczne w zwiększaniu efektywności środowiskowej i bezpieczeństwa sieci kolejowej poprzez zmniejszanie zatorów w sieci, poprawę dostępności obszarów przemysłowych innych centrów gospodarczych i promowanie integracji systemu transportowego.</p> <p>Interwencja w tym obszarze przyczyni się także do wsparcia procesu przejścia na gospodarkę niskoemisyjną.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	
4.	Lista wskaźników produktu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych (CI 12). 2. Liczba zakupionych jednostek taboru kolejowego.

5.	Typy projektów	Rewitalizacja istniejącej infrastruktury: Typ I Rewitalizacja linii kolejowych Typ II Zakup taboru Typ III Modernizacja kolejowej infrastruktury dworcowej Typ IV Przygotowanie dokumentacji przedprojektowej i projektowej dla inwestycji dotyczących infrastruktury kolejowej (projekty przygotowawcze)	
6.	Kategorie interwencji	26 - Inne koleje 27 - Tabor kolejowy	
7.	Typ Beneficjenta	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – spółki prawa handlowego będące własnością JST, – pozostałe jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, – zarządcy linii kolejowych, w tym PKP PLK SA, – zarządcy infrastruktury dworcowej, w tym PKP S.A. Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Działania.	
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy	
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
Działanie 5.2 Transport kolejowy		41 350 812,00	
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	W ramach Działania stosowane będą preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (w tym. kryteria oceny projektów).	
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	W przypadku projektów z zakresu: Typ I rewitalizacji linii kolejowych o znaczeniu regionalnym doprowadzającym ruch w kierunku sieci TEN-T – będzie miał zastosowanie tryb pozakonkursowy Typ II zakupu nowego taboru dla połączeń wojewódzkich (dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami) – będzie miał zastosowanie tryb konkursowy/pozakonkursowy (decyzję o zastosowaniu wybranego trybu podejmie IZ RPO) . Typ III modernizacji kolejowej infrastruktury dworcowej o znaczeniu regionalnym (w tym dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami) – będzie miał zastosowanie tryb konkursowy . Typ IV przygotowania dokumentacji przedprojektowej i projektowej dla inwestycji dotyczących infrastruktury kolejowej (projekty przygotowawcze) – będzie miał zastosowanie tryb pozakonkursowy W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych rodzaju/rodzajów projektu. Podmiotem odpowiedzialnym za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów jest IZ RPO-L2020.	
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Typ I inwestycje w zakresie rewitalizacji infrastruktury kolejowej nie mogą obejmować prac remontowych oraz nie mogą dotyczyć bieżącego utrzymania infrastruktury. Typ II zakup używanego taboru kolejowego jest niekwalifikowalny.	
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.	
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku, należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów. Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów	

		lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakresu systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
19.	Pomoc publiczna i pomoc de <i>minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	W przypadku wystąpienia pomocy publicznej zastosowanie znajdują odpowiednie przepisy unijne i krajowe.
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Min. 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy.
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (UR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 5.2

Podstawowe warunki kwalifikowania

Inwestycje nie mogą obejmować prac remontowych, jak również nie mogą dotyczyć bieżącego utrzymania infrastruktury.

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy¹⁴⁸ nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją

¹⁴⁸ Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. 2016 poz. 290 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

uniwersalnego projektowania¹⁴⁹, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o zróżnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.

W przypadku projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym inwestycje muszą być ujęte w Programie Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego (z wyjątkiem projektów dotyczących zakupu taboru kolejowego). Kryteria wyboru (o charakterze obligatoryjnym – tzw. dopuszczające) będą uwzględniały konieczność ujęcia inwestycji w ww. Programie. Natomiast, w przypadku projektów realizowanych w trybie konkursowym inwestycje będą kwalifikowalne jeśli będą zgodne z ww. Programem. Kwestia zgodności zostanie ujęta w kryteriach wyboru projektu.

Projekty dotyczące infrastruktury kolejowej powinny wpisywać się w założenia Krajowego Programu Kolejowego do 2023 r.

W przypadku projektów realizowanych na obszarze zdegradowanym zastosowanie mają Wytoczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020.

W ramach Działania stosowane będą preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (np. kryteria oceny będą uwzględniały przyznawanie dodatkowych punktów).

I typ projektu – Rewitalizacja linii kolejowych

W ramach tego typu projektu wsparcie będzie kierowane przede wszystkim na inwestycje poza siecią TEN-T dotyczące rewitalizacji sieci kolejowej o znaczeniu regionalnym doprowadzającym ruch w kierunku sieci TEN-T.

II Typ projektu – Zakup taboru

Dofinansowany może być zakup nowego taboru dla połączeń wojewódzkich (dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami). Zakup używanego taboru kolejowego jest niekwalifikowalny.

W przypadku projektów polegających na zakupie taboru kolejowego zastosowanie mają Wytoczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązki świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym.

III Typ projektu – Modernizacja kolejowej infrastruktury dworcowej

Planowana interwencja obejmuje modernizację kolejowej infrastruktury dworcowej.

Typ IV projektu - Przygotowanie dokumentacji przedprojektowej i projektowej dla inwestycji dotyczących infrastruktury kolejowej (projekty przygotowawcze)

---

¹⁴⁹ Zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 wydanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju pod pojęciem „konceptji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

W ramach tego typu projektu dofinansowane będzie opracowanie dokumentacji przedprojektowej i projektowej linii kolejowej w celu dostosowania jej parametrów do współczesnych wymogów prowadzenia publicznego transportu zbiorowego.

Pozostałe warunki kwalifikowania

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

2.6 OŚ PRIORYTETOWA 6. REGIONALNY RYNEK PRACY

Numer Działania / Poddziałania	Nazwa Działania / Poddziałania
6.1	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy
6.2	Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy
6.3	Wsparcie dla samozatrudnienia
6.3.1	<i>Wsparcie dla samozatrudnienia osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy</i>
6.3.2	<i>Wsparcie dla samozatrudnienia poprzez finansowe instrumenty zwrotne</i>
6.4	Powrót na rynek pracy osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3
6.5	Usługi rozwojowe dla MMŚP
6.6	Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia
6.7	Profilaktyka i rehabilitacja zdrowotna osób pracujących i powracających do pracy oraz wspieranie zdrowych i bezpiecznych miejsc pracy

OGÓLNE ZESTAWIENIE INFORMACJI NT. OSI PRIORYTETOWEJ

		OŚ PRIORYTETOWA 6. REGIONALNY RYNEK PRACY (Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników)
1	Numer i nazwa osi priorytetowej	
2	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny OP 6: Poprawa jakości obecnych i przyszłych kadr gospodarki.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez pracy znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, tj. kobiet, osób w wieku 50 lat i więcej, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych i osób o niskich kwalifikacjach.</p> <p>Poprawa zdolności do samozatrudnienia osób pozostających bez pracy.</p> <p>Wzrost aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi.</p> <p>Dostosowanie przedsiębiorstw i ich pracowników do zmian zachodzących w gospodarce.</p> <p>Upowszechnienie aktywizacji zawodowej osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia.</p> <p>Wzrost możliwości zatrudnienia lub utrzymania zatrudnienia przez osoby zagrożone opuszczeniem rynku pracy ze względu na stan zdrowia, w szczególności osoby w wieku 50 lat i więcej.</p> <p>Warunkiem niezbędnym dla poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej regionu jest podniesienie jakości obecnych i przyszłych kadr gospodarki: pracowników przedsiębiorstw i osób pozostających bez zatrudnienia. Dzięki temu wzrastać będzie konkurencyjność przedsiębiorstw działających w regionie oraz wzrosną szanse zdobycia zatrudnienia. Aby osiągnąć te cele, wsparcie realizowane będzie w kierunkach zapewniających rozwój województwa, jak również eliminowane będą bariery ograniczające aktywność na rynku pracy. Priorytetowo traktowane będą: praktyczne formy wsparcia, automatycznie dające – oprócz umiejętności – doświadczenie w pracy zawodowej; popytowy system udzielania pomocy pozwalający na trafniejszy dobór form wsparcia, zgodny z potrzebami rynku pracy</p>

		<p>oraz jak najszerza współpraca międzysektorowa zapewniająca szeroką gamę rozwiązań sytuacji problemowych.</p> <p>Wsparcie w ramach Osi priorytetowej skupiać się będzie przede wszystkim na wybranych grupach docelowych, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Grupy te obejmują m.in. osoby młode (po 29 r.ż.), które nie posiadają doświadczeń zawodowych oraz kwalifikacji koniecznych do znalezienia zatrudnienia, kobiety (w tym zwłaszcza matek samotnie wychowujących dzieci), osoby starsze (w wieku 50 lat i więcej), mających trudności z dostosowaniem się do wymogów modernizującej się gospodarki, a także osób z niepełnosprawnościami, poszukujących zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Ponadto wsparcie w ramach OP 6 będzie adresowane do osób długotrwale bezrobotnych, których reintegracja z rynkiem pracy jest z reguły najbardziej czasochłonna i wymaga zastosowania różnorodnych instrumentów aktywizacyjnych.</p> <p>Istotnym problemem rynku pracy jest również występowanie bezrobocia ukrytego, które w największym stopniu dotyka mieszkańców obszarów wiejskich, w tym zwłaszcza miejscowości popegeerowskich. Konieczne jest zatem tworzenie warunków dla zatrudnienia w sektorze pozarolniczym, a także dostarczenie zachęt dla poszukiwania pracy poza rolnictwem. Niezbędne jest też objęcie wsparciem osób pozostających bez zatrudnienia, które jednak nie mają statusu osoby bezrobotnej.</p> <p>Niezbędnym mechanizmem wsparcia osób pozostających bez zatrudnienia jest zwłaszcza identyfikacja potrzeb klientów instytucji rynku pracy oraz diagnozowanie możliwości ich rozwoju zawodowego.</p> <p>Procesy przemian gospodarczych zachodzące w regionie wymuszają potrzebę elastycznego reagowania kadr zarządzających przedsiębiorstw. Konieczność zakończenia procesów restrukturyzacyjnych oraz naturalne procesy zmiany profilu działalności przedsiębiorstw w regionach wymagają akceptacji przez ich pracowników, partnerów społecznych i gospodarczych oraz przez samych pracodawców. Niezbędne jest zatem zapewnienie szerokiego wsparcia dla przedsiębiorstw i osób objętych tymi procesami. Realizacja tego rodzaju wsparcia odbywać się będzie za pomocą popytowego systemu dystrybucji usług rozwojowych.</p> <p>Zmieniająca się struktura demograficzna oraz idące za nią zmiany w przepisach krajowych dotyczących określenia minimalnego wieku emerytalnego, wymuszają konieczność podjęcia działań mających na celu wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców regionu. W tym zakresie, istotne jest stworzenie odpowiedniego zabezpieczenia zdrowotnego m.in. poprzez zapewnienie warunków sprzyjających poprawie i utrzymaniu dobrego stanu zdrowia osób aktywnych zawodowo. Aby zredukować niekorzystne zjawiska z tym związane, planuje się wdrożenie programów kierowanych do osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych.</p>	
3	Charakter osi	Nie dotyczy	
4	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Społeczny	68 348 451,00 EUR
5	Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 6.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 6.1	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy.
2.	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 6.1	<p>Cel Działania: Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez pracy znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, tj. kobiet, osób starszych w wieku 50 lat i więcej, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych i osób o niskich kwalifikacjach.</p> <p>Zjawisko bezrobocia powoduje konieczność podejmowania szeregu działań mających na celu zapobieganie, a także łagodzenie jego skutków. Realizacja Osi Priorytetowej ma na celu wsparcie szeroko rozumianego rynku pracy, zmierzające do przeciwdziałania zjawisku bezrobocia oraz łagodzenia jego skutków. Rezultatem działań w ramach Priorytetu Inwestycyjnego będzie poprawa dostępu do rynku pracy, większa mobilność zawodowa i geograficzna. Wsparcie osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy tj. osób starszych w wieku 50 lat i więcej, kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale bezrobotnych oraz osób o niskich kwalifikacjach, będzie odpowiadało na zidentyfikowane u tych osób trudności i bariery oraz będzie się charakteryzowało zindywidualizowanym i kompleksowym podejściem do ich rozwiązania. Kompleksowość planowanych działań ma zagwarantować skuteczne i długotrwale efekty, zapewnienie nowych umiejętności i kwalifikacji oraz realną szansę na zdobycie zatrudnienia. Interwencja w tym obszarze ma na celu zwiększenie szans na zatrudnienie osób pozostających bez pracy.</p> <p>Przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji zawodowej będą uwzględniały efektywność zatrudnieniową, której jednolita metodologia pomiaru, a także sposób wskazywania jej wartości minimalnych będzie określona w odpowiednich wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju. Dodatkowo, poprzez kryteria wyboru projektów, priorytetowo będą traktowane projekty zakładające efektywność zatrudnieniową wyższą niż wymagany minimalny próg. Efektywność zatrudnieniowa będzie mierzona zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020 według metodologii nieuwzględniającej umów cywilno-prawnych.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.1	<ol style="list-style-type: none"> Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu (C). Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C). Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej.
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.1	<ol style="list-style-type: none"> Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C). Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie (C). Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (C). Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie. Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie.
5.	Typy projektów	Działanie 6.1	<ol style="list-style-type: none"> Instrumenty i usługi rynku pracy służące indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej (obligatoryjne, które zadecydują o wyborze dalszych adekwatnych form wsparcia): <ol style="list-style-type: none"> identyfikacja potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia, w tym m.in. poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania, diagnozowanie potrzeb szkoleniowych oraz możliwości doskonalenia zawodowego w regionie, kompleksowe i indywidualne pośrednictwo pracy w zakresie wyboru zawodu zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie planowania rozwoju kariery

			<p>zawodowej, w tym podnoszenia lub uzupełniania kompetencji i kwalifikacji zawodowych.</p> <p>II. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji:</p> <p>a) nauka aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne),</p> <p>b) nabywanie, podwyższanie lub dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji, niezbędnych na rynku pracy w kontekście zidentyfikowanych potrzeb osoby, której udzielane jest wsparcie, m.in. poprzez wysokiej jakości szkolenia i kursy.</p> <p>III. Instrumenty i usługi rynku pracy służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców:</p> <p>a) nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu, m.in. poprzez staże i praktyki zawodowe,</p> <p>b) wsparcie zatrudnienia u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, stanowiące zachętę do zatrudnienia.</p> <p>IV. Instrumenty i usługi rynku pracy służące wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej:</p> <p>a) wsparcie mobilności międzysektorowej dla osób, które mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia w sektorze lub branży, m.in. poprzez zmianę lub uzupełnienie kompetencji lub kwalifikacji pozwalającą na podjęcie zatrudnienia w innym sektorze,</p> <p>b) wsparcie mobilności geograficznej dla osób, u których zidentyfikowano problem z zatrudnieniem w miejscu zamieszkania, m.in. poprzez pokrycie kosztów dojazdu do pracy lub wstępnego zagospodarowania w nowym miejscu zamieszkania, m.in. poprzez finansowanie kosztów dojazdu, zapewnienie środków na zasiedlenie.</p> <p>V. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym pomoc prawna, konsultacje i doradztwo związane z podjęciem działalności gospodarczej.</p> <p>VI. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób z niepełnosprawnościami:</p> <p>a) niwelowanie barier jakie napotykają osoby z niepełnosprawnościami w zakresie zdobycia i utrzymania zatrudnienia, m.in. doposażenie stanowiska pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Wymienione instrumenty i usługi rynku pracy realizowane są zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 6.1	102 - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych i oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
7.	Typ beneficjenta	Działanie 6.1	Powiatowe Urzędy Pracy
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.1	Osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne. W ramach Działania 6.1 wsparcie skierowane jest do osób w wieku 30 lat i więcej. Wsparciem objęte zostaną wyłącznie osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. <ul style="list-style-type: none"> – osoby starsze w wieku 50 lat i więcej, – kobiety, – osoby z niepełnosprawnościami, – osoby długotrwale bezrobotne, – osoby o niskich kwalifikacjach.
9.	Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.1	Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze
10.	Instytucja wdrażająca	Działanie 6.1	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 6.1	Region słabiej rozwinięty 26 343 266,00 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/	Działanie 6.1	Nie dotyczy

	poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO		
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.1	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 6.1	Tryb pozakonkursowy Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.1	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem Wytycznych w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze rynku pracy 2014-2020.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	Działanie 6.1	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.1	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.1	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁵⁰	Działanie 6.1	Pomoc publiczna będzie realizowana na podstawie rozporządzeń wykonawczych do ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{151 152} (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	85%

¹⁵⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

¹⁵¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art.

22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	100 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	0%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	Ogółem
			Nd.
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	do uzupełnienia
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.1	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.1	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.1	Nie dotyczy

61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁵² W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

Działanie 6.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 6.2	Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy.
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 6.2	<p>Celem Działania jest zwiększenie mobilności na rynku pracy. Działanie będzie mogło być wdrażane przez wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).</p> <p>Warunkiem niezbędnym dla poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej regionu jest podniesienie jakości obecnych i przyszłych kadr gospodarki: pracowników przedsiębiorstw i osób pozostających bez zatrudnienia. Dzięki temu wzrastać będzie konkurencyjność przedsiębiorstw działających w regionie oraz wrosną szanse zdobycia zatrudnienia. Aby osiągnąć te cele, wsparcie realizowane będzie w kierunkach zapewniających rozwój województwa, jak również eliminowane będą bariery ograniczające aktywność na rynku pracy. Priorytetowo traktowane będą: praktyczne formy wsparcia, automatycznie dające – oprócz umiejętności – doświadczenie w pracy zawodowej; popytowy system udzielania pomocy pozwalający na trafniejszy dobór form wsparcia, zgodny z potrzebami rynku pracy oraz jak najszersza współpraca międzysektorowa zapewniająca szeroką gamę rozwiązań sytuacji problemowych.</p> <p>W ramach Działania 6.2 wsparcie skierowane jest do osób po 29 roku życia. Wsparcie skupiać się będzie przede wszystkim na wybranych grupach docelowych, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Ponadto wsparcie skierowane jest do osób, które nie posiadają doświadczenia zawodowego oraz kwalifikacji koniecznych do znalezienia zatrudnienia, kobiety (w tym zwłaszcza matki samotnie wychowujące dzieci), osoby starsze (w wieku 50 lat i więcej mające trudności z dostosowaniem się do wymogów modernizującej się gospodarki, a także osoby z niepełnosprawnościami, poszukujące zatrudnienia na otwartym rynku pracy.</p> <p>Niezbędnym mechanizmem wsparcia osób pozostających bez zatrudnienia jest zwłaszcza identyfikacja potrzeb klientów instytucji rynku pracy oraz diagnozowanie możliwości ich rozwoju zawodowego.</p> <p>Wspieranie osób pozostających bez pracy, niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy jest niezbędne z uwagi na fakt, iż ww. grupa jest często pomijana podczas rekrutacji w projektach kierowanych do szeroko pojętej grupy osób niepracujących. Dzieje się tak, gdyż osoby z ww. grupy nie widnieją w rejestrach powiatowych urzędów pracy, dlatego znacznie trudniej dotrzeć ze wsparciem do tej grupy. Oferowane w ramach Działania wsparcie umożliwi aktywizację zawodową osób z grup najbardziej zmarginalizowanych.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.2	<ol style="list-style-type: none"> I. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu. II. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C).
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C). 2. Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (K/M) (C). 3. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie. 4. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów	Działanie 6.2	<p>I Typ – Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w Powiatowych Urzędach Pracy</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Instrumenty i usługi rynku pracy służące indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej (obligatoryjne, które zadecydują o wyborze dalszych adekwatnych form wsparcia): <ol style="list-style-type: none"> a) identyfikacja potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia, w tym m.in. poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania, diagnozowanie potrzeb szkoleniowych oraz możliwości doskonalenia

			<p>zawodowego w regionie,</p> <p>b) kompleksowe i indywidualne pośrednictwo pracy w zakresie wyboru zawodu zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie planowania rozwoju kariery zawodowej, w tym podnoszenia lub uzupełniania kompetencji i kwalifikacji zawodowych.</p> <p>II. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji:</p> <p>a) nauka aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne),</p> <p>b) nabywanie, podwyższanie lub dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji, niezbędnych na rynku pracy w kontekście zidentyfikowanych potrzeb osoby, której udzielane jest wsparcie, m.in. poprzez wysokiej jakości szkolenia i kursy.</p> <p>III. Instrumenty i usługi rynku pracy służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców:</p> <p>a) nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu, m.in. poprzez staże i praktyki zawodowe,</p> <p>b) wsparcie zatrudnienia u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, stanowiące zachętę do zatrudnienia.</p> <p>IV. Instrumenty i usługi rynku pracy służące wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej:</p> <p>a) wsparcie mobilności międzysektorowej dla osób, które mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia w sektorze lub branży, m.in. poprzez zmianę lub uzupełnienie kompetencji lub kwalifikacji pozwalającą na podjęcie zatrudnienia w innym sektorze,</p> <p>b) wsparcie mobilności geograficznej dla osób, u których zidentyfikowano problem z zatrudnieniem w miejscu zamieszkania, m.in. poprzez pokrycie kosztów dojazdu do pracy lub wstępnego zagospodarowania w nowym miejscu zamieszkania, m.in. poprzez finansowanie kosztów dojazdu, zapewnienie środków na zasiedlenie.</p> <p>V. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób z niepełnosprawnościami:</p> <p>a) niwelowanie barier jakie napotykają osoby z niepełnosprawnościami w zakresie zdobycia i utrzymania zatrudnienia, m.in. doposażenie stanowiska pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 6.2	102 - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych i oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
7.	Typ beneficjenta	Działanie 6.2	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – instytucje otoczenia biznesu (IOB), – podmioty ekonomii społecznej.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.2	<p>Osoby pozostające bez pracy niezarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne, w szczególności osoby biernie zawodowo. W ramach Działania 6.2 wsparcie skierowane jest do osób w wieku 30 lat i więcej. Wsparciem objęte zostaną wyłącznie osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby starsze w wieku 50 lat i więcej, – kobiety, – osoby z niepełnosprawnościami, – osoby o niskich kwalifikacjach, – osoby długotrwale bezrobotne.
9.	Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.2	Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze

10.	Instytucja wdrażająca	Działanie 6.2	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 6.2	3 927 461 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 6.2	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.2	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 6.2	Tryb konkursowy Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.2	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.</i> Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze rynku pracy 2014-2020.</i>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 6.2	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-financjowaniem %. Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.2	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.2	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.

20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁵³	Działanie 6.2	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020 De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): Pomoc w formie subsydiów płacowych na rekrutację pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji lub zatrudnianie pracowników z niepełnosprawnościami. Pomoc na rekompensatę dodatkowych kosztów związanych z zatrudnieniem pracowników z niepełnosprawnościami. Pomoc z tytułu wyposażenia i doposażenia miejsca pracy. Premie i refundacje wydatków poniesionych na uczestnika przygotowania zawodowego ze środków Funduszu Pracy dla organizatorów przygotowania zawodowego – udzielane na podstawie art. 53 ustawy o promocji zatrudnienia i inst. rynku pracy.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	95 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	5%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	Minimum 50 tys. zł. Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)

¹⁵³ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

¹⁵⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁵⁵ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	do uzupełnienia
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.2	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.2	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.2	Nie dotyczy

Działanie 6.3 Wsparcie dla samozatrudnienia

Poddziałanie 6.3.1 Wsparcie dla samozatrudnienia osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy

OPIS DZIAŁANIA/PODDZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Podziałanie 6.3.1	Wsparcie dla samozatrudnienia osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy
2.	Cel/e szczegółowe/działania/ poddziałania	Podziałanie 6.3.1	<p>Celem Działania jest poprawa zdolności do samozatrudnienia osób pozostających bez pracy a także osób poszukujących alternatywy dla pracy w ramach etatu oraz osób ubogich pracujących, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych oraz pracujących na umowach cywilno-prawnych, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą.</p> <p>Rozwój przedsiębiorczości stanowi jedną z form skutecznego przeciwdziałania bezrobociu i podnoszenia poziomu aktywności zawodowej społeczeństwa.</p> <p>Zdecydowaną większość stanowią mikroprzedsiębiorstwa – które jako największą barierę wskazują: brak lub utrudniony dostęp do środków na rozpoczęcie działalności.</p> <p>Skuteczność i efektywność wsparcia uzależniona jest od wielu czynników m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dywersyfikacji instrumentów i źródeł finansowania; – kompleksowość i adekwatność wsparcia zarówno o charakterze doradczym jak i szkoleniowym; – możliwości dodatkowego wsparcia doradczego i finansowego dla firm w początkowym okresie działalności (wsparcie pomostowe); – korelacja wsparcia z popytem zgłaszanym ze strony rynkowej (branża, zawód, dany rodzaj działalności). <p>Pomoc o charakterze bezzwrotnym (dotacja) skierowana będzie – w głównej mierze – do osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, których możliwości uzyskania kapitału na warunkach rynkowych są poważnie ograniczone.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Podziałanie 6.3.1	1. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej
4.	Lista wskaźników produktu	Podziałanie 6.3.1	1. Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie.
5.	Typy projektów	Podziałanie 6.3.1	<p>I. Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (kobiety, osoby starsze w wieku 50 lat i więcej, osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotni i osoby o niskich kwalifikacjach) poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej do wysokości 6-krotności wysokości przeciętnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obowiązującego w dniu przyznania wsparcia na osobę, rozumianym jako dzień podpisania umowy o przyznaniu wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej, b) usługi doradczo-szkoleniowe o charakterze specjalistycznym (indywidualne i grupowe) udzielane na etapie poprzedzającym rozpoczęcie działalności gospodarczej (przygotowanie do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej); c) wsparcie pomostowe w postaci <ul style="list-style-type: none"> – pomocy finansowej wypłacanej miesięcznie w kwocie nie większej niż równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w przepisach o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, obowiązującego na dzień przyznania wsparcia bezzwrotnego przez okres od 6 do 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia (uruchomienia) działalności gospodarczej (obowiązkowo).

			<ul style="list-style-type: none"> – indywidualnych usług doradczych o charakterze specjalistycznym udzielanych w okresie pierwszych 12 miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej (pomoc w efektywnym wykorzystaniu wsparcia finansowego wspomagająca rozwój działalności gospodarczej); <p>Wsparcie koncentrować się będzie na obszarach o podwyższonym wskaźniku bezrobocia. Obszary takie wskazywane będą corocznie przez Instytucję Zarządzającą w rocznym dokumencie wdrożeniowym.</p>
6.	Kategorie interwencji	Podziałanie 6.3.1	104 - Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw
7.	Typ beneficjenta	Podziałanie 6.3.1	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – instytucje otoczenia biznesu (IOB), – podmioty ekonomii społecznej, <p>Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów oraz podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej).</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Podziałanie 6.3.1	<p>I typ projektów: Osoby bezrobotne lub biernie zawodowo w wieku 30 lat i więcej. Odbiorcami wsparcia mogą być wyłącznie osoby w najbardziej niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby starsze w wieku 50 lat i więcej, – kobiety, – osoby z niepełnosprawnościami, – osoby długotrwale bezrobotne, – osoby o niskich kwalifikacjach¹⁵⁶
9.	Instytucja pośrednicząca	Podziałanie 6.3.1	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	Podziałanie 6.3.1	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Podziałanie 6.3.1	Region słabiej rozwinięty 5 687 612,00 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Podziałanie 6.3.1	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Podziałanie 6.3.1	W ramach Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Podziałanie 6.3.1	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Podziałanie 6.3.1	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania	Podziałanie	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie

¹⁵⁶ Osoby o niskich kwalifikacjach - posiadające wykształcenie na poziomie do ISCED 3 (zgodnie z ISCED 2011 (UNESCO)) włącznie.

	cross-financingu (%)	6.3.1	konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-financiem % Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Podziałanie 6.3.1	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.1	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Podziałanie 6.3.1	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁵⁷	Podziałanie 6.3.1	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020 De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): bezzwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy udzielane przez podmioty inne niż PUP, wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie z wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{158 159} (jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.1	85%

¹⁵⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

¹⁵⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁵⁹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.1	95 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.1	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.1	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)(jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.1	Zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.1	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Podziałanie 6.3.1	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Podziałanie 6.3.1	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Podziałanie 6.3.1	Nie dotyczy

Podziałanie 6.3.2 Wsparcie dla samozatrudnienia poprzez finansowe instrumenty zwrotne

OPIS DZIAŁANIA/PODDZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Podziałanie 6.3.2	Wsparcie dla samozatrudnienia poprzez finansowe instrumenty zwrotne
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Podziałanie 6.3.2	<p>Celem Działania jest poprawa zdolności do samozatrudnienia osób pozostających bez pracy a także osób poszukujących alternatywy dla pracy w ramach etatu oraz osób ubogich pracujących, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych oraz pracujących na umowach cywilno-prawnych, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą.</p> <p>Rozwój przedsiębiorczości stanowi jedną z form skutecznego przeciwdziałania bezrobociu i podnoszenia poziomu aktywności zawodowej społeczeństwa.</p> <p>Zdecydowaną większość stanowią mikroprzedsiębiorstwa – które jako największą barierę wskazują: brak lub utrudniony dostęp do środków na rozpoczęcie działalności.</p> <p>Skuteczność i efektywność wsparcia uzależniona jest od wielu czynników m.in.:</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - dywersyfikacji instrumentów i źródeł finansowania; - kompleksowość i adekwatność wsparcia zarówno o charakterze doradczym jak i szkoleniowym; - możliwości dodatkowego wsparcia doradczego i finansowego dla firm w początkowym okresie działalności (wsparcie pomostowe); - korelacja wsparcia z popytem zgłaszanym ze strony rynkowej (branża, zawód, dany rodzaj działalności). <p>Pożyczki w ramach instrumentów finansowych skierowane są do odbiorców ostatecznych, tj. osób pozostających bez zatrudnienia w wieku 30 lat i więcej, w tym osób bezrobotnych i biernych zawodowo spoza grup będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy lub do osób chcących podjąć działalność gospodarczą jako alternatywę dla pracy w ramach etatu oraz osób ubogich pracujących, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych oraz pracujących na umowach cywilno-prawnych.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Podziałanie 6.3.2	1. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej
4.	Lista wskaźników produktu	Podziałanie 6.3.2	1. Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie.
5.	Typy projektów	Podziałanie 6.3.2	<p>I. Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej poprzez instrumenty finansowe o wartości do 100 tys. zł, obejmujące przyznanie pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej.</p> <p>Wsparcie koncentrować się będzie na obszarach o podwyższonym wskaźniku bezrobocia. Obszary takie wskazywane będą corocznie przez Instytucję Zarządzającą w rocznym dokumencie wdrożeniowym.</p>
6.	Kategorie interwencji	Podziałanie 6.3.2	104 - Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw
7.	Typ beneficjenta	Podziałanie 6.3.2	Podmiot wdrażający fundusz funduszy, o którym mowa w art. 2 pkt. 27 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Podziałanie 6.3.2	<p>I typ projektów: Osoby w wieku 30 lat i więcej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostające bez zatrudnienia, w tym: osoby bezrobotne i biernie zawodowo spoza grup będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy - poszukujące alternatywy dla pracy w ramach etatu - ubogie pracujące, - zatrudnione na umowach krótkoterminowych oraz pracujące na umowach cywilno-prawnych, <p>które chcą rozpocząć działalność gospodarczą.</p>
9.	Instytucja pośrednicząca	Podziałanie 6.3.2	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	Podziałanie 6.3.2	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Podziałanie 6.3.2	Region słabiej rozwinięty 1 420 000,00 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Podziałanie 6.3.2	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Podziałanie 6.3.2	W ramach Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych
14.	Tryb(y) wyboru	Podziałanie	Tryb pozakonkursowy

	projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	6.3.2	Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Podziałanie 6.3.2	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Podziałanie 6.3.2	Nie dotyczy
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Podziałanie 6.3.2	Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.2	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Podziałanie 6.3.2	Nie dotyczy
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁶⁰	Podziałanie 6.3.2	Występowanie pomocy publicznej analizowane jest na poziomie Menadżera funduszu funduszy (beneficjenta projektu), pośrednika finansowego i ostatecznego odbiorcy. Przyjęta konstrukcja instrumentów finansowych zapewnia, że zarówno na poziomie Menadżera funduszu funduszy, jak i na poziomie pośrednika finansowego pomoc nie wystąpi. W przypadku wystąpienia pomocy publicznej na poziomie ostatecznego odbiorcy wsparcie udzielane będzie: - jako pomoc <i>de minimis</i> na podstawie Rozporządzenia KE nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i> (Dz. U. UE L 352 z 24.12.2013) i Rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17.06.2014 uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26.06.2014) oraz zgodnie z zasadami rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 02.07.2015 r. w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 (Dz. U. 2015, poz. 1073).
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁶¹ ¹⁶² (jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.2	85%

¹⁶⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

¹⁶¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁶² W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.2	85 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.2	15 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.2	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)(jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.2	Zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Podziałanie 6.3.2	1 420 000,00 EUR
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Podziałanie 6.3.2	Fundusz funduszy dokonujący wyboru pośredników finansowych, którzy będą udzielali wsparcia na rzecz ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych. Pośrednicy Finansowi będą wybierani zgodnie z art. 38 ust. 5 Rozporządzenia 1303/2013, tj. na podstawie otwartych, przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminujących procedur, niedopuszczających do konfliktu interesów.
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Podziałanie 6.3.2	Pożyczki dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo w wieku 30 lat i więcej, planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej, spoza grup będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, a także dla osób poszukujących alternatywy dla pracy w ramach etatu oraz osób ubogich pracujących, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych oraz pracujących na umowach cywilno-prawnych, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą.
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Podziałanie 6.3.2	Osoby w wieku 30 lat i więcej pozostające bez zatrudnienia, w tym: osoby bezrobotne i biernie zawodowo spoza grup będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. ¹⁶³ a także osoby poszukujące alternatywy dla pracy w ramach etatu oraz osoby ubogie pracujące, osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych oraz pracujący na umowach cywilno-prawnych, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą

¹⁶³ Osobami bezrobotnymi i biernymi zawodowo należącaymi do grup będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji są: kobiety, osoby starsze w wieku 50 lat i więcej, osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach. Osoby spoza grup będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji mogą skorzystać tylko i wyłącznie z typu projektu a) instrumenty finansowe, w tym preferencyjne pożyczki dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Działanie 6.4 Powrót na rynek pracy osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 6.4	Powrót na rynek pracy osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 6.4	<p>Celem Działania jest upowszechnienie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 jako instrumentu oddziałującego na sytuację zawodową opiekunów. Wsparcie powinno przyczynić się do zwiększenia szans utrzymania pracy osobom, którym utrudnia to sprawowanie opieki nad dziećmi do lat 3. Ważnym elementem jest zachowanie równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć.</p> <p>Grupą znajdującą się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy są kobiety powracające na rynek pracy po okresie dezaktywacji związanej z opieką nad dzieckiem. Brak dostępu do usług opiekuńczych dla osób bezwzględnie ich potrzebujących (głównie dzieci do lat trzech), odpowiednich systemów urlopowych i elastycznych form zatrudnienia dla obojga rodziców często utrudnia kobietom uczestniczenie w rynku pracy lub podjęcie pracy w pełnym wymiarze czasu. Dlatego niezwykle ważne jest stworzenie warunków do godzenia ról rodzinnych i zawodowych. Interwencja w ramach Działania realizowana będzie m.in. poprzez wsparcie tworzenia i funkcjonowania instytucji opieki nad małymi dziećmi¹⁶⁴.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu.
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie. 2. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.
5.	Typy projektów	Działanie 6.4	<p>I Typ – Wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia poprzez m.in. tworzenie oraz rozwój żłobków i klubów dziecięcych, wsparcie usług świadczonych przez dziennego opiekuna, wsparcie istniejących form opieki nad dziećmi do lat 3 przyczyniających się do zwiększenia liczby miejsc w ww. placówkach i/lub tworzenie lub dostosowanie istniejących miejsc opieki nad dziećmi do 3 lat do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami w instytucjonalnych formach opieki przewidzianych ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 6.4	<p>105 - Równość kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach, w tym pod względem dostępu do zatrudnienia, rozwoju kariery zawodowej, godzenia życia zawodowego i prywatnego, a także promowanie równego wynagrodzenia za taką samą pracę</p>
7.	Typ beneficjenta	Działanie 6.4	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej), – szkoły, przedszkola i placówki (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe) i ich organy prowadzące. <p>Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów oraz osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych</p>

¹⁶⁴ Realizacja wsparcia odbywać się będzie w zgodzie z zapisami Ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2016 r. poz. 157).

			przepisów.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.4	<ul style="list-style-type: none"> – Osoby bezrobotne lub osoby biernie zawodowo pozostające poza rynkiem pracy ze względu na obowiązek opieki nad dziećmi do lat 3, w tym osoby, które przerwały karierę zawodową ze względu na urodzenie dziecka lub przebywające na urlopie wychowawczym w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r - Kodeks pracy; – Osoby pracujące sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3¹⁶⁵.
9.	Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.4	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	Działanie 6.4	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 6.4	Region słabiej rozwinięty
			8 053 806 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 6.4	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.4	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 6.4	W ramach PI 8iv przewiduje się wybór projektów z zastosowaniem trybu zarówno konkursowego jak i pozakonkursowego. Tryb pozakonkursowy dostępny jest wyłącznie dla JST tworzących instytucjonalne formy opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3. Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.4	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 6.4	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.4	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.4	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.

¹⁶⁵Osoby przebywające na urlopie macierzyńskim lub rodzicielskim uznawane są za pracujące. Dodatkowo osoby przebywające na urlopie wychowawczym, które jednocześnie pracują (nawet w niepełnym wymiarze czasu) również uznawane są za pracujące.

20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁶⁶	Działanie 6.4	Nie dotyczy.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	85 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	15%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	Minimum 100 tys. zł
			Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	Zgodnie z <i>Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	Nie dotyczy

¹⁶⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

¹⁶⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁶⁸ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.4	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.4	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.4	Nie dotyczy

Działanie 6.5 Usługi rozwojowe dla MMŚP

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 6.5	Usługi rozwojowe dla MMŚP
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 6.5	<p>Celem Działania jest dostosowanie przedsiębiorstw i ich pracowników do zmian zachodzących w gospodarce.</p> <p>Wskaźnik zatrudnienia w regionie jest w znacznej mierze tworzony przez przedsiębiorców z sektora MŚP. W celu przeciwdziałania wzrostowi bezrobocia wywołanego zmianami zachodzącymi w gospodarce, należy w zarządzaniu procesami adaptacyjnymi i modernizacyjnymi wspomóc przedsiębiorstwa. Jak wynika z analizy SWOT przedsiębiorcy, w szczególności mikroprzedsiębiorcy, mają utrudniony dostęp do zewnętrznego finansowania, w tym do inwestowania w poprawę jakości i umiejętności swojej kadry pracowniczej. Procesy adaptacyjne w przedsiębiorstwach wiążą się bezpośrednio z koniecznością ciągłej aktualizacji, podnoszenia i zmiany kwalifikacji oraz umiejętności pracowników. Dla właściwego ukierunkowania wsparcia, tj. poprawy jakości kadr konieczna jest odpowiednia identyfikacja potrzeb i trendów obecnych na rynku pracy. Odpowiedzią na tego typu problemy jest zastosowanie podejścia popytowego, w którym to przedsiębiorca decyduje o tematyce szkoleń (tzw. Podmiotowe Systemy Finansowania). Tego rodzaju podejście uzależnione jest od funkcjonowania bazy podmiotów oferujących szkolenia (Baza Usług Rozwojowych). Takie wsparcie udzielane będzie bezpośrednio przedsiębiorcy w formie częściowej refundacji kosztów usługi. Dzięki popytowemu systemowi dystrybucji usług rozwojowych zapewniony zostanie właściwy dobór narzędzi do potrzeb przedsiębiorców. Pozwoli to na przekazanie w ręce przedsiębiorców możliwości swobodnego wyboru podmiotu, z którym przeprowadzą proces podnoszenia swoich kompetencji lub kompetencji swoich pracowników oraz zapewni możliwość dokonania oceny świadczonych usług rozwojowych, co pozwoli na lepsze dopasowanie oferowanych usług do potrzeb ostatecznych odbiorców.</p> <p>Interwencja EFS zostanie skoncentrowana przede wszystkim na sektorach o najwyższym potencjale do generowania nowych miejsc pracy (tzw. firmach szybkiego wzrostu), jak też na pracownikach znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (np. osobach starszych, pracownikach o niskich kwalifikacjach)¹⁶⁹ - Sektory, o których mowa wyżej będą wskazywane w oparciu o regionalne badania i analizy oraz będą wynikać z regionalnych inteligentnych specjalizacji (z uwzględnieniem jednolitej metodologii określania sektorów na podstawie danych dostępnych w ramach statystyki publicznej). Preferencją zostaną objęte szkolenia i kursy oraz doradztwo uwzględniające branże mające strategiczne znaczenie dla rozwoju gospodarki na poziomie krajowym i regionalnym, które są identyfikowane w dokumentach strategicznych lub definiujących inteligentne specjalizacje. Na poziomie regionalnym są one określone w Programie Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego jako Innowacyjny Przemysł, Zdrowie i Jakość Życia oraz Zielona Gospodarka.</p> <p>Dodatkowo mając na uwadze Inicjatywę w zakresie zielonego zatrudnienia, przejście na przyjazną dla środowiska gospodarkę będzie miało istotny wpływ na zapotrzebowanie na umiejętności i przełoży się na zwiększone zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników w rozwijającym się przemyśle środowiskowym, na podnoszenie kwalifikacji pracowników we wszystkich sektorach i przekwalifikowanie zawodowe pracowników w sektorach zagrożonych restrukturyzacją.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. 2. Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie.
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie (C). 2. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie.

¹⁶⁹ Osoby o niskich kwalifikacjach - osoby posiadające wykształcenie na poziomie do ISCED 3 (zgodnie z ISCED 2011 (UNESCO)).

			<p>3. Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie.</p> <p>4. Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie.</p>
5.	Typy projektów ¹⁷⁰	Działanie 6.5	<p>I Typ – wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych;</p> <p>II Typ – dostarczanie kompleksowych usług (szkoleniowych, doradczych, diagnostycznych) odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 6.5	106 - Przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian
7.	Typ beneficjenta	Działanie 6.5	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – związki zawodowe, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – instytucje otoczenia biznesu (IOB), – podmioty ekonomii społecznej, – podmioty działające w obszarze rynku pracy <p>Beneficjent będzie pełnił rolę podmiotu finansującego usługi rozwojowe. Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.5	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa i ich pracownicy
9.	Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.5	do uzupełnienia
10.	Instytucja wdrażająca	Działanie 6.5	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 6.5	Region słabiej rozwinięty 15 000 000EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 6.5	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.5	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 6.5	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.5	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	Działanie 6.5	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w

¹⁷⁰ Do realizacji projektów w ramach Działania 6.5 zastosowanie mają: Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania pracowników i przedsiębiorstw do zmian na lata 2014-2020.

			zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.5	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.5	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁷¹	Działanie 6.5	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu).
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁷² ¹⁷³ (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	85%

¹⁷¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.).

¹⁷² Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁷³ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	85 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	15 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.5	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.5	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.5	Nie dotyczy

Działanie 6.6 Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 6.6	Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 6.6	<p>Celem Działania jest upowszechnienie aktywizacji zawodowej osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia.</p> <p>Szybko zachodzące zmiany na polskim rynku pracy wymuszają potrzebę natychmiastowej reakcji w zakresie kompleksowego i elastycznego wsparcia w przypadku zwolnień pracowników. Największe korzyści w obszarze łagodzenia negatywnych skutków restrukturyzacji zatrudnienia w MŚP dla wszystkich uczestników tego procesu, czyli osób tracących pracę, restrukturyzowanych firm oraz otoczenia społeczno-gospodarczego dadzą projekty typu <i>outplacement</i>. Wsparciem zostaną objęte przedsiębiorstwa przechodzące procesy restrukturyzacyjne oraz pracownicy zagrożeni utratą zatrudnienia (lub będący w okresie wypowiedzenia), jak również osoby zwolnione w krótkim terminie z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Interwencja w zakresie szkoleń i kursów uwzględnić będzie indywidualne predyspozycje i dotychczasowe kwalifikacje osób, dla których planowana jest pomoc.</p> <p>Preferencją zostaną objęte przedsięwzięcia przypisane dla niniejszego Działania w zakresie celu szczegółowego: Upowszechnienie aktywizacji zawodowej osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia uwzględniające branże mające strategiczne znaczenie dla rozwoju gospodarki na poziomie krajowym i regionalnym, które są identyfikowane w dokumentach strategicznych lub definiujących inteligentne specjalizacje. Na poziomie regionalnym są one określone w Programie Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego jako Innowacyjny Przemysł, Zdrowie i Jakość Życia oraz Zielona Gospodarka. Dodatkowo mając na uwadze Inicjatywę w zakresie zielonego zatrudnienia przejście na przyjazną dla środowiska gospodarkę będzie miało istotny wpływ na zapotrzebowanie na umiejętności i przełoży się na zwiększone zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników w rozwijającym się przemyśle środowiskowym, na podnoszenie kwalifikacji pracowników we wszystkich sektorach i przekwalifikowanie zawodowe pracowników w sektorach zagrożonych restrukturyzacją.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie.
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie (C). 2. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie. 3. Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie. 4. Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów	Działanie 6.6	<p>I Typ – Kompleksowe wsparcie pracowników zagrożonych zwolnieniem, pracowników przewidzianych do zwolnienia lub osób zwolnionych z przyczyn niedotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa obejmujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) doradztwo zawodowe połączone z przygotowaniem Indywidualnego Planu Działania jako obowiązkowy element wsparcia; b) poradnictwo psychologiczne, c) pośrednictwo pracy, d) szkolenia, kursy, studia podyplomowe, e) staże i praktyki zawodowe¹⁷⁴, f) subsydiowane zatrudnienie, g) sfinansowanie kosztów dojazdu do miejsca zatrudnienia lub dodatek

¹⁷⁴ Beneficjent wspiera jedną lub dwie formy wsparcia: tj. staże lub/i praktyki.

			relokacyjny na pokrycie kosztów zamieszkania związanych z podjęciem zatrudnienia.
6.	Kategorie interwencji	Działanie 6.6	106 - Przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian
7.	Typ beneficjenta	Działanie 6.6	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – instytucje otoczenia biznesu (IOB), – podmioty ekonomii społecznej. <p>Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów oraz szkoły i placówki ponadgimnazjalne prowadzące kształcenie zawodowe i ich organy prowadzące (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe), ich związki, stowarzyszenia i porozumienia.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.6	<ul style="list-style-type: none"> – pracownicy zagrożeni zwolnieniem¹⁷⁵, pracownicy przewidziani do zwolnienia¹⁷⁶ lub osoby zwolnione¹⁷⁷ z przyczyn nie dotyczących pracownika – osoby odchodzące z rolnictwa¹⁷⁸
9.	Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.6	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	Działanie 6.6	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 6.6	Region słabiej rozwinięty 1 306 350,00 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 6.6	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.6	W ramach Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz	Działanie 6.6	Tryb konkursowy

¹⁷⁵Pracownik zatrudniony u pracodawcy, który w okresie 12 miesięcy poprzedzających przystąpienie tego pracownika do projektu dokonał rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn nie dotyczących pracowników zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników (Dz. U. z 2016 r. poz. 1474, z późn. zm.) lub zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy - w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z tych przyczyn u pracodawcy zatrudniającego mniej niż 20 pracowników - albo dokonał likwidacji stanowisk pracy z przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych, produkcyjnych lub technologicznych. Pracownik ten nie posiada jednocześnie źródła dochodu z tytułu innej działalności zarobkowej wykonywanej w wymiarze równym lub większym niż połowa wymiaru czasu pracy lub nie jest jednocześnie osobą samozatrudnioną.

¹⁷⁶Pracownik, który znajduje się w okresie wypowiedzenia stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn nie dotyczących pracownika lub który został poinformowany przez pracodawcę o zamiarze nieprzedłużenia przez niego stosunku pracy lub stosunku służbowego i nie posiada jednocześnie źródła dochodu z tytułu innej działalności zarobkowej wykonywanej w wymiarze równym lub większym niż połowa wymiaru czasu pracy lub nie jest jednocześnie osobą samozatrudnioną.

¹⁷⁷Osoba pozostająca bez zatrudnienia, która utraciła pracę z przyczyn nie dotyczących pracownika w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu i nie posiada jednocześnie źródła dochodu z tytułu innej działalności zarobkowej wykonywanej w wymiarze równym lub większym niż połowa wymiaru czasu pracy lub nie jest jednocześnie osobą samozatrudnioną.

¹⁷⁸Osoba podlegająca ubezpieczeniu emerytalno - rentowemu na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277, z późn. zm.) (KRUS) z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, zamierzająca podjąć zatrudnienie lub inną działalność pozarolniczą, objętą obowiązkiem ubezpieczenia społecznego na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778) (ZUS).

	wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów		Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.6	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorstw i pracowników do zmian na lata 2014-2020.</i>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	Działanie 6.6	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.6	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.6	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁷⁹	Działanie 6.6	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu).

¹⁷⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁸⁰ ¹⁸¹ (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	95 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	Minimum 100 tys. zł
			Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	Zgodnie z Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.6	Nie dotyczy

¹⁸⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁸¹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.6	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.6	Nie dotyczy

Działanie 6.7 Profilaktyka i rehabilitacja zdrowotna osób pracujących i powracających do pracy oraz wspieranie zdrowych i bezpiecznych miejsc pracy

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 6.7	Profilaktyka i rehabilitacja zdrowotna osób pracujących i powracających do pracy oraz wspieranie zdrowych i bezpiecznych miejsc pracy.
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 6.7	<p>Celem Działania jest wzrost możliwości zatrudnienia lub utrzymania zatrudnienia przez osoby zagrożone opuszczeniem rynku pracy ze względu na stan zdrowia, w szczególności osoby w wieku 50 lat i więcej</p> <p>Zmieniająca się struktura demograficzna oraz idące za nią zmiany w przepisach krajowych dotyczących określenia minimalnego wieku emerytalnego wymuszają konieczność podjęcia działań mających na celu podniesienie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców regionu. W tym zakresie istotne jest stworzenie odpowiedniego zabezpieczenia zdrowotnego, m.in. poprzez zapewnienie warunków sprzyjających poprawie i utrzymaniu dobrego stanu zdrowia osób aktywnych zawodowo. Aby zredukować niekorzystne zjawiska z tym związane, planuje się wdrożenie programów kierowanych do osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych. Interwencja w tym obszarze ma na celu poprawę stanu zdrowia osób pracujących oraz dostosowanie stanowiska pracy (by dalsze wykonywanie obowiązków służbowych nie pogarszało stanu zdrowia pracownika) albo zmianę kwalifikacji zawodowych (w celu podjęcia aktywności zawodowej w obszarze lepiej odpowiadającym możliwościom zdrowotnym), co będzie mieć bezpośredni wpływ na wyrównanie szans na rynku pracy i realne wydłużenie aktywności zawodowej. Wspierane będą działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz wczesna diagnostyka i specjalistyczne leczenie (w tym rehabilitacja) w zakresie chorób mających największy wpływ na aktywność zawodową. Ponadto, planowane jest wdrożenie programów w zakresie profilaktyki zdrowotnej (pierwotnej i wtórnej) dotyczących w szczególności chorób najczęściej obserwowanych w regionie oraz wynikających ze specyficznych uwarunkowań regionalnych. Wspierane będą także działania w zakresie rehabilitacji zdrowotnej, ułatwiające powrót rekonwalescentów na rynek pracy. Wobec osób, które nie są w stanie ze względów zdrowotnych kontynuować zatrudnienia na swoim stanowisku pracy, konieczne jest przeprowadzenie programów przekwalifikowania i zmiany stanowiska/miejsca pracy albo programów modyfikujących stanowisko pracy w aspekcie negatywnego wpływu na zdrowie, by dalsze wykonywanie obowiązków służbowych nie pogarszało stanu zdrowia pracownika. Wsparcie będzie kierowane do osób w wieku aktywności zawodowej, a w przypadku działań zdrowotnych, do osób narażonych na ryzyko wystąpienia chorób oraz określonych w poszczególnych programach profilaktycznych. W programach zdrowotnych dotyczących rehabilitacji będą brać udział zarówno pracujący, jak i osoby bez zatrudnienia, które dzięki rehabilitacji będą mogły powrócić na rynek pracy.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie. 2. Liczba osób które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne.
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców. 2. Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS.
5.	Typy projektów	Działanie 6.7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrożenie programów zdrowotnych¹⁸² ukierunkowanych w szczególności na wykrywanie i zapobieganie chorobom układu krążenia, chorobom nowotworowym (w tym raka jelita grubego, szyjki macicy, piersi), chorobom i zaburzeniom psychicznym, chorobom układu kostno-stawowego i mięśniowego, chorobom układu oddechowego, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne, np. poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a) niezbędne usługi zdrowotne;

¹⁸² Z wyłączeniem programów realizowanych wyłącznie na poziomie krajowym – zasada ta nie dotyczy programów profilaktycznych raka szyjki macicy, piersi i jelita grubego gdzie interwencja RPO-L2020 będzie wspierała realizację ogólnopolskich programów w zakresie zwiększenia zgłaszalności na badania przesiewowe.

			<ul style="list-style-type: none"> b) nawiązywanie i utrzymywanie współpracy wysokospecjalistycznych ośrodków z POZ i szpitalami ogólnymi; c) działania szkoleniowo-edukacyjne dla osób współpracujących z POZ; d) weryfikacja i ewaluacja skuteczności programów; e) w uzasadnionych przypadkach zakup sprzętu (zgodnie z wytycznymi kwalifikowalności). <p>II. Wdrożenie regionalnych programów zdrowotnych¹⁸³ dot. chorób będących specyficznym problemem zdrowotnym regionu, np. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) niezbędne usługi zdrowotne; b) zwrot kosztów dojazdu na badanie; c) działania informacyjne i szkoleniowe dla grup docelowych i personelu medycznego zaangażowanego w realizację programu d) w uzasadnionych przypadkach zakup sprzętu (zgodnie z wytycznymi kwalifikowalności). <p>III. Wdrożenie programów zdrowotnych w kierunku rehabilitacji medycznej umożliwiających powrót do pracy, tj. ukierunkowanie na grupy docelowe najbardziej narażone na opuszczenie rynku pracy z powodu czynników zdrowotnych lub najbardziej bliskie powrotowi na rynek pracy w wyniku świadczeń rehabilitacyjnych, np. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) niezbędne usługi zdrowotne, w tym rehabilitacyjne; b) zwrot kosztów dojazdu związany z rehabilitacją; c) działania informacyjno-edukacyjne, w tym edukacja prozdrowotna, skierowane do osób objętych wsparciem oraz osób z ich otoczenia; d) działania szkoleniowe skierowane w szczególności do podmiotów świadczących usługi rehabilitacyjne oraz kadr POZ; e) w uzasadnionych przypadkach zakup sprzętu (zgodnie z wytycznymi kwalifikowalności). <p>IV. Wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy, wdrażanych w oparciu o pogłębioną analizę występowania niekorzystnych czynników zdrowotnych w środowisku pracy (w tym realizacja szkoleń i programów przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie), np. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) niezbędne usługi zdrowotne; b) zwrot kosztów dojazdu na badanie; c) działania informacyjno-edukacyjne, w tym edukacja prozdrowotna, skierowane do osób objętych wsparciem oraz osób z ich otoczenia; d) działania szkoleniowe skierowane w szczególności do lekarzy medycyny pracy i POZ, psychologów, pracowników PIS, PIP i BHP; e) w uzasadnionych przypadkach zakup sprzętu (zgodnie z wytycznymi kwalifikowalności).
6.	Kategorie interwencji	Działanie 6.7	107 - Aktywne i zdrowe starzenie się
7.	Typ beneficjenta	Działanie 6.7	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – instytucje otoczenia biznesu (IOB), – podmioty ekonomii społecznej, – instytucje lub podmioty działające w obszarze ochrony zdrowia (w tym podmioty lecznicze), – podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej). <p>Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów.</p>
8.	Grupa docelowa/	Działanie 6.7	– Osoby w wieku aktywności zawodowej kwalifikujące się do profilaktyki,

¹⁸³ Z wyłączeniem programów realizowanych wyłącznie na poziomie krajowym.

	ostateczni odbiorcy wsparcia		leczenia lub rehabilitacji medycznej, w tym zwłaszcza osoby pracujące w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie oraz – Pracodawcy w zakresie programów zdrowotnych, ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy.
9.	Institucja pośrednicząca	Działanie 6.7	Nie dotyczy
10.	Institucja wdrażająca	Działanie 6.7	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 6.7	Region słabiej rozwinięty
			6 609 956,00 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 6.7	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.7	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 6.7	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.7	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze zdrowia na lata 2014-2020.</i> Spójność z <i>Country Specific Recommendations</i> dla Polski oraz kierunkami wprowadzonych i planowanych do wprowadzenia reform. Zgodność realizowanych przedsięwzięć z Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 oraz Planem działań w sektorze zdrowia uzgodnionym z Komitetem Sterującym ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia. Na rozwój profilaktyki zdrowotnej ukierunkowanej w szczególności na wykrywanie chorób układu krążenia, układu kostno-mięśniowo-stawowego, chorób onkologicznych (między innymi: raka jelita grubego, szyjki macicy, piersi) i rehabilitację medyczną zostanie przeznaczonych nie mniej niż 85% alokacji w ramach PI 8vi. Na wdrożenie programów zdrowotnych dot. chorób będących specyficznym problemem zdrowotnym regionu nie można przeznaczyć więcej niż 15% alokacji w ramach PI 8vi.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 6.7	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.7	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.7	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych

			wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁸⁴	Działanie 6.7	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy (w tym realizacja szkoleń i programów przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie). Zdaniem IZ RPO woj. lubuskiego w PI 8vi wystąpi pomoc de minimis w przypadku skierowania szkoleniowego do własnych pracowników (realizacja szkoleń i programów przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie).
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	95 %

¹⁸⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

¹⁸⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁸⁶ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	Minimum 100 tys. zł
			Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	Zgodnie z <i>Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.7	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.7	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.7	Nie dotyczy

2.7 OŚ PRIORYTETOWA 7. RÓWNOWAGA SPOŁECZNA

Numer Działania / Poddziałania	Nazwa Działania / Poddziałania
7.1	Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej.
7.2	Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie.
7.3	Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty.
7.4	Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej.
7.4.1	<i>Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej - projekty realizowane poza formułą ZIT.</i>
7.4.2	<i>Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra.</i>
7.5	Usługi społeczne.
7.6	Wsparcie dla OWES i ROPS we wzmacnianiu sektora ekonomii społecznej.
7.6.1	<i>Wsparcie rozwoju ES poprzez działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej</i>
7.6.2	<i>Koordinacja ekonomii społecznej – ROPS.</i>

OGÓLNE ZESTAWIENIE INFORMACJI NT. OSI PRIORYTETOWEJ		
1	Numer i nazwa osi priorytetowej	OŚ PRIORYTETOWA 7. RÓWNOWAGA SPOŁECZNA (Cel tematyczny 9) Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją
2	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny OP 7: Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego i niwelowanie dysproporcji społecznych.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. 2. Zwiększenie dostępności wysokiej jakości usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 3. Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w regionie. <p>Województwo Lubuskie boryka się z jednym z największych w kraju poziomów ubóstwa, a co za tym idzie – znaczącą liczbą osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Powyższe stanowi najpoważniejszy hamulec rozwoju kapitału ludzkiego w regionie. Choć wykluczenie społeczne nie zawsze wiąże się z ubóstwem, trudności w korzystaniu z podstawowych dóbr i usług społecznych w dziedzinie edukacji, zdrowia, mieszkalnictwa i kultury napotykać bowiem także osoby z niepełnosprawnościami, starsze, cierpiące na długotrwałe lub ciężkie choroby, ofiary przemocy w rodzinie, byli więźniowie, uzależnieni i inne – często problemy dotykające tych grup nakładają się na siebie, co powoduje niską jakość życia i utrudnia powrót do właściwego funkcjonowania w społeczeństwie. Postawa osób wykluczonych, charakteryzująca się często biernością i niską motywacją, ale także często gorsze wykształcenie i kwalifikacje sprawiają, że osoby te wymagają podejścia indywidualnego, odpowiadającego ich konkretnym potrzebom i nawarstwiających się trudnościom, które napotykają. Najważniejsze w tym kontekście jest umożliwienie osobom wykluczonym i ich rodzinom uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym poprzez usprawnienie systemu pomocy społecznej, promocję aktywnej integracji społeczno-zawodowej, zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych oraz rozwiązania z dziedziny ekonomii społecznej.</p>

		<p>Zmieniające się potrzeby zdrowotne – coraz większe znaczenie mają choroby przewlekłe, cywilizacyjne, wymagające długoterminowej, ale pozaszpitalnej i niekiedy specjalistycznej opieki - powodują konieczność zaprojektowania wsparcia w postaci usług świadczonych na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami w domach pomocy społecznej i miejscu zamieszkania. Niezbędne jest również tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu różnych form asystencji socjalnej nad osobami zależnymi (starsze, z niepełnosprawnościami) oraz wspieranie tworzenia warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób z niepełnosprawnościami czy opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze.</p> <p>Dużym problemem jest także fakt, iż wiele rodzin z naszego województwa boryka się z kryzysem w rodzinie i problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Istnieje więc potrzeba wsparcia rodzin, by ograniczyć występujące nadto często sytuacje pozbawienia, zawieszenia albo ograniczenia władzy rodzicielskiej. Najczęściej problemy te wynikają z bezrobocia i związanego z nim ubóstwa, uzależnień, skutkujących zwykle stosowaniem przemocy. Trudności przeżywają także rodziny wychowujące dzieci z niepełnosprawnościami, rodziny wielodzietne czy osoby samotnie wychowujące dzieci. Wobec powyższego, wsparcie w ramach Osi skierowane będzie również na pomoc (poprzez działalność asystentów rodziny, tworzenie placówek wsparcia dziennego, rodzin pomocowych i wspierających) tym rodzinom, które przeżywają problemy opiekuńczo – wychowawcze i w których istnieje realne zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.</p> <p>Wsparcia wymaga także system pieczy zastępczej. Z analizy sytuacji w regionie w zakresie funkcjonowania systemu opieki nad dzieckiem wynika, że zdecydowana większość powiatów nie jest w stanie zabezpieczyć środków budżetowych tak, aby pokrywać potrzeby wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, trudność stanowi przede wszystkim niedostateczna ilość zatrudnionych specjalistów (psycholog, terapeuta, pedagog), wyszkolonych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i asystentów rodziny.</p> <p>Innowacyjnym sposobem rozwiązywania problemów osób wykluczonych jest ekonomia społeczna. Jako szczególny rodzaj działalności gospodarczej, ma na celu przede wszystkim mobilizowanie do działania osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, rozwijanie zaradności ekonomicznej i przedsiębiorczości tych osób. Obszar ekonomii społecznej jest w województwie w początkowej fazie rozwoju a większość jednostek w regionie lubuskim można określić mianem „potencjalnych podmiotów ekonomii społecznej”, bowiem prawie wszystkie z nich deklarują cele i działania zgodne z podstawową misją podmiotów ekonomii społecznej, jednak tylko co dziesiąta z nich faktycznie pomaga wykluczonym poprzez stosowanie metod biznesowych. Ponadto jedynie 20% spośród badanych podmiotów prowadzi działalność gospodarczą. Niezbędnymi warunkami rozwoju ekonomii społecznej w regionie jest zapewnienie skutecznego systemu wsparcia oferującego kompleksową pomoc nowopowstałym i już istniejącym podmiotom ekonomii społecznej. W ramach systemu szczególny nacisk powinien być położony na nawiązywanie trwałej współpracy z potencjalnymi zleceniodawcami (zarówno publicznymi jak i prywatnymi) oraz wprowadzenie do polityki poszczególnych instytucji publicznych zagadnień związanych z ekonomią społeczną (np. poprzez stosowanie tzw. „klauzul społecznych”).</p> <p>Kompleksowość wsparcia w ramach Osi zapewnią przede wszystkim projekty realizowane w partnerstwie instytucji integracji i pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy lub organizacjami pozarządowymi albo podmiotami ekonomii społecznej/ przedsiębiorstwami społecznymi oraz z pracodawcami. Ważne, by projekty przyczyniały się do podjęcia przez odbiorców wsparcia zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej/ przedsiębiorstwach społecznych bądź zwiększyły zdolność tych osób do podnoszenia kwalifikacji i poszukiwania pracy.</p>	
3	Charakter osi	Nie dotyczy	
4	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Społeczny	70 813 884,00 EUR
5	Institucja zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 7.1 Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 7.1	Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej.
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 7.1	<p>Celem Działania Wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.</p> <p>Osoby wykluczone społecznie bądź zagrożone wykluczeniem wymagają najczęściej kompleksowego wsparcia, by zwiększyć ich szanse na rynku pracy. Konieczne w tym względzie jest projektowanie wsparcia ukierunkowanego przede wszystkim na rozwój umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie i samodzielności. Dla prawidłowej realizacji powyższych zamierzeń, niezbędne jest rozwijanie form aktywnej integracji i poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie. Przy realizacji aktywnej integracji instytucji zostanie udzielone wsparcie poprzez realizację pracy socjalnej. Przyczyny ubóstwa i wykluczenia społecznego mają złożony charakter, związany najczęściej z brakiem pracy, niesprawnością lub przewlekłą chorobą. Są to jednocześnie najczęstsze przyczyny otrzymywania świadczeń pomocy społecznej. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym musi opierać się na eliminowaniu barier, na które napotykają osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Dzięki wspieraniu rozwoju kompetencji społecznych i zawodowych oraz dążeń do usamodzielnienia ekonomicznego i większego zintegrowania ze społeczeństwem wzrośnie nie tylko liczba osób aktywnie poszukujących pracy, ale także zatrudnionych. Problem wykluczenia dotyczy w głównej mierze osób długotrwale bezrobotnych, osób starszych, z niepełnosprawnościami, młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób opuszczających zakłady karne, postrzeganych w sposób stereotypowy przez otoczenie społeczne i pracodawców jako pracownicy mniej efektywni. Dla tych osób zostaną zastosowane instrumenty aktywnej integracji, mające na celu przywrócenie ich na rynek pracy poprzez poprawę zdolności lub możliwości zatrudnienia oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanych przez osoby i rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych. Stosowane będą zindywidualizowane usługi aktywizacji społeczno-zawodowej, dopasowane do potrzeb osób, do których są skierowane. Niezbędnym elementem skoordynowanych działań zmierzających do eliminacji wykluczenia społecznego jest współpraca międzysektorowa instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i pracodawców.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 7.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 7.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C).
5.	Typy projektów ¹⁸⁷	Działanie 7.1	<p>Typ I – Programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej, obejmujące następujące formy wsparcia:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kontrakt socjalny lub równoważny, lub b) program aktywności lokalnej, lub c) program integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami, lub d) program specjalny, lub

¹⁸⁷ Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

			<p>e) Program Aktywizacja i Integracja, lub f) Projekt socjalny.</p> <p>Typy projektów mogą ulec zmianie, ze względu na Krajowe wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 7.1	109 - Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie
7.	Typ beneficjenta	Działanie 7.1	<p>Tryb konkursowy:¹⁸⁸</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne - ośrodki pomocy społecznej. <p>Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem następujących Partnerów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ośrodki pomocy społecznej – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej). <p>Tryb pozakonkursowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne - ośrodki pomocy społecznej.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 7.1	<ul style="list-style-type: none"> – Osoby i/lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym¹⁸⁹ zgodnie z definicją zawartą w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego

¹⁸⁸ W przypadku nie przystąpienia do realizacji Programu wszystkich jednostek pomocy społecznej danego typu.

¹⁸⁹ Za zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uznaje się :

- 1) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 2) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- 3) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016 r. poz. 1654 z późn. zm.);
- 5) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.);
- 6) osoby z niepełnosprawnością – osoby z niepełnosprawnością w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełno sprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 lub uczniowie/dzieci z niepełnosprawnościami w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020;
- 7) członkowie gospodarstw domowych sprawujący opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z nich nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad osobą z niepełnosprawnością;
- 8) osoby niesamodzielne;
- 9) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- 10) osoby odbywające karę pozbawienia wolności w formie dozoru elektronicznego;
- 11) osoby korzystające z PO PŻ.

			<p><i>Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 (z wyłączeniem osób odbywających karę pozbawiania wolności), a także osoby w ich otoczeniu¹⁹⁰.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – środowiska lub lokalne społeczności zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w szczególności lokalne społeczności na obszarach zdegradowanych, w tym objętych rewitalizacją. – jednostki organizacyjne pomocy społecznej. <p>Co do zasady wsparcie kierowane będzie do osób, wobec których typowe instrumenty aktywizacji zawodowej (m.in. oferowane w OP 6) nie są wystarczające ze względu na wielowymiarowość społecznych problemów, które ich bezpośrednio dotyczą (osoby „oddalone od rynku pracy” oraz osoby, które z różnych względów mogą być zagrożone wykluczeniem społecznym np. osoby z niepełnosprawnościami, bezdomne, tzw. „biedni pracujący”, osoby starsze), którym do aktywizacji zawodowej niezbędne jest w pierwszej kolejności udzielenie wsparcia w zakresie integracji społecznej.</p>
9.	Institucja pośrednicząca	Działanie 7.1	Nie dotyczy
10.	Institucja wdrażająca	Działanie 7.1	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 7.1	Region słabiej rozwinięty 15 484 546,00 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 7.1	W ramach Działania stosowane będą preferencje dla beneficjentów posiadających program rewitalizacji (w tym. kryteria oceny projektów).
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 7.1	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 7.1	Tryb konkursowy: Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020 Tryb pozakonkursowy: Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 7.1	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	Działanie 7.1	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 7.1	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 7.1	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są

¹⁹⁰ Wsparcie kierowane jest do otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, o ile odbywa się ono wraz ze wsparciem dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz jest niezbędne dla skutecznego wsparcia tych osób.

			realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁹¹	Działanie 7.1	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁹² ¹⁹³ (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	85 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 7.1	15%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	Minimalna wartość projektu 90 000 PLN Zgodnie z algorytmem opracowanym przez IZ RPO ¹⁹⁴

¹⁹¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

¹⁹² Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁹³ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

¹⁹⁴ Dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym.

25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	Minimalna wartość projektu 90 000 PLN Zgodnie z algorytmem opracowanym przez IZ RPO ¹⁹⁵
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 7.1	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 7.1	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 7.1	Nie dotyczy

¹⁹⁵ Dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym.

Działanie 7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 7.2	Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie.
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 7.2	<p>Celem Działania jest wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.</p> <p>Osoby wykluczone społecznie bądź zagrożone wykluczeniem wymagają najczęściej kompleksowego wsparcia, by zwiększyć ich szanse na rynku pracy. Konieczne w tym względzie jest projektowanie wsparcia ukierunkowanego przede wszystkim na rozwój umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie i samodzielności. Dla prawidłowej realizacji powyższych zamierzeń, niezbędne jest rozwijanie form aktywnej integracji i poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie. Przy realizacji aktywnej integracji instytucji zostanie udzielone wsparcie poprzez realizację pracy socjalnej. Przyczyny ubóstwa i wykluczenia społecznego mają złożony charakter, związany najczęściej z brakiem pracy, niesprawnością lub przewlekłą chorobą. Są to jednocześnie najczęstsze przyczyny otrzymywania świadczeń pomocy społecznej. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym musi opierać się na eliminowaniu barier, na które napotykają osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Dzięki wspieraniu rozwoju kompetencji społecznych i zawodowych oraz dążeń do usamodzielnienia ekonomicznego i większego zintegrowania ze społeczeństwem wzrośnie nie tylko liczba osób aktywnie poszukujących pracy, ale także zatrudnionych. Problem wykluczenia dotyczy w głównej mierze osób długotrwale bezrobotnych, osób starszych, z niepełnosprawnościami, młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób opuszczających zakłady karny, postrzeganych w sposób stereotypowy przez otoczenie społeczne i pracodawców jako pracownicy mniej efektywni. Dla tych osób zostaną zastosowane instrumenty aktywnej integracji, mające na celu przywrócenie ich na rynek pracy poprzez poprawę zdolności lub możliwości zatrudnienia oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanym przez osoby i rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych. Stosowane będą zindywidualizowane usługi aktywizacji społeczno-zawodowej, dopasowane do potrzeb osób, do których są skierowane. Niezbędnym elementem skoordynowanych działań zmierzających do eliminacji wykluczenia społecznego jest współpraca międzysektorowa instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i pracodawców.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 7.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 7.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)
5.	Typy projektów ¹⁹⁶	Działanie 7.2	<p>Typ I – Programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej, obejmujące następujące formy wsparcia:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kontrakt socjalny lub równoważny, lub b) program aktywności lokalnej, lub c) program integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami, lub d) program specjalny, lub

¹⁹⁶ Projekty realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

			<p>e) Program Aktywizacja i Integracja, lub</p> <p>f) Projekt socjalny.</p> <p>Typy projektów mogą ulec zmianie, ze względu na Krajowe wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 7.2	109 - Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie
7.	Typ beneficjenta	Działanie 7.2	<p>Tryb konkursowy¹⁹⁷:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne – powiatowe centra pomocy rodzinie <p>Tryb pozakonkursowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne – powiatowe centra pomocy rodzinie
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 7.2	<ul style="list-style-type: none"> – Osoby i/lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym¹⁹⁸ zgodnie z definicją zawartą w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków <i>Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</i> (z wyłączeniem osób odbywających karę pozbawiania wolności), a także osoby w ich otoczeniu¹⁹⁹. – środowiska lub lokalne społeczności zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w szczególności lokalne społeczności na obszarach zdegradowanych, w tym objętych rewitalizacją. – jednostki organizacyjne pomocy społecznej. <p>Co do zasady wsparcie kierowane będzie do osób, wobec których typowe instrumenty aktywizacji zawodowej (m.in. oferowane w OP 6) nie są wystarczające ze względu na wielowymiarowość społecznych problemów, które ich bezpośrednio dotyczą (osoby „oddalone od rynku pracy” oraz osoby, które z różnych względów mogą być zagrożone wykluczeniem społecznym np. osoby z niepełnosprawnościami, bezdomne, tzw. „biedni pracujący”, osoby starsze),</p>

¹⁹⁷ W przypadku nie przystąpienia do realizacji Programu wszystkich jednostek pomocy społecznej danego typu.

¹⁹⁸ Za zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uznaje się :

- 1) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 2) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- 3) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016 r. poz. 1654 z późn. zm.);
- 5) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.);
- 6) osoby z niepełnosprawnością – osoby z niepełnosprawnością w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełno sprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 lub uczniowie/dzieci z niepełnosprawnościami w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020;
- 7) członkowie gospodarstw domowych sprawujący opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z nich nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad osobą z niepełnosprawnością;
- 8) osoby niesamodzielne;
- 9) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- 10) osoby odbywające karę pozbawienia wolności w formie dozoru elektronicznego;
- 11) osoby korzystające z PO PŻ.

¹⁹⁹ Wsparcie kierowane jest do otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, o ile odbywa się ono wraz ze wsparciem dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz jest niezbędne dla skutecznego wsparcia tych osób.

			którym do aktywizacji zawodowej niezbędne jest w pierwszej kolejności udzielenie wsparcia w zakresie integracji społecznej. Grupa docelowa może ulec zmianie, ze względu na Krajowe wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020.
9.	Instytucja pośrednicząca	Działanie 7.2	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	Działanie 7.2	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 7.2	Region słabiej rozwinięty
			7 964 806 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 7.2	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 7.2	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 7.2	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020 Tryb pozakonkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 7.2	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 7.2	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 7.2	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 7.2	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.

20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁰⁰	Działanie 7.2	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁰¹ ²⁰² (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	85 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	15%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	Minimalna wartość projektu 90 000 PLN Zgodnie z algorytmem opracowanym przez IZ RPO ²⁰³
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	Minimalna wartość projektu 90 000 PLN Zgodnie z algorytmem opracowanym przez IZ RPO ²⁰⁴

²⁰⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²⁰¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁰² W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

²⁰³ Dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym.

²⁰⁴ Dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym.

26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 7.2	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 7.2	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 7.2	Nie dotyczy

Działanie 7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 7.3	Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 7.3	<p>Celem Działania jest wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.</p> <p>Uzasadnienie: W ramach działania realizowane będą projekty wspierające grupy marginalizowane (z wyłączeniem społeczności Romskiej), w ramach których będzie oferowane kompleksowe wsparcie osób, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie. Wsparcie kierowane do tych osób będzie zakładać obowiązkowe przeprowadzenie indywidualnej diagnozy społeczno-zawodowej dla poszczególnych uczestników i dostosowanie do jej wyników wsparcia aktywizującego zawodowo i społecznie. Wskazane są projekty realizowane na obszarach ponadprzeciętnego poziomu wykluczenia społecznego, charakteryzujących się niekorzystnymi wskaźnikami w zakresie dochodów własnych gmin per capita, odsetka bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym oraz odsetka gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną, a także społeczności zlokalizowanych na terytoriach zdegradowanych przestrzennie i społecznie obszarach miejskich.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 7.3	<ol style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 7.3	<ol style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C).
5.	Typy projektów ²⁰⁵	Działanie 7.3	<p>Typ I – Kompleksowe programy na rzecz integracji społeczności marginalizowanych obejmujące kompleksowe działania z zakresu edukacji, zatrudnienia, pomocy społecznej prowadzące do podniesienia kwalifikacji lub uzyskania zatrudnienia z obligatoryjnym wykorzystaniem indywidualnych diagnoz w zakresie rozwoju społeczno-zawodowego, obejmujące m.in. następujące formy wsparcia:</p> <ol style="list-style-type: none"> rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy, poradnictwo psychologiczne, psychospołeczne, prowadzące do integracji społecznej i zawodowej, kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych, poradnictwo zawodowe oraz pośrednictwo pracy, staże, subsydiowane zatrudnienie i zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy, wsparcie towarzyszące dla otoczenia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym niezbędne do ich aktywizacji, np. przy wykorzystaniu środowiskowych form aktywizacji społecznej, inne. <p>Typy projektów mogą ulec zmianie, ze względu na Krajowe wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 7.3	109 - Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie
7.	Typ beneficjenta	Działanie 7.3	– jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i

²⁰⁵ Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

			<ul style="list-style-type: none"> – porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – podmioty działające w obszarze rynku pracy, – podmioty zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej).
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 7.3	<p>Osoby i/lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym²⁰⁶ zgodnie z definicją zawartą w Wytocznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 (z wyłączeniem osób odbywających karę pozbawiania wolności (nie dotyczy osób objętych dozorem elektronicznym) oraz osób, które brały udział we wsparciu realizowanym w ramach działań 7.1, 7.2 w formach takich jak: kontrakt socjalny, program integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami) a także osoby w ich otoczeniu²⁰⁷.</p> <p>W szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby długotrwale bezrobotne, – osoby niesamodzielne ze względu na wiek, – osoby z niepełnosprawnościami, – młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, – osoby opuszczające zakłady karne – osoby bezdomne.
9.	Instytucja pośrednicząca	Działanie 7.3	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	Działanie 7.3	Nie dotyczy

²⁰⁶ Za zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uznaje się :

- 1) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 2) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- 3) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016 r. poz. 1654 z późn. zm.);
- 5) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.);
- 6) osoby z niepełnosprawnością – osoby z niepełnosprawnością w rozumieniu Wytocznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 lub uczniowie/dzieci z niepełnosprawnościami w rozumieniu Wytocznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020;
- 7) członkowie gospodarstw domowych sprawujący opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z nich nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad osobą z niepełnosprawnością;
- 8) osoby niesamodzielne;
- 9) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytocznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- 10) osoby odbywające karę pozbawienia wolności w formie dozoru elektronicznego;
- 11) osoby korzystające z PO PŻ.

²⁰⁷ Wsparcie kierowane jest do otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, o ile odbywa się ono wraz ze wsparciem dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz jest niezbędne dla skutecznego wsparcia tych osób.

11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 7.3	Region słabiej rozwinięty 11 056 807 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 7.3	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 7.3	W ramach Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 7.3	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 7.3	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</i>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 7.3	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-financjowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 7.3	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 7.3	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.

20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁰⁸	Działanie 7.3	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): Programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁰⁹ ²¹⁰ (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	95%
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	5%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	Minimum 50 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)

²⁰⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

²⁰⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²¹⁰ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 7.3	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 7.3	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 7.3	Nie dotyczy

Działanie 7.4 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej

Poddziałanie 7.4.1 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej - projekty realizowane poza formułą ZIT²¹¹

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej - projekty realizowane poza formułą ZIT.
2.	Cel/e szczegółowe/działania/ poddziałania	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	<p>Celem Poddziałania jest wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.</p> <p>Cel zostanie osiągnięty poprzez realizację wsparcia skierowanego do osób, wobec których typowe instrumenty aktywizacji zawodowej są niewystarczające głównie ze względu na wielowymiarowość społecznych problemów, które je bezpośrednio dotyczą. W ramach Działania przewiduje się realizację projektów skierowanych bezpośrednio do osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, które, poprzez udział w zajęciach i warsztatach prowadzonych w ramach centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej, warsztatów terapii zajęciowej, nabydą umiejętności radzenia sobie z problemami, pełnienia ról społecznych i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz samodzielnego poruszania się po otwartym rynku pracy. W miejscach, gdzie podmioty integracji społecznej nie występują, bądź ich ilość albo rodzaj wsparcia, jakie oferują, jest nieadekwatny do potrzeb społeczeństwa, przewidywane jest zakładanie takich podmiotów. Diagnoza sytuacji w województwie wykazała, że istnieje nagła potrzeba, by zwiększyć w regionie liczbę podmiotów integracji społecznej (z wyjątkiem WTZ), bowiem jednostki te udzielają kompleksowej pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Ważne w tym kontekście jest także poszerzenie oferty wsparcia i podniesienie jakości oferowanych usług istniejących podmiotów.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
4.	Lista wskaźników produktu	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C).
5.	Typy projektów ²¹²	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	<ol style="list-style-type: none"> I. Wsparcie dla tworzenia podmiotów integracji społecznej tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej. II. Wsparcie dla działalności podmiotów integracji społecznej²¹³ tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), przyczyniające się do zwiększenia miejsc w tych placówkach.
6.	Kategorie interwencji	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	109 - Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie
7.	Typ beneficjenta	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe,

²¹¹ Beneficjentami Poddziałania obejmującego projekty realizowane poza formułą ZIT mogą być wnioskodawcy z MOF Gorzowa Wlkp.

²¹² Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

²¹³ Nie dotyczy WTZ.

			<ul style="list-style-type: none"> – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej). <p>Beneficjentami Poddziałania mogą być wnioskodawcy z MOF Gorzowa Wlkp.</p> <p>Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT Zielona Góra wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Osoby określone w art. 1 ust 2 ustawy o zatrudnieniu socjalnym (z uwzględnieniem ust. 3) zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zgodnie z definicją zawartą w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 (z wyłączeniem osób odbywających karę pozbawiania wolności (nie dotyczy osób objętych dozorem elektronicznym) oraz osób, które brały udział we wsparciu realizowanym w ramach działań 7.1, 7.2 w formach takich jak: kontrakt socjalny, program integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami) a także osoby w ich otoczeniu²¹⁴
9.	Instytucja pośrednicząca	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	Region słabiej rozwinięty
			4 905 000 EUR

²¹⁴ Za zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uznaje się:

- 1) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 2) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- 3) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016 r. poz. 1654 z późn. zm.);
- 5) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.);
- 6) osoby z niepełnosprawnością – osoby z niepełnosprawnością w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 lub uczniowie/dzieci z niepełnosprawnościami w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020;
- 7) członkowie gospodarstw domowych sprawujący opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z nich nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad osobą z niepełnosprawnością;
- 8) osoby niesamodzielne;
- 9) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- 10) osoby odbywające karę pozbawienia wolności w formie dozoru elektronicznego;
- 11) osoby korzystające z PO PŻ.

12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</i>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	10%
18.	Warunki uwzględnienia dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²¹⁵	<i>Poddziałanie 7.4.1</i>	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): Programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej.

²¹⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²¹⁶ ²¹⁷ (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.1	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.1	95 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.1	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.1	Minimum 50 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.1	Zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.1	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie</i> 7.4.1	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	<i>Poddziałanie</i> 7.4.1	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie</i> 7.4.1	Nie dotyczy

Poddziałanie 7.4.2 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra

²¹⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²¹⁷ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	<i>Poddziałanie 7.4.2</i>	Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra.
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	<i>Poddziałanie 7.4.2</i>	<p>Celem Poddziałania jest wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.</p> <p>Cel zostanie osiągnięty poprzez realizację wsparcia skierowanego do osób, wobec których typowe instrumenty aktywizacji zawodowej są niewystarczające głównie ze względu na wielowymiarowość społecznych problemów, które je bezpośrednio dotyczą. W ramach Działania przewiduje się realizację projektów skierowanych bezpośrednio do osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, które, poprzez udział w zajęciach i warsztatach prowadzonych w ramach centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej, warsztatów terapii zajęciowej, nabędą umiejętności radzenia sobie z problemami, pełnienia ról społecznych i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz samodzielnego poruszania się po otwartym rynku pracy. W miejscach, gdzie podmioty integracji społecznej nie występują, bądź ich ilość albo rodzaj wsparcia, jakie oferują, jest nieadekwatny do potrzeb społeczeństwa, przewidywane jest zakładanie takich podmiotów. Diagnoza sytuacji w województwie wykazała, że istnieje nagła potrzeba, by zwiększyć w regionie liczbę podmiotów integracji społecznej (z wyjątkiem WTZ), bowiem jednostki te udzielają kompleksowej pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Ważne w tym kontekście jest także poszerzenie oferty wsparcia i podniesienie jakości oferowanych usług istniejących podmiotów.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<i>Poddziałanie 7.4.2</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
4.	Lista wskaźników produktu	<i>Poddziałanie 7.4.2</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (CI).
5.	Typy projektów ²¹⁸	<i>Poddziałanie 7.4.2</i>	<ol style="list-style-type: none"> I. Wsparcie dla tworzenia podmiotów integracji społecznej tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej. II. Wsparcie dla działalności podmiotów integracji społecznej tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), przyczyniające się do zwiększenia miejsc w tych placówkach.
6.	Kategorie interwencji	<i>Poddziałanie 7.4.2</i>	109 - Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie
7.	Typ beneficjenta	<i>Poddziałanie 7.4.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – organizacje pozarządowe, – podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej). <p>Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem następujących Partnerów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,

²¹⁸ Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

			<ul style="list-style-type: none"> – organizacje pozarządowe, – podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej). – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – samorządowe instytucje kultury,
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	<ul style="list-style-type: none"> – Osoby określone w art. 1 ust 2 ustawy o zatrudnieniu socjalnym (z uwzględnieniem ust. 3) zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zgodnie z definicją zawartą w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 (z wyłączeniem osób odbywających karę pozbawiania wolności (nie dotyczy osób objętych dozorem elektronicznym) oraz osób, które brały udział we wsparciu realizowanym w ramach działań 7.1, 7.2 w formach takich jak: kontrakt socjalny, program integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami) a także osoby w ich otoczeniu²¹⁹
9.	Instytucja pośrednicząca	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	W ramach Działania 7.4.2 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST
10.	Instytucja wdrażająca	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Region słabiej rozwinięty 5 500 000 EUR

²¹⁹ Za zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uznaje się:

- 1) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 2) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- 3) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016 r. poz. 1654 z późn. zm.);
- 5) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.);
- 6) osoby z niepełnosprawnością – osoby z niepełnosprawnością w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 lub uczniowie/dzieci z niepełnosprawnościami w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020;
- 7) członkowie gospodarstw domowych sprawujący opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z nich nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad osobą z niepełnosprawnością;
- 8) osoby niesamodzielne;
- 9) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- 10) osoby odbywające karę pozbawienia wolności w formie dozoru elektronicznego;
- 11) osoby korzystające z PO PŻ.

12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	ZIT MOF Zielona Góra
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</i>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²²⁰	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): Programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej,

²²⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

			zawodowej.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²²¹ ²²² (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	95 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Minimum 50 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Zgodnie z <i>Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki	<i>Poddziałanie</i> 7.4.2	Nie dotyczy

²²¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²²² W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

	przyznawania		
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<i>Podziałanie</i> 7.4.2	Nie dotyczy

Działanie 7.5 Usługi społeczne

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 7.5	Usługi społeczne.
			<p>Celem Działania jest zwiększenie dostępności wysokiej jakości usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>Interwencja w ramach PI 9iv opierać się będzie na usługach społecznych ogólnego interesu polegających na wsparciu rodziny, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz rodzinnej pieczy zastępczej.</p> <p>W zakresie wsparcia rodziny (w tym dzieci i młodzieży) znajdują się usługi pomocy środowiskowej, usługi wspierające i interwencyjne ukierunkowane na wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, dysfunkcją i niewydolnością wychowawczą we właściwym pełnieniu ich funkcji. Niezbędne jest także wsparcie podmiotów oferujących usługi interwencyjne, tj. np. wsparcie dla tworzenia, adekwatnie do potrzeb lokalnych, nowych miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej i domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz powstawania nowych ośrodków interwencji kryzysowej, ze szczególnym uwzględnieniem ośrodków interwencji kryzysowej z miejscami schronienia, także dla osób doświadczających przemocy. Usługi interwencji kryzysowej będą świadczone jako jeden z elementów szerszego, kompleksowego wsparcia zdefiniowanego na podstawie indywidualnej diagnozy uczestników projektów w ramach aktywnej integracji.</p> <p>Realizowane będą również działania profilaktyczne w postaci pomocy w opiece i wychowaniu dzieci w formie placówek wsparcia dziennego, dotyczące wsparcia rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w opiece i wychowaniu dzieci w celu uniknięcia ich rozdzielania z rodziną biologiczną i umieszczenia w pieczy zastępczej (przy czym działania na rzecz tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w celu zwiększenia udziału rodziców w rynku pracy nie będą kwalifikowane w ramach OP 7 ze względu na uwzględnienie tego rodzaju interwencji w OP 6).</p>
2.	<p>Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania</p>	Działanie 7.5	<p>W zakresie wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej znajdują się usługi kształcenia i doskonalenia kompetencji osób sprawujących pieczę zastępczą oraz rozwój usług, towarzyszących procesowi usamodzielniania obejmujących zarówno rodziny naturalne (w tym objęte nadzorem kuratora), jak i kandydatów na rodziców zastępczych, rodziny zastępcze oraz otoczenie w/w osób.</p> <p>Równoległe do wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej realizowane będzie wsparcie dla rodzin naturalnych, które będzie mieć charakter kompleksowych programów mających na celu reintegrację społeczną i w dalszej perspektywie umożliwienie powrotu dziecka do rodziny.</p> <p>Dzieci z rodzin, których członkowie uczestniczą w różnych formach aktywizacji społecznej zostaną objęte opieką dzienną/świecicową.</p> <p>W zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnością i osób niesamodzielnich, w tym starszych, znajdują się usługi opiekuńcze, zarówno w miejscu zamieszkania, jak i poza nim, skierowane do osób z różnych względów zagrożonych wykluczeniem społecznym. Możliwe będzie wspieranie również rozwoju zintegrowanych usług zdrowotnych i społecznych (nie wykluczając form stacjonarnych).</p> <p>Realizacja ww. działań możliwa będzie poprzez organizację nowych i rozwijanie już istniejących placówek wsparcia dziennego, mieszkań chronionych/ wspomaganych. Wsparcie będzie dotyczyło usług w mieszkaniach treningowych – pobyt czasowy - różnego rodzaju usługi w formie treningów, nauki samodzielności, poradnictwa, pracy socjalnej, zmierzające do całkowitego usamodzielnienia dla różnych kategorii osób, oraz usług w mieszkaniach wspomaganych – pobyt stały dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, o częściowej lub całkowitej niesamodzielnosci i wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych.</p> <p>Ponadto, z punktu widzenia budowania społeczeństwa obywatelskiego i wzmocnienia podmiotowości obywateli, jak również ich aktywizacji w życiu społeczno-zawodowym, niezbędne jest zapewnienie wsparcia w postaci poradnictwa prawnego i obywatelskiego, poradnictwa rodzinnego i psychologicznego - ten rodzaj wsparcia będzie mógł być realizowany jedynie w</p>

			połączeniu z całym procesem reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Preferowane będą projekty realizowane przez organizacje pozarządowe we współpracy z instytucjami integracji i pomocy społecznej i/lub podmiotami ekonomii społecznej/ przedsiębiorstwami społecznymi, kompleksowe, o ponadlokalnej skali oddziaływania, wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat.
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 7.5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu. 2. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu. 3. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu.
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 7.5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie.
5.	Typy projektów ²²³	Działanie 7.5	<ol style="list-style-type: none"> I. Usługi w zakresie opieki nad dziećmi i młodzieżą w systemie opieki zastępczej²²⁴ w celu przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie społeczności lokalnych, poprzez m.in. działania profilaktyczne, które mają na celu ograniczyć umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej (praca z rodziną, pomoc w opiece i wychowaniu dzieci), kształcenie i doskonalenie kompetencji osób sprawujących i planujących sprawować pieczę zastępczą oraz rozwój usług towarzyszących procesowi usamodzielniania; II. Wsparcie rozwoju usług opiekuńczych i/lub asystenckich oraz zdrowotnych (jako uzupełnienie usług społecznych, o ile usługi te nie mogą zostać sfinansowane za środków publicznych) skierowanych do osób z różnych względów zagrożonych wykluczeniem społecznym, również w utworzonych mieszkaniach chronionych/wspomaganych; III. Wsparcie tworzenia miejsc pobytu w nowo tworzonych lub istniejących mieszkaniach o charakterze chronionym/wspomaganych dla osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Tworzone miejsca świadczenia usług mogą być miejscami stałego lub krótkookresowego pobytu dziennego, stałego lub krótkookresowego pobytu całodobowego. W przypadku tworzenia miejsc pobytu w innych formach mieszkań o charakterze wspomaganych, miejsca te są tworzone zgodnie z zasadami obowiązującymi dla usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności. Beneficjent zapewnia trwałość miejsc świadczenia usług; IV. Wsparcie rozwoju usług pomocy środowiskowej, usług wspierających i interwencyjnych dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; V. Zapewnienie dostępu do usług bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego, poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz pomoc w uzyskaniu informacji umożliwiających poruszanie się po różnych systemach wsparcia, z których korzystanie jest niezbędne dla sprawowania wysokiej jakości opieki dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (wyłącznie w połączeniu z całym procesem reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym).
6.	Kategorie interwencji	Działanie 7.5	112 - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
7.	Typ beneficjenta	Działanie 7.5	– jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i

²²³ Projekty realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

²²⁴ Możliwy zakres usług wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym działań na rzecz usamodzielnienia osób opuszczających pieczę zastępczą oraz podmioty uprawnione do realizacji tych usług określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

			<ul style="list-style-type: none"> – porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej).
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 7.5	<ul style="list-style-type: none"> – Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym²²⁵, zgodnie z definicją zawartą w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 (z wyłączeniem osób odbywających karę pozbawiania wolności - nie dotyczy osób objętych dozorem elektronicznym) a także osoby w ich otoczeniu²²⁶. – Osoby planujące sprawować pieczę zastępczą. – Osoby sprawujące pieczę zastępczą.
9.	Institucja pośrednicząca	Działanie 7.5	Nie dotyczy
10.	Institucja wdrażająca	Działanie 7.5	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 7.5	Region słabiej rozwinięty 10 741 306,00 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 7.5	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 7.5	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za	Działanie 7.5	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020

²²⁵ Za zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uznaje się:

- 1) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 2) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- 3) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016 r. poz. 1654 z późn. zm.);
- 5) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.);
- 6) osoby z niepełnosprawnością – osoby z niepełnosprawnością w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 lub uczniowie/dzieci z niepełnosprawnościami w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020;
- 7) członkowie gospodarstw domowych sprawujący opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z nich nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad osobą z niepełnosprawnością;
- 8) osoby niesamodzielne;
- 9) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- 10) osoby odbywające karę pozbawienia wolności w formie dozoru elektronicznego;
- 11) osoby korzystające z PO PŻ.

²²⁶ Wsparcie kierowane jest do otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, o ile odbywa się ono wraz ze wsparciem dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz jest niezbędne dla skutecznego wsparcia tych osób

	nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów		
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 7.5	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</i>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	Działanie 7.5	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 7.5	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 7.5	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²²⁷	Działanie 7.5	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²²⁸ ²²⁹ (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	85%

²²⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²²⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²²⁹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	95 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	Minimum 50 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	Zgodnie z <i>Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 7.5	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 7.5	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 7.5	Nie dotyczy

Działanie 7.6 Wsparcie dla OWES i ROPS we wzmacnianiu sektora ekonomii społecznej

Poddziałanie 7.6.1 Wsparcie rozwoju ES poprzez działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	Wsparcie rozwoju ES poprzez działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej
2.	Cele/ szczegółowy/e działania/ poddziałania	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	<p>Celem Działania jest wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w regionie, poprzez trwałą integrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz poprawę jakości funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.</p> <p>Rozwój sektora ekonomii społecznej warunkuje przede wszystkim wsparcie otoczenia przedsiębiorstw społecznych, których trudności rozwojowe różnią się od występujących w tradycyjnej przedsiębiorczości i wymagają szczególnej uwagi. Dlatego ważne jest zaprojektowanie działań skierowanych do instytucji powołanych do wspierania ekonomii społecznej w regionie, które wyposażą przedsiębiorców społecznych w wiedzę niezbędną do działalności gospodarczej, w tym w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi, stosowania przepisów prawnych, poszukiwania możliwości poszerzenia zakresu oferowanych usług i zdobywania zleceń, co pozwoli na rozwój i funkcjonowanie gospodarki społecznej w regionie. Instytucje te będą świadczyły usługi, zgodne z potrzebami PES, dotyczące animacji lokalnej, rozwoju ekonomii społecznej, zmierzające do inicjowania tworzenia nowych podmiotów i przedsiębiorstw społecznych oraz wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych. Poziom świadczonych usług będzie potwierdzony akredytacją w ramach systemu AKSES (system akredytacji i standardów działania instytucji wsparcia ekonomii społecznej). Ponadto, OWES będzie prowadził działania zmierzające do integrowania oferty różnych podmiotów ekonomii społecznej i zapewnienia odpowiedniej współpracy tych podmiotów w działaniach na rzecz osób wymagających wsparcia.</p> <p>Dodatkowo rola OWES w zakresie promocji ekonomii społecznej powinna bazować na pracy z urzędnikami różnych szczebli, biznesu. Praca ta powinna uwzględniać szukanie konkretnych rozwiązań dopasowanych do potrzeb i możliwości danego samorządu, a także prezentować dobre praktyki, szczególnie wśród tych gmin i powiatów, w których ekonomia społeczna odgrywa istotną rolę.</p> <p>Pomoc skierowana bezpośrednio do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym opierać się będzie na tworzeniu nowych oraz wzmocnieniu istniejących przedsiębiorstw społecznych poprzez zwiększanie w nich zatrudnienia za pomocą systemu dotacji, szkoleń, mentoringu i wsparcia pomostowego.</p> <p>Opis oraz typy projektów mogą ulec zmianie, ze względu na Krajowe wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020. Sugeruje się, aby działania w ramach ekonomii społecznej były komplementarne z proponowanymi w Działaniu 1.4 KPRES, tj. zrównoważony rozwój, solidarność pokoleń, polityka rodzinna, turystyka społeczna, budownictwo społeczne, lokalne produkty kulturowe oraz w kierunkach rozwoju określonych w strategii rozwoju województwa i w regionalnym planie działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
4.	Lista wskaźników produktu	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów ²³⁰	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	<ol style="list-style-type: none"> I. Świadczenie usług: <ol style="list-style-type: none"> a) animacyjnych, obejmujących m.in. działania o charakterze

²³⁰ Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

			<p>animacyjnym, umożliwiające tworzenie podmiotów obywatelskich i wsparcie dla ich rozwoju, budowę i wsparcie partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej oraz partycypacji społecznej, działania mające na celu wspieranie liderów i animatorów lokalnych;</p> <p>b) inkubacyjnych, służących, nabyciu wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania podmiotu ekonomii społecznej lub przedsiębiorstwa społecznego, obejmujące m.in. szkolenia i warsztaty, doradztwo prawne, biznesowe, finansowe, mentoring, coaching, tutoring, wizyty studyjne;</p> <p>c) biznesowych służące ich profesjonalizacji, obejmujące m.in.: umożliwienie dostępu do usług specjalistycznych m.in. prawnych, księgowych, marketingowych, doradztwo, w tym doradztwo biznesowe, zwiększenie konkurencyjności produktów przedsiębiorczości społecznej.</p> <p>dla wsparcia rozwoju ekonomii społecznej oraz podnoszenie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego pracowników PES, zgodnie z KPRES przez ośrodki wspierania ekonomii społecznej.</p> <p>II. Tworzenie miejsc pracy w sektorze przedsiębiorczości społecznej²³¹ poprzez m.in. wsparcie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej w następujących formach:</p> <p>a) udzielanie bezzwrotnych dotacji²³² na tworzenie miejsc pracy²³³ w przedsiębiorstwach społecznych w maksymalnej kwocie do 6-krotności przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy na stworzenie jednego miejsca pracy w przedsiębiorstwie społecznym połączone ze wsparciem pomostowym²³⁴ w formie finansowej lub w formie zindywidualizowanych usług, przy czym dotacja na jedno przedsiębiorstwo społeczne nie może przekroczyć sześćdziesięciokrotności przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy</p> <p>b) doradztwo (indywidualne i grupowe) w zakresie pozyskiwania przez podmioty ekonomii społecznej zewnętrznych źródeł finansowania,</p> <p>c) usługi służące nabyciu wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania PS, w szczególności związanych ze sferą ekonomiczną funkcjonowania PS: szkolenia, warsztaty, mentoring, coaching, tutoring, umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania PS,</p> <p>d) usługi służące dostarczaniu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji</p>
--	--	--	---

²³¹ Beneficjent zapewnia trwałość utworzonych miejsc pracy na okres co najmniej:

- 12 miesięcy od dnia utworzenia miejsca pracy,
- 6 miesięcy od zakończenia wsparcia pomostowego w formie finansowej - w przypadku przedłużenia wsparcia pomostowego w formie finansowej powyżej 6 miesięcy lub przyznania wyłącznie wsparcia pomostowego w formie finansowej (bez dotacji).

W okresie trwałości zakończenie zatrudnienia danej osoby na nowo utworzonym stanowisku pracy może nastąpić wyłącznie z przyczyn leżących po stronie pracownika, przy czym nie może się to wiązać z likwidacją miejsca pracy.

²³² Dotacja jest przyznawana na podstawie biznesplanu.

²³³ Tworzenie miejsc pracy może odbywać się poprzez:

- tworzenie nowych przedsiębiorstw społecznych;
- tworzenie nowych miejsc pracy w istniejących przedsiębiorstwach społecznych;
- tworzenie nowych miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej, wyłącznie pod warunkiem przekształcenia tych podmiotów w przedsiębiorstwa społeczne;

²³⁴ Zakres i intensywność wsparcia pomostowego oraz okres jego świadczenia, a także jego wysokość, w przypadku wsparcia finansowego, są dostosowane do indywidualnych potrzeb przedsiębiorstwa społecznego. Wsparcie pomostowe w formie finansowej jest świadczone przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy od dnia utworzenia miejsca pracy, może być przedłużone nie dłużej jednak niż do 12 miesięcy, z zachowaniem zasad trwałości. Wsparcie pomostowe w formie finansowej jest przyznawane miesięcznie w wysokości niezbędnej do sfinansowania podstawowych kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego, jednak nie większej niż wielokrotność o liczbę utworzonych miejsc pracy kwota minimalnego wynagrodzenia w rozumieniu przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Zaleca się, by finansowanie pomostowe było stopniowo zmniejszane, zwłaszcza w przypadku wsparcia pomostowego w formie finansowej wydłużonego do 12 miesięcy. Wsparcie pomostowe w formie zindywidualizowanych usług jest ukierunkowane w szczególności na wzmocnienie kompetencji biznesowych przedsiębiorstwa.

			<p>zawodowych potrzebnych do pracy w PS (adekwatnie do potrzeb i roli danej osoby w PS): szkolenia umożliwiające nabycie i rozwijanie kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym,</p> <p>e) usługi wsparcia o charakterze reintegracyjnym – w zależności od indywidualnych potrzeb dla osób otrzymujących dotację, w szczególności doświadczającym wykluczenia społecznego</p> <p>Typy I i II stosowane są łącznie (obligatoryjnie)</p>
6.	Kategorie interwencji	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	113 - Promowanie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz gospodarki społecznej i gospodarki solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia
7.	Typ beneficjenta	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	<ul style="list-style-type: none"> – ośrodki wsparcia ekonomii społecznej <u>posiadające akredytację ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego dla wszystkich typów usług wsparcia ekonomii społecznej wskazanych w KPRES,</u> – podmiot lub partnerstwo świadczący usługi wsparcia ekonomii społecznej nieposiadający akredytacji, o ile uzyska taką akredytację przed zawarciem umowy o dofinansowanie projektu
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	<ul style="list-style-type: none"> – podmioty ekonomii społecznej, w szczególności przedsiębiorstwa społeczne, ich pracownicy i kierownictwo;; – osoby fizyczne (w szczególności osoby wykluczone i zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, osoby planujące założenie PES lub podjęcie pracy w PES); – partnerzy społeczni i gospodarczy, w tym przedsiębiorcy, – osoby prawne planujące utworzenie miejsc pracy w sektorze ES lub wsparcie ich funkcjonowania; – przedstawiciele jednostek sektora finansów publicznych,
9.	Institucja pośrednicząca	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	Nie dotyczy
10.	Institucja wdrażająca	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	Region słabiej rozwinięty
			14 161 419 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<i>Poddziałanie 7.6.1</i>	<p>Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.</i></p> <p>Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</i></p> <p>Usługi wsparcia podmiotów ekonomii społecznej realizowane będą przez akredytowane, w systemie AKCES na teren województwa lubuskiego, ośrodki wsparcia ekonomii społecznej.</p> <p>OWES współpracuje z Beneficjentami projektów w ramach działań poddziałań 7.1, 7.2, 7.3, 7.4.1, 7.4.2, 7.5 w celu wspierania tworzenia miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym szczególnie osób wychodzących z CIS, WTZ, placówek opiekuńczo-wychowawczych, zakładów poprawczych i innych tego typu placówek.</p>

			OWES współpracuje z właściwymi terytorialnie PUP w zakresie przyznawania dotacji na tworzenie miejsc pracy w nowych i istniejących przedsiębiorstwach społecznych, a obowiązek współpracy dotyczy każdej ze stron w równym stopniu. OWES współpracuje z regionalnym koordynatorem rozwoju ekonomii społecznej (ROPS), z którym wspólnie ustalają plan i zasady współpracy oraz realizacji wspólnych inicjatyw.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem. Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²³⁵	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): dotacje na doradztwo, szkolenia, dotacje na tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego pracowników podmiotów ekonomii społecznej.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{236 237} (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	85 %

²³⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²³⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	95 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie</i> 7.6.1	Nie dotyczy

Poddziałanie 7.6.2 Koordynacja ekonomii społecznej - ROPS

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	<i>Poddziałanie</i> 7.6.2	Koordynacja ekonomii społecznej - ROPS
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	<i>Poddziałanie</i> 7.6.2	<p>Cel:</p> <p>Celem działania jest rozwój i poprawa funkcjonowania sektora ekonomii społecznej w regionie poprzez zapewnienie komplementarności, spójności i trwałości rozwiązań ekonomii społecznej, wspieranych m.in. ze środków z EFS.</p> <p>Koordynacja oznacza budowanie sieci powiązań pomiędzy projektami i beneficjentami, tworzenie systemu wymiany informacji, wiedzy i doświadczeń, które pozwolą na wdrażanie rozwiązań przynoszących trwałe i efektywne rezultaty w postaci funkcjonowania partnerstw różnych interesariuszy skupionych wokół obszaru ekonomii społecznej i konkretnych wyzwań dotyczących danych</p>

(Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²³⁷ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

			<p>problemów. Pozwoli to na zmniejszenie rozproszenia systemu i ograniczenie możliwości dublowania się działań i kosztów w regionie.</p> <p>ROPS zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i KPRES jest odpowiedzialny za koordynację działań władzy publicznej w zakresie realizacji regionalnego programu ekonomii społecznej oraz merytorycznie określa kierunki, preferencje i procedury wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Polityka w zakresie ekonomii społecznej w województwie lubuskim jest i będzie prowadzona przez liczne i zróżnicowane podmioty. Część z nich działa tylko lokalnie, część obejmuje cały region. Powstaje w związku z tym pilna potrzeba koordynacji i scalania wskazanych działań, poprzez synchronizację systemu ekonomii społecznej. m.in. bieżącą analizę sytuacji w tym obszarze, sprawdzenie czy działania przyniosą zamierzone efekty oraz ewentualnie wprowadzanie korekt podejmowanych działań.</p> <p>Badania prowadzone przez ROPS w 2014r. oraz diagnoza przeprowadzona w ramach opracowywania Lubuskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej wykazały, że zarówno podmioty ekonomii społecznej jak i inne instytucje i organizacje działające w tym obszarze oczekują koordynacji ze strony powołanych do tego instytucji. Brak lub niewystarczająca współpraca pomiędzy poszczególnymi beneficjentami oraz brak koordynacji ich działań w województwie sprawia, że w niektórych obszarach potrzeby są niezaspokajane, w innych zaś beneficjenci rywalizują o uczestnictwo w projekcie. Brak spójności działań, podejmowanie działań poza istniejącymi strukturami, skutkuje niską trwałością wsparcia, skutecznością i efektywnością.</p> <p>Planowany do realizacji projekt ma na celu odpowiedź na zidentyfikowane problemy poprzez podniesienie jakości i dostępności wsparcia realizowanego przez beneficjentów na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w obszarze ekonomii społecznej. Ponadto służyć ma zapewnieniu skuteczności, efektywności, trwałości i komplementarności działań współfinansowanych m.in. ze środków EFS</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Brak wskaźników programowych. Wskaźniki specyficzne zostaną określone w dokumentacji naboru.
4.	Lista wskaźników produktu	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Brak wskaźników programowych. Wskaźniki specyficzne zostaną określone w dokumentacji naboru.
5.	Typy projektów ²³⁸	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	<p>Typ I – Koordynacja sektora ekonomii społecznej w regionie oraz tworzenie regionalnych i lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej przez ROPS, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) tworzenie regionalnych sieci współpracy OWES działających w regionie, w tym w szczególności poprzez organizowanie regionalnych spotkań sieciujących dla OWES, umożliwiających wymianę informacji pomiędzy ośrodkami na temat podejmowanych działań, postępów i problemów w realizacji wsparcia, stosowanych rozwiązaniach i metodach pracy itp., a także agregowanie informacji na temat działalności OWES i wyników ich pracy na poziomie całego regionu oraz uspołnianie i synchronizowanie tych działań w regionie. Wspieranie działań OWES nakierowanych na jednostki samorządu terytorialnego; b) tworzenie lub dofinansowanie wspólnych przedsięwzięć regionalnych sieci podmiotów ekonomii społecznej (klastry, franczyzy) oraz włączanie podmiotów ekonomii społecznej w istniejące na poziomie regionalnym organizacje branżowe (sieci, klastry); c) tworzenie regionalnych sieci kooperacji podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym (CIS, KIS, ZAZ, WTZ), mających umożliwić wzajemne uczenie się i wymianę informacji oraz wsparcie tych podmiotów w osiąganiu standardów usług; d) inicjowanie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej, podmiotów ekonomii społecznej, w tym o charakterze reintegracyjnym, OWES dla zwiększenia synergii działań podejmowanych przez te

²³⁸ Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

			<p>podmioty w procesie aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej m.in. w celu zapewnienia ciągłości procesu reintegracyjnego, a także współpracy ww. podmiotów z innymi podmiotami takimi jak szkoły, uczelnie wyższe, instytucje rynku pracy, przedsiębiorstwa) m.in. w celu zwiększenia liczby staży i praktyk w podmiotach ekonomii społecznej czy też w typowych przedsiębiorstwach;</p> <p>e) budowanie powiązań pomiędzy systemem edukacji, nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie regionalnym (spotkania, warsztaty, doradztwo, wymiana informacji), udział we wspólnych konkursach i wydarzeniach z organizacjami pracodawców i przedsiębiorców, szkół, w tym szkół wyższych i instytutów naukowych) w celu nawiązania stałej współpracy.</p> <p>f) organizacja przedsięwzięć służących zwiększaniu widoczności podmiotów ekonomii społecznej jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej na poziomie regionalnym (np. targi ekonomii społecznej, finansowanie udziału PS i PES w targach i wystawach regionalnych o charakterze gospodarczym, sprzedaż produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej za pomocą jednego regionalnego portalu lub portali branżowych);</p> <p>g) współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami lokalnymi, w szczególności podmiotami ekonomii społecznej, w zakresie tworzenia lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej lub lokalnych planów udziału podmiotów ekonomii społecznej w rozwoju usług społecznych (spotkania, wymiana informacji, dobre praktyki, doradztwo), uwzględniania aspektów społecznych w zamówieniach publicznych, zlecenia zadań PES;</p> <p>h) wspieranie realizacji przez podmioty ekonomii społecznej usług użyteczności publicznej i współpraca z OWES w tym zakresie;</p> <p>i) zapewnienie funkcjonowania Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, o którym mowa w KPRES, i organizowanie jego prac oraz tworzenie możliwości współpracy kluczowych interesariuszy w zakresie kreowania rozwoju ekonomii społecznej w regionie;</p> <p>j) wyznaczanie kierunków rozwoju ekonomii społecznej, aktualizacja regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej;</p> <p>k) reprezentowanie interesów sektora ekonomii społecznej na poziomie regionalnym oraz włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województwa w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem przedsiębiorczości oraz innowacji, rozwojem usług użyteczności publicznej oraz innymi priorytetami, w ramach których jest możliwy regionalny rozwój ekonomii społecznej,</p> <p>l) ewaluacja działań OWES;</p> <p>m) weryfikacja statusu i prowadzenie spisu przedsiębiorstw społecznych na zasadach określonych w Wytocznych zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020.</p>
6.	Kategorie interwencji	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	113 - Promowanie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz gospodarki społecznej i gospodarki solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia
7.	Typ beneficjenta	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Województwo Lubuskie/Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> – ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, – podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, – osoby fizyczne (w szczególności osoby wykluczone i zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym), – podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych, – jednostki administracji rządowej, – jednostki samorządu terytorialnego, – instytucje rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej, – przedsiębiorcy, – uczelnie wyższe,

			– szkoły.
9.	Institucja pośrednicząca	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Nie dotyczy
10.	Institucja wdrażająca	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Region słabiej rozwinięty
			1 000 000 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Tryb pozakonkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej</i> . Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</i> . Średnioroczne wydatki na działania koordynacyjne w obszarze ekonomii społecznej nie mogą być wyższe niż 720 000 zł.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-financjowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<i>Poddziałanie 7.6.2</i>	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.

20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²³⁹	<i>Poddziałanie</i> 7.6.2	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{240 241} (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.2	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.2	85 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.2	15%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.2	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.2	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 7.6.2	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie</i> 7.6.2	Nie dotyczy

²³⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²⁴⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁴¹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	<i>Podziałanie</i> 7.6.2	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<i>Podziałanie</i> 7.6.2	Nie dotyczy

2.8 OŚ PRIORYTETOWA 8. NOWOCZESNA EDUKACJA

Numer Działania / Poddziałania	Nazwa Działania / Poddziałania
8.1	Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej.
8.1.1	<i>Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej - projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
8.1.2	<i>Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski</i>
8.1.3	<i>Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Zielona Góra</i>
8.2	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych.
8.2.1	<i>Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - projekty realizowane poza formułą ZIT.</i>
8.2.2	<i>Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Gorzów Wielkopolski</i>
8.2.3	<i>Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Zielona Góra</i>
8.3	Upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych.
8.4	Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego.
8.4.1	<i>Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego - projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
8.4.2	<i>Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego, realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski</i>
8.5	Doskonalenie umiejętności zawodowych osób dorosłych.

OGÓLNE ZESTAWIENIE INFORMACJI NT. OSI PRIORYTETOWEJ		
1	Numer i nazwa osi priorytetowej	OŚ PRIORYTETOWA 8. NOWOCZESNA EDUKACJA (Cel tematyczny 10) Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie
2	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny OP 8: Poprawa jakości kształcenia w regionie.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach. 2. Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. 3. Upowszechnienie kształcenia ustawicznego osób dorosłych, w tym będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. 4. Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego. 5. Zwiększenie umiejętności zawodowych osób dorosłych. <p>Analiza zawarta w Programie wskazuje w szczególności na potrzebę zintegrowania kształcenia z rynkiem pracy, co staje się kluczowym wyzwaniem dla systemu oświaty. Jest to proces niezwykle skomplikowany ze względu na dynamiczne zmiany zachodzące w gospodarce i społeczeństwie. System nauczania powinien zwiększać</p>

		<p>swój zasięg obejmując wsparciem osoby na każdym etapie życia – począwszy od edukacji przedszkolnej, na kształceniu osób dorosłych (formalnym i pozaformalnym) skończywszy. Nie może jednak być to system jednokierunkowy lecz powinien dawać umiejętności i wiedzę pozwalającą na możliwie szybkie przekwalifikowanie się w przyszłości. Istotnym elementem systemu powinno być likwidowanie barier, zarówno geograficznych, jak i społecznych, finansowych i zdrowotnych, w dostępie do edukacji. Wyrównanie szans w dostępie do edukacji bezpośrednio wpływa bowiem na wyrównanie szans na rynku pracy.</p> <p>Problem wyrównywania szans zaczyna się wcześniej niż obowiązek szkolny. Niewystarczająca ilość przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego jest jedną z przyczyn problemu, jakim jest niewystarczający poziom upowszechnienia usług wczesnej edukacji w regionie. W Polsce nadal brak jest tradycji w korzystaniu z tych usług, również ze względu na wciąż obecne wzorce kulturowe preferujące wychowanie dziecka w rodzinie. Dlatego niezbędne jest angażowanie rodziców w proces dydaktyczno-wychowawczy. Wobec powyższego, wsparcie w ramach 8. Osi Priorytetowej skoncentrowane będzie na tworzeniu nowych miejsc edukacji przedszkolnej przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiej jakości oferty edukacyjnej.</p> <p>W ramach 8. Osi zaplanowano również działania służące zmniejszaniu nierówności w jakości edukacji (kształcenia i szkolenia) na terenach miejskich i wiejskich oraz niwelowaniu różnic poziomu szkolnictwa ogólnego i zawodowego. Priorytetem staje się wysoka jakość nauczania i kompetencji uzyskiwanych przez uczniów. Zadaniem szkoły jest kształtowanie, w większym niż dotychczas stopniu, kluczowych kompetencji potrzebnych w wielu zawodach, praktyczne zapoznawanie uczących się z rynkiem pracy i instytucjami społeczeństwa obywatelskiego oraz przygotowywanie do aktywnego uczenia się przez całe życie. Niezwykle ważna jest indywidualizacja procesu kształcenia, co jest konieczne, by odpowiedzieć na specyficzne potrzeby poszczególnych uczniów w ramach szkół, które stają się wewnętrznie bardziej zróżnicowane. Indywidualizacja powinna być stałym elementem pracy szkoły i nauczycieli, oznaczającym zainteresowanie potrzebami każdego dziecka. Osobiste predyspozycje, talenty, zainteresowania, bariery i trudności do pokonania dotyczą w większym lub mniejszym stopniu każdego ucznia. Dominujący w większości szkół model pracy nie odpowiada na to wyzwanie, a utrwalony tradycyjny model pracy nauczyciela z grupą uczniów w systemie klasowo-lekcyjnym w małym stopniu sprzyja indywidualizacji procesu kształcenia.</p> <p>Potrzebne jest również dokonanie zmian w funkcjonowaniu szkoły w kontekście zmian cywilizacyjnych związanych z potrzebą rozwoju kompetencji cyfrowych, społecznych, kreatywnego myślenia, przedsiębiorczości czy umiejętności współpracy. W polskich szkołach nadal większe znaczenie odgrywa nauczanie podręcznikowe, często oderwane od praktyki, które koncentruje się na nabywaniu wiedzy pamięciowej, a nie na rozwijaniu użytecznych umiejętności. Ponadto, przygotowanie szkół do wykorzystywania ICT w procesie kształcenia oraz przygotowanie nauczycieli do wykorzystywania ICT w nauczaniu, nadal nie jest standardem. Dlatego kluczowym działaniem dla poprawy kompetencji cyfrowych młodzieży jest przede wszystkim doskonalenie umiejętności nauczycieli w celu stosowania w większym stopniu interaktywnych metod pracy w nauczaniu wszystkich przedmiotów, nie tylko informatyki.</p> <p>Jednocześnie niezwykle istotnym jest stworzenie takich mechanizmów, które wyeliminują lub zniwelują czynniki utrudniające uczestnictwo w procesie kształcenia. Polityka wyrównywania szans edukacyjnych powinna zatem wzmocnić działania instytucji oświatowych ukierunkowane na pomoc tym uczniom, którzy ze względu na czynniki ekonomiczne, społeczne czy kulturowe nie funkcjonują prawidłowo w systemie oświaty. Dotyczy to przede wszystkim uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, niskich osiągnięciach w nauce, uczniów z niepełnosprawnościami, uczniów pochodzących z rodzin patologicznych oraz uczniów, którzy przedwcześnie opuścili system szkolnictwa.</p> <p>W perspektywie kolejnych lat niezbędne jest podniesienie jakości i atrakcyjności szkolnictwa zawodowego tak, aby w większym stopniu odpowiadało na potrzeby nowoczesnego rynku pracy. Pracodawcy wymieniają trudność znalezienia pracowników o potrzebnych im kompetencjach jako jedną z głównych barier rozwoju swoich firm. Dlatego konieczne jest zaangażowanie ich w większym stopniu w proces kształcenia praktycznego uczniów.</p> <p>Zmiany gospodarcze, globalny charakter rynku oraz zwiększona dynamika likwidowania i tworzenia miejsc pracy wskazuje na konieczność upowszechniania</p>
--	--	---

		<p>edukacji dorosłych. Wymagania w zakresie kompetencji i kwalifikacji pracowników będą stale wzrastać i będą dotyczyły wszystkich poziomów zatrudnienia. Mimo wysokiego zainteresowania Polaków uczeniem się formalnym, uczestnictwo osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu istotnie spada po zakończeniu tego procesu. Nadal nie istnieją utrwalone wzorce uczenia się dorosłych, którzy dotychczas najczęściej wybierali trwające nawet 2–3 lata szkoły zawodowe dla dorosłych, choć bardziej elastyczną i efektywną dla nich formą uczenia się są krótkie formy i kursy. W województwie, podobnie jak w całym kraju, niewielka część osób w wieku 25–64 lat uczestniczy w kształceniu lub szkoleniu.</p> <p>Możliwość dofinansowania edukacji osób dorosłych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w POKL 2007-2013 często nie opierała się na trafności w odniesieniu do realnie istniejących luk kompetencyjnych w województwie. Wielokrotnie podkreślano też wątpliwą jakość i skuteczność szkoleń czy innych działań edukacyjnych realizowanych w oparciu o te środki. Ponadto przedsiębiorcy mieli ograniczony wpływ na wybór oferty szkoleniowej. Dlatego też wsparcie w ramach 8. Osi opierać się będzie na popytowym systemie dystrybucji usług rozwojowych, tak, by osoba ucząca się mogła dokonać mądrego wyboru swojej inwestycji edukacyjnej. Bez istnienia takiego systemu prowadzenie efektywnych działań wyprzedzających, jak również doraźnych działań na rzecz równowagi rynku, jest mało efektywne.</p> <p>Wyrównanie szans edukacyjnych, wsparcie w postaci doradztwa edukacyjno-zawodowego, wzrost jakości edukacji oraz racjonalizacja wyboru ścieżki edukacyjnej powinna doprowadzić do lepszego dopasowania podażowej i popytowej strony rynku pracy, podnosząc potencjał rozwojowy gospodarki.</p>	
3	Charakter osi	Nie dotyczy	
4	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Społeczny	79 854 611 EUR
5	Institucja zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 8.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej

Poddziałanie 8.1.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej - projekty realizowane poza formułą ZIT

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej - projekty realizowane poza formułą ZIT.
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	<p>Celem Poddziałania jest zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach.</p> <p>W ramach Działania realizowane będą projekty przyczyniające się do zwiększenia liczby miejsc realizacji wychowania przedszkolnego. Powszechnemu dostępowi do edukacji przedszkolnej powinna towarzyszyć wysokiej jakości oferta edukacyjna.</p> <p>Do istotnych barier w rozwoju wychowania przedszkolnego zaliczyć można nierównomierną sieć placówek wychowania przedszkolnego w województwie. Dlatego szczególnie ważne jest wyrównanie dysproporcji w dostępności do przedszkoli pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi.</p> <p>Edukacja przedszkolna stanowi podstawę dalszego kształcenia, a dobry start szkolny decyduje o dalszych losach edukacyjnych człowieka. W okresie wczesnego dzieciństwa możliwości rozwojowe dzieci są największe. Dotyczy to w szczególności sposobu dzieci z niepełnosprawnościami, u których możliwie wczesna edukacja przedszkolna ma znaczenie rehabilitacyjne oraz zapobiega wykluczeniu społecznemu rodziny umożliwiając rodzicom, zwłaszcza matkom, aktywność zawodową i pełnienie innych ról społecznych. Ponadto wiek przedszkolny jest tym momentem, kiedy najskuteczniej i najłatwiej jest niwelować różnice wynikające z wpływu środowiska rodzinnego.</p> <p>Jakość edukacji na tym poziomie, różnorodność zajęć i wysokie kwalifikacje kadry pedagogicznej w przedszkolach mają bezpośredni wpływ na właściwy rozwój edukacyjny dziecka oraz płynne i bezkonfliktowe przejście do etapu szkoły podstawowej. Ważne jest także zaangażowanie rodziców w proces dydaktyczno-wychowawczy.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	1. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.
4.	Lista wskaźników produktu	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	<ol style="list-style-type: none"> Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	<ol style="list-style-type: none"> Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, w istniejących lub nowo utworzonych OWP²⁴² (również specjalnych i integracyjnych). Dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami lub realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w wychowaniu przedszkolnym poprzez wyrównanie deficytu wynikającego z niepełnosprawności. Działania te

²⁴² Dofinansowanie działalności bieżącej nowo utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego ze środków EFS możliwe jest przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Beneficjent będzie zobowiązany do zachowania trwałości utworzonych w ramach projektu miejsc wychowania przedszkolnego, przez okres co najmniej 2 lat od daty zakończenia realizacji projektu, określonej w umowie o dofinansowanie projektu. Trwałość jest rozumiana jako instytucjonalna gotowość OWP do świadczenia usług przedszkolnych w ramach utworzonych w projekcie miejsc wychowania przedszkolnego finansowana ze środków innych niż europejskie.

			<p>mogą być realizowane samodzielnie.</p> <p>III. Rozszerzenie oferty OWP o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów²⁴³</p> <ol style="list-style-type: none"> zajęcia specjalistyczne, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach: korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne oraz inne zajęcia o charakterze terapeutycznym; zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju w rozumieniu Prawa oświatowego; zajęcia stymulujące rozwój psychoruchowy np. gimnastyka korekcyjna, <p>IV. Wydłużenie godzin pracy OWP.</p> <p>V. Doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego, do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym w szczególności z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami, w tym radzenia sobie w sytuacjach trudnych:</p> <ol style="list-style-type: none"> kursy i szkolenia doskonalące, w tym z wykorzystaniem pracy trenerów przeszkolonych w ramach PO WER oraz studia podyplomowe spełniające wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 131); wspieranie istniejących, budowanie nowych i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; współpracę ze specjalistycznymi ośrodkami np. specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, OWP i szkołami kształcącymi dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami. <p>VI. Kształtowanie i rozwijanie u dzieci w wieku przedszkolnym kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy²⁴⁴</p> <p>Wymagana jest realizacja I i/lub II typu projektu. Typy projektów III-V mogą występować jedynie jako uzupełnienie działań realizowanych w konkretnym OWP w typach I i/lub II. Typ VI może występować wyłącznie jako odrębny typ projektu.</p>
6.	Kategorie interwencji	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	115 - Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
7.	Typ beneficjenta	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły, przedszkola i placówki (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe) i ich organy prowadzące. <p>Jednostki tworzące Związki ZIT Gorzów Wlkp. i ZIT Zielona Góra mogą występować o środki w ramach Poddziałania 8.1.1. Łączna kwota dofinansowania</p>

²⁴³ Finansowanie realizacji dodatkowych zajęć w OWP, w których zostały utworzone nowe miejsca wychowania przedszkolnego lub dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami odbywa się przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

²⁴⁴ Projekty mogą obejmować również doskonalenie umiejętności i kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u dzieci w wieku przedszkolnym, kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy.

			dla wszystkich projektów jednostek tworzących dany Związek ZIT (ZIT Gorzów Wlkp. lub ZIT Zielona Góra) w ramach Poddziałania 8.1.1 nie może przekroczyć 3 mln. zł (łącznie oba Związki ZIT - 6 mln zł).
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	<ul style="list-style-type: none"> – dzieci w wieku przedszkolnym, określonym w ustawie Prawo oświatowe; – nowo utworzone i istniejące OWP, w tym, specjalne i integracyjne; – nauczyciele zatrudnieni w OWP, w tym w specjalnych i integracyjnych.
9.	Institucja pośrednicząca	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Nie dotyczy
10.	Institucja wdrażająca	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Region słabiej rozwinięty
			13 800 000 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020</i> . Łączny limit wydatków związanych z zakupem sprzętu nie może przekroczyć 20% wartości projektu.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	do 20% Wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych, będzie każdorazowo określany przez IZ RPO w dokumentacji konkursowej
18.	Warunki uwzględnienia dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.

20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁴⁵	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	W przypadku wystąpienia pomocy publicznej lub pomocy <i>de minimis</i> zastosowanie mają następujące akty prawne: <ul style="list-style-type: none"> – Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020 – ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i> – ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁴⁶ ²⁴⁷ (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	85 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	15%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.

²⁴⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²⁴⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁴⁷ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie 8.1.1</i>	Nie dotyczy

Poddziałanie 8.1.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski.
2.	Cell/szczególowl/e dzialania/ poddzialania	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	<p>Celem Poddziałania jest zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach.</p> <p>Współczesny świat generuje nieznanne wcześniej problemy, które tworzą bardzo skomplikowany kontekst działania dla wszystkich instytucji edukacyjnych.</p> <p>W ramach działania podjęte będą działania upowszechniające i podnoszące jakość edukacji przedszkolnej na terenie MOF GW.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	1. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.
4.	Lista wskaźników produktu	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	1. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej. 2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie. 3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	I. Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, w istniejących lub nowo utworzonych OWP ²⁴⁸ (również specjalnych i integracyjnych). II. Dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami lub realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w wychowaniu przedszkolnym poprzez wyrównanie deficytu wynikającego z niepełnosprawności. Działania te mogą być realizowane samodzielnie. III. Rozszerzenie oferty OWP o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów ²⁴⁹ <ol style="list-style-type: none"> a) zajęcia specjalistyczne, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy

²⁴⁸ Dofinansowanie działalności bieżącej nowo utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego ze środków EFS możliwe jest przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Beneficjent będzie zobowiązany do zachowania trwałości utworzonych w ramach projektu miejsc wychowania przedszkolnego, przez okres co najmniej 2 lat od daty zakończenia realizacji projektu, określonej w umowie o dofinansowanie projektu. Trwałość jest rozumiana jako instytucjonalna gotowość OWP do świadczenia usług przedszkolnych w ramach utworzonych w projekcie miejsc wychowania przedszkolnego finansowana ze środków innych niż europejskie.

²⁴⁹ Finansowanie realizacji dodatkowych zajęć w OWP, w których zostały utworzone nowe miejsca wychowania przedszkolnego lub dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami odbywa się przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

			<p>psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach: korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne oraz inne zajęcia o charakterze terapeutycznym;</p> <p>b) zajęcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju w rozumieniu Prawa oświatowego;</p> <p>c) zajęcia stymulujące rozwój psychoruchowy np. gimnastyka korekcyjna,</p> <p>IV. Wydłużenie godzin pracy OWP.</p> <p>V. Doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego, do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym w szczególności z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami, w tym radzenia sobie w sytuacjach trudnych:</p> <p>a) kursy i szkolenia doskonalące, w tym z wykorzystaniem pracy trenerów przeszkolonych w ramach PO WER oraz studia podyplomowe spełniające wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 131);</p> <p>b) wspieranie istniejących, budowanie nowych i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli;</p> <p>c) współpracę ze specjalistycznymi ośrodkami np. specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, OWP i szkołami kształcącymi dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami.</p> <p>VI. Kształtowanie i rozwijanie u dzieci w wieku przedszkolnym kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy²⁵⁰</p> <p>Wymagana jest realizacja I i/lub II typu projektu. Typy projektów III-V mogą występować jedynie jako uzupełnienie działań realizowanych w konkretnym OWP w typach I i/lub II. Typ VI może występować wyłącznie jako odrębny typ projektu</p>
6.	Kategorie interwencji	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	115 - Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
7.	Typ beneficjenta	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – szkoły, przedszkola i placówki (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe) i ich organy prowadzące. <p>Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem następujących Partnerów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – szkoły, przedszkola i placówki (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe) i ich organy prowadzące, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – podmioty ekonomii społecznej, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – organizacje pozarządowe, – samorządowe instytucje kultury, – instytucje rynku pracy.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	– dzieci w wieku przedszkolnym, określonym w ustawie Prawo oświatowe;

²⁵⁰ Projekty mogą obejmować również doskonalenie umiejętności i kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u dzieci w wieku przedszkolnym, kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy.

	wsparcia		<ul style="list-style-type: none"> – nowo utworzone i istniejące OWP, w tym, specjalne i integracyjne; – nauczyciele zatrudnieni w OWP, w tym w specjalnych i integracyjnych..
9.	Instytucja pośrednicząca	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	W ramach Działania 8.1.2 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST
10.	Instytucja wdrażająca	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Region słabiej rozwinięty
			557 500 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	ZIT Gorzów Wielkopolski
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</i> Limit wydatków związanych z wyposażeniem ośrodków wychowania przedszkolnego w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji nie przekroczy 20% wartości projektu.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	20%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.

20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁵¹	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	W przypadku wystąpienia pomocy publicznej lub pomocy <i>de minimis</i> zastosowanie mają następujące akty prawne: <ul style="list-style-type: none"> – Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020 – ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i> – ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁵² ²⁵³ (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	85 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	15%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Zgodnie z <i>Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>

²⁵¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²⁵² Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁵³ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie 8.1.2</i>	Nie dotyczy

Poddziałanie 8.1.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Zielona Góra

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Zielona Góra.
2.	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	Celem Poddziałania jest zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	1. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.
4.	Lista wskaźników produktu	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	1. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej. 2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie. 3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	I. Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, w istniejących lub nowo utworzonych OWP ²⁵⁴ (również specjalnych i integracyjnych). II. Dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami lub realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w wychowaniu przedszkolnym poprzez wyrównanie deficytu wynikającego z niepełnosprawności. Działania te mogą być realizowane samodzielnie. III. Rozszerzenie oferty OWP o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów ²⁵⁵ a) zajęcia specjalistyczne, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach: korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne oraz inne zajęcia o charakterze terapeutycznym; b) zajęcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju w rozumieniu Prawa oświatowego; c) zajęcia stymulujące rozwój psychoruchowy np. gimnastyka korekcyjna, IV. Wydłużenie godzin pracy OWP. V. Doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli

²⁵⁴ Dofinansowanie działalności bieżącej nowo utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego ze środków EFS możliwe jest przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Beneficjent będzie zobowiązany do zachowania trwałości utworzonych w ramach projektu miejsc wychowania przedszkolnego, przez okres co najmniej 2 lat od daty zakończenia realizacji projektu, określonej w umowie o dofinansowanie projektu. Trwałość jest rozumiana jako instytucjonalna gotowość OWP do świadczenia usług przedszkolnych w ramach utworzonych w projekcie miejsc wychowania przedszkolnego finansowana ze środków innych niż europejskie.

²⁵⁵ Finansowanie realizacji dodatkowych zajęć w OWP, w których zostały utworzone nowe miejsca wychowania przedszkolnego lub dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami odbywa się przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

			<p>ośrodków wychowania przedszkolnego, do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym w szczególności z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami, w tym radzenia sobie w sytuacjach trudnych:</p> <ol style="list-style-type: none"> kursy i szkolenia doskonalące, w tym z wykorzystaniem pracy trenerów przeszkolonych w ramach PO WER oraz studia podyplomowe spełniające wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 131); wspieranie istniejących, budowanie nowych i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; współpracę ze specjalistycznymi ośrodkami np. specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, OWP i szkołami kształcącymi dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami. <p>VI. Kształtowanie i rozwijanie u dzieci w wieku przedszkolnym kompetencji oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy²⁵⁶</p> <p>Wymagana jest realizacja I i/lub II typu projektu. Typy projektów III-V mogą występować jedynie jako uzupełnienie działań realizowanych w konkretnym OWP w typach I i/lub II. Typ VI może występować wyłącznie jako odrębny typ projektu</p>
6.	Kategorie interwencji	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	115 - Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
7.	Typ beneficjenta	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły, przedszkola i placówki (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe) i ich organy prowadzące. <p>Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem następujących Partnerów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – szkoły, przedszkola i placówki (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe) i ich organy prowadzące, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – podmioty ekonomii społecznej, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – organizacje pozarządowe, – samorządowe instytucje kultury, – instytucje rynku pracy,
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	<ul style="list-style-type: none"> – dzieci w wieku przedszkolnym, określonym w ustawie Prawo oświatowe; – nowo utworzone i istniejące OWP, w tym, specjalne i integracyjne; – nauczyciele zatrudnieni w OWP, w tym w specjalnych i integracyjnych.

²⁵⁶ Projekty mogą obejmować również doskonalenie umiejętności i kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u dzieci w wieku przedszkolnym, kompetencji oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy.

9.	Instytucja pośrednicząca	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	W ramach Działania 8.1.3 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST
10.	Instytucja wdrażająca	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	Region słabiej rozwinięty
			700 000 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	ZIT MOF Zielona Góra
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</i> Limit wydatków związanych z wyposażeniem ośrodków wychowania przedszkolnego w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji nie przekroczy 20% wartości projektu.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	20%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁵⁷	<i>Poddziałanie 8.1.3</i>	W przypadku wystąpienia pomocy publicznej lub pomocy <i>de minimis</i> zastosowanie mają następujące akty prawne: – Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020 – ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 651/2014

²⁵⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

			z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis – ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{258 259} (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 8.1.3	85 %
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 8.1.3	85 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 8.1.3	15 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 8.1.3	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 8.1.3	Zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 8.1.3	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie</i> 8.1.3	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	<i>Poddziałanie</i> 8.1.3	Nie dotyczy

²⁵⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁵⁹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<i>Podziałanie 8.1.3</i>	Nie dotyczy
-----	---	--------------------------	-------------

Działanie 8.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych

Poddziałanie 8.2.1 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - projekty realizowane poza formułą ZIT

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - projekty realizowane poza formułą ZIT.
2.	Cele/ szczegółowe/ działania/ poddziałania	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	<p>Celem Poddziałania jest podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p> <p>Interwencja w tym obszarze ma na celu poprawę jakości i dostępności edukacji w regionie, a pośrednio zwiększyć szanse na zatrudnienie przyszłych absolwentów lubuskich szkół. Niezwykle ważne jest zatem podjęcie działań zmierzających do wyrównywania i stałego podnoszenia poziomu kształcenia już na etapie szkoły podstawowej, gimnazjum i nauczania ponadgimnazjalnego. Zaplanowane wsparcie powinno dać podstawę do dalszego rozwijania umiejętności zgodnie z predyspozycjami uczniów oraz pozwalać na względnie łatwą możliwość nabywania nowych kwalifikacji już po zakończeniu etapu edukacji formalnej. Dodatkowo gimnazjaliści powinni być objęci doradztwem zawodowym, tak, aby wybór szkoły ponadgimnazjalnej jednocześnie odpowiadał preferencjom ucznia i zapotrzebowaniu rynku pracy. Organizacja zajęć w zakresie poradnictwa zawodowego i edukacyjnego, już na tym etapie kształcenia, pomoże w odnalezieniu swojego miejsca na rynku pracy, które będzie w przyszłości dawało im satysfakcję zawodową. Problemem szkół w regionie są również braki w zakresie wyposażenia w nowoczesne pomoce dydaktyczne, w szczególności w sprzęt komputerowy – odsetek szkół posiadających takie wyposażenie znacznie odbiega od średniej UE. Tymczasem, kompetencje cyfrowe wskazywane są jako jedno z kluczowych dla samorealizacji i rozwoju osobistego każdego człowieka.</p> <p>Szczególne problemy w zakresie edukacji osób z niepełnosprawnościami wiążą się ze szkołami specjalnymi, przysposabiającymi do pracy młodzież z upośledzeniem umysłowym. Powszechnym problemem jest niska zatrudnialność absolwentów tych szkół, wynikająca m.in. z braku systemowego powiązania kształcenia z instrumentami rynku pracy, które byłyby dostosowane do potrzeb tej kategorii pracowników, zwłaszcza z trenerem pracy, który wymaga systemowego umocowania i wdrożenia.</p> <p>Planowane działania bezpośrednio przyczynią się także do przeciwdziałania występującemu w szkołach z terenu województwa zjawisku rozwarstwienia społecznego, a w dalszej perspektywie czasowej pozwolą na wykorzystanie potencjału dobrze wykształconych młodych ludzi na regionalnym rynku pracy.</p> <p>W związku z trwającą reformą edukacji, a co za tym idzie zmianami dotyczącymi szkół gimnazjalnych w przypadku nowych projektów finansowanych w ramach Działania 8.2 skierowanych do szkół gimnazjalnych, które zostaną zlikwidowane w związku z reformą, wsparcie będzie skierowane jedynie do uczniów tych szkół.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu. 2. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych. 3. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.
4.	Lista wskaźników produktu	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie. 2. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie. 3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach

			<p>4. programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych.</p> <p>4. Liczba szkół, których pracownice przedmiotowe zostały wyposażone w programie.</p> <p>5. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.</p>
5.	Typy projektów	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	<p>I. Kształcenie kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy poprzez:</p> <p>a) doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych nauczycieli w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych i uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy,</p> <p>b) kształtowanie i rozwijanie u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych i uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy .</p> <p>II. Tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu poprzez realizację przynajmniej dwóch z następujących elementów²⁶⁰:</p> <p>a) wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych lub matematyki,</p> <p>b) doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych nauczycieli, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych lub matematyki, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu,</p> <p>c) kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów lub słuchaczy w zakresie przedmiotów przyrodniczych lub matematyki.</p> <p>III. Indywidualizacja pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wsparcie ucznia młodszego poprzez:</p> <p>a) wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych oraz wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także podręczniki szkolne i materiały dydaktyczne dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania,</p> <p>b) przygotowanie nauczycieli do prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wsparcia ucznia młodszego, rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów i efektywnego stosowania pomocy dydaktycznych w pracy</p> <p>c) wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów młodszych w ramach zajęć uzupełniających ofertę szkoły lub placówki systemu oświaty.</p> <p>IV. Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwijanie kompetencji informatycznych poprzez:</p> <p>a) wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji programów nauczania w szkołach lub placówkach systemu oświaty, w tym zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sieciowo-usługowej,</p> <p>b) podnoszenie kompetencji cyfrowych nauczycieli wszystkich przedmiotów, w tym w zakresie korzystania z narzędzi TIK zakupionych do szkół lub placówek systemu oświaty oraz włączania narzędzi TIK do nauczania przedmiotowego,</p> <p>c) kształtowanie i rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów lub słuchaczy, w tym z uwzględnieniem bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni i wynikających z tego tytułu zagrożeń,</p> <p>V. Pomoc stypendialna dla uczniów lub słuchaczy szczególnie uzdolnionych.</p>
6.	Kategorie interwencji	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	115 - Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z

²⁶⁰ Co do zasady oba elementy powinny zostać zawarte w projekcie chyba, że w regulaminie konkursu zawarto informację o możliwości realizacji jednego z elementów poza projektem.

			uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
7.	Typ beneficjenta	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły i placówki (w rozumieniu ustawy Prawo Oświatowe) i ich organy prowadzące z wyłączeniem szkół prowadzących kształcenie zawodowe. <p>Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	<ul style="list-style-type: none"> – publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadgimnazjalne, szkoły dla dorosłych lub placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie ogólne z wyłączeniem szkół prowadzących kształcenie zawodowe;; – uczniowie i słuchacze szkół lub placówek systemu oświaty z wyłączeniem szkół prowadzących kształcenie zawodowe; – nauczyciele szkół lub placówek systemu oświaty z wyłączeniem szkół prowadzących kształcenie zawodowe.
9.	Instytucja pośrednicząca	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Region słabiej rozwinięty
			4 734 410 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	W ramach Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Tryb konkursowy oraz pozakonkursowy. Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020</i> . Limit wydatków związanych z wyposażeniem szkół i placówek oświatowych w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji nie przekroczy 20% wartości projektu.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	do 20% Wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych, będzie każdorazowo określany przez IZ RPO w dokumentacji konkursowej
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania	<i>Poddziałanie</i>	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod

	uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	8.2.1	rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁶¹	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{262 263} (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	85 %
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	95 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Tryb konkursowy: Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania) Tryb pozakonkursowy: Zgodnie z algorytmem opracowanym przez IZ RPO.

²⁶¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²⁶² Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁶³ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Zgodnie z Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020. W przypadku trybu pozakonkursowego: Zgodnie z algorytmem opracowanym przez IZ RPO.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie 8.2.1</i>	Nie dotyczy

Poddziałanie 8.2.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Gorzów Wielkopolski

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Gorzów Wielkopolski
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	<p>Celem Poddziałania jest podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, a także rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p> <p>Współczesny świat generuje nieznanne wcześniej problemy, które tworzą bardzo skomplikowany kontekst działania dla wszystkich instytucji edukacyjnych. Złożoność zadań, wysokie standardy jakości, chęć zapewnienia wszystkim dostępu do edukacji, gwałtowne zmiany, rozwój nauki i techniki, zasadniczo wpływają na sytuację szkół.</p> <p>Świadomość nieustannej i nieprzewidywalnej zmiany powinna determinować nasze myślenie o świecie i edukacji. Aby jakość edukacji przynosiła oczekiwane rezultaty, a nie utrzymywała stan aktualny, należy stale dbać o jej jakość poprzez wsparcie nie tylko uczniów, ale i nauczycieli (specjalne zindywidualizowane programy edukacyjne itp.).</p> <p>Dlatego ogromnie istotnym jest, aby edukacja na obszarze funkcjonalnym sprostała wyzwaniom cywilizacyjnym, w dużej mierze wpływając na wzrost przewagi konkurencyjnej.</p> <p>W ramach priorytetu podjęte będą działania zmierzające do wyrównywania i stałego podnoszenia poziomu kształcenia na etapie szkoły podstawowej, gimnazjum i nauczania ponadgimnazjalnego na terenie MOF GW.</p> <p>W związku z trwającą reformą edukacji, a co za tym idzie zmianami dotyczącymi szkół gimnazjalnych w przypadku nowych projektów finansowanych w ramach Działania 8.2 skierowanych do szkół gimnazjalnych, które zostaną zlikwidowane w związku z reformą, wsparcie będzie skierowane jedynie do uczniów tych szkół.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu.

			<ul style="list-style-type: none"> 2. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych. 3. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.
4.	Lista wskaźników produktu	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie. 2. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie. 3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych. 4. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie. 5. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> I. Kształcenie kompetencji kluczowych i uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy poprzez: <ul style="list-style-type: none"> a) doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych nauczycieli w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych i uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy, b) kształtowanie i rozwijanie u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych i uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy. II. Tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu poprzez realizację przynajmniej dwóch z następujących elementów²⁶⁴: <ul style="list-style-type: none"> a) wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych lub matematyki, b) doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych nauczycieli, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych lub matematyki, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu, c) kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów lub słuchaczy w zakresie przedmiotów przyrodniczych lub matematyki. III. Indywidualizacja pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wsparcie ucznia młodszego poprzez: <ul style="list-style-type: none"> a) wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych oraz wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także podręczniki szkolne i materiały dydaktyczne dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania, b) przygotowanie nauczycieli do prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wsparcia ucznia młodszego, rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów i efektywnego stosowania pomocy dydaktycznych w pracy c) wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów młodszych w ramach zajęć uzupełniających ofertę szkoły lub placówki systemu oświaty. IV. Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwijanie kompetencji informatycznych poprzez: <ul style="list-style-type: none"> a) wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji programów nauczania w szkołach lub placówkach systemu oświaty, w tym zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sieciowo-usługowej, b) podnoszenie kompetencji cyfrowych nauczycieli wszystkich przedmiotów, w tym w zakresie korzystania z narzędzi TIK zakupionych do szkół lub placówek systemu oświaty oraz włączania narzędzi TIK do nauczania przedmiotowego,

²⁶⁴ Co do zasady oba elementy powinny zostać zawarte w projekcie chyba, że w regulaminie konkursu zawarto informację o możliwości realizacji jednego z elementów poza projektem.

			c) kształtowanie i rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów lub słuchaczy, w tym z uwzględnieniem bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni i wynikających z tego tytułu zagrożeń..
6.	Kategorie interwencji	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	115 - Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
7.	Typ beneficjenta	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – szkoły i placówki (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe) i ich organy prowadzące z wyłączeniem szkół prowadzących kształcenie zawodowe. <p>Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem następujących Partnerów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – szkoły i placówki (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe) i ich organy prowadzące. – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – podmioty ekonomii społecznej, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – organizacje pozarządowe, – samorządowe instytucje kultury, – instytucje rynku pracy, – inni interesariusze zidentyfikowani w diagnozie indywidualnych potrzeb szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> – publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadgimnazjalne, szkoły dla dorosłych lub placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie ogólne z wyłączeniem szkół prowadzących kształcenie zawodowe; – uczniowie i słuchacze szkół lub placówek systemu oświaty z wyłączeniem szkół prowadzących kształcenie zawodowe; – nauczyciele szkół lub placówek systemu oświaty z wyłączeniem szkół prowadzących kształcenie zawodowe.
9.	Instytucja pośrednicząca	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	W ramach Działania 8.2.2 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST
10.	Instytucja wdrażająca	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Region słabiej rozwinięty
			1 783 565 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	ZIT Gorzów Wielkopolski
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</i>

			Limit wydatków związanych z wyposażeniem szkół i placówek oświatowych w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji nie przekroczy 20% wartości projektu.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem. Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	20%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁶⁵	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁶⁶ (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł)	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	95 %

²⁶⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²⁶⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁶⁷ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

	przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję (jeśli dotyczy)		
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie 8.2.2</i>	Nie dotyczy

Poddziałanie 8.2.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Zielona Góra

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Zielona Góra.
2.	Cele/ę szczegółowy/ę działania/ poddziałania	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	<p>Celem Poddziałania jest podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, a także rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p> <p>Współczesny świat generuje nieznanne wcześniej problemy, które tworzą bardzo skomplikowany kontekst działania dla wszystkich instytucji edukacyjnych. Złożoność zadań, wysokie standardy jakości, chęć zapewnienia wszystkim dostępu do edukacji, gwałtowne zmiany, rozwój nauki i techniki, zasadniczo wpływają na sytuację szkół.</p> <p>Świadomość nieustannej i nieprzewidywalnej zmiany powinna determinować nasze myślenie o świecie i edukacji. Aby jakość edukacji przynosiła oczekiwane rezultaty, a nie utrzymywała stan aktualny, należy stale dbać o jej jakość poprzez wsparcie nie tylko uczniów, ale i nauczycieli (specjalne zindywidualizowane programy edukacyjne itp.).</p> <p>Dlatego ogromnie istotnym jest, aby edukacja na obszarze funkcjonalnym</p>

			<p>sprostala wyzwaniom cywilizacyjnym, w duzej mierze wplywajac na wzrost przewagi konkurencyjnej.</p> <p>W ramach priorytetu podjete beda dzialania zmierzajace do wyrównywania i stalego podnoszenia poziomu ksztalcenia na etapie szkoły podstawowej, gimnazjum i nauczania ponadgimnazjalnego na terenie MOF ZG.</p> <p>W związku z trwajacą reformą edukacji, a co za tym idzie zmianami dotyczacymi szkół gimnazjalnych w przypadku nowych projektów finansowanych w ramach Działania 8.2 skierowanych do szkół gimnazjalnych, które zostaną zlikwidowane w związku z reformą, wsparcie będzie skierowane jedynie do uczniów tych szkół. Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udzialem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejetności uniwersalne po opuszczeniu programu. 2. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.
4.	Lista wskaźników produktu	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie. 2. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejetności uniwersalnych w programie. 3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	<ol style="list-style-type: none"> I. Kształcenie kompetencji kluczowych i uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a) doskonalenie umiejetności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych nauczycieli w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów lub sluchaczy kompetencji kluczowych i uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy, b) kształtowanie i rozwijanie u uczniów lub sluchaczy kompetencji kluczowych i uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy. II. Tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu poprzez realizację przynajmniej dwóch z następujących elementów²⁶⁸: <ol style="list-style-type: none"> a) wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych lub matematyki, b) doskonalenie umiejetności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych nauczycieli, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych lub matematyki, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu, c) kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów lub sluchaczy w zakresie przedmiotów przyrodniczych lub matematyki. III. Indywidualizacja pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wsparcie ucznia młodszego poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a) doposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych oraz wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także podręczniki szkolne i materiały dydaktyczne dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania, b) przygotowanie nauczycieli do prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wsparcia ucznia młodszego, rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów i efektywnego stosowania pomocy dydaktycznych w pracy c) wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów młodszych w ramach zajęć uzupełniających ofertę szkoły lub placówki systemu oświaty. IV. Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwijanie kompetencji informatycznych poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a) wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji

²⁶⁸ Co do zasady oba elementy powinny zostać zawarte w projekcie chyba, że w regulaminie konkursu zawarto informację o możliwości realizacji jednego z elementów poza projektem.

			<p>programów nauczania w szkołach lub placówkach systemu oświaty, w tym zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sieciowo-usługowej,</p> <p>b) podnoszenie kompetencji cyfrowych nauczycieli wszystkich przedmiotów, w tym w zakresie korzystania z narzędzi TIK zakupionych do szkół lub placówek systemu oświaty oraz włączania narzędzi TIK do nauczania przedmiotowego,</p> <p>c) kształtowanie i rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów lub słuchaczy, w tym z uwzględnieniem bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni i wynikających z tego tytułu zagrożeń,</p>
6.	Kategorie interwencji	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	115 - Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
7.	Typ beneficjenta	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – samorządowe instytucje kultury, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły i placówki (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe) i ich organy prowadzące z wyłączeniem szkół prowadzących kształcenie zawodowe. <p>Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem następujących Partnerów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – samorządowe instytucje kultury, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły i placówki (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe) i ich organy prowadzące. – instytucje rynku pracy, – inni interesariusze zidentyfikowani w diagnozie indywidualnych potrzeb szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	<ul style="list-style-type: none"> – publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadgimnazjalne, szkoły dla dorosłych lub placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie ogólne z wyłączeniem szkół prowadzących kształcenie zawodowe; – uczniowie i słuchacze szkół lub placówek systemu oświaty z wyłączeniem szkół prowadzących kształcenie zawodowe; – nauczyciele szkół lub placówek systemu oświaty z wyłączeniem szkół prowadzących kształcenie zawodowe.
9.	Instytucja pośrednicząca	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	W ramach Działania 8.2.3 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST
10.	Instytucja wdrażająca	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Region słabiej rozwinięty
			5 286 517 EUR

12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	ZIT MOF Zielona Góra
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</i> Limit wydatków związanych z wyposażeniem szkół i placówek oświatowych w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji nie przekroczy 20% wartości projektu.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-financingiem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	20%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁶⁹	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{270 271} (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	85%

²⁶⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²⁷⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz

22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	95 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie 8.2.3</i>	Nie dotyczy

ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁷¹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

Działanie 8.3 Upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 8.3	Upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych.
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 8.3	<p>Celem Działania jest upowszechnienie kształcenia ustawicznego osób dorosłych, w tym będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.</p> <p>Dotychczasowe doświadczenia, związane z interwencją Europejskiego Funduszu Społecznego, wykazały konieczność skutecznej koncentracji i intensyfikacji działań polegających na upowszechnieniu idei uczenia się przez całe życie. Zmniejszeniu dysproporcji w upowszechnieniu kształcenia ustawicznego, zwłaszcza na terenach wiejskich i miejskich zagrożonych degradacją, będą służyć zarówno programy skierowane do osób dorosłych, które umożliwią uzupełnianie, zmianę lub podwyższanie wykształcenia ogólnego oraz kwalifikacji zawodowych, jak też usługi doradcze i informacyjne w zakresie formalnego oraz pozaszkolnego kształcenia osób dorosłych.</p> <p>Wyzwaniem pozostaje niedopasowanie umiejętności pracowników do wymagań miejsc pracy, oraz rozmieszczenie siły roboczej, w tym także wykwalifikowanych kadr, nie pokrywające się z rozmieszczeniem popytu na pracowników. Wymagania w zakresie kompetencji i kwalifikacji pracowników będą stale wzrastać i będą dotyczyły wszystkich poziomów zatrudnienia. W związku z tym, istnieje potrzeba lepszego dopasowania kwalifikacji pracowników do wymagań rynku pracy, niezbędne jest stałe doskonalenie kluczowych kompetencji oraz kompetencji profesjonalnych w taki sposób, by być gotowym do reorientacji zawodowej, nawet pod koniec aktywności na rynku pracy. Również wśród pracodawców najbardziej cenione są osoby o określonych, potwierdzonych kwalifikacjach zawodowych bądź takie, które gotowe są na podjęcie działań służących ich podnoszeniu lub uzupełnieniu. Wsparcie w ramach Działania realizowane będzie w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych, co pozwoli na skuteczniejszą pomoc odbiorcom i ułatwi dostęp do środków finansowych. Ze względu na specyficzne grupy docelowe lub potrzeby, dopuszcza się realizację wsparcia w modelu innym niż popytowy. Realizowane usługi rozwojowe powinny potwierdzać nabyte kwalifikacje w sposób zgodny z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. Ten rodzaj wsparcia pozwoli również odpowiedzieć na krótko i średnio terminowe potrzeby gospodarki, a także przygotuje mieszkańców regionu do funkcjonowania na nieprzewidywalnym rynku pracy w długim okresie.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 8.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. 3. Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu.
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 8.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie 2. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie 3. Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie
5.	Typy projektów	Działanie 8.3	<p>Typ I – Wsparcie dla osób dorosłych (w tym zwłaszcza osób w wieku 50 lat i więcej, osób o niskich kwalifikacjach²⁷²) chcących podnosić swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje w zakresie języków obcych i ICT poprzez udział w edukacji pozaformalnej uwzględniające popytowy system dystrybucji usług rozwojowych. Ze względu na specyficzne grupy docelowe lub potrzeby, dopuszcza się realizację wsparcia w modelu innym niż popytowy. Zakres wsparcia obejmuje szkolenia i kursy skierowane do osób dorosłych, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności oraz kompetencji cyfrowych²⁷³ i językowych²⁷⁴.</p>

²⁷² Osoby o niskich kwalifikacjach - posiadające wykształcenie na poziomie do ISCED 3 (zgodnie z ISCED 2011 (UNESCO)) włącznie.

²⁷³ Zakres wsparcia obejmuje szkolenia i kursy kończące się certyfikatem potwierdzającym zdobycie przez uczestników projektu kompetencji określonych w Digital Competence Framework.

6.	Kategorie interwencji	Działanie 8.3	117 - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji
7.	Typ beneficjenta	Działanie 8.3	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły, placówki (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe) i ich organy prowadzące. <p>Beneficjent będzie pełnił rolę podmiotu finansującego usługi rozwojowe.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 8.3	<ul style="list-style-type: none"> – osoby w wieku 25 – 64 lat zgłaszające z własnej inicjatywy chęć kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych; – szkoły dla dorosłych, placówki kształcenia ustawicznego, praktycznego i doskonalenia zawodowego prowadzące formalne kształcenia ustawiczne (z wyjątkiem szkół policealnych); – partnerzy społeczno – gospodarczy; – pracodawcy. <p>W ramach Działania 8.3 90% środków zostanie przeznaczony na wsparcie osób najbardziej potrzebujących, tj. w wieku 50 lat i więcej, oraz osób o niskich kwalifikacjach.</p>
9.	Instytucja pośrednicząca	Działanie 8.3	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	Działanie 8.3	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 8.3	Region słabiej rozwinięty 7 580 709 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 8.3	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 8.3	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 8.3	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 8.3	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</i>

Przywołany w kryterium Digital Competence Framework odnosi się do 5 obszarów i 21 kompetencji na różnych poziomach (A, B, C). Projektodawca w ramach działań przewidzianych do realizacji w projekcie powinien zapewnić jego uczestnikom możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności co najmniej na poziomie A bądź szerszym (B, C). Rama kompetencji informatycznych i informacyjnych Digital Competence Framework powinna być traktowana jako punkt odniesienia dla zakresu tematycznego szkoleń i kursów oraz certyfikatów wystawianych uczestnikom projektów w ramach niniejszego Działania potwierdzających odpowiednie efekty kształcenia.

Podstawą do oceny spełnienia przedmiotowego kryterium będzie zatem wskazanie w treści wniosku, iż zakres zaplanowanych szkoleń bądź kursów jest co najmniej równoważny z zakresem kompetencji przewidzianych na różnych poziomach Digital Competence Framework oraz zgodny z etapami, o których mowa w Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 (zał. nr 2).

²⁷⁴ Zakres wsparcia obejmuje kursy lub szkolenia kończące się certyfikatem potwierdzającym zdobycie przez uczestników projektów określonego poziomu biegłości językowej (zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego).

			90% środków zostanie przeznaczonych na wsparcie osób najbardziej potrzebujących, tj. starszych i o niskich kwalifikacjach.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	Działanie 8.3	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem. Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 8.3	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 8.3	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 8.3	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁷⁵	Działanie 8.3	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{276 277} (jeśli dotyczy)	Działanie 8.3	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane)	Działanie 8.3	90 %

²⁷⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²⁷⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁷⁷ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

	beneficjentowi przez właściwą instytucję (jeśli dotyczy)		
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 8.3	10 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.3	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.3	Zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.3	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 8.3	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 8.3	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 8.3	Nie dotyczy

Działanie 8.4 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego

Poddziałanie 8.4.1 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego - projekty realizowane poza formułą ZIT²⁷⁸

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Poddziałanie 8.4.1	Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego - projekty realizowane poza formułą ZIT.
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Poddziałanie 8.4.1	<p>Celem Poddziałania jest zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego.</p> <p>Sytuacja na rynku pracy w województwie, a także dynamicznie zmieniający się rynek pracy, wdrażanie nowych technologii i systemów produkcji wymuszają wprowadzenie zmian w systemie oświaty, zwłaszcza w odniesieniu do szkół prowadzących kształcenie zawodowe. W związku z trwającą reformą edukacji, a co za tym idzie zmianami dotyczącymi Zasadniczych Szkół Zawodowych, w przypadku nowych projektów finansowanych w ramach Działania 8.4 skierowanych do Zasadniczych Szkół Zawodowych, wsparcie będzie skierowane jedynie do uczniów tych szkół. Skuteczna edukacja zawodowa wymaga poprawienia bazy dydaktycznej, jakości nauczania oraz nawiązania szerszej współpracy z potencjalnymi pracodawcami. Zaplanowane wsparcie powinno dać podstawę do dalszego rozwijania umiejętności zgodnie z predyspozycjami uczniów oraz pozwalać na względnie łatwą możliwość nabywania nowych kwalifikacji już po zakończeniu etapu edukacji formalnej.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 8.4.1	<ol style="list-style-type: none"> Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu
4.	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 8.4.1	<ol style="list-style-type: none"> Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów	Poddziałanie 8.4.1	<p>Programy wspierające kształcenie zawodowe w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> Podniesienie jakości kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym rozwój współpracy szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym, poprzez: <ol style="list-style-type: none"> doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu, związanych z nauczaniem zawodem, we współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe; podnoszenie umiejętności oraz uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących ponadgimnazjalne kształcenie zawodowe oraz uczestników pozaszkolnych form kształcenia zawodowego i wzmacnianie ich zdolności do zatrudnienia; tworzenie w szkołach lub placówkach systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe warunków odzwierciedlających naturalne warunki pracy właściwe dla nauczanych zawodów; rozwój współpracy szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym. Tworzenie i rozwój ukierunkowanych branżowo centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz tworzenie innych zespołów realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU poprzez: <ol style="list-style-type: none"> przygotowanie szkół i placówek systemu oświaty prowadzących

²⁷⁸ Beneficjentami Poddziałania obejmującego projekty realizowane poza formułą ZIT mogą być wnioskodawcy z MOF Zielonej Góry.

			<p>kształcenie zawodowe do pełnienia funkcji CKZiU lub innych zespołów realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU dla określonej branży;</p> <p>b) wsparcie realizacji zadań przez CKZiU lub innych zespołów realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU dla określonych branż.</p> <p>III. Rozwój doradztwa edukacyjno – zawodowego, poprzez:</p> <p>a) uzyskiwanie kwalifikacji doradców zawodowych przez osoby realizujące zadania z zakresu doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach, które nie posiadają kwalifikacji z tego zakresu oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych doradców edukacyjno-zawodowych, realizujących zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego;</p> <p>b) tworzenie Szkolnych Punktów Informacji i Kariery;</p> <p>c) zewnętrzne wsparcie szkół w obszarze doradztwa edukacyjno-zawodowego.</p>
6.	Kategorie interwencji	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	118 - Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
7.	Typ beneficjenta	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	<p>– Szkoły i placówki ponadgimnazjalne prowadzące kształcenie zawodowe i ich organy prowadzące (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe), ich związki, stowarzyszenia i porozumienia.</p> <p>Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem następujących Partnerów:</p> <p>– Szkoły i placówki ponadgimnazjalne prowadzące kształcenie zawodowe i ich organy prowadzące (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe), ich związki, stowarzyszenia i porozumienia.</p> <p>– pracodawcy,</p> <p>– organizacje pracodawców,</p> <p>– przedsiębiorcy,</p> <p>– organizacje przedsiębiorców,</p> <p>– Instytucje rynku pracy,</p> <p>– szkoły wyższe,</p> <p>– organizacje pozarządowe,</p> <p>– partnerzy społeczni</p> <p>inni interesariusze zidentyfikowani w diagnozie indywidualnych potrzeb Szkół i placówek systemu oświaty prowadzących ponadgimnazjalne kształcenie zawodowe</p> <p>Beneficjentami Poddziałania mogą być wnioskodawcy z MOF Zielonej Góry</p> <p>Liderem projektu może być wyłącznie podmiot publiczny</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	<p>– uczniowie szkół i placówek ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych);</p> <p>– szkoły i placówki ponadgimnazjalne (instytucje i kadra pedagogiczna) prowadzące kształcenie zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych);</p> <p>– nauczyciele;</p> <p>– instruktorzy praktycznej nauki zawodu,</p> <p>– instytucje z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe.</p>
9.	Instytucja pośrednicząca	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Region słabiej rozwinięty
			34 922 410 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Nie dotyczy

	PO lub z innymi PO		
13.	Instrumenty terytorialne	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Tryb pozakonkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</i> Limit wydatków związanych z wyposażeniem szkół i placówek kształcenia zawodowego w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji zawodowej nie przekroczy 10% wartości projektu.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-financjowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁷⁹	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020 De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{280 281} (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	85%

²⁷⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²⁸⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz

22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	93,26 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	6,74 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	IZ RPO określi wysokość wsparcia, zgodnie z przeprowadzoną diagnozą potrzeb.
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	IZ RPO określi wysokość wsparcia, zgodnie z przeprowadzoną diagnozą potrzeb.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie 8.4.1</i>	Nie dotyczy

Poddziałanie 8.4.2 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego, realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego, realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski.
2.	Cele/ szczegółowy/ e działania/ poddziałania	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	Celem Poddziałania jest zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego. Jednymi z głównych problemów, z którym zmaga się polska gospodarka, jest nie elastyczny, często nie odpowiadaj potrzebom rynku pracy, system edukacji zawodowej oraz brak kultury uczenia przez całe życie. Te czynniki przekładają się na niską jakość kapitału ludzkiego oraz pogarszają konkurencyjność polskich

ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁸¹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

			<p>przedsiębiorstw.</p> <p>Szczególnie ważne wyzwania stoją przed szkolnictwem zawodowym. Jego celem jest przygotowanie uczących się do życia w warunkach współczesnego świata, wykonywania pracy zawodowej i aktywnego funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy.</p> <p>Zadania szkoły i innych podmiotów prowadzących kształcenie zawodowe oraz sposób ich realizacji są uwarunkowane zmianami zachodzącymi w otoczeniu gospodarczo-społecznym, na które wpływają w szczególności: idea gospodarki opartej na wiedzy, globalizacja procesów gospodarczych i społecznych, rosnący udział handlu międzynarodowego, mobilność geograficzna i zawodowa, nowe techniki i technologie, a także wzrost oczekiwań pracodawców w zakresie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników.</p> <p>Niezmiernie ważne są działania oraz odpowiednie programy nauczania wspomagające rozwój każdego uczącego się, stosownie do jego potrzeb i możliwości, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych ścieżek edukacji i kariery, możliwości podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz zapobiegania przedwczesnemu kończeniu nauki. To wszystko zapewni absolwentom możliwość sprostania wyzwaniom zmieniającego się rynku pracy i wpłynie na konkurencyjność kapitału ludzkiego MOF GW.</p> <p>Należy jeszcze nadmienić że Polska ma jeden z najniższych wskaźników uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu w całej Unii Europejskiej. Konieczne jest zatem podjęcie działań horyzontalnych, które wpłyną na upowszechnienie idei uczenia się przez całe życie oraz wzrost zainteresowania przedsiębiorców inwestowaniem w kwalifikacje pracowników.</p> <p>Propagowanie kształcenia ustawicznego, jego równych form, przysłuży się aktualizowaniu kompetencji i kwalifikacji kapitału ludzkiego obszaru funkcjonalnego, przynosząc wymierne korzyści ekonomiczne i gospodarcze.</p> <p>W związku z trwającą reformą edukacji, a co za tym idzie zmianami dotyczącymi Zasadniczych Szkół Zawodowych, w przypadku nowych projektów finansowanych w ramach Działania 8.4 skierowanych do Zasadniczych Szkół Zawodowych, wsparcie będzie skierowane jedynie do uczniów tych szkół.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS. 2. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabylili kompetencje po opuszczeniu programu
4.	Lista wskaźników produktu	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy. 2. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego. 3. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	<p>Programy wspierające kształcenie zawodowe w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Podniesienie jakości kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym rozwój współpracy szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym, poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a) doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu, związanych z nauczaniem zawodem, we współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe; b) podnoszenie umiejętności oraz uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów i słuchaczy szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczestników pozaszkolnych form kształcenia zawodowego i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia; c) tworzenie w szkołach lub placówkach systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe warunków odzwierciedlających naturalne warunki pracy właściwe dla nauczanych zawodów;

			<p>d) rozwój współpracy szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym.</p> <p>II. Tworzenie i rozwój ukierunkowanych branżowo centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz tworzenie innych zespołów realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU poprzez:</p> <p>a) przygotowanie szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe do pełnienia funkcji CKZiU lub innych zespołów realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU dla określonej branży;</p> <p>b) wsparcie realizacji zadań przez CKZiU lub innych zespołów realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU dla określonych branż.</p> <p>III. Rozwój doradztwa edukacyjno – zawodowego, poprzez:</p> <p>a) uzyskiwanie kwalifikacji doradców zawodowych przez osoby realizujące zadania z zakresu doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach, które nie posiadają kwalifikacji z tego zakresu oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych doradców edukacyjno-zawodowych, realizujących zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego;</p> <p>b) tworzenie Szkolnych Punktów Informacji i Kariery;</p> <p>c) zewnętrzne wsparcie szkół w obszarze doradztwa edukacyjno-zawodowego.</p>
6.	Kategorie interwencji	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	118 - Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
7.	Typ beneficjenta	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	<p>– Szkoły i placówki ponadgimnazjalne prowadzące kształcenie zawodowe i ich organy prowadzące (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe), ich związki, stowarzyszenia i porozumienia.</p> <p>Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem następujących Partnerów:</p> <p>– Szkoły i placówki ponadgimnazjalne prowadzące kształcenie zawodowe, ich organy prowadzące (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe), ich związki, stowarzyszenia i porozumienia.</p> <p>– podmioty ekonomii społecznej,</p> <p>– osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów,</p> <p>– organizacje pozarządowe,</p> <p>– samorządowe instytucje kultury,</p> <p>– instytucje rynku pracy,</p> <p>– pracodawcy,</p> <p>– organizacje pracodawców,</p> <p>– przedsiębiorcy,</p> <p>– organizacje przedsiębiorców,</p> <p>– szkoły wyższe,</p> <p>– partnerzy społeczni,</p> <p>– inni interesariusze zidentyfikowani w diagnozie indywidualnych potrzeb szkół i placówek systemu oświaty prowadzących ponadgimnazjalne kształcenie zawodowe.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	<p>– uczniowie i słuchacze szkół i placówek ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych);</p> <p>– szkoły i placówki ponadgimnazjalne (instytucje i kadra pedagogiczna) prowadzące kształcenie zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych);</p> <p>– nauczyciele;</p> <p>– instruktorzy praktycznej nauki zawodu,</p> <p>– instytucje z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe.</p>
9.	Instytucja pośrednicząca	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	W ramach Działania 8.4.2 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST
10.	Instytucja wdrażająca	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	Nie dotyczy

11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	Region słabiej rozwinięty 4 489 500 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	ZIT MOF Gorzów Wielkopolski
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	do uzupełnienia Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</i> Limit wydatków związanych z wyposażeniem szkół i placówek kształcenia zawodowego w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji zawodowej nie przekroczy 10% wartości projektu.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁸²	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania	<i>Poddziałanie 8.4.2</i>	85%

²⁸² Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

	UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{283 284} (jeśli dotyczy)		
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 8.4.2	95 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 8.4.2	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 8.4.2	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 8.4.2	Zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Poddziałanie</i> 8.4.2	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie</i> 8.4.2	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	<i>Poddziałanie</i> 8.4.2	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	<i>Poddziałanie</i> 8.4.2	Nie dotyczy

²⁸³ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁸⁴ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

Działanie 8.5 Doskonalenie umiejętności zawodowych osób dorosłych

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 8.5	Doskonalenie umiejętności zawodowych osób dorosłych.
2.	Cel/e szczegółowe/e działania/ poddziałania	Działanie 8.5	<p>Celem Działania jest zwiększenie umiejętności zawodowych osób dorosłych.</p> <p>Zmniejszeniu dysproporcji w upowszechnieniu kształcenia zawodowego osób dorosłych, zwłaszcza na terenach wiejskich i miejskich zagrożonych degradacją, będą służyć zarówno programy skierowane do osób dorosłych (w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych i kursów umiejętności zawodowych), które umożliwią uzupełnianie, zmianę lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych, jak też usługi doradcze i informacyjne w zakresie formalnego oraz pozaszkolnego kształcenia osób dorosłych pozwalające na właściwy dobór kursów zawodowych do umiejętności i preferencji uczestnika projektu. Większe szanse na rynku pracy mają osoby, których umiejętności zawodowe zostały potwierdzone w powszechnie uznany sposób. Uczenie się dorosłych może w istotny sposób przyczynić się do zwiększenia szans na zatrudnienie/utrzymanie miejsca pracy, dostęp do miejsc pracy o lepszych warunkach. Również wśród pracodawców najbardziej cenione są osoby o określonych, potwierdzonych kwalifikacjach zawodowych bądź takie, które gotowe są na podjęcie działań służących ich podnoszeniu lub uzupełnieniu. Interwencja w tym obszarze ma na celu popularyzację podnoszenia kwalifikacji zawodowych wśród dorosłych mieszkańców regionu. Wsparcie udzielane w ramach RPO obejmuje działania ukierunkowane na przeprowadzenie formalnej oceny i certyfikacji umiejętności i kompetencji osiągniętych przez uczestników wsparcia. Powyższe oznacza, iż pomoc w zakresie podniesienia kompetencji lub kwalifikacji jest walidowana w postaci certyfikacji (kursy, szkolenia i inne formy wsparcia kończą się np. egzaminem i certyfikatem). Wsparcie realizowane będzie w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych. Ze względu na specyficzne grupy docelowe lub potrzeby, dopuszcza się realizację wsparcia w modelu innym niż popytowy. Realizowane usługi rozwojowe powinny potwierdzać nabyte kwalifikacje w sposób zgodny z Krajowymi Ramami Kwalifikacji lub w inny uznany powszechnie sposób potwierdzania kwalifikacji zawodowych.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 8.5	1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 8.5	1. Liczba osób, uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie
5.	Typy projektów	Działanie 8.5	Typ I – Wsparcie dla osób dorosłych (w tym zwłaszcza osób w wieku 50 lat i więcej, osób z niepełnosprawnościami, osób o niskich kwalifikacjach ²⁸⁵ , osób zamieszkujących tereny wiejskie, tzw. biednych pracujących) chcących podnosić swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje zawodowe poprzez udział w edukacji formalnej i pozaformalnej (kwalifikacyjnych kursów zawodowych i kursów umiejętności zawodowych) uwzględniające popytowy system dystrybucji usług rozwojowych. Ze względu na specyficzne grupy docelowe lub potrzeby, dopuszcza się realizację wsparcia w modelu innym niż popytowy.
6.	Kategorie interwencji	Działanie 8.5	118 - Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
7.	Typ beneficjenta	Działanie 8.5	<ul style="list-style-type: none"> – stowarzyszenia i porozumienia, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły i placówki (w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe) i ich organy

²⁸⁵ Osoby o niskich kwalifikacjach - posiadające wykształcenie na poziomie do ISCED 3 [zgodnie z ISCED 2011 (UNESCO)] włącznie.

			prowadzące Beneficjent będzie pełnił rolę podmiotu finansującego usługi rozwojowe.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 8.5	<ul style="list-style-type: none"> – osoby w wieku 25 – 64 lat (oraz osoby nie uczące się w wieku 18 – 24 lat) zgłaszające z własnej inicjatywy chęć kształcenia ustawicznego w formach szkolnych lub pozaszkolnych; – szkoły dla dorosłych, placówki kształcenia ustawicznego, praktycznego i doskonalenia zawodowego prowadzące formalne kształcenia ustawiczne (z wyjątkiem szkół policealnych).
9.	Institucja pośrednicząca	Działanie 8.5	Nie dotyczy
10.	Institucja wdrażająca	Działanie 8.5	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 8.5	Region słabiej rozwinięty 6 000 000 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 8.5	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 8.5	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 8.5	Tryb konkursowy Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 8.5	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</i>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-finansingu (%)	Działanie 8.5	Maksymalnie 10% dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-finansowaniem. Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 8.5	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 8.5	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 8.5	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.

20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁸⁶	Działanie 8.5	<p>De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis).</p> <p>Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu):</p> <p>Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020. Dotyczy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – organizacji praktycznych form nauczania (praktyki zawodowe) – uruchamiania i dostosowywania kształcenia i szkolenia w zawodach, na które występuje potwierdzone zapotrzebowanie rynku, poprzez udział przedsiębiorców w identyfikacji i prognozowaniu potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych na rynku pracy, co pozwoli na efektywne zarządzanie ofertą edukacyjną i szkoleniową szkół i placówek – doradztwa edukacyjno-zawodowe, uwzględniającego potrzeby uczniów i dorosłych uczących się na różnych poziomach edukacyjnych i w różnych typach szkół i placówek – kursów zawodowych realizowanych we współpracy z pracodawcami poprzez organizację tradycyjnych pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego (kwalifikacyjnych kursów zawodowych i kursów umiejętności zawodowych) – szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli zawodu oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu we współpracy z uczelniami i rynkiem pracy (np. staże nauczycieli w przedsiębiorstwach) – szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli zawodu oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu pod kątem kształcenia umiejętności interpersonalnych i społecznych, korzystania z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, wykorzystania metod eksperymentu naukowego w edukacji, a także zapewnienie metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia. <p>Zdaniem IZ RPO woj. lubuskiego w PI 10iv w przypadku pozaszkolnych form edukacji obejmujących m. in. działalność placówek kształcenia ustawicznego oraz ośrodków doskonalenia zawodowego, pomoc publiczna może wystąpić, o ile w ramach udzielonego wsparcia nie jest możliwe organizacyjne i finansowe rozdzielanie działalności realizowanej nieodpłatnie oraz na zasadach komercyjnych.</p>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{287 288} (jeśli dotyczy)	Działanie 8.5	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu	Działanie 8.5	90 %

²⁸⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²⁸⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁸⁸ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

	(środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 8.5	10 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.5	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.5	Zgodnie z <i>Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.5	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 8.5	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 8.5	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 8.5	Nie dotyczy

2.9 OŚ PRIORYTETOWA 9. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Wykaz Działań/Poddziałań w ramach Osi Priorytetowej 9

Numer Działania/Poddziałania	Nazwa Działania/Poddziałania
Działanie 9.1	Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych
<i>Poddziałanie 9.1.1</i>	<i>Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
<i>Poddziałanie 9.1.2</i>	<i>Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra</i>
Działanie 9.2	Rozwój obszarów zmarginalizowanych
<i>Poddziałanie 9.2.1</i>	<i>Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
<i>Poddziałanie 9.2.2</i>	<i>Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.</i>
<i>Poddziałanie 9.2.3</i>	<i>Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra</i>
Działanie 9.3	Rozwój infrastruktury edukacyjnej
<i>Poddziałanie 9.3.1</i>	<i>Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
<i>Poddziałanie 9.3.2</i>	<i>Rozwój infrastruktury edukacyjnej – ZIT Gorzów Wlkp.</i>

A		
1.	Numer i nazwa Osi Priorytetowej	Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna
2.	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny Osi Priorytetowej 9. Infrastruktura społeczna – „Wzrost dostępności i poprawa jakości usług społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych w regionie”.</p> <p>Cele szczegółowe Osi Priorytetowej 9. Infrastruktura społeczna realizowane w ramach:</p> <ol style="list-style-type: none"> Priorytetu Inwestycyjnego PI 9 a. „Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych” to: <ul style="list-style-type: none"> – Poprawiona dostępność wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej. – Poprawiona jakość infrastruktury społecznej uwzględniająca obszary deficytowe. Priorytetu Inwestycyjnego PI 9 b. „Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich” to: <ul style="list-style-type: none"> – Zmniejszenie zagrożenia ubóstwem na obszarach zmarginalizowanych, Priorytetu Inwestycyjnego PI 10 a. „Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej” to: <ul style="list-style-type: none"> – Zwiększona dostępność wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, – Lepsza jakość infrastruktury edukacji ogólnej na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym, – Zwiększona dostępność oraz poprawa warunków kształcenia i szkolenia zawodowego. <p>Wykluczenie społeczne wynika m. in. z ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności oraz niewystarczającego dostępu do wysokiej jakości niedrogich usług publicznych, w tym do usług zdrowotnych. Ograniczenie lub brak dostępu do usług społecznych oraz usług w zakresie ochrony zdrowia, przyczynia się do pogorszenia zdolności do uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym, w tym do podjęcia i utrzymania zatrudnienia, co z kolei, wpływa na zwiększanie ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego.</p> <p>Niezbędne jest dofinansowanie działań wspierających jakość dostarczanych usług społecznych i zdrowotnych oraz zwiększania ich dostępności dla społeczeństwa.</p> <p>Na obszarze województwa lubuskiego występują tereny zdegradowane, w których kumulują się różnorodne problemy, w tym związane z wykluczeniem społecznym.</p>

		<p>Konieczne jest podjęcie działań służących przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom oraz sprzyjających ożywieniu społeczno – gospodarczemu tych obszarów. Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia stanowiące spójny element kompleksowej interwencji w ramach Programu Rewitalizacji, w zakresie wyprowadzania ze stanu kryzysowego terenów zdegradowanych.</p> <p>W obszarze edukacji dofinansowane zostaną działania przyczyniające się do wzrostu dostępności wysokiej jakości kształcenia. Wsparcie infrastruktury przedszkolnej będzie ukierunkowane na tworzenie nowych miejsc w przedszkolach. W przypadku edukacji podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej celem podejmowanej interwencji jest wzrost jakości kształcenia w szczególności w zakresie kluczowych kompetencji ważnych dla regionalnego rynku pracy (m. in. nauk przyrodniczo-matematycznych) i wyrównywanie szans rozwojowych uczniów z różnych środowisk i obszarów. Priorytetowym kierunkiem wsparcia jest szkolnictwo zawodowe i przedsięwzięcia w infrastrukturę służącą praktycznej nauce zawodu. Istotną kwestią jest powiązanie systemu nauczania z potrzebami rynku pracy i zaangażowanie pracodawców w proces kształcenia, w szczególności w aspekcie praktycznym. Wspierane będą zadania polegające na stworzeniu warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej, m. in. pod kątem wyposażenia, doposażenia warsztatów, pracowni itp., tak, aby sprzyjały podniesieniu jakości nauczania oraz w jak największym stopniu odpowiadały na potrzeby rynku pracy.</p> <p>Dofinansowane będą również projekty w zakresie poprawy infrastruktury oraz doposażenia placówek i ośrodków prowadzących szkolenia zawodowe. Wszystkie działania w zakresie poprawy dostępności do wysokiej jakości kształcenia powinny przyczynić się do tego, aby pracodawcy mogli pozyskać specjalistów o kwalifikacjach odpowiadających ich wymogom.</p> <p>Istotne jest połączenie działań realizowanych w Osiach Priorytetowych 6-8, finansowanych z EFS, z poprawą infrastruktury oraz uzyskanie dzięki temu efektu synergii. Przedsięwzięcia infrastrukturalne podejmowane w ramach Osi Priorytetowej 9 muszą być powiązane z realizacją celów wynikających z Osi Priorytetowych 6-8. Nie oznacza to konieczności realizacji projektów komplementarnych. Realizowane działania muszą odpowiadać na zdiagnozowane potrzeby, problemy społeczne, edukacyjne i zdrowotne wynikające z Osi Priorytetowych 6-8.</p>	
3.	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	85 684 241,00 EUR
4.	Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁANIA	
1.	<p>Nazwa i krótki opis działania/poddziałania</p> <p>Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych <i>Poddziałanie 9.1.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT</i> <i>Poddziałanie 9.1.2 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra</i></p>
2.	<p>Cel(e) szczegółowy(e) działania/poddziałania</p> <p><u>Poprawiona dostępność wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej</u></p> <p>Kluczowym wyznacznikiem jakości życia w regionie jest stan zdrowia mieszkańców. Jedną z przyczyn wykluczenia społecznego jest niski dostęp do usług zdrowotnych. Uzasadnione jest zatem podejmowanie działań wspierających jakość dostarczanych usług zdrowotnych i zwiększanie ich dostępności dla społeczeństwa.</p> <p>Ponadto, utrata zdrowia skutkuje przerywaniem aktywności zawodowej, co bezpośrednio przyczynia się do zwiększenia ryzyka wystąpienia ubóstwa. Konieczne jest zatem zapewnienie warunków sprzyjających poprawie i utrzymaniu dobrego stanu zdrowia osób aktywnych zawodowo.</p> <p>Interwencja będzie polegała na zapewnieniu dostępu do wysokiej jakości niedrogich usług opieki zdrowotnej, świadczonych w interesie ogólnym w regionie, co w konsekwencji przyczyni się do ograniczenia ryzyka wykluczenia społecznego.</p> <p>Profilaktyka, diagnostyka oraz leczenie chorób możliwe są jedynie w dobrze wyposażonych placówkach, posiadających sprzęt medyczny, spełniający najwyższe standardy. Wsparcie zostanie ukierunkowane na zakup nowoczesnego, wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego. Inwestycje w taką aparaturę umożliwią wczesne wykrywanie i leczenie chorób, co w efekcie doprowadzi do poprawy stanu zdrowia mieszkańców i utrzymania liczby osób aktywnych zawodowo.</p> <p>Poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej będzie realizowana także poprzez przedsięwzięcia dotyczące modernizacji infrastruktury oraz działania związane z informatyzacją placówek i wykorzystaniem technologii informacyjno-telekomunikacyjnych.</p> <p>Interwencja będzie obejmować również inwestycje w infrastrukturę zdrowotną w dziedzinie medycyny ukierunkowanej na opiekę nad matką i dzieckiem. Niewystarczające zabezpieczenie właściwej opieki medycznej dla dzieci – brak oddziału intensywnej terapii pediatrycznej, laryngologii, okulistyki oraz oddziału zakaźnego na terenie województwa jest istotnym problemem w regionie.</p> <p>Wspierane będą przedsięwzięcia służące podniesieniu jakości i zwiększeniu dostępności do infrastruktury ochrony zdrowia dotyczącej podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS).</p> <p>Dofinansowane będą tylko i wyłącznie inwestycje, wynikające ze zidentyfikowanych deficytów i potrzeb, uwzględniające sytuację demograficzną, epidemiologiczną (odpowiednio identyfikowaną na poziomie województwa – w zależności od specyfiki podmiotu leczniczego i oferowanych przez niego usług) oraz z faktycznego zapotrzebowania i dostępności infrastruktury ochrony zdrowia na danym obszarze, z wykorzystaniem map potrzeb zdrowotnych (opracowanych przez Ministerstwo Zdrowia). Do czasu wprowadzenia właściwych map potrzeb zdrowotnych, istnieje możliwość rozpoczynania inwestycji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w kontekście opieki koordynowanej, mające na celu wzmocnienie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) oraz środowiskowych form opieki. – w kontekście deinstytucjonalizacji²⁸⁹ opieki zdrowotnej, które mają na celu wzmocnienie geriatry, opieki długoterminowej, paliatywnej i hospicyjnej, <p>które mogą być współfinansowane od razu po przyjęciu Planu działań przez Komitet Sterujący ds. Zdrowia, pod warunkiem zasadności ich realizacji.</p> <p>Preferowane są inwestycje efektywne kosztowo i realizowane przez podmioty, które wykazują największą efektywność finansową, jak również przewidujące działania</p>

²⁸⁹ Definicja zawarta w słowniku.

	<p>konsolidacyjne i inne formy współpracy podmiotów leczniczych oraz uwzględniające działania w zakresie reorganizacji i restrukturyzacji wewnątrz podmiotów leczniczych, w celu maksymalizacji wykorzystania infrastruktury, w tym sąsiadującej, oraz stopnia jej dostosowania do istniejących deficytów.</p> <p>Dokumentami stanowiącymi ramy strategiczne dla interwencji w sektorze ochrony zdrowia są Umowa Partnerska oraz Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020.</p> <p>Poprawa efektywności funkcjonowania sektora zdrowia wymaga koordynacji podejmowanych interwencji pomiędzy poziomem krajowym i regionalnym. Za zapewnienie odpowiednich mechanizmów koordynacyjnych odpowiada minister właściwy ds. zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego oraz samorządami województw. Celem tej koordynacji będzie w szczególności zapewnienie właściwego ukierunkowania interwencji do zidentyfikowanych uprzednio potrzeb przy zapewnieniu efektywności kosztowej. Głównym narzędziem koordynacji będzie Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia, który działa pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia. Niezbędnym warunkiem dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia jest ich zgodność z ustalonym przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia. Jednocześnie Komitet na bieżąco będzie analizować kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE, osiągania oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu działań na cele Policy Paper w zakresie ochrony zdrowia oraz cele Umowy Partnerskiej i Programu Operacyjnego. Plan działań jest bezpośrednio powiązany z Umową Partnerstwa oraz uwzględnia inwestycje podejmowane ze środków krajowych (w tym w ramach konkursów na zadania finansowane ze środków publicznych oraz kontraktów na świadczone usługi) oraz zawiera m.in. listę potencjalnych projektów realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym utworzoną po analizie pod kątem komplementarności i efektywności kosztowej propozycji przedstawionych przez IZ, zasady dotyczące trybów i kryteriów wyboru projektów w ramach naborów ogłaszanych w ramach programów centralnych i regionalnych.</p> <p><u>Poprawiona jakość infrastruktury społecznej uwzględniająca obszary deficytowe</u></p> <p>Ograniczenie lub brak dostępu do usług społecznych (w tym opiekuńczych) przyczynia się do pogorszenia zdolności do uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym, co z kolei wpływa na zwiększenie ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom musi się opierać na rozwiązaniu problemów, z którymi borykają się osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym (w tym osoby długotrwale bezrobotne, z niepełnosprawnościami, powracające na rynek pracy, sprawujące opiekę nad osobami zależnymi).</p> <p>Mając na względzie poprawę warunków życia mieszkańców województwa niezbędne jest wsparcie infrastruktury społecznej (w tym opiekuńczej).</p> <p>Osoby objęte opieką instytucjonalną, przybywające w stacjonarnych zakładach opieki długoterminowej są odizolowane, wyłączone od społeczeństwa i żyją w warunkach wykluczenia. W celu zapewnienia dzieciom właściwej opieki, oraz osobom potrzebującym wsparcia, możliwość niezależnego życia i funkcjonowania w społeczności, konieczne jest odejście od opieki instytucjonalnej na rzecz opieki świadczonej na poziomie społeczności lokalnej. Wsparcie przedsięwzięć w zakresie infrastruktury społecznej dotyczy przede wszystkim form zdeinstytucjonalizowanych.</p> <p>W związku z tym, wsparcie uzyskują inwestycje mające na celu powstanie i rozwój środowiskowych form opieki nad dziećmi, osobami z niepełnosprawnościami, osobami starszymi oraz form pomocy społecznej przyczyniającej się do usamodzielnienia życiowego i rozwoju społeczno – ekonomicznego osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dofinansowane zostaną przedsięwzięcia służące poprawie infrastruktury podmiotów oferujących pomoc z zakresu aktywizacji społeczno – zawodowej osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem takich jak: centra integracji społecznej (CIS), kluby integracji społecznej (KIS), zakłady aktywności zawodowej (ZAZ) oraz podmioty oferujące usługi interwencyjne. Wsparcie otrzymają działania przyczyniające się do zwiększenia liczby miejsc oraz wyposażenia jednostek systemu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym w szczególności podmiotów realizujących wsparcie dla rodzin z dziećmi (m. in. placówek wsparcia dziennego), jak również przedsięwzięcia w zakresie rozwoju infrastruktury rodzinnej pieczy zastępczej.</p>
--	--

		<p>Z uwagi na zidentyfikowane deficyty i potrzeby dotyczące infrastruktury społecznej, związanej ze świadczeniem usług socjalnych, dofinansowane zostaną przedsięwzięcia w zakresie mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego, w oparciu o istniejącą infrastrukturę. Możliwa jest interwencja wykraczająca poza części wspólne budynków mieszkalnych.</p> <p>Podjęwane działania muszą koncentrować się na poprawie jakości i dostępu do usług społecznych, przyczyniając się do przeciwdziałania problemom społecznym m. in. włączenia na rynek pracy oraz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.</p>	
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<p>Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych</p> <p>Poddziałanie 9.1.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT</p> <p>Poddziałanie 9.1.2 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra</p>	<p>1. Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI 36).</p>
4.	Lista wskaźników produktu	<p>Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych</p> <p>Poddziałanie 9.1.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT</p> <p>Poddziałanie 9.1.2 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra</p>	<p>1. Liczba wspartych podmiotów leczniczych.</p> <p>2. Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno – zawodowej.</p>
5.	Typy projektów	<p>I. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną w powiązaniu ze zidentyfikowanymi na poziomie krajowym i regionalnym obszarami deficytów (m.in. choroby układu krążenia, nowotworowe, układu kostno – stawowo – mięśniowego, układu oddechowego, psychiczne, geriatryczne) oraz odzwierciedlające potrzeby regionalne.</p> <p>II. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, związaną z opieką nad matką i dzieckiem (między innymi w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii, kardiologii i kardiologii dziecięcej, chirurgii dziecięcej, psychiatrii dziecięcej hematologii i onkologii dziecięcej).</p> <p>III. Inwestycje w infrastrukturę społeczną służącą aktywizacji społeczno – zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz rozwojowi usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, wpływające na rozwój regionalny i lokalny, poprzez eliminowanie barier przyczyniających się do wykluczenia (np. w zakresie infrastruktury rehabilitacyjnej, projekty infrastrukturalne sprzyjające aktywizacji społeczno-zawodowej, projekty związane z zapewnieniem usług opiekuńczych i wsparcia rodziny oraz pieczy zastępczej).</p> <p>IV. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, podmiotów leczniczych świadczących usługi w zakresie opieki geriatrycznej, długoterminowej, paliatywnej i hospicyjnej.</p>	
6.	Kategorie interwencji	<p>53 - Infrastruktura ochrony zdrowia</p> <p>54 - Infrastruktura mieszkalnictwa</p> <p>55 - Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do rozwoju regionalnego i lokalnego</p>	
7.	Typ Beneficjenta	<p>Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST), – związki, stowarzyszenia i porozumienia JST, – kościoły związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,

		<p><i>Poddziałanie 9.1.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje, – podmioty lecznicze świadczące usługi w publicznym i niepublicznym systemie ochrony zdrowia na podstawie kontraktu z NFZ. ✓ W przypadku projektów dotyczących wsparcia podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie geriatry, opieki długoterminowej oraz opieki paliatywnej i hospicyjnej – Beneficjentami są – podmioty wykonujące działalność leczniczą, udzielające świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych, z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych, posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne), ✓ W przypadku pozostałych projektów – Beneficjentami są – podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, przedsiębiorcy, jednostki budżetowe oraz lekarze i pielęgniarki, którzy wykonują swój zawód w ramach działalności leczniczej i udzielają świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych (z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne). <p>Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Działania.</p> <p>Beneficjentami Poddziałania 9.1.1. mogą być wnioskodawcy z MOF Gorzowa Wlkp.</p> <p>Brak możliwości uzyskania wsparcia w ramach Poddziałania 9.1.1. przez jednostki tworzące Związki ZIT Zielona Góra.</p>
		<p><i>Poddziałanie 9.1.2 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje, – podmioty lecznicze świadczące usługi w publicznym i niepublicznym systemie ochrony zdrowia na podstawie kontraktu z NFZ. ✓ W przypadku projektów dotyczących wsparcia podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie geriatry, opieki długoterminowej oraz opieki paliatywnej i hospicyjnej – Beneficjentami są – podmioty wykonujące działalność leczniczą, udzielające świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych, z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych, posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne), ✓ W przypadku pozostałych projektów – Beneficjentami są – podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, przedsiębiorcy, jednostki budżetowe oraz lekarze i pielęgniarki, którzy wykonują swój zawód w ramach działalności leczniczej i udzielają świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych (z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do

			otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne).
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy	
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	W ramach Działania 9.1.2 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST	
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Kategoria(e) regiony(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych	28 434 736,00
		<i>Poddziałanie 9.1.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>	26 631 297,00
		<i>Poddziałanie 9.1.2 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra</i>	1 803 439,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	Wsparcie przedsięwzięć polegających na inwestycjach w infrastrukturę społeczną realizowanych <u>na obszarze zdegradowanym</u> możliwe jest w Działaniu 9.1, ale tylko w przypadku wyczerpania alokacji przewidzianej na dofinansowanie inwestycji tego rodzaju w Działaniu 9.2. W ramach Działania stosowane będą preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (w tym. kryteria oceny projektów).	
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Zielona Góra. Wspierane będą również obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne, obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.	
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>I typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną w powiązaniu ze zidentyfikowanymi na poziomie krajowym i regionalnym obszarami deficytów (m.in. choroby układu krążenia, nowotworowe, układu kostno – stawowo – mięśniowego, układu oddechowego, psychiczne, geriatryczne) oraz odzwierciedlające potrzeby regionalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tryb konkursowy – tryb pozakonkursowy . <p>II typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, związaną z opieką nad matką i dzieckiem (między innymi w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii, kardiologii i kardiologii dziecięcej, chirurgii dziecięcej, psychiatrii dziecięcej hematologii i onkologii dziecięcej):</p> <ul style="list-style-type: none"> – tryb konkursowy – tryb pozakonkursowy . <p>III typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę społeczną służącą aktywizacji społeczno – zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz rozwojowi usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, wpływające na rozwój regionalny i lokalny, poprzez eliminowanie barier przyczyniających się do wykluczenia (np. w zakresie infrastruktura rehabilitacyjna, projekty infrastrukturalne sprzyjające aktywizacji społeczno-zawodowej, projekty związane z zapewnieniem usług opiekuńczych i wsparcia rodziny oraz pieczy zastępczej).</p> <ul style="list-style-type: none"> – tryb konkursowy. <p>IV typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, podmiotów leczniczych świadczących usługi w zakresie opieki geriatrycznej, długoterminowej, paliatywnej i hospicyjnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> – tryb konkursowy. <p>Podmiotem odpowiedzialnym za nabór wniosków będzie Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020</p>	
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	<p>W przypadku I, II, III i IV typu projektu część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu.</p> <p>W przypadku I, II i IV typu projektu: Inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych (e-usług) polegające na zakupie oprogramowania i sprzętu oraz zakup wyposażenia niezbędnego do osiągnięcia celu głównego i prawidłowej realizacji zadania mogą być realizowane tylko jako element projektu Inwestycje polegające na dostosowaniu istniejącej infrastruktury do obowiązujących przepisów są niekwalifikowalne, za wyjątkiem, gdy ich realizacja jest uzasadniona z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) i dostępu do świadczeń opieki</p>	

		zdrowotnej. W przypadku III typu projektu część projektu infrastrukturalnego może stanowić wyposażenie niezbędne do prawidłowej realizacji zadania.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Wydatki objęte mechanizmem finansowania krzyżowego, ponoszone na zadania związane z rozwojem kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji, nie mogą przekroczyć 10 % dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych cross-financingiem.
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, <u>dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem</u> , formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów. Projekty generujące dochód, <u>dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem</u> , należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia Programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez Beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakresu systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
19.	Pomoc publiczna i pomoc de <i>minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	Nie dotyczy
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (UR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy

27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 9.1

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

Inwestycja musi dotyczyć polepszenia jakości świadczonych usług i wprowadzenia nowych rozwiązań.

W przypadku poszerzenia działalności podmiotu wykonującego działalność leczniczą, wymagane będzie zobowiązanie do posiadania umowy na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych, najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania świadczeń po zakończeniu realizacji projektu, a w przypadku jego braku ze środków własnych lub poprzez ich kontraktację w drodze umowy podpisanej z innym podmiotem posiadającym w danym okresie kontrakt z NFZ.

Inwestycje polegające na dostosowaniu istniejącej infrastruktury do obowiązujących przepisów są **niekwalifikowalne**, za wyjątkiem, gdy ich realizacja jest uzasadniona z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.

Realizowane będą wyłącznie inwestycje, które zostały ujęte w **Programie poprawy jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych**, przygotowanym przez podmiot leczniczy ubiegający się o dofinansowanie

Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE jest **Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia**. Komitet działa pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia.

Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia jest ich zgodność z uzgodnionym **przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań)** podejmowanych ze środków unijnych na poziomie krajowym i regionalnym. Komitet na bieżąco analizuje kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE oraz osiągania oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu Działania na cele Policy Paper w zakresie ochrony zdrowia oraz cele Umowy Partnerstwa i Programu Operacyjnego.

Realizacja inwestycji w ochronie zdrowia możliwa jest wyłącznie na zasadach, wynikających z **Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020** oraz **Planu Działania**, zgodnie z uregulowaniami w kontrakcie terytorialnym. Inwestycje są kwalifikowalne, jeśli są zgodne z **Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań)**, uzgodnionym przez **Komitet Sterujący**, i jeśli zasadność ich realizacji wynika z map potrzeb zdrowotnych. Projekty będą wybierane zgodnie z kryteriami wyboru, opracowanymi na podstawie rekomendacji określonych w Planie Działania.

Do czasu wprowadzenia właściwych map potrzeb zdrowotnych, istnieje możliwość rozpoczynania inwestycji:

- w kontekście opieki koordynowanej, mającej na celu wzmocnienie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) oraz środowiskowych form opieki,
- w kontekście deinstytucjonalizacji opieki zdrowotnej, które mają na celu wzmocnienie geriatry, opieki długoterminowej, paliatywnej i hospicyjnej.

które mogą być współfinansowane od razu po przyjęciu Planu działań przez Komitet Sterujący ds. Zdrowia, pod warunkiem zasadności ich realizacji.

Beneficjent/Partner zobowiązany jest do wykorzystywania dofinansowanej infrastruktury/zakupionego sprzętu wyłącznie do świadczenia usług z zakresu opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych – w ramach posiadanej umowy z NFZ lub ze środków własnych. Ww. usługi muszą mieć charakter nieodpłatnych świadczeń na rzecz pacjentów.

Zgodnie z zapisami *Policy Paper* opinia wojewody wydawana będzie w odniesieniu do projektów pozakonkursowych i konkursowych dotyczących utworzenia nowego podmiotu leczniczego lub nowych jednostek podmiotu leczniczego przy pomocy których ma być wykonywana działalność lecznicza w rodzaju lecznictwo szpitalne lub innych inwestycji/remontów w lecznictwie szpitalnym o wartości przekraczającej 3 mln PLN w ciągu 2 lat, a w przypadku podmiotów realizujących ambulatoryjne świadczenia specjalistyczne inwestycji o wartości przekraczającej 2 mln PLN w ciągu 2 lat. Opinie taką wojewoda wydaje na podstawie mapy regionalnej potrzeb zdrowotnych, ustalonych priorytetów dla regionalnej polityki zdrowotnej, po zasięgnięciu opinii dyrektora właściwego oddziału NFZ. Jeżeli ww. opinia właściwego wojewody o celowości realizacji inwestycji będzie negatywna projekt inwestycyjny, który jest uwarunkowany zgodnością z mapami potrzeb zdrowotnych, nie będzie mógł być ostatecznie przyjęty do Planu działań w sektorze zdrowia. W przypadku projektów dla których nie jest wymagana opinia wojewody o celowości realizacji danej inwestycji, Komitet Sterujący będzie podejmował rozstrzygnięcia dotyczące zgodności z mapami potrzeb tj. wpisania (lub nie) danego projektu pozakonkursowego do planu działań, na podstawie analizy danych z innych źródeł (dostępne rejestry, ekspertyzy i inne opracowania).

Ponadto, Narodowy Fundusz Zdrowia oraz departament właściwy do spraw analiz i strategii Ministerstwa Zdrowia będzie opracowywał każdorazowo opinię w sprawie projektu pozakonkursowego oraz propozycji działań zgłoszonych przez IZ/IP do Planu działań w sektorze zdrowia.

Jeśli dotyczy, należy wykazać, że projekt jest zgodny z odpowiednią mapą potrzeb zdrowotnych, a także posiada pozytywną opinię wojewody, zgodnie z art. 95 d ustawy z dnia 22 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz innych ustaw.

Przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury zdrowotnej podejmowane w ramach Działania 9.1 muszą być powiązane z realizacją celów wynikających z Osi Priorytetowej 7 „Równowaga społeczna”. Nie oznacza to konieczności realizacji projektów komplementarnych. Realizowane działania muszą odpowiadać zdiagnozowanym potrzebom i problemom wynikającym z Osi Priorytetowej 7. Projekt powinien pozostawać w związku z realizacją innych projektów lub działań „miękkich”, realizowanych z EFS lub innych środków (ale przyczyniających się do realizacji celów wynikających z Osi Priorytetowych 7). Beneficjent powinien przedstawić opis tego typu powiązań.

Beneficjent nie może ubiegać się o dofinansowanie na wydatki, na które otrzymał wsparcie ze środków EFS w ramach Osi Priorytetowej 7 „Równowaga społeczna” RPO-L2020, dotyczące zakupu środków trwałych oraz cross – financingu. Na etapie podpisania Umowy o dofinansowanie, Beneficjent będzie zobowiązany do złożenia oświadczenia, iż na ww. wydatki ponoszone w ramach projektu nie otrzymał wsparcia ze środków EFS w ramach Osi Priorytetowej 7 Równowaga społeczna RPO-L2020.

Przedsięwzięcia polegające na inwestycjach w infrastrukturę społeczną realizowane na obszarze zdegradowanym są możliwe tylko w przypadku wyczerpania alokacji przewidzianej na dofinansowanie tego rodzaju projektów w Osi Priorytetowej 9 „Infrastruktura społeczna” (PI 9b, Działanie 9.2 „Rozwój obszarów zmarginalizowanych”).

Działania polegające na rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym muszą być zgodne z założeniami europejskich zasad przejścia z opieki

instytucjonalnej do opieki środowiskowej, kierunkami wskazanymi w Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 oraz Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020. W zakresie przedsięwzięć realizowanych w ramach Działania 9.1 w odpowiedni sposób będzie uwzględniana zasada deinstytucjonalizacji. W szczególności oznacza to wprowadzenie w ramach projektów takich elementów jak: przesuwanie zasobów z instytucji do społeczności lokalnej, wsparcie instytucji w lokalnej społeczności aktywizujących osoby z niepełnosprawnościami, przygotowywanie zindywidualizowanych programów wsparcia dla uczestników projektów (w przypadku projektów z zakresu ochrony zdrowia m.in. wsparcie opieki ambulatoryjnej, hospicyjnej). Zasada deinstytucjonalizacji będzie miała odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów. Wykluczone jest wsparcie przedsięwzięć w ramach Działania 9.1 realizowanych w formach instytucjonalnych przez podmioty opiekuńczo-pobytowe.

Działania realizowane w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) powinny przyczyniać się do rozwoju opieki koordynowanej²⁹⁰, z uwzględnieniem zintegrowanych form opieki środowiskowej.

Beneficjentami nie mogą być:

- podmioty lecznicze (a także przedsiębiorcy powstałe z ich przekształcenia) utworzone przez ministra lub centralny organ administracji rządowej, publiczną uczelnię medyczną lub publiczną uczelnię prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, instytuty badawcze prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk medycznych, uczestniczące w systemie ochrony zdrowia.
- podmioty lecznicze posiadające zaległości w spłacie bieżących zobowiązań, tj.: zobowiązania wobec pracowników (ZFP i ZFŚS), zobowiązania publiczno – prawne (w tym ZUS, FP).

W ramach Działania nie będą wspierane projekty z zakresu infrastruktury ratownictwa medycznego.

Wyposażenie, zakupione w ramach projektu, nierozzerwalnie związane z projektem i służące do jego realizacji, które zostanie włączone do rejestru środków trwałych Beneficjenta/Partnera, będzie kwalifikowało się do współfinansowania, jeśli zostaną spełnione warunki określone w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosków w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych rodzaju/rodzajów projektu.

W przypadku projektów realizowanych na obszarze zdegradowanym zastosowanie mają Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020.

W ramach Działania stosowane będą preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (np. kryteria oceny będą uwzględniały przyznawanie dodatkowych punktów).

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy²⁹¹ nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją

---

²⁹⁰ Opieka koordynowana – działania mające na celu poprawę efektów zdrowotnych, poprzez przezwyciężenie problemu fragmentacji, za pomocą łączenia albo koordynowania działań różnych świadczeniodawców w procesie opieki.

²⁹¹ Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. 2016 poz. 290 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

uniwersalnego projektowania²⁹², bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o zróżnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.

I typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną w powiązaniu ze zidentyfikowanymi na poziomie krajowym i regionalnym obszarami deficytów (m.in. choroby układu krążenia, nowotworowe, układu kostno – stawowo – mięśniowego, układu oddechowego, psychiczne, geriatryczne) oraz odzwierciedlające potrzeby regionalne, polegające na²⁹³:

- zakupie wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego,
- rozbudowie i/lub przebudowie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia²⁹⁴ (część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu),
- zakup wyposażenia niezbędnego do osiągnięcia celu głównego i prawidłowej realizacji zadania – tylko jako element projektu,
- inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych (e-usług) polegające na zakupie oprogramowania i sprzętu komputerowego – tylko jako element projektu, polegającego na zakupie wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego i/lub rozbudowie i/lub przebudowie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia.

II typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, związaną z opieką nad matką i dzieckiem (między innymi w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii, kardiologii i kardiochirurgii dziecięcej, chirurgii dziecięcej, psychiatrii dziecięcej hematologii i onkologii dziecięcej)²⁹⁵, polegające na:

- zakupie wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego (wyposażenie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia w wysokospecjalistyczny sprzęt medyczny),
- pracach remontowo-budowlanych
- rozbudowie i/lub przebudowie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia²⁹⁶ (część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu),
- zakup wyposażenia niezbędnego do osiągnięcia celu głównego i prawidłowej realizacji zadania – tylko jako element projektu,

---

²⁹² Zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 wydanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju pod pojęciem „konceptji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

²⁹³ Przedsięwzięcie musi uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

²⁹⁴ Inwestycje polegające na dostosowaniu istniejącej infrastruktury do obowiązujących przepisów są niekwalifikowalne, za wyjątkiem, gdy ich realizacja jest uzasadniona z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.

²⁹⁵ Inwestycja musi dotyczyć polepszenia jakości świadczonych usług i wprowadzenia nowych rozwiązań.

²⁹⁶ Inwestycje polegające na dostosowaniu istniejącej infrastruktury do obowiązujących przepisów są niekwalifikowalne, za wyjątkiem, gdy ich realizacja jest uzasadniona z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.

- inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych (e-usług) polegające na zakupie oprogramowania i sprzętu komputerowego – tylko jako element ww. typu projektu polegającego na zakupie wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego i/lub rozbudowie i/lub przebudowie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia,

III typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę społeczną służącą aktywizacji społeczno – zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz rozwojowi usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, wpływające na rozwój regionalny i lokalny, poprzez eliminowanie barier przyczyniających się do wykluczenia (np. w zakresie infrastruktura rehabilitacyjna, projekty infrastrukturalne sprzyjające aktywizacji społeczno-zawodowej, projekty związane z zapewnieniem usług opiekuńczych i wsparcia rodziny oraz pieczy zastępczej)²⁹⁷.

- a) Inwestycje w infrastrukturę społeczną, związaną ze świadczeniem usług w zakresie aktywizacji społeczno – zawodowej i aktywnej integracji, polegające na:
  - przebudowa, rozbudowa, obiektów infrastruktury społecznej związanej ze świadczeniem usług w zakresie aktywizacji społeczno – zawodowej i aktywnej integracji,
  - adaptacja budynku na cele związane ze świadczeniem usług w zakresie aktywizacji społeczno – zawodowej i aktywnej integracji,
  - wyposażenie obiektów infrastruktury społecznej związanej ze świadczeniem usług w zakresie aktywizacji społeczno – zawodowej i aktywnej integracji, niezbędne do osiągnięcia celu głównego i prawidłowej realizacji zadania – tylko jako element projektu.
- b) Inwestycje w infrastrukturę społeczną związaną ze świadczeniem usług socjalnych w zakresie mieszkalnictwa socjalnego ²⁹⁸, wspomaganego ²⁹⁹ (w tym chronionego) również na obszarze zdegradowanym³⁰⁰), polegające na³⁰¹:
  - adaptacji, tj. przebudowie i remoncie budynków (w tym na obszarach zdegradowanych ³⁰²), stanowiących własność publiczną lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych, przeznaczonych na cele mieszkaniowe (tj. mieszkania socjalne, wspomagane i chronione),
  - adaptacja, tj. remoncie lokalu, stanowiącego własność publiczną lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych, przeznaczonych na cele mieszkaniowe (tj. mieszkania socjalne, wspomagane i chronione),

²⁹⁷ Część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu.

²⁹⁸ Pod pojęciem „mieszkanie socjalne” należy rozumieć mieszkanie/lokal przeznaczony dla osób niemogących utrzymać mieszkania samodzielnie z powodu ubóstwa. Pojęcie i zasady przyznawania lokalu socjalnego reguluje ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

²⁹⁹ Pod pojęciem „mieszkanie wspomagane” (w tym chronione) – należy rozumieć usługę świadczoną w lokalnej społeczności: w postaci mieszkania chronionego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub w postaci mieszkania lub domu, przygotowujące osoby w nim przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zapewniającego pomoc w prowadzeniu samodzielnego życia.

³⁰⁰ Pod warunkiem, że obszar zdegradowany został wyznaczony w Programie Rewitalizacji, a projekt wynika z Programu Rewitalizacji, który został pozytywnie zweryfikowany przez IZ RPO-L2020. Obszar zdegradowany to obszar, na którym został zidentyfikowany stan kryzysowy, objęty w całości lub w części procesem rewitalizacji. Stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale również wiejskich. Obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

³⁰¹ Możliwa interwencja wykraczająca poza części wspólne budynków mieszkalnych.

³⁰² Ujętych w Programie Rewitalizacji.

- wyposażenie lokali i budynków, niezbędne do osiągnięcia celu głównego i prawidłowej realizacji zadania – tylko jako element projektu.
- c) Inwestycje w infrastrukturę społeczną, świadczącą usług socjalne i opiekuńcze (w tym dotyczące rodzinnych domów pomocy, środowiskowych domów pomocy, dziennych domów pomocy, jednostek systemu wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, placówek wsparcia dziennego i opieki wychowawczej), polegające na:
- adaptacji tj. rozbudowie, przebudowie i remoncie budynku na cele związane ze świadczeniem usług socjalnych i opiekuńczych,
  - remoncie, rozbudowie i/lub przebudowie obiektu infrastruktury społecznej świadczącej usługi socjalne i opiekuńcze,
  - wyposażenie obiektów infrastruktury społecznej związanej ze świadczeniem usług socjalnych i opiekuńczych, niezbędne do osiągnięcia celu głównego i prawidłowej realizacji zadania – tylko jako element projektu.

Nie są wspierane duże instytucje o charakterze opiekuńczo – bytowym, zdefiniowane zgodnie z polskim prawodawstwem, świadczące usługi długoterminowej pomocy dla osób z niepełnosprawnościami, dzieci osób starszych oraz psychicznie chorych, tj. Domy Pomocy Społecznej.

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru

Budowa nowej infrastruktury jest finansowana pod warunkiem, że:

- zapewnienie infrastruktury nie jest możliwe w inny sposób;
- potrzeba budowy na danym terytorium została potwierdzona analizą potrzeb oraz analizą trendów demograficznych w ujęciu terytorialnym;
- infrastruktura została zaprojektowana i wykonana zgodnie z zasadą projektowania uniwersalnego, o której mowa w Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169) (warunek ten dotyczy wyłącznie budowy nowych obiektów) oraz Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020, IZ RPO **nie może wspierać instytucjonalnych form opieki**. Zgodnie z ww. Wytycznymi **opieka instytucjonalna** to usługi świadczone:

- a) w placówce opiekuńczo-pobytowej, czyli placówce wieloosobowego całodobowego pobytu i opieki, w której liczba mieszkańców jest większa niż 30 osób oraz w której:
- i. usługi nie są świadczone w sposób zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby),
  - ii. wymagania organizacyjne mają pierwszeństwo przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców,
  - iii. mieszkańcy nie mają wystarczającej kontroli nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą w zakresie funkcjonowania w ramach placówki,
  - iv. mieszkańcy są odizolowani od ogółu społeczności lub zmuszeni do mieszkania razem,

- b) w placówce opiekuńczo-wychowawczej w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332) dla więcej niż 14 osób.

IV typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, podmiotów świadczących usługi w zakresie opieki geriatrycznej, długoterminowej, paliatywnej i hospicyjnej³⁰³, polegające na

- zakupie wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego (wyposażenie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia w wysokospecjalistyczny sprzęt medyczny),
- pracach remontowo-budowlanych,
- rozbudowie i/lub przebudowie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia (część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu),
- inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych (e-usług) polegające na zakupie oprogramowania i sprzętu komputerowego – tylko jako element ww. typu projektu polegającego na zakupie wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego i/lub rozbudowie i/lub przebudowie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia,
- zakupie wyposażenia niezbędnego do osiągnięcia celu głównego i prawidłowej realizacji zadania – tylko jako element projektu.

Pozostałe warunki kwalifikowania

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;

---

³⁰³ Beneficjentami mogą być podmioty wymienione w Ustawie o działalności leczniczej z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej – z wyłączeniem szpitali.

- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
1.	Nazwa działania/poddziałania	Działanie 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych. <i>Poddziałanie 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT</i> <i>Poddziałanie 9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.</i> <i>Poddziałanie 9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra</i>
2.	Cel/e szczegółowe/działania/poddziałania	Przemiany gospodarcze sprawiły, że na terenie województwa lubuskiego znajduje się wiele obszarów zagrożonych zjawiskiem marginalizacji ekonomicznej i społecznej. Atrakcyjność danego terenu znacznie obniża degradacja infrastruktury oraz przestrzeni miejskich, a także negatywne zjawiska społeczne prowadzące do marginalizacji części mieszkańców. Obszary zdegradowane to tereny o niekorzystnych uwarunkowaniach, charakteryzujące się m.in. niską konkurencyjnością gospodarczą, niedoinwestowaniem infrastrukturalnym oraz wysokim stopniem bezrobocia. W miejscach tych występuje kumulacja różnorodnych problemów, w tym również związanych z wykluczeniem społecznym. Dlatego też, niezbędne jest podejmowanie działań z zakresu rewitalizacji społecznej i gospodarczej. Inwestycje polegające na rewitalizacji mają służyć niwelowaniu negatywnych zjawisk związanych z problemami społecznymi, dotyczącymi danego obszaru i muszą mieć na celu przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych. Z uwagi na konieczność przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i ubóstwu oraz włączeniu na rynek pracy, inwestycje w zakresie rewitalizacji (finansowane z EFRR) muszą być podejmowane w ścisłym powiązaniu z działaniami związanymi z rewitalizacją społeczną (finansowanymi z EFS). Celem przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane. Wsparcie uzyskują projekty dotyczące kompleksowej rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Obszar zdegradowany objęty procesem rewitalizacji może obejmować także tereny poprzemysłowe (w tym portowe, wydobywcze), powojenne, pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji. Inwestycje mogą dotyczyć przebudowy lub adaptacji zdegradowanych budynków, obiektów, terenów i przestrzeni w celu nadania i przywracania tym obszarom funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych. Obszary rewitalizowane będą wyznaczone z uwzględnieniem kryteriów, ze szczególnym uwzględnieniem stopnia nasilenia problemów społecznych na danym obszarze. Przedsięwzięcia mają służyć przede wszystkim rozwiązywaniu występujących na rewitalizowanym obszarze problemów społecznych, a tym samym przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz zmniejszenia ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego. Efektem działań musi być ożywienie gospodarcze i społeczne danego obszaru. Podstawą realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest Program Rewitalizacji. Wsparcie inwestycji z zakresu rewitalizacji jest możliwe pod warunkiem, że stanowią one spójny element kompleksowej interwencji w ramach Programu Rewitalizacji, w zakresie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, dzięki przedsięwzięciom całościowym (integrującym interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki). Przedsięwzięcia muszą być skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany, spójny oraz zintegrowany. Wsparcie uzyskują przedsięwzięcia, które muszą być realizowane jako kompleksowe i zintegrowane projekty dot. wszystkich aspektów rewitalizacji danego obszaru. Istotne w tym kontekście jest połączenie działań realizowanych w OP 6-8, finansowanych z EFS lub zgodnych z ich celami lecz finansowanymi z innych źródeł, z poprawą infrastruktury oraz uzyskanie dzięki temu efektu synergii.
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych. <i>Poddziałanie 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT</i> <i>Poddziałanie 9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.</i>

		<i>Poddziałanie 9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra</i>	
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych. Poddziałanie 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp. Poddziałanie 9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (CI 38).
5.	Typy projektów	Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów mająca na celu przywracanie i/lub nadawanie nowych funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych tym obszarom.	
6.	Kategorie interwencji	54 - Infrastruktura mieszkalnictwa 55 - Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do rozwoju regionalnego i lokalnego	
7.	Typ Beneficjenta	Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych Poddziałanie 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp. Poddziałanie 9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST), – związki, stowarzyszenia i porozumienia JST, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – jednostki administracji rządowej, – kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, – organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje, – samorządowe instytucje kultury, – spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, – towarzystwa budownictwa społecznego. Projektów mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w powyższym katalogu Beneficjentów. Dopuszczalna jest realizacja projektu z zaangażowaniem podmiotów, innych niż ww. katalogu Beneficjentów, realizujących wspólnie projekt w celu osiągnięcia kompleksowego efektu, z zastrzeżeniem, iż wszystkie wydatki ponoszone przez te podmioty, zostaną ujęte jako koszty niekwalifikowalne w budżecie projektu. Brak możliwości uzyskania wsparcia przez jednostki tworzące Związki ZIT.

			<ul style="list-style-type: none"> – samorządowe instytucje kultury, – organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje, <p>Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Poddziałania 9.2.1. Dopuszczalna jest realizacja projektu z zaangażowaniem podmiotów, innych niż ww. katalogu Beneficjentów, realizujących wspólnie projekt w celu osiągnięcia kompleksowego efektu, z zastrzeżeniem, iż wszystkie wydatki ponoszone przez te podmioty, zostaną ujęte jako koszty niekwalifikowalne w budżecie projektu.</p>
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy	
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	W ramach Działania 9.2.2 oraz Działania 9.2.3 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST	
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych	32 668 420,00
		Poddziałanie 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT	12 998 420,00
		Poddziałanie 9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.	8 084 025,00
		Poddziałanie 9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra	11 585 975,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	<p>Wsparcie przedsięwzięć polegających na uzbrojeniu terenów pod inwestycje możliwe jest w Działaniu 9.2, ale tylko w przypadku wyczerpania alokacji przewidzianej na dofinansowanie inwestycji tego rodzaju w Działaniu 1.3.</p> <p>W przypadku wyczerpania alokacji przewidzianej w Działaniu 9.2 na dofinansowanie inwestycji w infrastrukturę społeczną związaną ze świadczeniem usług socjalnych w zakresie mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego <u>na obszarze zdegradowanym</u>, możliwa jest realizacja tego rodzaju inwestycji w Działaniu 9.1.</p> <p>Interwencja w zakresie rewitalizacji realizowana będzie również w ramach następujących działań: 1.3, 3.2, 4.4, 5.2, 9.1. Preferencje dla projektodawców posiadających program rewitalizacji zapewniono w Działaniu 7.1.</p> <p>Projekty realizowane w ramach Działania 9.2 powinny odpowiadać na cele określone dla interwencji EFS w ramach CT 8, 9, 10.</p>	
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	<p>W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp. oraz Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Zielona Góra.</p> <p>Wspierane będą również obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne, obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.</p>	
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>W ramach Działania będzie miał zastosowanie tryb konkursowy.</p> <p>Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020</p>	
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	<p>Część projektu infrastrukturalnego mogą stanowić wydatki dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dróg lokalnych, chodników oraz miejsc postojowych – tylko jako uzupełniający/niedominujący element projektu – do 30 % kwalifikowalnych kosztów projektu, – termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu, – inwestycje dotyczące infrastruktury komunalnej³⁰⁴ – tylko jako uzupełniający/niedominujący element projektu – do 30 % kwalifikowalnych kosztów projektu, – kompleksowe uzbrojenie terenów pod inwestycje, polegające, w szczególności, na dostarczeniu podstawowych mediów, tj.: drogi wewnętrzne³⁰⁵, przewody lub urządzenia wodociągowe, kanalizacyjne, ciepłownicze, elektryczne, gazowe lub telekomunikacyjne. <p>W przypadku inwestycji, w których jednym z elementów jest rewitalizacja infrastruktury kultury, koszty związane z infrastrukturą kultury nie mogą przekroczyć 2 mln euro</p>	

³⁰⁴ Przez infrastrukturę komunalną należy rozumieć wodociągi i zaopatrzenie w wodę, kanalizację, usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych, utrzymanie czystości i porządku, unieszkodliwianie odpadów komunalnych, zaopatrzenie w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz.

³⁰⁵ Tylko jako część projektu infrastrukturalnego, polegającego na uzbrojeniu terenów pod inwestycje i tylko wtedy, gdy w efekcie nastąpi kompleksowe uzbrojenie terenu przeznaczzonego pod inwestycje.

		kosztów kwalifikowalnych.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	W ramach działania nie przewiduje się możliwości stosowania finansowania krzyżowego.
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, <u>dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem</u>, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów.</p> <p>Projekty generujące dochód, <u>dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem</u>, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
19.	Pomoc publiczna i pomoc de <i>minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	<p>Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1208) – w zakresie modernizacji części wspólnych budynków mieszkalnych wielorodzinnych.</p> <p>Rozporządzenie Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.</p> <p>uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu. – Pomoc inwestycyjna na infrastrukturę lokalną (art. 56 Rozporządzenia).</p> <p>Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1364) – kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych terenów przemysłowych, powojaskowych, wiejskich (w tym popegeerowskich) oraz miejskich, które będą miały na celu przywracanie i/lub nadawanie nowych funkcji tym obszarom m.in. kulturalnych (cele komercyjne).</p> <p>Rozporządzenie Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.</p> <p>uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu. – Pomoc na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego (art. 53 Rozporządzenia).</p> <p>Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1416).</p> <p>Rozporządzenie Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.</p> <p>uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu. – Regionalna pomoc inwestycyjna (art. 14 Rozporządzenia).</p> <p>Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie</p>

		udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488). Rozporządzenie Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu. – Pomoc na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną (art. 55 Rozporządzenia).
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	<i>max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu</i>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	- max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu - zgodnie ze schematem pomocy publicznej - pomoc de minimis – 85% kosztów kwalifikowalnych projektu - cele mieszkaniowe związane z adaptacją (tj. modernizacją, remontem, renowacją) mieszkań socjalnych, wspomaganych i chronionych – max 50 % kwalifikowalnych kosztów projektu
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej - pomoc de minimis – 15% kosztów kwalifikowalnych
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	W przypadku inwestycji, w których jednym z elementów jest rewitalizacja infrastruktury kultury, koszty związane z infrastrukturą kultury nie mogą przekroczyć 2 mln euro kosztów kwalifikowalnych.
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 9.2

Podstawowe warunki kwalifikowania

W przypadku projektów rewitalizacyjnych zastosowanie mają Wytoczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 oraz ustawa o rewitalizacji.

W ramach Działania środki z EFRR będą przeznaczone tylko i wyłącznie na realizację projektów rewitalizacyjnych, tj. projektów wynikających z programu rewitalizacji danej gminy, pozytywnie zaopiniowanego przez IZ RPO (ujętego w wykazie programów rewitalizacyjnych województwa lubuskiego).

Projekty, których elementem jest uzbrajanie terenów pod inwestycje powinny być zgodne z dokumentem Plan Inwestycyjny i Promocji Gospodarczej Województwa Lubuskiego i realizować jego podstawowe założenia.

Typ projektu – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów³⁰⁶ mająca na celu przywrócenie i/lub nadawanie nowych funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych tym obszarom³⁰⁷, w szczególności, dotycząca:

- adaptacji, tj. modernizacji, remontu, renowacji budynków³⁰⁸, znajdujących się na obszarze zdegradowanym podlegającym rewitalizacji³⁰⁹, stanowiących własność publiczną lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych, wraz z zagospodarowaniem najbliższej przestrzeni wokół adaptowanego obiektu (w tym inwestycje dotyczące infrastruktury komunalnej – tylko jako uzupełniająca/ niedominująca element projektu, do 30% kwalifikowalnych kosztów projektu)),
- uporządkowania i zagospodarowania zdegradowanych terenów i przestrzeni publicznej, polegające na dostosowaniu do nowych funkcji (w tym inwestycje dotyczące infrastruktury komunalnej – tylko jako uzupełniająca/ niedominująca element projektu, do 30% kwalifikowalnych kosztów projektu),
- kompleksowe uzbrojenie terenów pod inwestycje, polegające, w szczególności, na dostarczeniu podstawowych mediów, tj.: drogi wewnętrzne³¹⁰, przewody lub urządzenia wodociągowe, kanalizacyjne ciepłownicze, elektryczne, gazowe lub telekomunikacyjne (tylko jako element projektu).

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów/rodzaju/rodzajów projektu.

Realizowane będą kompleksowe projekty rewitalizacyjne, wyłącznie na obszarze zdegradowanym, służące wyprowadzeniu ich ze stanu kryzysowego.

Beneficjent może otrzymać dofinansowanie do 50 % całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu na wydatki ponoszone cele mieszkaniowe, tj. adaptację (modernizację, remont, renowację) mieszkań socjalnych, wspomaganych i chronionych.

Przedsięwzięcia infrastrukturalne podejmowane w ramach Działania 9.2 muszą być powiązane z realizacją celów wynikających z Osi Priorytetowych 6-8. Nie oznacza to konieczności realizacji projektów komplementarnych. Realizowane działania muszą odpowiadać zdiagnozowanym potrzebom i problemom wynikającym z Osi Priorytetowych 6-8. Projekt powinien pozostawać w związku z realizacją innych projektów lub działań „miękkich”, realizowanych z EFS lub innych środków (ale przyczyniających się do realizacji celów wynikających z Osi Priorytetowych 6-8). Beneficjent powinien przedstawić opis tego typu powiązań.

Warunkiem ubiegania się o dofinansowanie jest racjonalne gospodarowanie dostępną infrastrukturą. Inwestycje dotyczące budowy nowej infrastruktury oraz tworzenie nowych terenów inwestycyjnych muszą być zaplanowane z uwzględnieniem trendów demograficznych na danym obszarze. Konieczne jest dołączenie do wniosku o dofinansowanie projektu, dowodów, wiarygodnych analiz świadczących o całkowitym wykorzystaniu przez Beneficjenta dotychczas dostępnej na jego terenie infrastruktury wspierającej rozwój przedsiębiorstw. Analiza

---

³⁰⁶ Obszar zdegradowany to obszar, na którym został zidentyfikowany stan kryzysowy, objęty w całości lub w części procesem rewitalizacji. Stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale również wiejskich. Obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

³⁰⁷ Pod warunkiem, że obszar zdegradowany został wyznaczony w Programie Rewitalizacji, a projekt wynika z Programu Rewitalizacji, który został pozytywnie zweryfikowany przez IZ RPO-L2020.

³⁰⁸ Część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu.

³⁰⁹ W tym części wspólnych budynków mieszkalnych (włączając klatki schodowe oraz wiatrołapy, balkony i okna, jako fasadę budynku). Wyposażenie pomieszczeń zaadaptowanych na rzecz realizacji celów projektu w budynkach mieszkalnych (które nie są ogólnodostępne dla mieszkańców regionu) stanowi koszt niekwalifikowalny.

³¹⁰ Tylko jako część projektu infrastrukturalnego, polegającego na uzbrojeniu terenów pod i tylko wtedy, gdy w efekcie nastąpi kompleksowe uzbrojenie terenu przeznaczanego pod inwestycje.

powinna zawierać informacje dotyczące potencjalnego wykorzystania w przedmiotowym zakresie oraz środki zapobiegawcze, środki korygujące w odniesieniu do planowanych wskaźników dotyczących stopnia wykorzystania i efektywności wykorzystania infrastruktury.

Przedsięwzięcia polegające na tworzeniu terenów inwestycyjnych są możliwe wyłącznie w przypadku, gdy jest to niezbędny element kompleksowego projektu. Możliwe jest dofinansowanie ww. rodzaju projektu tylko wyjątkowych przypadkach (np. wyczerpania alokacji przewidzianej na dofinansowanie tego rodzaju projektów w Osi Priorytetowej 1 „Gospodarka i innowacje”. Co do zasady inwestycje w tym obszarze realizowane są w ramach Osi Priorytetowej 1 (PI 3a, Działanie 1.3 „Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych”).

Realizacja przedsięwzięć w zakresie wsparcia terenów inwestycyjnych będzie podlegać uwarunkowaniom, do których zaliczyć należy ujęcie w Umowie o dofinansowanie zawieranej Beneficjentem, odpowiedniego wskaźnika rezultatu mającego na celu monitorowanie wykorzystania terenu inwestycyjnego. IZ RPO – L2020 będzie dokonywać odpowiednich korekt finansowych, bądź nakładać adekwatne kary finansowe, w przypadku nieosiągnięcia zaplanowanych rezultatów bądź wskaźników rezultatu.

Wykorzystanie w całości lub części przygotowanych terenów inwestycyjnych przez duże przedsiębiorstwa skutkować będzie zmniejszeniem przyznanego dofinansowania. Redukcja wysokości wsparcia będzie proporcjonalna do obszaru wykorzystanego przez duże przedsiębiorstwa

W przypadku inwestycji, w których jednym z elementów jest rewitalizacja infrastruktury kultury, koszty związane z infrastrukturą kultury nie mogą przekroczyć 2 mln euro całkowitych kosztów kwalifikowalnych.

Część projektu infrastrukturalnego mogą stanowić wydatki dotyczące dróg lokalnych, chodników oraz parkingów (łącznie do 30 % kwalifikowalnych kosztów projektu). Rewitalizacja dróg lokalnych nie może stanowić indywidualnego projektu. Inwestycje w drogi lokalne mogą być elementem działań rewitalizacyjnych jedynie wówczas, gdy przyczynią się do gospodarczej i społecznej rewitalizacji oraz regeneracji obszarów miejskich lub miejskich obszarów funkcjonalnych i są ujęte w Programie Rewitalizacji.

Obszar zdegradowany to obszar, na którym został zidentyfikowany stan kryzysowy, objęty w całości lub w części procesem rewitalizacji. Stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale również wiejskich. Obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Warunkiem jest, aby obszar zdegradowany został wyznaczony w Programie Rewitalizacji, a projekt wynikał z Programu Rewitalizacji, który został pozytywnie zweryfikowany przez IZ RPO-L2020 i wpisany do Wykazu programów rewitalizacji gmin Województwa Lubuskiego.

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy³¹¹ nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania³¹², bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

---

³¹¹ Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. 2016 poz. 290 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

³¹² Zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 wydanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju pod pojęciem „koncepcji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów,

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o różnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.

Rozwój usług społecznych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, wspierany ze środków EFRR, jest zgodny z założeniami europejskich zasad przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej oraz z kierunkami wskazanymi w **Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020**.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.),
- podmiotom, zamierzającym realizować projekt na obszarze zdegradowanym, który nie został ujęty w Programie Rewitalizacji.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

Działanie 9.3 Rozwój infrastruktury edukacyjnej

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ	
1.	Nazwa działania/poddziałania
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/poddziałania

Działanie 9.3 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej”
Poddziałnie 9.3.1 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT”
Poddziałanie 9.3.2 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej ZIT Gorzów Wlkp.”

Zwiększona dostępność wysokiej jakości edukacji przedszkolnej

Edukacja przedszkolna wpływa na właściwy rozwój dzieci i na późniejszy proces kształcenia, w wyniku czego są lepiej przygotowane do podjęcia nauki szkolnej. Niezbędna jest realizacja przedsięwzięć, które przyczynią się do wzrostu dostępności wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, co w konsekwencji doprowadzi do wyrównania szans edukacyjnych na dalszym etapie nauki.

Dofinansowane będą inwestycje dotyczące budowy, przebudowy, rozbudowy, modernizacji, adaptacji i dostosowaniu istniejących obiektów infrastrukturalnych do pełnienia funkcji przedszkolnych lub innych form wychowania przedszkolnego. Budowa nowych obiektów musi uwzględniać uwarunkowania demograficzne występujące na danym obszarze objętym interwencją. Wsparcie infrastrukturalne będzie ukierunkowane na tworzenie nowych miejsc w przedszkolach i innych formach edukacji przedszkolnej, w szczególności na obszarach charakteryzujących się słabym dostępem do edukacji przedszkolnej. Działania sprzyjają również wzrostowi aktywności zawodowej rodziców i opiekunów.

Lepsza jakość infrastruktury edukacji ogólnej na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym.

Działania podejmowana w obszarze **edukacji podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej** mają na celu poprawę jakości infrastruktury edukacyjnej, co z kolei przyczyni się do wzrostu poziomu kształcenia i doprowadzi do wyrównywania szans rozwoju uczniów z różnych środowisk i obszarów. Celem interwencji w zakresie edukacji ogólnej jest wzrost jakości kształcenia w szczególności w obszarze kluczowych kompetencji ważnych dla regionalnego rynku pracy (m. in. Nauk przyrodniczo-matematycznych). Wspierane będą przedsięwzięcia służące poprawie stanu i wyposażenia infrastruktury dydaktycznej szkół. Dofinansowane zostaną także przedsięwzięcia infrastrukturalne w szkołach prowadzących kształcenie specjalne. Budowa nowej infrastruktury jest możliwa tylko w wyjątkowych przypadkach, w sytuacji udokumentowanego braku możliwości adaptacji istniejącej infrastruktury i przy uwzględnieniu uwarunkowań demograficznych występujących na danym obszarze.

Ważnym uzupełnieniem rozwoju edukacji ogólnej są projekty realizowane poza systemem edukacyjnym, **popularyzujące** wiedzę ogólną, stymulującą rozwój kreatywności. Młodzież wykazuje niskie zainteresowanie ścisłymi i technicznymi kierunkami przy wyborze dalszej drogi kształcenia. W efekcie skutkuje to brakiem na rynku pracy odpowiednio wykwalifikowanych pracowników. W celu wzmocnienia postaw innowacyjnych i kreatywnych uczniów konieczne jest więc podejmowanie działań przyczyniających się do zwiększenia zainteresowania młodzieży naukami ścisłymi. Wspierane będą więc przedsięwzięcia dotyczące tworzenia infrastruktury edukacyjnej, w istniejących placówkach edukacyjnych, związanej z popularyzacją nauki (nauki matematyczne i przyrodnicze). Celem realizacji przedsięwzięć tego typu jest poprawa dostępności do nowoczesnego nauczania. Projekty te mają umożliwić uzupełnianie wiedzy teoretycznej zajęciami praktycznymi wykorzystującymi możliwości nauki i techniki.

Zwiększona dostępność oraz poprawa warunków kształcenia i szkolenia zawodowego.

Jednym z kluczowych czynników przyczyniających się podniesienia poziomu wykształcenia jest stworzenie warunków nauczania praktycznego, odpowiadającego na potrzeby rynku. Istniejąca infrastruktura szkolnictwa zawodowego jest często niedostosowana do potrzeb gospodarki i wymogów rynku pracy. Wyposażenie dydaktyczne decyduje nie tylko o ofercie edukacyjnej, ale również determinuje sposób nauczania, wpływając tym samym na jakość kształcenia. Szkolnictwo zawodowe wymaga podejmowania działań, zwłaszcza w zakresie tworzenia i unowocześniania bazy techniczno – dydaktycznej. Konieczne jest również zwiększenie zaangażowania pracodawców w proces kształcenia praktycznego. Wspierane będą inwestycje polegające na stworzeniu warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy

		<p>zawodowej, m. in. Pod kątem wyposażenia, doposażenia warsztatów, pracowni itp. Podejmowane działania w sposób szczególnie muszą koncentrować się na zawodach i sektorach zidentyfikowanych jako szczególnie istotne dla gospodarki i zgodne ze zdiagnozowanymi potrzebami regionalnego rynku pracy. Przedsięwzięcia powinny bazować na wykorzystaniu obecnej infrastruktury technicznej – dydaktycznej. Działania związane z budową nowej infrastruktury są możliwe w wyjątkowych przypadkach, w sytuacji udokumentowanego braku możliwości adaptacji istniejącej infrastruktury muszą uwzględniać uwarunkowania demograficzne występujące na danym obszarze.</p> <p>Inwestycje w infrastrukturę oraz doposażenie, wpłyną na zwiększanie potencjału szkół zawodowych, a tym samym przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności wyboru kształcenia zawodowego jako ścieżki edukacyjnej. Absolwenci będą posiadali cenione przez pracodawców umiejętności zawodowe.</p> <p>Zakres wsparcia obejmuje rozwój infrastruktury szkolnictwa zawodowego z uwzględnieniem preferencji dla branż mających strategiczne znaczenie dla rozwoju gospodarki na poziomie krajowym i regionalnym, identyfikowanych w dokumentach strategicznych lub definiujących inteligentne specjalizacje. Ponadto preferowane będą kierunki kształcenia związane z nowoczesnymi technologiami (w tym w szczególności wpisujących się do zakresu tzw. kluczowych technologii wspomagających (KET)) oraz procesami cyfryzacji przemysłu, wnoszące wartość dodaną na rzecz modernizacji procesów produkcyjnych.</p> <p>Kształcenie ustawiczne oraz uczenie przez całe życie jest ważnym elementem ciągłego dostosowywania się do dynamicznie zmieniających się warunków społeczno – ekonomicznych, w tym rynku pracy. Placówki kształcenia zawodowego wyposażone są w sprzęt często odbiegający od oczekiwań współczesnego rynku. Dlatego też, wsparcie uzyskują działania poprawiające jakość infrastruktury służącej do szkoleń zawodowych w ramach pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego i praktycznego. Interwencja ukierunkowana jest na wzmocnienie infrastrukturalne placówek kształcenia ustawicznego i praktycznego, ośrodków prowadzących kształcenie, doksztalcenie i doskonalenie zawodowe oraz praktyczne lub innych jednostek realizujących zadania w tym zakresie. Inwestycje przyczynią się do wyrównania szans życiowych oraz będą sprzyjać wzrostowi aktywności zawodowej.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<p>Działanie 9.3 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej”</p> <p>Poddziałanie 9.3.1 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT”</p> <p>Poddziałanie 9.3.2 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej ZIT Gorzów Wlkp.”</p>
4.	Lista wskaźników produktu	<p>Działanie 9.3 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej”</p> <p>Poddziałanie 9.3.1 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT”</p> <p>Poddziałanie 9.3.2 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej ZIT Gorzów Wlkp.”</p> <p>I typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35). <p>II typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę edukacji ogólnej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35). 3. Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty <p>III typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę edukacji kształcenia zawodowego</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35). 5. Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty.
5.	Typy projektów	<ol style="list-style-type: none"> I. Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną. II. Inwestycje w infrastrukturę edukacji ogólnej. III. Inwestycje w infrastrukturę edukacji kształcenia zawodowego.

6.	Kategorie interwencji	<p>50 – Infrastruktura edukacyjna na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia osób dorosłych</p> <p>51 – Infrastruktura edukacyjna na potrzeby edukacji szkolnej (na poziomie podstawowym i średnim ogólnokształcącym)</p> <p>52 – Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem</p>	
7.	Typ Beneficjenta	<p>Działanie 9.3 Rozwój infrastruktury edukacyjnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – osoby prawne i/lub fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – ochotnicze hufce pracy i ich jednostki organizacyjne, – inne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, – szkoły resortowe (w tym szkoły artystyczne), – przedsiębiorstwa (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) – (jeśli nie są organami prowadzącymi – wyłącznie w I typie projektu). <p>Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Działania.</p>
		<p><i>Poddziałanie 9.3.1 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT”</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – osoby prawne i/lub fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – ochotnicze hufce pracy i ich jednostki organizacyjne, – inne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, – szkoły resortowe (w tym szkoły artystyczne), – przedsiębiorstwa (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) – (jeśli nie są organami prowadzącymi – wyłącznie w I typie projektu). <p>Projekty mogą być realizowane na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów dla Działania.</p> <p>Beneficjentami Poddziałania 9.3.1 mogą być wnioskodawcy z MOF Zielonej Góry</p> <p>Brak możliwości uzyskania wsparcia w ramach Poddziałania 9.3.1 przez jednostki tworzące ZIT Gorzowa Wlkp.</p>
		<p><i>Poddziałanie 9.3.2 Rozwój infrastruktury edukacyjnej – ZIT Gorzów Wlkp.</i></p>	<p>- jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,</p>
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy	
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	W ramach Działania 9.3.2 Instytucją pośredniczącą jest Prezydent miasta reprezentujący porozumienie JST	
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Kategorianp. regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		<p>Działanie 9.3 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej”</p> <p>w tym cele:</p> <p>Zwiększona dostępność wysokiej jakości edukacji przedszkolnej</p> <p>Lepsza jakość infrastruktury edukacji ogólnej na poziomie</p>	<p>24 581 085,00</p> <p>6 145 271,00</p> <p>6 145 271,00</p>

		podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym. Zwiększona dostępność oraz poprawa warunków kształcenia i szkolenia zawodowego.	12 290 543,00
		Poddziałanie 9.3.1 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT”	17 384 273,00
		Poddziałanie 9.3.2 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej ZIT Gorzów Wlkp.”	7 196 812,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp. Wspierane będą również obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne, obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.	
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	I typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną – tryb konkursowy . II typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę edukacji ogólnej – tryb konkursowy . III typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę edukacji kształcenia zawodowego: tryb pozakonkursowy – zostanie zastosowany w zakresie wsparcia infrastruktury edukacyjnej szkolnictwa zawodowego o znaczeniu strategicznym dla regionu, tryb konkursowy – w przypadku pozostałych inwestycji. Podmiotem odpowiedzialnym za nabór wniosków będzie Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020	
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	I typ projekt-u - wyposażenie w sprzęt dydaktyczny, pomoce optymalizujące proces kształcenia może być tylko elementem projektu infrastrukturalnego oraz zagospodarowanie terenu przyległego przeznaczonego na plac zabaw – tylko jako element projektu – do 30% wydatków kwalifikowalnych projektu. I, II i III typ projektu – elementem projektu infrastrukturalnego może być termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu. III typ projektu – w przypadku projektu polegającego na odbudowie, rozbudowie, nadbudowie i/lub modernizacji – infrastruktura w zakresie sanitariów i szatni – tylko jako element projektu.	
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Wydatki objęte mechanizmem finansowania krzyżowego, ponoszone na zadania związane z rozwojem kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji, nie mogą przekroczyć 10 % dofinansowania unijnego. IZ RPO może w regulaminie konkursu określić niższy poziom wydatków objętych <i>cross-financingiem</i> .	
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, <u>dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem</u> , formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów. Projekty generujące dochód, <u>dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem</u> , należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).	
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści	

		Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub innych wytycznych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
19.	Pomoc publiczna i pomoc de <i>minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1416). Rozporządzenie Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu. – Regionalna pomoc inwestycyjna (art. 14 Rozporządzenia). Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de <i>minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488).
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	<i>Dofinansowanie projektów objętych pomocą publiczną:</i> <i>Udział środków EFRR w kwocie dofinansowania do 85%.</i> <i>Dla pozostałych projektów:</i> <i>Udział środków EFRR w kwocie dofinansowania do 100%.</i>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	- max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu - zgodnie ze schematem pomocy publicznej - pomoc de <i>minimis</i> – 85% kosztów kwalifikowalnych projektu
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej - pomoc de <i>minimis</i> – 15% kosztów kwalifikowalnych
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 9.3

Brak możliwości finansowania obiektów sportowych, wykluczona możliwość wsparcia dla projektów typu: boiska, hale sportowe, baseny, itp.

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

Przedsięwzięcia podejmowane w ramach Działania 9.3 muszą być powiązane z realizacją celów wynikających z Osi Priorytetowej 8 „Nowoczesna edukacja”. Realizowane działania muszą odpowiadać zdiagnozowanym

potrzebom i problemom wynikającym z Osi Priorytetowej 8. Projekt powinien przedstawić opis tego typu powiązań.

Przedsięwzięcie powinno uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budowy³¹³ nowej infrastruktury inwestycja musi być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania³¹⁴, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

Wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie zobowiązany jest do umieszczenia opisu dostępności nowo tworzonej inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o zróżnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.

Wyposażenie, zakupione w ramach projektu, nierozzerwalnie związane z projektem i służące do jego realizacji, które zostanie włączone do rejestru środków trwałych Beneficjenta/Partnera, będzie kwalifikowało się do współfinansowania, jeśli zostaną spełnione warunki określone w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.

Beneficjent nie może ubiegać się o dofinansowanie na wydatki, na które otrzymał wsparcie ze środków EFS w ramach Osi Priorytetowej 8 „Nowoczesna edukacja” RPO-L2020, dotyczące zakupu środków trwałych oraz cross – financingu. Dodatkowo, w przypadku projektów z zakresu infrastruktury szkolnictwa zawodowego, zakup wyposażenia będzie możliwy na zasadach określonych przez IZ RPO-L2020 w postępowaniu konkursowym. W tym celu, IZ RPO-L2020 przeanalizuje efekty realizacji wsparcia udzielanego w trybie pozakonkursowym dla szkolnictwa zawodowego w Osi Priorytetowej 8 „Nowoczesna edukacja” RPO-L2020. IZ RPO-L2020 zobowiąże Beneficjenta, na etapie podpisania Umowy o dofinansowanie, do złożenia oświadczenia, iż na ww. wydatki ponoszone w ramach projektu nie otrzymał wsparcia ze środków EFS w ramach Osi Priorytetowej 8 „Nowoczesna edukacja” RPO-L2020.

I typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną

- budowa³¹⁵ i/lub modernizacja³¹⁶ infrastruktury placówek przedszkolnych, w tym infrastruktury o charakterze socjalno – bytowym – oprócz infrastruktury o charakterze administracyjno – biurowym

³¹³ Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. 2016 poz. 290 z późn. zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

³¹⁴ Zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 wydanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju pod pojęciem „koncepcji uniwersalnego projektowania” należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

³¹⁵ Pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego [zgodnie z art. 3 pkt 6 Ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (tekst jedn. Dz. U. 2016 poz. 290 z późn. zm.)]

³¹⁶ Pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2016 r. poz. 1047), będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,
- ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
- ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

(część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu),

- adaptacja i dostosowanie obiektów do pełnienia funkcji przedszkolnych lub innych form wychowania przedszkolnego, w tym infrastruktury o charakterze socjalno – bytowym – oprócz infrastruktury o charakterze administracyjno – biurowym (część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu),
- zagospodarowanie terenu przyległego przeznaczonego na plac zabaw – tylko jako element projektu – do 30% wydatków kwalifikowalnych projektu,
- wyposażenie placówek przedszkolnych lub innych form wychowania przedszkolnego w sprzęt dydaktyczny, pomoce optymalizujące proces kształcenia – tylko jako element projektu – do 30% wydatków kwalifikowalnych projektu.

W przypadku inwestycji polegającej na **budowie nowego budynku** placówki przedszkolnej Beneficjent zobowiązany jest przedstawić w Studium Wykonalności analizę uwarunkowań demograficznych, występujących na danym obszarze, uzasadniającej budowę nowej infrastruktury, dokonać analizy opcji wykazującej, iż inne alternatywy wykorzystania/adaptacji istniejących budynków nie są wykonalne/nie są możliwe lub są nieuzasadnione ekonomicznie oraz dołączyć do wniosku o dofinansowanie dokumentację potwierdzającą brak możliwości adaptacji istniejącej infrastruktury. Budowa nowego budynku placówki przedszkolnej jest możliwa wyłącznie w sytuacji, gdy odbudowa, rozbudowa, nadbudowa, modernizacja lub adaptacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie oraz musi uwzględniać trendy demograficzne występujące na danym obszarze.

Realizowany projekt musi się przyczynić do powstania nowych miejsc w przedszkolach lub innych formach wychowania przedszkolnego.

Beneficjent zobowiązany jest przedstawić **Kompleksowy plan wykorzystania powstałej infrastruktury**, przygotowany na podstawie przeprowadzonej przez siebie diagnozy (uwzględniającej kwestie demograficzne, analizę ekonomiczną po zakończeniu projektu) oraz jej powiązanie z działaniami zgodnymi z celami EFS.

II typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę edukacji ogólnej

a) Inwestycje w infrastrukturę szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i szkół specjalnych, polegające na:

- budowie³¹⁷, lub modernizacji³¹⁸ infrastruktury placówek edukacyjnych – oprócz infrastruktury o charakterze administracyjno-biurowym i socjalno-bytowym i zagospodarowania terenu przyległego

-
- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
  - ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
  - ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
  - ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

³¹⁷ Pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego [zgodnie z art. 3 pkt 6 Ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (tekst jedn. Dz. U. 2016 poz. 290 z późn. zm.)]

³¹⁸ Pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2016 r. poz. 1047), będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,

(część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu).

- wyposażenie w sprzęt dydaktyczny, pomoce optymalizujące proces kształcenia (w szczególności sprzęt do nauk matematycznych, przyrodniczych, zakup zestawów komputerowych (służących do celów dydaktycznych), sprzęt TIK, oprogramowanie komputerowe)
- b) Inwestycje infrastrukturalne, służące popularyzacji nauki, umożliwiające zdobycie i rozszerzenie wiedzy poza tradycyjnym systemem szkolnictwa w oparciu o istniejącą infrastrukturę szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, polegające na:
  - wsparcie infrastruktury edukacyjnej na rzecz popularyzacji nauki (nauki matematyczne i przyrodnicze) – oprócz infrastruktury o charakterze administracyjno-biurowym i socjalno-bytowym (część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 30% całkowitych kosztów projektu).
  - wyposażenie w sprzęt dydaktyczny, pomoce optymalizujące proces kształcenia umożliwiające zdobycie i rozszerzenie wiedzy poza tradycyjnym systemem szkolnictwa (sprzęt do nauk matematycznych, przyrodniczych, zakup zestawów komputerowych (służących do celów dydaktycznych), sprzęt TIK, oprogramowanie komputerowe).

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych rodzaju/rodzajów projektu.

Beneficjent zobowiązany jest przedstawić **Kompleksowy plan wykorzystania powstałej infrastruktury**, przygotowany na podstawie przeprowadzonej przez siebie diagnozy (uwzględniającej kwestie demograficzne, analiza ekonomiczna po zakończeniu projektu) oraz jej powiązanie z działaniami zgodnymi z celami EFS.

W przypadku inwestycji polegającej na budowie nowego budynku placówki edukacyjnej Beneficjent zobowiązany jest dołączyć do wniosku o dofinansowanie dokumentację potwierdzającą brak możliwości adaptacji istniejącej infrastruktury i przedstawić w Studium Wykonalności analizę uwarunkowań demograficznych występujących na danym obszarze, uzasadniającą budowę nowej infrastruktury, dokonać analizy opcji wykazującej, iż inne alternatywy wykorzystania/adaptacji istniejących budynków nie są wykonalne/nie są możliwe lub są nieuzasadnione ekonomicznie. Budowa nowego budynku placówki edukacyjnej jest możliwa wyłącznie w sytuacji, gdy odbudowa, rozbudowa, nadbudowa oraz modernizacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie oraz musi uwzględniać trendy demograficzne występujące na danym obszarze.

Udostępnianie infrastruktury powstałej w ramach projektu innej/ym placówce/kom edukacyjnej/ym/szkole/łom musi odbywać się nieodpłatnie oraz na równych i niedyskryminujących zasadach.

III typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę edukacji kształcenia zawodowego

-
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,
  - ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
  - ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
- ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
- ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
- ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

- a) Inwestycje w infrastrukturę szkolnictwa zawodowego, na podstawie kompleksowego planu rozwoju szkolnictwa zawodowego szkoły/placówki/gminy/powiatu, polegające na:
- odbudowie, rozbudowie, nadbudowie i/lub modernizacji³¹⁹ infrastruktury dydaktycznej i warsztatowej, związanej bezpośrednio z praktyczną nauką zawodu w szkołach i placówkach edukacyjnych prowadzących kształcenie zawodowe – w tym w szczególności warsztatów szkolnych i pracowni praktycznej nauki zawodu – oprócz infrastruktury o charakterze administracyjno – biurowym i socjalno – bytowym oraz zagospodarowania terenu przyległego. Do projektu, wyłącznie jako jego element, mogą zostać zaliczone termomodernizacja budynku (maksymalnie do 30% całkowitych kosztów projektu) oraz infrastruktura w zakresie sanitariatów i szatni,
  - budowie „od podstaw” budynku przeznaczonego wyłącznie do prowadzenia zajęć dydaktycznych i warsztatowych, związanych bezpośrednio z praktyczną nauką zawodu,
  - wyposażenie dydaktyczne i warsztatowe związane z praktyczną nauką zawodu w szkołach i placówkach edukacyjnych, prowadzących kształcenie zawodowe, a także pomoce optymalizujące proces praktycznej nauki zawodu (w tym zakup zestawów komputerowych służących do celów dydaktycznych), sprzęt TIK, oprogramowanie komputerowe.
- b) Komplementarne i zintegrowane inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie według jasno określonych potrzeb, polegające na:
- odbudowie, rozbudowie, nadbudowie i/lub modernizacji³²⁰ infrastruktury placówek kształcenia ustawicznego i praktycznego, ośrodków prowadzących kształcenie, dokształcanie i doskonalenie zawodowe, kształcenie praktyczne i innych jednostek realizujących zadania w tym zakresie (w tym w

---

³¹⁹ Pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2016 r. poz. 1047), będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,
- ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
- ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
- ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
- ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
- ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

³²⁰ Pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2016 r. poz. 1047), będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,
- ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
- ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
- ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
- ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
- ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

szczegółności warsztatów szkolnych i pracowni praktycznej nauki zawodu) – oprócz infrastruktury o charakterze administracyjno – biurowym i socjalno – bytowym oraz zagospodarowania terenu przyległego. Do projektu, wyłącznie jako jego element, mogą zostać zaliczone termomodernizacja budynku (maksymalnie do 30% całkowitych kosztów projektu) oraz infrastruktura w zakresie sanitariatów i szatni,

- budowie „od podstaw” budynku przeznaczonego wyłącznie do prowadzenia kształcenia, doskonalenia i doskonalenia zawodowego oraz kształcenia praktycznego,
- wyposażenie dydaktyczne i warsztatowe, a także pomoce optymalizujące proces nauki (w tym zakup zestawów komputerowych służących do celów dydaktycznych, sprzęt TIK, oprogramowanie komputerowe).

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów/rodzaju/rodzajów projektu.

W przypadku inwestycji polegającej na budowie nowego budynku Beneficjent zobowiązany jest przedstawić dokumentację potwierdzającą brak możliwości adaptacji istniejącej infrastruktury i uwzględnić w Studium Wykonalności analizę uwarunkowań demograficznych występujących na danym obszarze, uzasadniającej budowę nowej infrastruktury, dokonać analizy opcji wykazującej, iż inne alternatywy wykorzystania/adaptacji istniejących budynków nie są wykonalne/nie są możliwe lub są nieuzasadnione ekonomicznie. Budowa nowego budynku placówki edukacyjnej jest możliwa wyłącznie w sytuacji, gdy odbudowa, rozbudowa, nadbudowa oraz modernizacja istniejących budynków nie jest możliwa lub jest nieuzasadniona ekonomicznie oraz musi uwzględniać trendy demograficzne występujące na danym obszarze.

Beneficjent zobowiązany jest przedstawić **Kompleksowy plan rozwoju szkolnictwa zawodowego szkoły/placówki/gminy/powiatu**. Elementem tego planu musi być **Kompleksowy plan wykorzystania powstałej infrastruktury**, przygotowany na podstawie przeprowadzonej przez siebie diagnozy (uwzględniającej kwestie demograficzne, analizę ekonomiczną po zakończeniu projektu) oraz jej powiązanie z działaniami zgodnymi z celami EFS.

Pozostałe warunki kwalifikowania

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 20 Komunikatu Komisji Wytoczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (2014/C 249/01);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia

30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;

- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2016 r. poz. 1541 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

10 Oś Priorytetowa 10. Pomoc Techniczna

Efektywne wykorzystanie środków strukturalnych wymaga utworzenia odpowiedniego potencjału organizacyjnego, instytucjonalnego i osobowego, a także odpowiednich działań informacyjnych i promocyjnych. W ramach priorytetu wsparcie będzie skierowane na działania wzmocniające proces zarządzania i wdrażania Programu oraz na zapewnienie skutecznej informacji i promocji Programu. Dotychczasowe doświadczenia z wdrażania funduszy strukturalnych w województwie wskazują na istotne znaczenie czynnika ludzkiego w tym procesie. Dlatego też w ramach 10 Osi Priorytetowej Pomoc Techniczna realizowane będą zadania związane w podnoszeniem kwalifikacji kadr w instytucjach zaangażowanych w realizację Programu a także zapewnienia pracownikom odpowiednich warunków pracy poprzez wynajem budynków biurowych i należyte wyposażenie miejsc pracy. Sprawne wykorzystanie środków funduszy strukturalnych w okresie programowania 2014-2020 wymagało będzie również przeprowadzenia specjalistycznych badań i studiów, przygotowania stosownych analiz oraz wsparcia eksperckiego przy merytorycznej ocenie projektów. Działania realizowane w ramach priorytetu będą skierowane także na wsparcie zadań związanych z zamknięciem okresu programowania na lata 2007-2013, oraz prace, badania i ekspertyzy związane z przygotowaniem do następnego okresu programowania.

Wykaz Działań w ramach Osi Priorytetowej 10

Numer Działania	Nazwa Działania
Działanie 10.1	Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.
OGÓLNE ZESTAWIENIE INFORMACJI NT. OSI PRIORYTETOWEJ	
Numer i nazwa osi priorytetowej	10 Pomoc Techniczna
Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny – efektywna realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020</p> <p>W ramach Pomocy Technicznej planuje się realizację zadań związanych z przygotowaniem Programu, jego zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem, ewaluacją, kontrolą oraz działalnością informacyjno-promocyjną. Realizacja celów szczegółowych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie skutecznego i sprawnego systemu wdrażania RPO – Lubuskie 2020 przez skuteczny system monitoringu i ewaluacji oraz poprawę systemu informacji; 2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich dla efektywnego funkcjonowania IZ RPO – Lubuskie 2020 poprzez zatrudnienie i kształcenie kadr. 3. Zapewnienie skutecznego systemu informacji i promocji programu jako efektywne narzędzie wsparcia beneficjentów.
Syntetyczny opis komplementarności oraz mechanizmów zapewniających koordynację udzielanego wsparcia w osi	

priorytetowej z innymi osiami priorytetowymi/ działaniami w ramach PO, w szczególności z innym funduszem w przypadku PO dwufunduszowych	
Syntetyczny opis mechanizmów zapewniających koordynację udzielanego wsparcia z innymi PO	Nie dotyczy
Kategorie regionów objętych wsparciem w ramach osi priorytetowej	Region słabiej rozwinięty
Charakter osi (standardowa/pro rata)	standardowa
Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Europejski Fundusz Społeczny (36 098 000,00 EUR)
Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego - Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego
Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Do uzupełnienia
Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
TRANSPOZYCJA PI OKREŚLONYCH W PO DLA DANEJ OSI PRIORYTETOWEJ NA DZIAŁANIA/ PODDZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH OSI PRIORYTETOWEJ	
Numer i nazwa PI oraz numer i nazwa przyporządkowanego działania/działań/poddziałania	Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.
Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	
OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ	
1. Nazwa i krótki opis działania/ poddziałania	<p>Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.</p> <p>W ramach 10 osi priorytetowej realizowane będzie jedno Działanie: Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.</p> <p>W oparciu o to działanie finansowane będą koszty zatrudnienia odpowiedniej ilości wysoko wykwalifikowanych pracowników zaangażowanych w realizację RPO–Lubuskie 2020, podnoszenia kwalifikacji, wyposażenia w niezbędny sprzęt biurowy/komputerowy, najmu powierzchni biurowych, działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących RPO–Lubuskie 2020, przygotowania analiz i ewaluacji na potrzeby sprawnej realizacji programu. Środki PT zostaną także skierowane na obsługę oceny projektów dofinansowanych w ramach RPO-L2020, w celu zapewnienia wysokiej jakości procesu. Finansowaniem objęte zostaną także działania związane z utworzeniem Komitetu Monitorującego i innych ciał doradczych, a także z realizacją procesów kontroli, monitorowania, rozliczania finansowego programu. Oś Priorytetowa PT finansuje wszelkie działania informacyjno-promocyjne związane z upowszechnieniem rezultatów RPO-L2020. Dzięki tej promocji do mieszkańców regionu dotrze informacja na temat pozytywnych zmian zachodzących w województwie lubuskim. Działania informacyjne i promocyjne będą realizowane zgodnie ze <i>Strategia komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020</i>. Środki PT przeznaczone będą także na finansowanie niezbędnych badań ewaluacyjnych, ekspertyz, analiz, ocen oraz audytów, których wyniki przyczynią się do efektywnego zarządzania wdrażania RPO-L2020.</p> <p>Dodatkowo, w celu polepszenia jakości wdrażania RPO-L2020, zapewnienia odpowiedniej podaży projektów, podwyższenia efektywności realizacji RPO-L2020, środki w ramach PT mogą być przeznaczone na wsparcie przygotowania i realizacji projektów o wysokiej jakości oraz na dotarcie do potencjalnych beneficjentów z informacją na temat możliwości zasad udzielania wsparcia w ramach RPO-L2020.</p>
– Typy projektów	Działanie 10.1 Ze środków pomocy technicznej mogą być finansowane

	Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	w szczególności następujące typy działań: 1) Wsparcie zatrudnienia pracowników instytucji zaangażowanych w realizację programu, 2) Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji zaangażowanych w realizację programu, 3) Finansowanie kosztów organizacyjnych, technicznych i administracyjnych niezbędnych do zapewnienia sprawnego funkcjonowania instytucji zaangażowanych w realizację programu, 4) Budowa, wdrożenie i utrzymanie systemów informatycznych (wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną) obsługujących procesy zarządzania, wdrażania, monitorowania, kontroli i oceny programu, 5) Przygotowanie ewaluacji, analiz, badań, ocen, sprawozdań, opinii prawnych, doradztwa prawnego oraz finansowanie pomocy ekspertów zewnętrznych, 6) Funkcjonowanie komitetów, w szczególności powołanie i obsługa, organizacja posiedzeń oraz uczestnictwo członków komitetów w posiedzeniach, 7) Wsparcie procesu wymiany doświadczeń i informacji pomiędzy uczestnikami systemu realizacji programu, 8) Informacja i promocja programu, 9) Działania edukacyjne dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów, 10) Wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów.
– Typ beneficjenta określany poprzez formę prawną beneficjenta	Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	<ul style="list-style-type: none"> – Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020 – Instytucja Pośrednicząca (WUP) – Instytucja Pośrednicząca (WFOŚiGW) do 31.05.2017 r.
– Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia		
– Tryb(Y) wyboru projektów wraz z uzasadnieniem dla trybu pozakonkursowego	Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	<p>Do wyboru projektów finansowanych z pomocy technicznej stosuje się tryb pozakonkursowy z uwagi na fakt, że beneficjentami są podmioty jednoznacznie określone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, zaś projekty pomocy technicznej dotyczą realizacji zadań publicznych. Kryteria wyboru projektów, zatwierdzone przez Komitet Monitorujący, zgodnie z przepisami rozdziału 13 ustawy wdrożeniowej, zapewnią, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wybierane do dofinansowania przedsięwzięcia wniosą wkład w osiągnięcie celów i rezultatów osi priorytetowej 10., – Będą niedyskryminacyjne i przejrzyste oraz zgodne z warunkami określonymi w rozporządzeniu ogólnym, tj. w zakresie równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju, – Wybrane projekty będą zgodne z właściwymi kategoriami interwencji, – Zagwarantowana będzie zgodność z prawodawstwem wspólnotowym i krajowym oraz dokumentami programowymi, – Zagwarantowana będzie zgodność z zasadami kwalifikowalności wydatków.
– Wskaźnik rezultatu		

	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Szacowana wartość docelowa (2023)	Źródło
Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w politykę spójności	%	EFS	Region słabiej rozwinięty	4	2013	4	IZ RPO
	Średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania FE	liczba	EFS	Region słabiej rozwinięty	1,3	2013	1,5	IZ RPO
	Średnia ocena użyteczności ziałaemu informatycznego	Skala 1-5	EFS	Region słabiej rozwinięty	3,5	2013	4	Badanie ankietowe
	Odsetek wdrożonych rekomendacji operacyjnych	%	EFS	Region słabiej rozwinięty	48	n/d	55	System wdrażania rekomendacji
	Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów	Skala 1-5	EFS	Region słabiej rozwinięty	4,43	2013	4,5	Badanie ankietowe
	Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy)	Liczba dni	EFS	Region słabiej rozwinięty	193	2013	180	IZ RPO
– Wskaźniki produktu								
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość pośrednia (2018) (jeśli dotyczy)		Szacowana wartość docelowa (2023)	Źródło
Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków pomocy technicznej	Sztuka	EFS	Region słabiej rozwinięty	nd.		nd.	IZ RPO
	Liczba zakupionych urządzeń oraz elementów wyposażenia stanowiska pracy	Sztuka	EFS	Region słabiej rozwinięty	nd.		nd.	IZ RPO
	Liczba użytkowników systemów informatycznych	Osoby	EFS	Region słabiej rozwinięty	nd.		nd.	IZ RPO
	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	Sztuka	EFS	Region słabiej rozwinięty	nd.		nd.	IZ RPO
	Liczba uczestników form szkoleniowych	Osoba	EFS	Region słabiej	nd.		nd.	IZ RPO

	dla beneficjentów		rozwinęty	
–	Maksymalny procentowy poziom dofinansowania na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Działanie 10.1Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.		85%
–	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 10.1Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.		15%

Kody zakresu interwencji

0. Pomoc Techniczna	121 – przygotowanie, wdrażania, monitorowanie i kontrola	30 683 300,00
	122- ewaluacja i badania	1 804 900,00
	123 – informacja i komunikacja	3 609 800,00

Kwalifikowalność wydatków

Wykaz wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych w ramach pomocy technicznej został określony w „Wytocznych w zakresie wykorzystania środków pomocy technicznej na lata 2014-2020” zatwierdzonych przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju, z wyjątkiem wydatków związanych z wynagrodzeniami zasadniczymi, których współfinansowanie jest możliwe dla osób/pracowników zajmujących się w 100% czasu pracy realizacją polityki spójności. Wyjątek stanowią pracownicy Instytucji Pośredniczących, których zaangażowanie w Politykę spójności może wynosić min. 50% czasu pracy. Wówczas koszty związane z wynagrodzeniem są rozliczane proporcjonalnie do zaangażowania.

3. Indykatywny plan finansowy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 (wydatki kwalifikowalne w EUR)

	Priorytet inwestycyjny	Kategoria regionu (*)	Wsparcie UE				Wkład krajowy	Krajowe środki publiczne					Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem	Szacowany poziom cross-financingu (%)	Główna alokacja (**)		Rezerwa wykonania	Udział rezerwy wykonania w stos. do całkowitej kwoty wsparcia UE	Wkład EBI					
			ogółem	FS	EFRR	EFS ***	ogółem	ogółem	budget państwa	budget województwa	budget pozostałych jst	inne				Wsparcie UE	Wsparcie UE								
			a	b	c	d	e	f	g	h	i	j				k	l				m	n	o	p	q
			=b+c+d				=f+k	=g+h+i+j									=a+e					=a-o		=o/a*100%	
oś priorytetowa nr I		reg. słabiej rozwinięte	191 328 826,80	0,00	191 328 826,80	0,00	33 763 911,19	16 881 911,19	0,00	0,00	16 881 911,19	0,00	16 882 000,00	225 092 737,99		181 762 385,80	9 566 441,00	5,00%	0,00						
działanie nr 1.1	1b	reg. słabiej rozwinięte	49 955 148,00	0,00	49 955 148,00	0,00	8 815 614,35	1 933 614,35	0,00	0,00	1 933 614,35	0,00	7 091 000,00	58 770 762,35	10,00%				0,00						
działanie nr 1.2	3a	reg. słabiej rozwinięte	21 887 841,40	0,00	21 887 841,40	0,00	3 862 560,00	3 862 560,00	0,00	0,00	3 862 560,00	0,00	0,00	25 750 401,40	0,00%				0,00						
działanie nr 1.3	3a	reg. słabiej rozwinięte	13 147 946,80	0,00	13 147 946,80	0,00	2 320 226,02	2 320 226,02	0,00	0,00	2 320 226,02	0,00	0,00	15 468 172,82	0,00%				0,00						
poddziałanie nr 1.3.1	3a	reg. słabiej rozwinięte	8 162 521,80	0,00	8 162 521,80	0,00	1 440 445,00	1 440 445,00	0,00	0,00	1 440 445,02	0,00	0,00	9 602 966,82	0,00%				0,00						
poddziałanie nr 1.3.2	3a	reg. słabiej rozwinięte	4 000 000,00	0,00	4 000 000,00	0,00	705 882,00	705 882,00	0,00	0,00	705 882,00	0,00	0,00	4 705 882,00	0,00%				0,00						
poddziałanie nr 1.3.3	3a	reg. słabiej rozwinięte	985 425,00	0,00	985 425,00	0,00	173 899,00	173 899,00	0,00	0,00	173 899,00	0,00	0,00	1 159 324,00	0,00%				0,00						
działanie nr 1.4	3b	reg. słabiej rozwinięte	8 332 631,60	0,00	8 332 631,60	0,00	1 470 464,81	1 470 464,81	0,00	0,00	1 470 464,81	0,00	0,00	9 803 096,41	0,00%				0,00						

poddziałanie nr 1.4.1	3b	reg. słabiej rozwinięte	7 332 631,60	0,00	7 332 631,60	0,00	1 293 993,81	1 293 993,81	0,00	0,00	1 293 993,81	0,00	0,00	8 626 625,41	0,00%				0,00
poddziałanie nr 1.4.2	3b	reg. słabiej rozwinięte	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00	0,00	176 471,00	176 471,00	0,00	0,00	176 471,00	0,00	0,00	1 176 471,00	0,00%				0,00
działanie nr 1.5	3c	reg. słabiej rozwinięte	98 005 259,00	0,00	98 005 259,00	0,00	17 295 046,00	7 295 046,00	0,00	0,00	7 295 046,00	0,00	10 000 000,00	115 300 305,00					0,00
poddziałanie nr 1.5.1	3c	reg. słabiej rozwinięte	41 005 259,00	0,00	41 005 259,00	0,00	7 236 222,00	7 236 222,00	0,00	0,00	7 236 222,00	0,00	0,00	48 241 481,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 1.5.2	3c	reg. słabiej rozwinięte	57 000 000,00	0,00	57 000 000,00	0,00	10 058 824,00	58 824,00	0,00	0,00	58 824,00	0,00	10 000 000,00	67 058 824,00	0,00%				0,00
oś priorytetowa nr II		reg. słabiej rozwinięte	39 202 104,00	0,00	39 202 104,00	0,00	6 918 019,00	6 226 019,00	0,00	0,00	6 226 019,00	0,00	692 000,00	46 120 123,00		36 849 978,00	2 352 126,00	6,00%	0,00
działanie nr 2.1	2c	reg. słabiej rozwinięte	39 202 104,00	0,00	39 202 104,00	0,00	6 918 019,00	6 226 019,00	0,00	0,00	6 226 019,00	0,00	692 000,00	46 120 123,00	10,00%				0,00
poddziałanie 2.1.1	2c	reg. słabiej rozwinięte	39 087 519,00	0,00	39 087 519,00	0,00	6 897 798,00	6 205 798,00	0,00	0,00	6 205 798,00	0,00	692 000,00	45 985 317,00	10,00%				
poddziałanie 2.1.2	2c	reg. słabiej rozwinięte	114 585,00	0,00	114 585,00	0,00	20 221,00	20 221,00	0,00	0,00	20 221,00	0,00	0,00	134 806,00	10,00%				
oś priorytetowa nr III		reg. słabiej rozwinięte	108 005 260,00	0,00	108 005 260,00	0,00	20 953 869,71	16 188 869,71	0,00	0,00	16 188 869,71	0,00	4 765 000,00	128 959 129,71		101 524 944,00	6 480 316,00	6,00%	0,00
działanie nr 3.1	4a	reg. słabiej rozwinięte	17 301 052,00	0,00	17 301 052,00	0,00	3 053 126,82	688 420,82	0,00	0,00	688 420,82	0,00	2 364 706,00	20 354 178,82	10,00%				0,00
działanie nr 3.2	4c	reg. słabiej rozwinięte	50 969 472,00	0,00	50 969 472,00	0,00	10 888 730,88	9 123 730,88	0,00	0,00	9 123 730,88	0,00	1 765 000,00	61 858 202,88	10,00%				0,00
poddziałanie nr 3.2.1	4c	reg. słabiej rozwinięte	30 733 472,00	0,00	30 733 472,00	0,00	5 423 553,88	4 849 141,88	0,00	0,00	4 849 141,88	0,00	574 412,00	36 157 025,88	10,00%				0,00
poddziałanie nr 3.2.2	4c	reg. słabiej rozwinięte	5 756 170,00	0,00	5 756 170,00	0,00	1 015 795,00	1 015 795,00	0,00	0,00	1 015 795,00	0,00	0,00	6 771 965,00	10,00%				0,00

poddziałanie nr 3.2.3	4c	reg. słabiej rozwinięte	8 039 830,00	0,00	8 039 830,00	0,00	1 418 794,00	1 418 794,00	0,00	0,00	1 418 794,00	0,00	0,00	9 458 624,00	10,00%						0,00	
poddziałanie nr 3.2.4	4c	reg. słabiej rozwinięte	4 140 000,00	0,00	4 140 000,00	0,00	730 588,00	730 588,00	0,00	0,00	730 588,00	0,00	0,00	4 870 588,00								
poddziałanie nr 3.2.5	4c	reg. słabiej rozwinięte	2 300 000,00	0,00	2 300 000,00	0,00	2 300 000,00	1 840 000,00	0,00	0,00	1 840 000,00	0,00	460 000,00	4 600 000,00								
działanie nr 3.3	4e	reg. słabiej rozwinięte	36 134 736,00	0,00	36 134 736,00	0,00	6 376 718,00	6 376 718,00	0,00	0,00	6 376 718,00	0,00	0,00	42 511 454,00	10,00%							0,00
poddziałanie nr 3.3.1	4e	reg. słabiej rozwinięte	17 934 746,00	0,00	17 934 746,00	0,00	3 164 955,00	3 164 955,00	0,00	0,00	3 164 955,00	0,00	0,00	21 099 701,00	10,00%							0,00
poddziałanie nr 3.3.2	4e	reg. słabiej rozwinięte	7 169 750,00	0,00	7 169 750,00	0,00	1 265 250,00	1 265 250,00	0,00	0,00	1 265 250,00	0,00	0,00	8 435 000,00	10,00%							0,00
poddziałanie nr 3.3.3	4e	reg. słabiej rozwinięte	11 030 240,00	0,00	11 030 240,00	0,00	1 946 513,00	1 946 513,00	0,00	0,00	1 946 513,00	0,00	0,00	12 976 753,00	10,00%							0,00
działanie nr 3.4	4g	reg. słabiej rozwinięte	3 600 000,00	0,00	3 600 000,00	0,00	635 294,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	635 294,00	4 235 294,00	0,00%							0,00
oś priorytetowa nr IV		reg. słabiej rozwinięte	91 538 944,20	0,00	91 538 944,20	0,00	22 683 961,92	21 875 961,92	1 890 582,00	0,00	19 985 379,92	0,00	808 000,00	114 222 906,12		86 320 928,20	5 218 016,00	5,70%				0,00
działanie nr 4.1	5b	reg. słabiej rozwinięte	23 834 736,00	0,00	23 834 736,00	0,00	4 206 129,88	4 206 129,88	0,00	0,00	4 206 129,88	0,00	0,00	28 040 865,88	0,00%							0,00
działanie nr 4.2	6a	reg. słabiej rozwinięte	6 233 684,00	0,00	6 233 684,00	0,00	2 933 498,35	2 633 498,35	0,00	0,00	2 633 498,35	0,00	300 000,00	9 167 182,35	0,00%							0,00
działanie nr 4.3	6b	reg. słabiej rozwinięte	30 668 420,00	0,00	30 668 420,00	0,00	5 412 074,00	5 112 074,00	0,00	0,00	5 112 074,00	0,00	300 000,00	36 080 494,00	0,00%							0,00
działanie nr 4.4	6c	reg. słabiej rozwinięte	21 968 420,20	0,00	21 968 420,20	0,00	8 573 374,68	8 365 374,68	1 890 582,00	0,00	6 474 792,68	0,00	208 000,00	30 541 794,88	0,00%							0,00
poddziałanie nr 4.4.1	6c	reg. słabiej rozwinięte	15 968 420,20	0,00	15 968 420,20	0,00	7 514 550,68	7 306 550,68	1 890 582,00	0,00	5 415 968,68	0,00	208 000,00	23 482 970,88	0,00%							0,00

poddziałanie nr 4.4.2	6c	reg. słabiej rozwinięte	2 745 000,00		2 745 000,00		484 412,00	484 412,00	0,00	0,00	484 412,00	0,00	0,00	3 229 412,00	0,00%				0,00
poddziałanie nr 4.4.3	6c	reg. słabiej rozwinięte	3 255 000,00	0,00	3 255 000,00	0,00	574 412,00	574 412,00	0,00	0,00	574 412,00	0,00	0,00	3 829 412,00	0,00%				0,00
działanie nr 4.5	6d	reg. słabiej rozwinięte	8 833 684,00	0,00	8 833 684,00	0,00	1 558 885,00	1 558 885,00	0,00	0,00	1 558 885,00	0,00	0,00	10 392 569,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 4.5.1	6d	reg. słabiej rozwinięte	5 288 989,00	0,00	5 288 989,00	0,00	933 351,00	933 351,00	0,00	0,00	933 351,00	0,00	0,00	6 222 340,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 4.5.2	6d	reg. słabiej rozwinięte	3 544 695,00	0,00	3 544 695,00	0,00	625 534,00	625 534,00	0,00	0,00	625 534,00	0,00	0,00	4 170 229,00	10,00%				0,00
oś priorytetowa nr V		reg. słabiej rozwinięte	136 055 371,00	0,00	136 055 371,00	0,00	24 009 771,53	24 009 771,53	14 530 301,12	7 107 403,06	2 372 067,35	0,00	0,00	160 065 142,53		126 535 577,00	9 519 794,00	7,00%	0,00
działanie nr 5.1	7b	reg. słabiej rozwinięte	94 704 559,00	0,00	94 704 559,00	0,00	16 712 569,41	16 712 569,41	7 233 099,00	7 107 403,06	2 372 067,35	0,00	0,00	111 417 128,41	0,00%				0,00
poddziałanie nr 5.1.1	7b	reg. słabiej rozwinięte	81 262 845,00	0,00	81 262 845,00	0,00	14 340 502,06	14 340 502,06	7 233 099,00	7 107 403,06	0,00	0,00	0,00	95 603 347,06	0,00%				0,00
poddziałanie nr 5.1.2	7b	reg. słabiej rozwinięte	6 941 714,00	0,00	6 941 714,00	0,00	1 225 008,35	1 225 008,35	0,00	0,00	1 225 008,35	0,00	0,00	8 166 722,35	0,00%				0,00
poddziałanie nr 5.1.3	7b	reg. słabiej rozwinięte	6 500 000,00	0,00	6 500 000,00	0,00	1 147 059,00	1 147 059,00	0,00	0,00	1 147 059,00	0,00	0,00	7 647 059,00	0,00%				0,00
działanie nr 5.2	7d	reg. słabiej rozwinięte	41 350 812,00	0,00	41 350 812,00	0,00	7 297 202,1	7 297 202,1	7 297 202,1	0,00	0,00	0,00	0,00	48 648 014,1	0,00%				0,00
oś priorytetowa nr VI		reg. słabiej rozwinięte	68 348 451,00	0,00	0,00	68 348 451,00	12 061 492,82	9 414 433,82	1 813 239,00	0,00	2 952 383,18	4 648 811,65	2 647 059,00	80 409 943,82		63 578 011,00	4 770 440,00	6,98%	0,00
działanie nr 6.1	8i	reg. słabiej rozwinięte	26 343 266,00	0,00	0,00	26 343 266,00	4 648 811,65	4 648 811,65	0,00	0,00	0,00	4 648 811,65	0,00	30 992 077,65	10,00%				0,00
działanie nr 6.2	8i	reg. słabiej rozwinięte	3 927 461,00	0,00	0,00	3 927 461,00	693 082,00	693 082,00	462 054,00	0,00	231 028,00	0,00	0,00	4 620 543,00	10,00%				0,00

działanie nr 6.3	8iii	reg. słabiej rozwinięte	7 107 612,00	0,00	0,00	7 107 612,00	1 254 285,00	1 254 285,00	668 952,00	0,00	585 333,00	0,00	0,00	8 361 897,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 6.3.1	8iii	reg. słabiej rozwinięte	5 687 612,00	0,00	0,00	5 687 612,00	1 003 697,00	1 003 697,00	668 952,00	0,00	334 745,00	0,00	0,00	6 691 309,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 6.3.2	8iii	reg. słabiej rozwinięte	1 420 000,00	0,00	0,00	1 420 000,00	250 588,00	250 588,00	0,00	0,00	250 588,00	0,00	0,00	1 670 588,00	10,00%				0,00
działanie nr 6.4	8iv	reg. słabiej rozwinięte	8 053 806,00	0,00	0,00	8 053 806,00	1 421 260,00	1 421 260,00	0,00	0,00	1 421 260,00	0,00	0,00	9 475 066,00	10,00%				0,00
działanie nr 6.5	8v	reg. słabiej rozwinięte	15 000 000,00	0,00	0,00	15 000 000,00	2 647 059,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 647 059,00	17 647 059,00	10,00%				0,00
działanie nr 6.6	8v	reg. słabiej rozwinięte	1 306 350,00	0,00	0,00	1 306 350,00	230 532,35	230 532,35	87 668,00	0,00	142 864,35	0,00	0,00	1 536 882,35	10,00%				0,00
działanie nr 6.7	8vi	reg. słabiej rozwinięte	6 609 956,00	0,00	0,00	6 609 956,00	1 166 462,82	1 166 462,82	594 565,00	0,00	571 897,82	0,00	0,00	7 776 418,82	10,00%				0,00
oś priorytetowa nr VII		reg. słabiej rozwinięte	70 813 884,00	0,00	0,00	70 813 884,00	12 496 568,53	12 496 568,53	4 792 298,00	176 471,00	7 527 799,53	0,00	0,00	83 310 452,53		65 864 135,00	4 949 749,00	6,99%	0,00
działanie nr 7.1	9i	reg. słabiej rozwinięte	15 484 546,00	0,00	0,00	15 484 546,00	2 732 566,94	2 732 566,94	0,00	0,00	2 732 566,94	0,00	0,00	18 217 112,94	10,00%				0,00
działanie nr 7.2	9i	reg. słabiej rozwinięte	7 964 806,00	0,00	0,00	7 964 806,00	1 405 554,00	1 405 554,00	0,00	0,00	1 405 554,00	0,00	0,00	9 370 360,00	10,00%				0,00
działanie nr 7.3	9i	reg. słabiej rozwinięte	11 056 807,00	0,00	0,00	11 056 807,00	1 951 202,00	1 951 202,00	1 300 801,00	0,00	650 401,00	0,00	0,00	13 008 009,00	10,00%				0,00
działanie nr 7.4	9i	reg. słabiej rozwinięte	10 405 000,00	0,00	0,00	10 405 000,00	1 836 176,00	1 836 176,00	1 224 118,00	0,00	612 058,00	0,00	0,00	12 241 176,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 7.4.1	9i	reg. słabiej rozwinięte	4 905 000,00	0,00	0,00	4 905 000,00	865 588,00	865 588,00	577 059,00	0,00	288 529,00	0,00	0,00	5 770 588,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 7.4.2	9i	reg. słabiej rozwinięte	5 500 000,00	0,00	0,00	5 500 000,00	970 588,00	970 588,00	647 059,00	0,00	323 529,00	0,00	0,00	6 470 588,00	10,00%				0,00

działanie nr 7.5	9iv	reg. słabiej rozwinięte	10 741 306,00	0,00	0,00	10 741 306,00	1 895 524,59	1 895 524,59	601 330,00	0,00	1 294 194,59	0,00	0,00	12 636 830,59	10,00%				0,00
działanie nr 7.6	9v	reg. słabiej rozwinięte	15 161 419,00	0,00	0,00	15 161 419,00	2 675 545,00	2 675 545,00	1 666 049,00	176 471,00	833 025,00	0,00	0,00	17 836 964,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 7.6.1	9v	reg. słabiej rozwinięte	14 161 419,00	0,00	0,00	14 161 419,00	2 499 074,00	2 499 074,00	1 666 049,00	0,00	833 025,00	0,00	0,00	16 660 493,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 7.6.2	9v	reg. słabiej rozwinięte	1 000 000,00	0,00	0,00	1 000 000,00	176 471,00	176 471,00	0,00	176 471,00	0,00	0,00	0,00	1 176 471,00	10,00%				0,00
oś priorytetowa nr VIII		reg. słabiej rozwinięte	79 854 611,00	0,00	0,00	79 854 611,00	14 091 991,00	14 091 991,00	6 108 750,00	0,00	7 983 241,00	0,00	0,00	93 946 602,00		74 267 903,00	5 586 708,00	7,00%	0,00
działanie nr 8.1	10i	reg. słabiej rozwinięte	15 057 500,00	0,00	0,00	15 057 500,00	2 657 206,00	2 657 206,00	0,00	0,00	2 657 206,00	0,00	0,00	17 714 706,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.1.1	10i	reg. słabiej rozwinięte	13 800 000,00	0,00	0,00	13 800 000,00	2 435 294,00	2 435 294,00	0,00	0,00	2 435 294,00	0,00	0,00	16 235 294,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.1.2	10i	reg. słabiej rozwinięte	557 500,00	0,00	0,00	557 500,00	98 382,00	98 382,00	0,00	0,00	98 382,00	0,00	0,00	655 882,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.1.3	10i	reg. słabiej rozwinięte	700 000,00	0,00	0,00	700 000,00	123 530,00	123 530,00	0,00	0,00	123 530,00	0,00	0,00	823 530,00	10,00%				0,00
działanie nr 8.2	10i	reg. słabiej rozwinięte	11 804 492,00	0,00	0,00	11 804 492,00	2 083 146,00	2 083 146,00	1 388 763,00	0,00	694 383,00	0,00	0,00	13 887 638,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.2.1	10i	reg. słabiej rozwinięte	4 734 410,00	0,00	0,00	4 734 410,00	835 484,00	835 484,00	556 989,00	0,00	278 495,00	0,00	0,00	5 569 894,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.2.2	10i	reg. słabiej rozwinięte	1 783 565,00	0,00	0,00	1 783 565,00	314 747,00	314 747,00	209 831,00	0,00	104 916,00	0,00	0,00	2 098 312,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.2.3	10i	reg. słabiej rozwinięte	5 286 517,00	0,00	0,00	5 286 517,00	932 915,00	932 915,00	621 943,00	0,00	310 972,00	0,00	0,00	6 219 432,00	10,00%				0,00
działanie nr 8.3	10iii	reg. słabiej rozwinięte	7 580 709,00	0,00	0,00	7 580 709,00	1 337 772,00	1 337 772,00	445 924,00	0,00	891 848,00	0,00	0,00	8 918 481,00	10,00%				0,00

działanie nr 8.4	10iv	reg. słabiej rozwinięte	39 411 910,00	0,00	0,00	39 411 910,00	6 955 043,00	6 955 043,00	3 921 122,00	0,00	3 033 921,00	0,00	0,00	46 366 953,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.4.1	10iv	reg. słabiej rozwinięte	34 922 410,00	0,00	0,00	34 922 410,00	6 162 778,00	6 162 778,00	3 392 946,00	0,00	2 769 832,00	0,00	0,00	41 085 188,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.4.2	10iv	reg. słabiej rozwinięte	4 489 500,00	0,00	0,00	4 489 500,00	792 265,00	792 265,00	528 176,00	0,00	264 089,00	0,00	0,00	5 281 765,00	10,00%				0,00
działanie nr 8.5	10iv	reg. słabiej rozwinięte	6 000 000,00	0,00	0,00	6 000 000,00	1 058 824,00	1 058 824,00	352 941,00	0,00	705 883,00	0,00	0,00	7 058 824,00	10,00%				0,00
oś priorytetowa nr IX		reg. słabiej rozwinięte	85 684 241,00	0,00	85 684 241,00	0,00	20 245 206,86	20 245 206,86	6 476 358,00	2 079 072,65	11 689 776,22	0,00	0,00	105 929 447,86		79 712 049,00	5 972 192,00	6,97%	0,00
działanie nr 9.1	9a	reg. słabiej rozwinięte	28 434 736,00	0,00	28 434 736,00	0,00	5 017 894,65	5 017 894,65	2 120 568,00	2 079 072,65	818 254,00	0,00	0,00	33 452 630,65	10,00%				0,00
poddziałanie nr 9.1.1	9a	reg. słabiej rozwinięte	26 631 297,00	0,00	26 631 297,00	0,00	4 699 640,65	4 699 640,65	2 120 568,00	2 079 072,65	500 000,00	0,00	0,00	31 330 937,65	10,00%				0,00
poddziałanie nr 9.1.2	9a	reg. słabiej rozwinięte	1 803 439,00	0,00	1 803 439,00	0,00	318 254,00	318 254,00	0,00	0,00	318 254,00	0,00	0,00	2 121 693,00	10,00%				0,00
działanie nr 9.2	9b	reg. słabiej rozwinięte	32 668 420,00	0,00	32 668 420,00	0,00	10 889 473,33	10 889 473,33	4 355 790,00	0,00	6 533 683,33	0,00	0,00	43 557 893,33	0,00%				0,00
poddziałanie nr 9.2.1	9b	reg. słabiej rozwinięte	12 998 420,00	0,00	12 998 420,00	0,00	4 332 806,67	4 332 806,67	1 733 123,00	0,00	2 599 683,67	0,00	0,00	17 331 226,67	10,00%				0,00
poddziałanie nr 9.2.2	9b	reg. słabiej rozwinięte	8 084 025,00	0,00	8 084 025,00	0,00	2 694 675,00	2 694 675,00	1 077 870,00	0,00	1 616 805,00	0,00	0,00	10 778 700,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 9.2.3	9b	reg. słabiej rozwinięte	11 585 975,00	0,00	11 585 975,00	0,00	3 861 991,67	3 861 991,67	1 544 797,00	0,00	2 317 194,67	0,00	0,00	15 447 966,67	10,00%				0,00
działanie nr 9.3	10a	reg. słabiej rozwinięte	24 581 085,00	0,00	24 581 085,00	0,00	4 337 838,88	4 337 838,88	0,00	0,00	4 337 838,88	0,00	0,00	28 918 923,88	10,00%				0,00
poddziałanie nr 9.3.1	10a	reg. słabiej rozwinięte	17 384 273,00	0,00	17 384 273,00	0,00	3 067 812,88	3 067 812,88	0,00	0,00	3 067 812,88	0,00	0,00	20 452 085,88	10,00%				0,00

poddziałanie nr 9.3.2	10a	reg. słabiej rozwinięte	7 196 812,00	0,00	7 196 812,00	0,00	1 270 026,00	1 270 026,00	0,00	0,00	1 270 026,00	0,00	0,00	8 466 838,00	10,00%				0,00
oś priorytetowa nr X		reg. słabiej rozwinięte	36 098 000,00	0,00	0,00	36 098 000,00	6 370 236,00	6 370 236,00	0,00	6 370 236,00	0,00	0,00	0,00	42 468 236,00		36 098 000,00	0	0,00%	0,00
działanie nr 10.1	nd	reg. słabiej rozwinięte	36 098 000,00	0,00	0,00	36 098 000,00	6 370 236,00	6 370 236,00	0,00	6 370 236,00	0,00	0,00	0,00	42 468 236,00					0,00
RAZEM		reg. słabiej rozwinięte	906 929 693,00	0,00	651 814 747,00	255 114 946,00	173 595 028,5	147 800 969,5	35 611 528,1	15 733 182,7	91 807 447,0	4 648 811,6	25 794 059,0	1 080 524 721,5		852 513 911,00	54 415 782,00	6,00%	0,00

4.1 Planowane wsparcie rewitalizacji w ramach Programu Operacyjnego

4.1.1 Planowane wsparcie rewitalizacji w Programie Operacyjnym

Rewitalizacja stanowi jeden z pięciu terytorialnych obszarów strategicznej interwencji wskazanych w Umowie Partnerstwa. Dokument wskazuje potrzebę zapewnienia warunków dla właściwej rewitalizacji na obszarach najbardziej zdegradowanych związanych m.in. z postępującą degradacją przestrzeni miejskiej, w tym mieszkaniowej, niekorzystnymi procesami demograficznymi (migracje³²¹, depopulacja³²²) i społecznymi, środowiskowymi (zanieczyszczenie środowiska), przestrzennymi (suburbanizacja³²³) oraz infrastrukturalnymi (transport, efektywność energetyczna).

Regionalny Program Operacyjny - Lubuskie 2020 (RPO-Lubuskie) opiera się m.in. na aspekcie społecznym ujętym w Strategii Europa 2020 w zakresie zmniejszenia dysproporcji pomiędzy obszarami wiejskimi a obszarami miejskimi we wszystkich dziedzinach. Jednym z celów RPO-Lubuskie jest *zmniejszenie zagrożenia ubóstwem na obszarach marginalizowanych poprzez kompleksową rewitalizację obszarów zdegradowanych, w tym: przebudowę lub adaptację zdegradowanych budynków, obiektów i terenów, inwestycje dotyczące infrastruktury komunalnej, uporządkowanie przestrzeni publicznej*. Wsparcie w RPO- Lubuskie będą mogły uzyskać wyłącznie te projekty, które będą zgodne z programem rewitalizacji, ustawą o rewitalizacji oraz Wytycznymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w tym zakresie:

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych* wsparcie projektów rewitalizacyjnych będzie możliwe pod warunkiem, że stanowią one spójny element kompleksowej interwencji w ramach programu rewitalizacji w zakresie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany, spójny oraz zintegrowany. Aby zapewnić spełnienie wszystkich cech właściwej rewitalizacji konieczne jest opracowywanie przez gminy **programów rewitalizacji** - podstawy wszelkich działań rewitalizacyjnych. Samorządy lokalne powinny wypracować, a potem wdrażać je we współpracy ze społecznością lokalną. Aby osiągnąć założone efekty, projekty rewitalizacyjne będą musiały spełnić następujące cechy: kompleksowości³²⁴, komplementarności³²⁵, koncentracji³²⁶ oraz realizować zasady *partnerstwa i partycypacji*³²⁷.

Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych - restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze jest również jednym z założeń Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020.

Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich-*Rewitalizacja centrów miast i zdegradowanych dzielnic Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry w celu zapewnienia zrównoważonego i samopodtrzymującego*

---

³²¹ Definicja zawarta w słowniku.

³²² Definicja zawarta w słowniku.

³²³ Definicja zawarta w słowniku.

³²⁴ Definicja zawarta w słowniku.

³²⁵ Definicja zawarta w słowniku.

³²⁶ Definicja zawarta w słowniku.

³²⁷ Definicja zawarta w słowniku.

się rozwój oraz Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich - Wspomaganie procesów rewitalizacji zdegradowanych obszarów wiejskich, w tym popegeerowskich oraz ochrona krajobrazu wiejskiego to również kierunki interwencji wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020.

4.1.2 Alokacja UE planowana na projekty rewitalizacyjne

Oś priorytetowa	Działanie / poddziałanie	Fundusz	Indykatorywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji
1. Gospodarka i innowacje	Działanie 1.3	EFRR	3 266 839,00	Kryteria wyboru
3. Gospodarka niskoemisyjna	Działanie 3.2	EFRR	9 800 525,50	Kryteria wyboru
4. Środowisko i kultura	Działanie 4.4	EFRR	4 900 267,00	Kryteria wyboru
5. Transport	Działanie 5.2	EFRR		Kryteria wyboru
7. Równowaga społeczna	Działanie 7.1	EFS		Kryteria wyboru
9. Infrastruktura społeczna	Działanie 9.1	EFRR		Kryteria wyboru
9. Infrastruktura społeczna	Działanie 9.2	EFRR	32 668 420,00	Kryteria wyboru

4.2 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)

To nowy sposób współpracy samorządów, w którym miasta i otaczające je gminy oraz władze województwa wspólnie ustalą cele do osiągnięcia i wskażą inwestycje do zrealizowania.

Przy pomocy tego instrumentu, partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego (JST) miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie (miasto i samorzady znajdujące się w jego oddziaływaniu) mogą realizować wspólne przedsięwzięcia, łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. ZIT to także wyjście poza sztywne granice administracyjne JST i większe możliwości oddziaływania projektów unijnych.

Samorzady chcące realizować ZIT są zobligowane do zawiązania zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa (np. stowarzyszenia, związku międzygminnego) i przygotowania wspólnej Strategii ZIT. Znajdą się w niej m.in. najważniejsze cele i przedsięwzięcia przewidziane do realizacji. Samorzady, które chcą podjąć ze sobą współpracę muszą także podpisać Porozumienie o wdrażaniu ZIT z Zarządem województwa, ponieważ projekty w tej formule finansowane będą ze środków dostępnych w RPO – Lubuskie 2020.

Dodatkowo, istnieje możliwość, aby projekty wynikające ze Strategii ZIT (projekty komplementarne do projektów realizowanych w formule ZIT w RPO), otrzymały preferencje w procesie wyboru projektów w ramach programów krajowych, głównie Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (po uzgodnieniu na linii Związek ZIT – IZ RPO-L2020 – MIR).

Zarząd województwa będzie mógł również zdecydować o finansowaniu ZIT w mniejszych ośrodkach – tzw. miastach regionalnych i subregionalnych oraz na obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Jeśli Zarząd województwa zdecyduje o realizacji ZIT w mniejszych ośrodkach miejskich lub na innych obszarach, zostaną one dofinansowane wyłącznie środkami z RPO.

Ideą ZIT jest współpraca samorządów na rzecz maksymalnego wykorzystania wspólnych atutów i rozwiązywania problemów, z tego względu dofinansowane projekty nie będą mogły być oderwanymi od siebie, punktowymi inwestycjami. Fundusze w ramach ZIT przeznaczone zostaną przede wszystkim na:

- rozwój zrównoważonego, sprawnego transportu łączącego miasto i jego obszar funkcjonalny (np. wprowadzenie zintegrowanych kart miejskich, budowa parkingów i ścieżek rowerowych);
- przywracanie funkcji społeczno-gospodarczych zdegradowanych obszarów miejskiego obszaru funkcjonalnego - tzw. rewitalizacja (np. przebudowa lub adaptacja budynków w zaniedbanej dzielnicy oraz aktywizacja zamieszkujących ją osób, które są zagrożone wykluczeniem społecznym - osoby pozostające długo bez pracy, rodziny wielodzietne, osoby z niepełnosprawnościami);
- poprawę stanu środowiska przyrodniczego na obszarze funkcjonalnym miasta (np. wymiana źródeł ciepła na bardziej ekologiczne, ochrona istniejących terenów zielonych w miastach, usuwanie azbestu);
- wspieranie efektywności energetycznej (kompleksowa modernizacja energetyczna w budynkach mieszkaniowych polegająca np. na ocieplaniu budynków, wymianie okien i oświetlenia na energooszczędne, przebudowie systemów grzewczych);
- wzmacnianie rozwoju funkcji symbolicznych budujących międzynarodowy charakter i ponadregionalną rangę miejskiego obszaru funkcjonalnego oraz poprawę dostępu i jakości usług publicznych w całym obszarze funkcjonalnym (np. promocja produktu turystycznego wspólnego dla całego obszaru funkcjonalnego, poprawa systemu informacji dla cudzoziemców, usprawnienia dla osób z niepełnosprawnościami, bezpłatny dostęp do Internetu);
- wzmacnianie badań, rozwoju technologicznego oraz innowacji (np. rozwój usług oferowanych przez Instytucje Otoczenia Biznesu).

4.2.1 Alokacja UE przeznaczona na ZIT Gorzów Wielkopolski

Oś priorytetowa	Działanie / poddziałanie	Fundusz	Alokacja UE przeznaczona na ZIT (EUR)	Finansowanie ogółem (EUR)
1. Gospodarka i innowacje	Poddziałanie 1.3.2	EFRR	4 000 000,00	4 705 882,00
1. Gospodarka i innowacje	Poddziałanie 1.4.2	EFRR	1 000 000,00	1 176 471,00

3. Gospodarka niskoemisyjna	Poddziałanie 3.2.2	EFRR	5 756 170,00	6 771 965,00
3. Gospodarka niskoemisyjna	Poddziałanie 3.3.2	EFRR	7 169 750,00	8 435 000,00
4. Środowisko i kultura	Poddziałanie 4.4.2	EFRR	2 745 000,00	3 229 412,00
5. Transport	Poddziałanie 5.1.2	EFRR	6 941 714,00	8 166 722,35
8. Nowoczesna edukacja	Poddziałanie 8.1.2	EFS	557 500,00	655 882,00
8. Nowoczesna edukacja	Poddziałanie 8.2.2	EFS	1 783 565,00	2 098 312,00
8. Nowoczesna edukacja	Poddziałanie 8.4.2	EFS	4 489 500,00	5 281 765,00
9. Infrastruktura społeczna	Poddziałanie 9.2.2	EFRR	8 084 025,00	9 510 618,00
9. Infrastruktura społeczna	Poddziałanie 9.3.2	EFRR	7 196 812,00	8 466 838,00

4.2.2 Alokacja UE przeznaczona na ZIT Zielona Góra

Oś priorytetowa	Działanie / poddziałanie	Fundusz	Alokacja UE przeznaczona na ZIT (EUR)	Finansowanie ogółem (EUR)
1. Gospodarka i innowacje	Poddziałanie 1.3.3	EFRR	985 425,00	1 159 324,00
2 Rozwój cyfrowy	Poddziałanie 2.1.2	EFRR	114 585,00	134 806,00
3. Gospodarka niskoemisyjna	Poddziałanie 3.2.3	EFRR	8 039 830,00	9 458 624,00
3. Gospodarka niskoemisyjna	Poddziałanie 3.3.3	EFRR	11 030 240,00	12 976 753,00
4. Środowisko i kultura	Poddziałanie 4.4.3	EFRR	3 255 000,00	3 829 412,00
4. Środowisko i kultura	Poddziałanie 4.5.2	EFRR	3 544 695,00	4 170 229,00
5. Transport	Poddziałanie 5.1.3	EFRR	6 500 000,00	7 647 059,00
7. Równowaga społeczna	Poddziałanie 7.4.2	EFS	5 500 000,00	6 470 588,00
8. Nowoczesna edukacja	Poddziałanie 8.1.3	EFS	700 000,00	823 530,00
8. Nowoczesna edukacja	Poddziałanie 8.2.3	EFS	5 286 517,00	6 219 432,00
9. Infrastruktura społeczna	Poddziałanie 9.1.2	EFRR	1 803 439,00	2 121 693,00
9. Infrastruktura społeczna	Poddziałanie 9.2.3	EFRR	11 585 975,00	13 630 559,00

4.3 Zintegrowane inwestycje w obszarach funkcjonalnych miast subregionalnych

Ośrodki subregionalne i lokalne

Ośrodki subregionalne i lokalne pełnią rolę centrów, które wchłaniają bodźce rozwojowe pochodzące z dwóch największych miast regionu Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry oraz ich przenoszenia na mniejsze ośrodki miejskie oraz obszary wiejskie.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 interwencję w ramach rewitalizacji miast szczególnie poprzez zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni (w tym powojсковych i poprzemysłowych) oraz obszarów śródmiejskich definiuje w celu strategicznym 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna; cel operacyjny 1.5 Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich.

Wśród potencjałów rozwojowych ośrodków subregionalnych i lokalnych należy wymienić koncentrację ludności i funkcji gospodarczych (np. **Żary - Żagań, Nowa Sól**), dostępność terenów inwestycyjnych oraz zagospodarowane strefy aktywności gospodarczej, w tym podstrefy SSE (m.in. **Żary, Nowa Sól, Kostrzyn nad Odrą, Słubice**, itp.) oraz położenie wielu miast w bezpośrednim sąsiedztwie ważnych szlaków komunikacyjnych (tj. A2, A18, S3, DK 22).

Niemal wszystkie lubuskie miasta subregionalne i lokalne mają tradycje przemysłowe, sięgające okresu przedwojennego. Zakłady przemysłowe w większości upadły w latach dziewięćdziesiątych XX wieku. Miasta borykają się z utratą funkcji gospodarczych i odpływem młodych ludzi. Tylko części z tych ośrodków udało się przekształcić i z powodzeniem konkurują one na krajowym i europejskim rynku. Niektóre ośrodki posiadają dobre warunki środowiskowe sprzyjające rozwojowi nowoczesnych branż przemysłowych (**Żary, Nowa Sól**) oraz turystyki. Warto wskazać na występujące surowce energetyczne jako potencjalną bazę rozwojową niektórych ośrodków ponadlokalnych (m.in. **Gubin, Drezenko**) oraz istniejące specjalizacje przemysłowe (m.in. przemysł metalowy, motoryzacyjny, maszynowy, drzewny, itp.).

Do barier rozwojowych zaliczyć natomiast można niewystarczającą dostępność komunikacyjną pomiędzy ośrodkami subregionalnymi i lokalnymi a miastami wojewódzkimi oraz ośrodkami w regionach sąsiednich, niedostateczne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, niską innowacyjność gospodarki, braki w infrastrukturze społecznej, niewystarczający dostęp do podstawowych usług publicznych czy występowanie obszarów powojсковych i poprzemysłowych, które wymagają rewitalizacji i zmiany pełnionych funkcji. Analizy wskazują, że lubuskie jest w grupie województw, w której duża część gmin miejskich i miejsko-wiejskich jest zagrożona utratą funkcji społeczno-gospodarczych³²⁸. Wśród miast powiatowych dużym natężeniem problemów rozwojowych cechują się **Żagań i Słubice**.

Do ośrodków o znaczeniu subregionalnym i lokalnym na terenie województwa lubuskiego zaliczyć należy wszystkie miasta powiatowe, chociaż stopień ich rozwoju oraz możliwości przenoszenia pozytywnych trendów gospodarczych i społecznych jest zróżnicowany. Do tej grupy ośrodków należą również niektóre miasta nieposiadające statusu siedziby powiatu, jednak ze względu na pełnione funkcje lub posiadane zasoby ich oddziaływanie jest ponadlokalne, są to: **Kostrzyn nad Odrą, Gubin i Drezenko**, a także **Skwierzyna, Szprotawa i Lubsko**. Znaczącym ośrodkiem jest **Sulechów**, jednak

³²⁸ W. Dziemianowicz, J. Łukomska, Obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze wskazane indykatywnie w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Warszawa 2012.

zalicza się on do obszaru funkcjonalnego Zielonej Góry, a w przyszłości taką funkcję może pełnić Rzepin (z uwagi na planowane centrum logistyczne).

Z uwagi na specyfikę osadniczą województwa lubuskiego za ośrodki subregionalne w województwie lubuskim uznaje się miasta powyżej 20 tys. mieszkańców; wskaźnik ten jest podstawą wyznaczania ośrodków subregionalnych wg Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego³²⁹. Do tej grupy zaliczają się Nowa Sól, Żary, Żagań i Świebodzin. Dodatkowo do miast subregionalnych zaliczyć można Słubice. Wsparcie dla tych ośrodków w uzasadnionych przypadkach może obejmować sąsiadujące gminy wiejskie.

4.4 Wsparcie obszarów wiejskich oraz inicjatywy dedykowane LGD

Obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych

Obszary wiejskie województwa lubuskiego³³⁰ należą do obszarów strategicznej interwencji o dużym zróżnicowaniu rozwojowym i zróżnicowaniu problemów o charakterze społecznym, gospodarczym i infrastrukturalnym. Zróżnicowanie potencjałów i obszarów problemowych zależy również od położenia względem miast wojewódzkich i ośrodków subregionalnych oraz szlaków komunikacyjnych rangi krajowej i regionalnej. W najlepszej sytuacji są obszary położone w bezpośrednim sąsiedztwie większych miast. Ze względu na ścisłe powiązania funkcjonalne z ośrodkami miejskim oraz korzystanie z ich atutów gospodarczych i oferowanych usług publicznych tereny te są atrakcyjne dla budownictwa mieszkaniowego, zapewniając wysoki standard życia. Dobrze skomunikowane obszary wiejskie są również atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi. Podobnie jak określono w SOR istnieje potrzeba aktywizacji tych obszarów, w celu przeciwdziałania trwałej marginalizacji i tym samym z możliwości wykluczenia z uczestnictwa w procesach rozwojowych znacznej grupy mieszkańców, poprawy warunków do rozwoju przedsiębiorczości poza sektorem rolnictwa, zwieszenia mobilności oraz poprawy jakości usług podstawowych.

Wśród obszarów wiejskich województwa lubuskiego należy wyróżnić tereny charakteryzujące się wyraźnie niższym poziomem dostępu do usług publicznych. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego* definiuje obszary o najniższych wskaźnikach dostępu do usług publicznych na podstawie kryterium zatrudnienia, funkcji gospodarczych i stopnia rozwoju społecznego. Należą do nich obszary o bardzo wysokim poziomie zatrudnienia w rolnictwie, niskiej przedsiębiorczości, dużym odsetku osób o niskim poziomie wykształcenia i niskich kwalifikacjach zawodowych oraz niskim poziomie instytucji publicznych, w tym administracji, niskim poziomie inwestycji i wyposażenia infrastrukturalnego³³¹. Na niektórych z tych obszarów występuje także zjawisko depopulacji i odpływu osób w wieku produkcyjnym (przede wszystkim kobiet). Są to głównie obszary wiejskie, które nie są w stanie zainicjować rozwoju w oparciu o własny potencjał ani też nie mogą liczyć, bez prowadzenia odpowiedniej polityki regionalnej, na skorzystanie z impulsów rozwojowych płynących z ośrodków wzrostu. Są one zbyt odległe, funkcje skoncentrowane w istniejącej sieci miast są niewystarczające, zbyt niski jest poziom dochodów własnych oraz poziom inwestycji w pozarolnicze działy gospodarki.

³²⁹ Wg KPZK są to miasta pow. 50 tys. mieszkańców. Żadne miasto lubuskie nie mieści się w tej grupie.

³³⁰ Analiza dot. określonego na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020, ujęcia powiatowego. Obszar zostanie uszczegółowiony do poziomu gminy na podstawie szczegółowej delimitacji, która zostanie zrealizowana w odrębnym badaniu.

³³¹ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, op. cit., s.32.

Wiele obszarów wiejskich charakteryzuje się niską gęstością infrastruktury ochrony środowiska oraz infrastruktury drogowej. Znaczne ograniczenia w dostępie do infrastruktury kanalizacyjnej oraz drogowej obniżają standardy życia oraz uniemożliwiają prowadzenie procesów inwestycyjnych. Obszary wiejskie, posiadające atrakcyjne walory dla rozwoju turystyki, bardzo często nie są w stanie ich wykorzystać ze względu na brak odpowiedniej infrastruktury. Podobnie wygląda sytuacja w zakresie wykorzystania terenów pod ewentualne inwestycje gospodarcze. Obszary problemowe tej kategorii występują przede wszystkim na terenach o dużej lesistości i dużym rozproszeniu sieci osadniczej, gdzie budowa infrastruktury sieciowej jest kosztowna i przekracza możliwości finansowe gmin wiejskich i małych miast. Problem ten jest również jedną z przyczyn natężenia problemów społecznych. Na terenie województwa lubuskiego do obszarów o niskim dostępie do infrastruktury sieciowej zaliczyć należy część obszarów wiejskich w **powiatach krośnieńskim i ślubickim**, szczególnie tych, które są oddalone od ośrodków powiatowych i charakteryzują się rozproszoną siecią osadniczą i dużą lesistością. Poza tym obszary z tej kategorii występują również na terenie innych powiatów województwa, położonych z dala od obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich i subregionalnych oraz głównych ciągów komunikacyjnych.

Część obszarów wiejskich w województwie lubuskim wymaga podejmowania działań na rzecz wzmocnienia rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym zwiększenia dostępności podstawowych usług społecznych. Do obszarów charakteryzujących się stosunkowo dużą skalą problemów społeczno-gospodarczych zaliczają się tereny o wysokiej stopie bezrobocia (wyższej od średniej krajowej, a więc w praktyce wszystkie obszary wiejskie województwa z wyjątkiem powiatów gorzowskiego ziemskiego, zielonogórskiego ziemskiego oraz świebodzińskiego), w tym tereny po byłych PGR-ach. Mała liczba ofert pracy oraz niski poziom dochodów powodują, iż wyraźne są zjawiska emigracji zarobkowej oraz podejmowania pracy w tzw. "szarej strefie". Znaczna część ludności nie posiada kwalifikacji umożliwiających aktywność na rynku pracy, co często prowadzi do zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego wskazuje na terenie województwa lubuskiego na kilka powiatów o niskim dostępie do usług publicznych. W kategorii powiatów o bardzo złej dostępności znalazł się wyłącznie **powiat wschowski**. **Powiaty krośnieński i ślubicki** zakwalifikowane zostały do obszarów o złej dostępności do usług publicznych³³². W KSRR wskazano także powiaty, w których występuje kumulacja negatywnych wskaźników społeczno-gospodarczych. Do grupy powiatów o złej sytuacji społeczno-gospodarczej zaliczony został **powiat strzelecko-drezdenecki**. Powyższe wskazania są zbieżne z analizą zróżnicowania wewnątrzregionalnego, zawartą w *Średniookresowej ocenie oddziaływania Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego na rozwój województwa lubuskiego*. Powiaty województwa lubuskiego analizowano w kilku kategoriach: struktura gospodarki, środowisko naturalne, problemy społeczne, kapitał ludzki i dostępność. Do podgrupy o najłabszych wynikach zaliczono **powiaty krośnieński, ślubicki** oraz **nowosolski** (głównie ze względu na wysoką stopę bezrobocia i niski poziom kapitału intelektualnego).

³³² Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, op. cit., s.33, mapa nr 10.

Oś priorytetowa	Działanie / poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda Preferencji projektów z obszarów wiejskich
1. Gospodarka i innowacje	Działanie 1.5	EFRR	29.401.577	Kryteria wyboru
2. Rozwój Cyfrowy	Działanie 2.1	EFRR	11.760.631	Kryteria wyboru
3. Gospodarka niskoemisyjna	Poddziałanie 3.2.1	EFRR	7.621.831	Kryteria wyboru
4. Środowisko i kultura	Działanie 4.3	EFRR	9.200.526	Kryteria wyboru
4. Środowisko i kultura	Działanie 4.4	EFRR	5.880.315	Kryteria wyboru
6. Regionalny rynek pracy	Działanie 6.3	EFS	2.132.283	Kryteria wyboru
6. Regionalny rynek pracy	Działanie 6.6	EFS	600.000	Kryteria wyboru
7. Równowaga społeczna	Działanie 7.3	EFS	3.316.982	Kryteria wyboru
8. Nowoczesna edukacja	Poddziałanie 8.2.1	EFS	1.420.323	Kryteria wyboru
9. Infrastruktura społeczna	Działanie 9.1	EFRR	7.840.420	Kryteria wyboru
9. Infrastruktura społeczna	Działanie 9.2	EFRR	9.800.526	Kryteria wyboru
9. Infrastruktura społeczna	Działanie 9.3	EFRR	7.374.325	Kryteria wyboru

4.5 Obszary Strategicznej Interwencji

Zarówno na poziomie dokumentów szczebla krajowego, jak i zapisów Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego zostały zdefiniowane obszary strategicznej interwencji (OSI). Szczegółowa diagnoza w zakresie potrzeb, deficytów oraz potencjałów poszczególnych obszarów pozwoliła na dokonanie gradacji w ramach RPO-L2020, wskazanych w SRWL OSI, tak, aby w możliwie najpełniejszy sposób wykorzystać możliwość wsparcia Programu i skoncentrować działania i środki w obszarach najistotniejszych. W ramach RPO-L2020 wskazano przede wszystkim OSI:

- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne,
- miasta subregionalne
- oraz obszary wiejskie.

Dla wspomagania osiągania celów określonych tematycznie koncentracja działań funduszy WRS w wymiarze przestrzennym będzie następowała w pięciu wyodrębnionych obszarach strategicznej interwencji państwa (OSI):

- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne,
- miasta (średniej wielkości) wymagające rewitalizacji,
- obszary wiejskie o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe,
- Polska Wschodnia,
- obszary przygraniczne.

Obszary te zostały określone na podstawie KSRR 2020. Niewykluczona jest jednak realizacja specjalnych działań zintegrowanych w innych obszarach geograficznych dla rozwiązywania konkretnych

problemów umiejscowionych terytorialnie na poziomie regionów, w obrębie obszarów miejskich, wiejskich, czy też na ich styku.

W ramach Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 w wymiarze przestrzennym regionu, na podstawie dotychczasowych analiz sytuacji województwa, jego obszarów funkcjonalnych oraz krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, wyróżniono osiem obszarów strategicznej interwencji podzielonych na dwie grupy. Pierwszą stanowią najważniejsze OSI z punktu widzenia poziomu krajowego, wyróżnione w KSSR i w założeniach kontraktu terytorialnego:

- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne,
- ośrodki subregionalne i lokalne,
- obszary przygraniczne,
- obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.

Do drugiej grupy OSI zaliczono inne obszary, które wymagają wsparcia i ochrony z poziomu regionalnego lub krajowego:

- obszary zagrożone powodzią,
- obszary o najwyższych walorach przyrodniczych, w tym objęte ochroną prawną,
- obszary potencjalnej eksploatacji złóż surowców o strategicznym znaczeniu,
- obszary o najkorzystniejszych warunkach dla prowadzenia gospodarki rolnej.

Na podstawie przeprowadzonych analiz (SRWL 2020) można wskazać kilka najistotniejszych Obszarów Strategicznej Interwencji, które powinny zostać objęte wsparciem w ramach RPO-Lubuskie 2020:

- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne - obszar zostanie objęty wsparciem w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych,
- ośrodki subregionalne i lokalne,
- obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.

4.6 Kontrakt Lubuski

Kontrakt Lubuski to dokument, związany z celami określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020, który będzie zawierać przedsięwzięcia inwestycyjne zgłoszone przez lubuskie miasta i gminy (spoza obszarów funkcjonalnych Zielonej Góry i Gorzowa Wlkp.). Miasta wojewódzkie oraz ich obszary funkcjonalne mają swoją pulę funduszy na Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Aby rozwój regionu odbywał się w sposób zrównoważony, nie można poprzestać na inwestycjach na terenach najbardziej zurbanizowanych, dlatego Kontrakt Lubuski definiuje plany inwestycyjne mniejszych miast i obszarów wiejskich. W ramach Kontraktu zawiążą się Partnerstwa gmin, które podejmą współpracę nad inwestycjami: kompleksowo rozwiązującymi zdiagnozowane problemy, wzajemnie ze sobą powiązanymi i oddziaływującymi ponadlokalnie, a nie jedynie punktowe inwestycje. Fundamentem zawiązanego partnerstwa będzie wielosektorowy charakter, który poza JST obejmie również organizacje pozarządowe i gospodarcze. Źródłem finansowania tych przedsięwzięć będzie RPO-Lubuskie 2020.

Cel główny: Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich oraz zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Cele dot. obszarów miejskich:

- rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej.
- podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy.
- rozwój potencjału turystycznego regionu.
- poprawa dostępności komunikacyjnej.
- poprawa dostępności do podstawowych usług publicznych i podniesienie ich jakości.

Cele dot. obszarów wiejskich:

- włączenie terenów wiejskich w procesy rozwojowe regionu.
- poprawa dostępności do podstawowych usług publicznych i podniesienie ich jakości.

Zespół ds. Kontraktu Lubuskiego dokonuje analizy zgłoszonych przedsięwzięć, w wyniku której zidentyfikowane zostaną projekty kwalifikujące się do dofinansowania ze środków RPO – Lubuskie 2020. IZ RPO wyodrębni w zidentyfikowanych Działaniach / Poddziałaniach pulę środków przeznaczonych na wsparcie inwestycji w ramach Kontraktu Lubuskiego.

Dla realizacji przedsięwzięć w formule KL określona zostaje indykatywna alokacja środków odpowiadająca obszarom objętym KL

Obszar	OP	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE w mln PLN/euro ³³³	Metoda preferencji
Zdrowie – do uzupełnienia na późniejszym etapie	9. Infrastruktura społeczna	9.1/9.1.1	EFRR	do uzupełnienia na późniejszym etapie	Kryteria wyboru preferujące projekty w formule KL
Gospodarka – tereny inwestycyjne	1. Gospodarka i innowacje	1.3/1.3.1	EFRR	27,12/6,78	Kryteria wyboru preferujące projekty w formule KL
Gospodarka – promocja gospodarcza	1. Gospodarka i innowacje	1.4/1.4.1	EFRR	0,90/0,23	Kryteria wyboru preferujące projekty w formule KL
Transport miejski	3. Gospodarka niskoemisyjna	3.3/3.3.1	EFRR	34,00/8,50	Kryteria wyboru preferujące projekty w formule KL
Edukacja EFS	8. Nowoczesna edukacja	8.2/8.2.1	EFS	5,70/1,43	Kryteria wyboru preferujące projekty w formule KL

Projekty w formule KL będą wyłaniane do realizacji w ramach konkursów na warunkach ogólnych z preferencją zapisaną w kryteriach oceny.”

³³³ Przy założeniu kursu: 1 euro = 4 PLN.

WYKAZ DOKUMENTÓW SŁUŻĄCYCH REALIZACJI REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO – LUBUSKIE 2020

Akty prawne³³⁴:

Wykaz najważniejszych dokumentów służących realizacji PO

Wykaz rozporządzeń krajowych i UE oraz krajowych ustaw:

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.),
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006,
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1304/2013 z 17 grudnia 2013 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006,
4. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 roku o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz.U. z 2017 r. poz. 1460 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.),
6. Rozporządzenie ministra rozwoju regionalnego z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawie warunków i trybu udzielania i rozliczania zaliczek oraz zakresu i terminów składania wniosków o płatność w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (Dz.U. z 2016 poz. 1161 t.j.),
7. Rozporządzenie ministra rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie warunków obniżania wartości korekt finansowych oraz wydatków poniesionych nieprawidłowo związanych z udzielaniem zamówień (Dz. U. z 2016 r. poz. Nr 200),
8. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy *de minimis* w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020,

---

³³⁴ Ilekroć w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 przywoływane są określone akty prawne należy przez to każdorazowo rozumieć akty prawne w brzmieniu uwzględniającym zmiany wprowadzone do pierwotnego tekstu danego aktu (aktualny stan prawny).

9. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie infrastruktury sfery badawczo-rozwojowej i innowacyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych,
10. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na projekty w zakresie badań, rozwoju i innowacji w ramach regionalnych programów operacyjnych,
11. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na wcześniejsze dostosowanie do przyszłych norm unijnych, na zastosowanie norm surowszych niż normy unijne w zakresie ochrony środowiska lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych w ramach regionalnych programów operacyjnych,
12. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych,
13. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
14. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na rzecz małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych,
15. Rozporządzenie w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych,
16. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej w zakresie odnawialnych źródeł energii, wysokosprawnej kogeneracji oraz infrastruktury energetycznej w ramach regionalnych programów operacyjnych,
17. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej w zakresie efektywności energetycznej w ramach regionalnych programów operacyjnych,
18. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na efektywny energetycznie system ciepłowniczy i chłodniczy w ramach regionalnych programów operacyjnych,
19. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na rozwój przedsiębiorczości w ramach regionalnych programów operacyjnych,
20. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy przez fundusze rozwoju na rzecz rozwoju obszarów miejskich w ramach regionalnych programów operacyjnych,
21. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy *de minimis* w ramach regionalnych programów operacyjnych.
22. Obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2030 r. (M.P.2010.2.11).
23. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 595/2009 z dnia 18 czerwca 2009 r. dotyczące homologacji typu pojazdów silnikowych i silników w odniesieniu do emisji zanieczyszczeń pochodzących z pojazdów ciężarowych o dużej ładowności (Euro VI) oraz w sprawie dostępu do informacji dotyczących naprawy i obsługi technicznej pojazdów, zmieniające rozporządzenie (WE) nr 715/2007 i dyrektywę 2007/46/WE oraz uchylające dyrektywy 80/1269/EWG, 2005/55/WE i 2005/78/WE.

Wykaz wytycznych UE:

1. Wytyczne KE dla państw członkowskich w zakresie oceny ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych,

2. Wytyczne dla państw członkowskich i instytucji ws. procedury desygnacji – w przygotowaniu,
3. Wytyczne dla państw członkowskich i instytucji ws. strategii audytu – w przygotowaniu,
4. Wytyczne dla państw członkowskich, instytucji i służb audytowych KE ws. wspólnej metodologii oceny systemów zarządzania i kontroli w państwach członkowskich – w przygotowaniu,
5. Wytyczne dla państw członkowskich i instytucji w zakresie weryfikacji przeprowadzanych przez Państwa Członkowskie w odniesieniu do projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych, FS i EFMiR – w przygotowaniu,
6. Zamówienia publiczne - praktyczny przewodnik w zakresie unikania najczęściej popełnianych błędów przy wdrażaniu projektów współfinansowanych z EFSI – w przygotowaniu,
7. Priorytetowe Ramy Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020, dostępne na stronie internetowej: www.mos.gov.pl,
8. Dyrektywa 2012/27/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej.
9. Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 30 listopada 2009 r. (zwana Dyrektywą Ptasią) w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.
10. Dyrektywa 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów.
11. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy („Dyrektywa CAFE”).
12. Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. (zwana Dyrektywą Powodziową) w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.
13. Dyrektywa 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych.
14. Dyrektywa 2004/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie wspierania kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe na rynku wewnętrznym energii.
15. Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW) – tj. Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.
16. Dyrektywa 1999/31/WE Rady z 26 kwietnia 1999 r. (zwana Dyrektywą Składowiskową) w sprawie składowania odpadów.
17. Dyrektywa 92/43/EWG Rady z 21 maja 1992 r. (zwana Dyrektywą Siedliskową lub Habitatową) w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.
18. Dyrektywa 91/271/EWG Rady z 21 maja 1991 r. w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.
19. Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020 (Dz. Urz. UE seria C, Nr 200 z 28.06.2014, s.1).

Wykaz krajowych wytycznych:

1. Wytyczne w zakresie szczegółowego opisu osi priorytetowych krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020,
2. Wytyczne w zakresie komitetów monitorujących na lata 2014-2020,
3. Wytyczne w zakresie procesu desygnacji na lata 2014-2020,
4. Wytyczne w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020,
5. Wytyczne w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.
6. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorstw i pracowników do zmian na lata 2014-2020,
7. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020,
8. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020,
9. Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020,
10. Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020,
11. Wytyczne w zakresie sprawozdawczości na lata 2014 – 2020,
12. Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,
13. Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020,
14. Wytycznych w zakresie wykorzystania środków pomocy technicznej na lata 2014-2020,
15. Wytyczne w zakresie kontroli realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020,
16. Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020,
17. Wytycznych w zakresie warunków certyfikacji oraz przygotowania prognoz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej w ramach programów operacyjnych na lata 2014-2020,
18. Wytyczne w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020,
19. Zalecenia w zakresie ewaluacji ex-ante programów operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, listopad 2012 roku.

20. Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania na środowisko OOS dla operacji współfinansowanych RPO na lata 2014-2020,
21. Wytyczne w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020.

Indykatywny wykaz dokumentów towarzyszących realizacji projektu

Inne dokumenty

1. Harmonogram naboru konkursów (zamieszczony na stronie internetowej).
2. Programowanie perspektywy finansowej 2014 – 2020, Umowa Partnerstwa z dnia 21.05.2014 roku.
3. Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – uwarunkowania strategiczne.
4. Krajowy Program Reform Europa 2020 przyjęty przez Radę Ministrów 22 kwietnia 2014 roku.
5. Komunikat Komisji „Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”. Bruksela 3.3.2010.
6. Wspólne Ramy Strategiczne. Elementy wspólnych ram strategicznych na lata 2014-2020 dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. 14.03.2012.
7. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa, 05.02.2013.
8. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 25.09.2012.
9. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 13.07.2010.
10. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 13.12.2011r. wyd. II. zm. w dn. 21.03.2012.
11. Polska 2030. Wyzwania rozwojowe. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów. Warszawa, lipiec 2009r.
12. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki – Dynamiczna Polska 2020. Ministerstwo Gospodarki. Warszawa 15.01.2013.
13. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, 18.06.2013.
14. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku). Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej. Warszawa, 22.01.2013.

15. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020. Ministerstwo Gospodarki. Warszawa, 2014.
16. Strategia Sprawne Państwo 2020. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. Warszawa, luty 2013.
17. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Warszawa, 26.03.2013.
18. Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2022. Ministerstwo Obrony Narodowej. Warszawa, 09.04.2013.
19. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Warszawa, 25.04.2012.
20. Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Bruksela, październik 2009.
21. IV Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych – IV AKPOŚK, Warszawa, październik 2013, V AKPOŚK 2017.
22. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014, Warszawa, 24.12.2010.
23. Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej, Warszawa, wrzesień 2000.
24. Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku. Warszawa, 10.11.2009.
25. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014. Warszawa, 2010.
26. Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014–2020. Krajowe ramy strategiczne. Warszawa, wrzesień 2014.
27. Strategia komunikacji polityki spójności na lata 2014-2020.
28. Strategia komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020.

Strategie i programy na poziomie regionalnym:

1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Zielona Góra, 2012 rok.
2. Strategia Energetyki Województwa Lubuskiego. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, wrzesień 2013.
3. Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, lipiec 2012.
4. Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, kwiecień 2017.
5. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 12.03.2012.
6. Program Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, luty 2016.

7. Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Lubuskim na lata 2006-2013. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 30.10.2005.
8. Program Rozwoju Lubuskiej Turystyki do 2020 roku. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, styczeń 2014.
9. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2005-2013. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 25.04.2005.
10. Strategia Rozwoju Kultury Województwa Lubuskiego. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 28.06.2004.
11. Program Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, maj 2018.
12. Lubuska Strategia Ochrony Zdrowia na lata 2010-2013. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, styczeń 2010.
13. Lubuska Strategia Ochrony Zdrowia na lata 2014 – 2020. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 7.04.2014.
14. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 2014 rok.
15. Zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, marzec 2012.
16. Lubuska Strategia Zatrudnienia na lata 2011-2020. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 14.02 2011.
17. Program „Mała retencja wodna w Województwie Lubuskim” (zamieszczony na stronie internetowej www.rpo2020.lubuskie.pl)